

Tulevaisuuden osaamistarpeet kauneudenhoitoalan ja ammatillisen koulutuksen kontekstissa

Sini Sirén
Tanja Hemmilä

2020 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Tulevaisuuden osaamistarpeet kauneuden- hoitoalan ja ammatillisen koulutuksen kon- tekstissa

Sini Sirén, Tanja Hemmilä
Kosmetiikka-asiantuntijuuden kehit-
täminen ja johtaminen
Opinnäytetyö
Toukokuu 2020

Kosmetiikka-asiantuntijuuden kehittäminen
ja johtaminen
Estenomi (YAMK)

Sini Sirén ja Tanja Hemmilä

Tulevaisuuden osaamistarpeet kauneudenhoitoalan ja ammatillisen koulutuksen kontekstissa

Vuosi	2020	Sivumäärä	126
-------	------	-----------	-----

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa laadullisen ennakoinnin keinoin tulevaisuuden osaamistarpeita kauneudenhoitoalan ja ammatillisen koulutuksen kontekstissa. Tarkoituksena oli koota ennakoitiselvityksen pohjalta tietoa, kuinka kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin sisällöllisesti kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita ja asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena oli tuoda uusia näkökulmia kauneudenhoitoalan ammatillisen perustutkinnon kehittämiseen. Työn toimeksiantajana oli Stadin ammatti- ja aikuisopisto ja työ rajattiin tarkastelemaan hius- ja kauneudenhoitoalan tutkinnon kahta osaamisalaa, ihonhoidon osaamisalaa sekä hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisalaa.

Tietoperustassa käsiteltiin osaamista holistisesta näkökulmasta käsin. Lisäksi tarkasteltiin eri ennakoitaiaineistoja hyödyntäen megatrendejä ja trendejä sekä miten ne vaikuttavat tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Tietoperustassa tarkasteltiin myös ketterää oppimista ja kehittämistä, sillä ketterä oppiminen mahdollistaa tulevaisuuden tekemisen joustavammin.

Opinnäytetyön lähestymistapana oli laadullinen ennakointi ja menetelmällisinä ratkaisuin hyödynnettiin asiantuntijahaastatteluja ja Delfoi-asiantuntijapaneelia, joiden avulla kartoitettiin tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista kauneudenhoitoalalla. Yhtenä menetelmänä hyödynnettiin myös opiskelijoille suunnattua World Café -tyyppistä virtuaalista kehittämispajaa, jonka avulla pyrittiin lisäämään asiakasymmärrystä.

Keskeisinä tuloksina voitiin todeta, että kauneudenhoitoalalla korostuvat erityisesti kestävä kehityksen osaaminen, digitaalisten alustojen ja työkalujen käyttötaito sekä monikulttuurisuustaidot. Erityisesti digitalisaatio ja kestävä kehitys nähtiin tulevaisuudessa kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytyksenä. Teknologisoitumisen nähtiin keskittyvän palvelutarjonnan monipuolistamiseen ja palvelukokemuksen parantamiseen. Lisäksi todettiin, että kauneudenhoitoala monimuotoistuu, jonka seurauksena elinikäinen oppiminen, ketterä kehittäminen, uudenlaiset osaamisyhdistelmät ja työnkuvat tulevat korostumaan tulevaisuudessa.

Johtopäätöksinä voitiin todeta, että kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen sisältöä tulisi kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden osaamista erityisesti kestävä kehityksen, digitaalisten taitojen sekä monikulttuurisuuden hyödyntämisen näkökulmasta. Opinnäytetyön tuotoksena laadittiin tulevaisuuden osaamiseen liittyvät trendikortit, asiakasprofiilit sekä tulevaisuuden osaamisen visiokartta, joita voidaan hyödyntää kauneudenhoitoalan tutkinnon sisällöllisessä kehittämisessä.

Asiasanat: osaaminen, tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointi, megatrendit, trendit, ketterä oppiminen.

Sini Sirén ja Tanja Hemmilä

Future Competence Needs in the Context of Beauty Care and Vocational Education

Year	2020	Pages	126
------	------	-------	-----

The purpose of this thesis was to survey future competence needs with the methods of qualitative anticipating in the context of beauty care and vocational education. The purpose was to use anticipating reports to collect information on how the degree of beauty care could be developed contextually to correspond better to the competence and skills of the future work life and the needs of customers. The thesis was commissioned by Helsinki Vocational College and Adult Institute concentrating only on the skin care competence area and hair and beauty care guidance competence area.

The theoretical framework of this thesis focused on the definition of competence from the holistic point of view. Furthermore, megatrends and trends were examined using different anticipating materials and how they affect the competence needs for the future. In the theoretical framework, agile learning and developing were also examined because agile learning enables future making more flexibly.

The approach of the thesis was qualitative anticipating and as methodological solutions, expert interviews and the Delphi expert panel were utilised. The methods were used to gather information about competencies needed in the future within beauty care. A World Café virtual developing workshop directed to the students was also utilised as one method. The aim of the method was to increase customer understanding.

The key results of this thesis were that within beauty care sustainability skills, skills of using different digital platforms and tools and multicultural skills were seen as being emphasized in the future. Especially digitalization and sustainability was seen as a requirement for success in the beauty business. Technology development was seen as concentrating especially on the diversifying of the beauty service supply and on the improvement of the service experience. Furthermore, it was stated that the field of beauty care will diversify, and as a consequence to that, lifelong learning, agile developing, the new know-how combinations and job descriptions will be emphasized in the future.

As a conclusion, it can be stated that the contents of beauty care in vocational education should be developed to correspond better to the competencies and skills of the future work from the point of view of utilizing the sustainability, digital skills and multiculturalism. The final result of this thesis was the trend cards, customer profiles and vision map of the future competence which were all related to the competence needed in the future. These can all be utilized when developing the contents of the beauty care degree.

Keywords: competence, anticipation of future competence needs, megatrends, trends, agile learning.

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Kehittämistyön tausta ja yhteistyökumppani	8
3	Kauneudenhoitoala ja ammatillinen koulutus toimintaympäristönä	10
4	Ammatillinen osaaminen ja ammattitaitovaatimukset	12
5	Megatrendit ja trendit työelämän, koulutuksen ja kauneudenhoitoalan suunnannäyttäjinä	19
5.1	Tulevaisuuden koulutuksen ja työelämän osaamistarpeet	21
5.1.1	Tulevaisuustietoisuus	22
5.1.2	Kestävä kehitys ja yhteiskuntavastuullisuus	22
5.1.3	Monikulttuurisuus.....	23
5.1.4	Teknologisoituminen ja digitalisaatio	24
5.1.5	Luova ajattelu, ongelmanratkaisutaidot ja tiedonkäsittely	25
5.1.6	Ketterä oppiminen ja hybridiopiskelu.....	26
5.1.7	Oman työn ”tuunaus”	29
5.1.8	Hyvinvointi ja pehmeät taidot	30
5.2	Kauneudenhoitoalan tulevaisuuden näkymät.....	31
5.2.1	Teknologia vie kauneudenhoitoalaa eteenpäin.....	33
5.2.2	Digitaalisuuden mahdollisuudet kauneudenhoitoalla	34
5.2.3	Kestävä kehitys kauneudenhoitoalalla	35
5.2.4	Monikulttuurisuus kauneudenhoitoalalla	37
5.2.5	Kauneudenhoitoalan monimuotoistuminen.....	38
6	Kehittämistyön menetelmälliset ratkaisut	39
6.1	Laadullinen ennakointi	40
6.2	Asiantuntijahaastattelu	43
6.3	Delfoi-asiantuntijapaneeli	44
6.4	World Café	45
6.5	Palvelumuotoilu	46
6.6	SWOT-analyysi	47
7	Kehittämistyön eteneminen	47
8	Tulokset ja tuotokset	51

8.1	Asiantuntijahaastatteluiden tulokset	51
8.2	Delfoi-asiantuntijapaneelin tulokset.....	56
8.3	Trendikortit kauneudenhoitoalan tulevaisuuden suunnannäyttäjinä	70
8.4	Virtuaalisen World Café -kehittämispajan tulokset	75
8.5	Asiakasprofiilit asiakaslähtöisen ja joustavan koulutuksen lähtökohtana.....	77
8.6	Tulevaisuuden osaamisen visiokartta kauneudenhoitoalan koulutuksen kehittämiseksi	82
9	Johtopäätökset	85
10	Pohdinta	94
	Lähteet	100
	Kuviot.....	112
	Taulukot.....	113
	Kuvat.....	113
	Liitteet	114

1 Johdanto

Erilaiset megatrendit, kuten ilmastonmuutos, digitalisaatio, teknologian kehittyminen, globalisaatio ja monikulttuurisuus sekä niihin liittyvät muutosvoimat muokkaavat työelämää ja siellä tarvittavia osaamistarpeita nopealla tahdilla (Wilson 2013; Toiminen 2017, 45). Työ- ja elinkeinoelämä on jatkuvasti askeleen edellä koulutusta, sillä maailma ja sen mukana työelämä, muuttuvat nopeammin kuin koulutus ehtii pysyä mukana. On todettu, että formaalista koulutuksesta hankitun osaamisen ja työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen välillä on kuilu (Tynjälä 2018). Tiedon uusiutumiskyky aiheuttaa sen, että perinteisestä specialistin ammatista tulee lähes mahdotonta ja holistisen ja geneerisen osaamisen tarve kasvaa (Vepsäläinen 2016). Hektisesti muuttuva, kompleksinen työelämä kannustaa ihmisiä elinikäiseen oppimiseen ja haastaa koulutuksen järjestäjät muuttumaan ja etsimään uusia tapoja toimia (Tynjälä 2008). Myös asiakkaiden muuttuvat tarpeet ja asiakaslähtöinen toiminta edellyttävät monipuolista osaamista ja osaamisen päivittämistä (Hanhinen 2010, 12). Jotta pysymme muutoksessa mukana, on tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita, heikkoja signaaleja ja trendejä ennakoitava jatkuvasti. Tällöin puhutaan laadullisesta ennakoinnista. (Nyyssölä 2012.)

Tulevaisuuden tutkiminen ja ennakoiminen auttavat hahmottamaan tulevia yhteiskunnallisia sekä työelämässä tapahtuvia muutoksia, mikä ohjaa visioimaan tulevaisuuden osaamistarpeita, kehittämään koulutusta ja kulkemaan askeleen edellä, jotta emme kouluttaisi eilisen maailmaan (Paaso 2012, 48). Koulutuksella nähdään olevan suuri rooli, kun varaudutaan tulevaisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja työelämään. Toisaalta tutkimus ja koulutus mahdollistavat myös muutoksen tekemisen. (Wilson 2013, 102.) Koulutusorganisaatioiden tulisikin olla tiiviisti mukana ennakointiprosesseissa ja tuottaa tulevaisuutta koskevaa tietoa kehittämisen ja päätöksenteon tueksi (Siikaniemi ym. 2010, 11; Euroopan komissio 2002, 12-13).

Kauneudenhoitoalalla osaamistarpeiden laadullista ennakointia on tehty varsin vähän. Koska koulutus ja työelämä muuttuvat ja kehittyvät vauhdilla, on hiljattaisesta isosta ammatillisen koulutuksen uudistuksesta huolimatta katse suunnattava tulevaisuuteen. Koko ajan tulee pohtia, miten tutkintoa voitaisiin kehittää edelleen, jotta opiskelijoilla olisi mahdollista saada työllistävää osaamista ja työelämällä osaavia työntekijöitä. Lisäksi megatrendit työelämän osaamista muokkaavina tekijöinä on jäänyt osittain vähemmälle huomiolle kauneudenhoitoalan ammatillisessa koulutuksessa. Kestävän kehityksen opetuksen vähäisyys, monikulttuurisuuden huomioiminen opetussisällöissä, teknologisoituminen sekä yhteisölliseen ja jatkuvaan oppimiseen kannustavat menetelmät ja sisällöt saivat pohtimaan, voisiko tutkintoa hiljattaisesta uudistuksesta huolimatta edelleen kehittää kohti työelämässä tarvittavaa osaamista.

Tässä laadullisessa kehittämistyössä selvitetään, miten megatrendit ja erilaiset muutosvoimat vaikuttavat tulevaisuudessa tarvittavaan osaamiseen kauneudenhoitoalalla ja miten kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen toimijoiden tulisi tähän reagoida ja sisällöllisesti kehittää tutkintoa. Kauneudenhoitoala on kasvava kaupallistettuihin hyvinvointialoihin kuuluva palveluala, jonka tavoitteena on edistää ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Ala on hyvin monipuolinen, nopealla tahdilla kehittyvä ja vaatii toimijoiltaan hyvin monipuolisia taitoja sekä halua kehittyä ja oppia uutta. Lisäksi tarvitaan myös tulevaisuudessa korostuvaa osaamista, kuten verkostoitumisosaamista, luovuutta, myönteistä suhtautumista monikulttuurisuuteen, teknologian ja digitaalisten alustojen ja työkalujen käyttötaitoa, laaja-alaista kestävästä kehityksen osaamista sekä kykyä luoda itselleen työtä monimuotoistuvassa työelämässä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa laadullisen ennakkoinnin keinoin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita kauneudenhoitoalan ja ammatillisen koulutuksen näkökulmasta. Tarkoituksena on myös koota ennakoitiselvityksen pohjalta tietoa, kuinka kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin sisällöllisesti kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita ja asiakkaidemme tarpeita. Tuloksien pohjalta laaditaan trendikortit, asiakasprofiilit sekä tulevaisuuden osaamisen visiokartta, joita voidaan hyödyntää tutkinnon sisällöllisessä kehittämisessä. Menetelminä hyödynnetään asiantuntijahaastatteluja, Delfoi-asiantuntijaneeliasia ja opiskelijoille suunnattua World Café-tyyppistä virtuaalista kehittämispajaa. Tavoitteena opinnäytetyössä on tuoda uusia näkökulmia kauneudenhoitoalan ammatillisen perustutkinnon kehittämiseen. Opinnäytetyön keskeisinä käsitteinä ovat osaaminen ja osaamistarpeiden ennakoiminen ja visioiminen, megatrendit ja trendit sekä muutoksen mahdollistajana ketterästi oppiminen ja kehittäminen, näkökulman painottuessa ammatillisen koulutuksen ja kauneudenhoitoalan kontekstiin.

2 Kehittämistyön tausta ja yhteistyökumppani

Tämä opinnäytetyö on kehittämistehtävä, joten tässä työssä käytetään molempia sanoja rinnakkain. Ajatus opinnäytetyön aiheesta lähti liikkeelle muuttuneesta ammatillisen koulutuksen toimintaympäristöstä sekä alati muuttuvan työelämän tarpeista. Paason (2012) Osaava ammatillinen opettaja 2020 väitöstutkimuksen mukaan opettajan ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen nähtiin sekä oikeutena että velvollisuutena, mutta se vaatii koulutuksen osaamistarpeiden ennakoimista. Väitöstutkimuksessa nousi esille, ettei koulutusjärjestelmä ole kyennyt vastaamaan työelämän palvelu- ja kehittämistehtävään eikä työelämän tarpeisiin suunnattua osaamis- ja koulutustarpeiden ennakoimista ole tehty riittävästi. (Paaso 2012.)

Opinnäytetyön aihetta ja näkökulmaa pohdittaessa todettiin, että kauneudenhoitoalalla osaamistarpeiden laadullista ennakoimista on tehty hyvin vähän ja hiljattaisesta tutkintouudistuksesta huolimatta tutkinto ei täysin vastaa muuttuvan työelämän tarpeita. Pylväs ja Roisko

ovat tehneet vuonna 2012 laadullisen ennakoitiselvityksen kauneudenhoitolan tulevaisuuden osaamistarpeista. Vuonna 2016 on puolestaan selvitetty 23:n sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalan (SOTELIKA) ammattikorkeakoulujen yhteishankkeessa alojen erikoisosaaamista ja tulevaisuuden osaamistarpeita. Selvityksessä esille nousseet tulevaisuuden haasteet liittyivät kosmetiikan raaka-ainetuntemukseen, kosmetiikan turvallisuusosaamiseen sekä kosmetiikan terveys- ja ympäristövaikutuksiin. (Kukkonen ym. 2016, 29.)

Opetushallituksen Osaamisen ennakointifoorumin (OEF) terveystalouteihin sekä kampaamo-, kauneudenhoito-, urheilu- ja virkistyspalveluihin ja muihin henkilökohtaisiin palveluihin keskittynyt asiantuntijaryhmä tekee myös osaamisen ennakointityötä. Tässä opinnäytetyössä halettiin kuitenkin tarkastella osaamistarpeita nimenomaan kauneudenhoitoalan kontekstissa. Tulevaisuuteen suuntaava ajattelu on tärkeää ja koko ajan tulee pohtia, miten tutkintoa voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin työelämässä tarvittavaa osaamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016b.)

Ammatillisissa oppilaitoksissa voidaan toteuttaa ennakointia esimerkiksi strategia- ja tavoiteprosessien, opetus suunnitelmaprosessin, opintojaksojen sisällön suunnittelun sekä työelämän kehittämisen tukena. Osaamistarpeiden ennakoinnin pohjana käytetään aiempaa tietoa ammattialan osaamistarpeista ja ammattitaitovaatimuksista ja siihen liitetään työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten ja kehityssuuntien vaikutus. (Saikkonen, Härkönen & Järvinen 2007, 28-29.)

Tässä opinnäytetyössä ei ennakoita määrällisiä ja valtakunnallisia työvoima- ja koulutustarpeita, joihin muun muassa taloudelliset ja teknologiset muutokset vaikuttavat, vaikka ne yleensä valtakunnallisissa ennakointiprosesseissa kulkevat käsikädessä ja täydentävät toisiaan (Wilson 2013). Tässä työssä ei myöskään oteta kantaa ammatillisen koulutuksen rahoitusmalliin, vaan asioita tarkastellaan tutkinnon sisällöllisen kehittämisen näkökulmasta. Koska tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoiminen ammatillisen koulutuksen kontekstissa on hyvin laaja kokonaisuus, rajataan kehittämistyö käsittelemään hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon kahta osaamisalaa: hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan ja ihonhoidon osaamisalaa.

Kehittämistyön yhteistyökumppanina on Stadin ammatti- ja aikuisopisto, joka kuuluu Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa opiskelee noin 17000 nuorta ja työskentelee noin 1000 opetusalan ja opiskelijahuollon asiantuntijaa. Organisaatiolla on 15 eri toimipistettä ympäri Helsinkiä. (Helsingin kaupunki 2019.) Stadin ammatti- ja aikuisopiston hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon ihon hoidon ja hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisaloilla opiskelee noin 300 nuorta ja aikuista. Opiskelu tapahtuu lähiopetuksessa, virtuaalisesti sekä työvaltaisesti koulutussopimusjaksoilla.

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tavoitteena ja strategisena teemana on uudistaa pedagogista toimintakulttuuria ja digitaalista oppimista kohti älykoulun toimintamallia. Lisäksi tavoitteena on syrjäytymisen ja eriarvoisuuden ehkäisy sekä kielten opetuksen laajentaminen ja monipuolistaminen, sillä Helsinki on vahvasti kansainvälistyvä ja kasvava kaupunki. Stadin ammatti- ja aikuisopisto on siirtynyt laajassa organisaatiomuutoksessa kohti oppivaa tiimiorganisaatiota. Jokaiselta tiimiorganisaation asiantuntijalta odotetaan yhdessä tekemistä, ihmisläheisyyttä, oppivaa ja ratkaisukeskeistä sekä luovaa ja kokeilevaa suhtautumista työhön. Yhdessä tekeminen perustuu toisten osaamisen arvostamiseen, osaamisen jakamiseen, avoimuuteen, uudenaikaiseen ajatteluun, osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen. (Helsingin kaupunki 2017b.)

Stadin ammatti- ja aikuisopiston yhteinen visio kiteytyy lauseeseen: ”Stadin paras on Suomen paras.” Visio pitää sisällään ajatuksen siitä, että Stadin ammatti- ja aikuisopisto on kaikkien ammattiopisto, osaamisen moniottelija, tulevaisuuden sijoittaja sekä iloinen oppimisympäristö, jossa toimitaan asiakaslähtöisesti, tasavertaisesti ja yhdenvertaisesti innostavissa oppimisympäristöissä ja yhteistyössä työelämän kanssa ja jossa luodaan oppivaa, osaavaa, sivistynyttä ja hyvinvoivaa Helsinkiä. Toimintaa kuvaavat vastuullisuus ja tuloksellisuus sekä toiminnan ja osaamisen jatkuva kehittäminen. Vision taustalla ovat Helsingin kaupungin ja opetus-toimen arvot, joita ovat asukaslähtöisyys, ekologisuus, oikeudenmukaisuus, taloudellisuus, turvallisuus, yrittäjämielisyys sekä jatkuva oppiminen. (Helsingin kaupunki 2019.)

3 Kauneudenhoitoala ja ammatillinen koulutus toimintaympäristönä

Nyky-yhteiskuntaa voidaan kuvata tieto- ja palveluyhteiskuntana, jossa yhä useammat työntekijät ovat siirtyneet palkkatyöstä yrittäjiksi. Elintason nousu on mahdollistanut sen, että ihmisillä on enemmän rahaa käytettävissä erilaisiin palveluihin. Lisääntynyt halu panostaa omaan hyvinvointiin on myös lisännyt tottumusta käyttää rahaa erilaisiin palveluihin. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2006, 12.) Osaamisen ennakointifoorumi (OEF) on ennakoanut, että vuoteen 2035 mennessä henkilökohtaisten palveluiden sekä urheilu- ja virkistyspalveluiden toimiala kasvattaa työllisyyttään jopa 40 prosenttia. (Opetushallitus 2019c.) Työ- ja elinkeinotoimistojen ammattibarometrin mukaan (2019) syyskuussa 2019 kosmetologien työllistymisnäkökymät ja alan kehitysnäkökymät olivat valtakunnallisesti tarkasteltuna tasapainossa, lukuun ottamatta Joensuun ja Lahden seutua, joissa oli työvoiman ylitarjontaa. Kauneudenhoitoalalla työllisten määrän on ennakoitu kasvavan vuoteen 2025 mennessä puolen prosentin vuosivauhtia (Hanhijoki, Katajisto, Kimari & Savioja 2011, 60).

Näiden tilastojen valossa kauneudenhoitoalan tulevaisuus näyttää valoisalta, kun sitä tarkastellaan pidemmälle tulevaisuuteen. Kauneudenhoitoala voidaan lukea kuuluvan kaupallistet-

tuihin hyvinvointipalveluihin ja näiden palvelujen kysynnän uskotaan tulevaisuudessa lisääntyvän ja monipuolistuvan muun muassa nykyisen hyvinvointi- ja kokonaisvaltaisen itsensä hoitamisen -trendin sekä median myötä. Erilaisten liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden käytön yleistyminen sekä väestön ikääntyminen ovat lisänneet kauneudenhoitoalan palveluiden kysyntää ja tuoneet lisää uusia erilaisia liiketoimintamahdollisuuksia palvelutarjonnan monipuolistumiseen ja kasvattamiseen. Erityisesti verkostoitumisen mahdollisuudet ovat kasvaneet merkittävästi. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2006, 11-12.)

Kauneudenhoitoalan osaamista tarkastellaan ammatillisen koulutuksen kontekstissa. Toisen asteen ammatillisella koulutuksella on tärkeä yhteiskunnallinen ja työelämää kehittävä tehtävä. Ammatillisen koulutuksen tärkeänä tavoitteena on lisätä työllisyyttä, parantaa jatko-opintomahdollisuuksia ja kehittää yksilön valmiuksia ammatilliseen kasvuun sekä kykyyn luoda itselleen työtä (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön (2019, 17) laatimassa ammatillisen koulutuksen laatustrategiassa vuoteen 2030 todetaan ammatillisen koulutuksen roolin korostuvan ja laajenevan tulevaisuudessa, koska työikäinen väestö vähenee ja työn tekemisen tavat sekä työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat. Ammatillisen koulutuksen odotetaan vastaavan myös jo työelämässä olevien ihmisten osaamisen kehittämisen tarpeisiin (Rintala & Nokelainen 2018). Laki ammatillisesta koulutuksesta (2017/531) painottaa myös, että työelämän tarpeet on huomioitava koulutuksen suunnittelussa, järjestämisessä, kehittämisessä sekä osaamistarpeita ennakoidessa.

Tulevaisuudessa ammatillisen koulutuksen tehtävänä on entistä enemmän kannustaa jatkuvaan oppimiseen formaaleissa eli muodollisissa tutkintoon johtavissa koulutusympäristöissä, mutta sen lisäksi myös informaaleissa oppimisympäristöissä, jotka perustuvat arki- ja kokemusperäiseen oppimiseen esimerkiksi harrastuksissa ja työssä. Myös nonformaali oppiminen yleistyy, mikä tarkoittaa erilaisia formaalia oppimista täydentäviä täydennyskoulutuksia ja epävirallisempia kursseja sekä avoimissa yliopistoissa tai ammattikorkeakouluissa suoritettavia opintoja (Maier 2011.) Yksilöllisen oppimisen lisäksi korostuvat organisaation oppiminen sekä tiimioppiminen. (Hager 2011).

Toisen asteen ammatillinen koulutus onkin hiljattain uudistunut vastatakseen ketterämmin muuttuvan työelämän tarpeisiin. Uudistuksen tavoitteena on ollut kehittää ammatillista koulutusta osaamisperusteisempaan, työelämälähtöisempään, asiakaslähtöisempään sekä joustavampaan suuntaan. Koko ammatillisen koulutuksen rahoitus, lainsäädäntö, tutkinnot, järjestäjäjärakenteet, hakumenettelyt sekä ohjauksellinen näkökulma uudistettiin. Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistettiin yhdeksi laiksi, ja uudistuksen myötä muun muassa yleissivistävät yhteiset tutkinnon osat tulivat kaikille pakollisiksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.)

Yksi uuden ammatillisen koulutuksen tärkeimmistä tavoitteista on huomioida opiskelijat yksilöllisemmin ja joustavammin tarjoamalla heille monipuolisempia oppimisympäristöjä ja työelämälähtöisempää osaamista. Keskeistä on jokaiselle opiskelijalle laadittava henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma (HOKS). (Tapani & Salonen 2019, 42-45.) Toinen uuden ammatillisen koulutuksen isoista tavoitteista on ollut lisätä työelämäyhteistyötä ja työn opinnollistamista, jotta koulutus voisi entistä paremmin ja nopeammin reagoida muuttuvan työelämän tarpeisiin ja jotta opiskelijat pääsisivät oppimaan enemmän mahdollisimman autenttisissa oppimisympäristöissä. (Helsingin kaupunki 2017a.) Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa tulee kannustaa opiskelijoita tulevaisuustietoiseen ajatteluun ja ajatukseen, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuden muotoutumiseen (Wilson 2013).

Ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä tutkintojen määrää vähennettiin ja tutkintoja laaja-alaistettiin. Entinen hiusalan perustutkinto ja kauneudenhoitoalan perustutkinto yhdistyivät yhdeksi hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnoksi, johon tämä kehittämistyö kohdistuu. Nykyiset hius- ja kauneudenhoitoalan tutkinnon perusteet astuivat voimaan 1.8.2018. Tutkinto muodostuu sekä ammatillisista että yhteisistä tutkinnon osista ja tutkinnon kokonaislaajuus on 180 osaamispistettä, joista ammatillisia tutkinnon osia suoritetaan yhteensä 145 osaamispistettä ja yleissivistäviä yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä. Tutkinto antaa valmiudet toimia erilaisissa hius- ja kauneudenhoitoalan asiakaspalvelu- ja myyntitehtävissä, ja se on jaettu neljään eri osaamisalaan: ihon hoidon, hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan, kampaajatyön sekä parturityön osaamisalaan. Hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisalan suorittaneet kosmetiikkaneuvojat osaavat ohjata ja neuvoa asiakkaita ihon ja hiusten hoidossa sekä tuotteiden käytössä. Ihon hoidon osaamisalan suorittaneilla kosmetologeilla on puolestaan osaamista tehdä asiakkaille kasvo- jalka- ja käsihoitoja sekä opastaa asiakkaita itsehoitossa sekä tuotteiden käytössä. Molempiin osaamisaloihin sisältyy sekä pakollisia että valinnaisia opintoja. (Opetushallitus 2018a.)

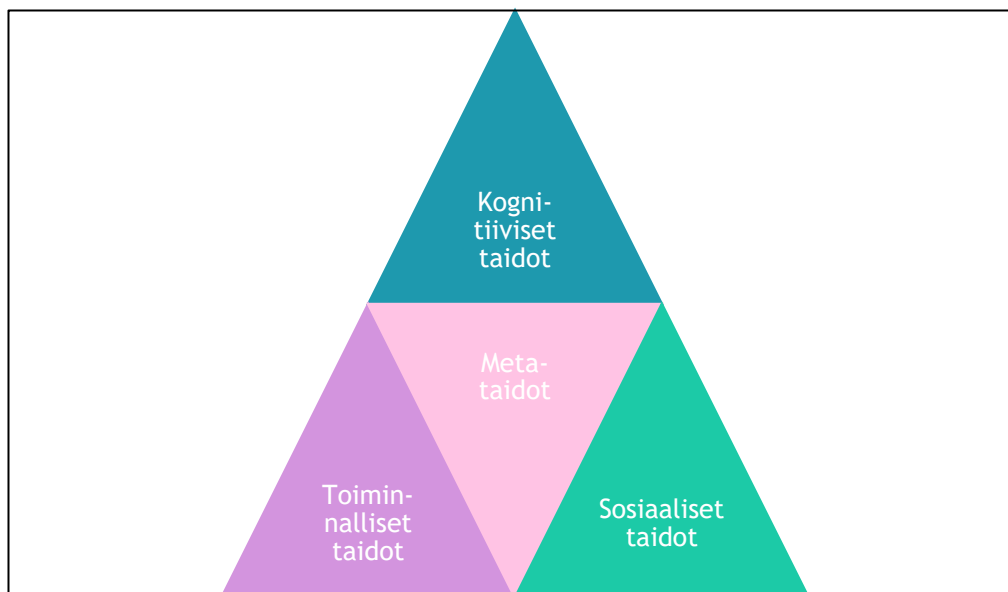
4 Ammatillinen osaaminen ja ammattitaitovaatimukset

Kuinka menestymme tulevaisuuden työelämässä, riippuu paljon osaamisestamme, mutta toisaalta myös omasta asennoitumisestamme työn muutokseen. Ammatillinen koulutus on hyvin lähellä työelämää ja sen vuoksi sen täytyy joustavasti reagoida työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Myös kauneudenhoito- ja kosmetiikka-ala kehittyvät nopealla tahdilla, mikä edellyttää elinikäistä oppimista. Tärkeänä näkökulmana osaamisen tarkastelussa onkin kehittyminen ja uuden osaamisen tuominen työelämään. Tässä opinnäytetyössä osaamista tarkastellaan enemmän yksilön, koulutuksen ja työelämän näkökulmasta kuin esimerkiksi strategialähtöisesti, henkilöstöjohtamisen tai organisaation osaamisen näkökulmasta.

Ammatillista osaamista voidaan määritellä monella tavalla ja yleensä sen merkitys riippuu siitä, missä kontekstissa, eli kulttuurissa, ammatissa, organisaatiossa, tehtävässä, roolissa tai tilanteessa, sitä käytetään (Weigel, Mulder & Collins 2007). Osaamisen käsitteen määrittelyminen onkin varsin haasteellista monista eri näkökulmista johtuen. Määritelmään vaikuttavat niin kielelliset kuin kulttuuriset erot (Winterton 2009). Yleisesti ottaen osaaminen nähdään laajempaan käsitteenä kuin ammattitaito, sillä se voi sisältää sekä henkilökohtaisia tietoja ja taitoja, kuin myös yhteistoiminnallisia ja sosiaalisia taitoja (Helakorpi 2009). Yleisen määritelmän mukaan osaaminen perustuu tietoon, taitoon ja pätevyteen eli kompetenssiin (Helakorpi 2010b, 62-65; Pylväs & Roisko 2012, 28). Eurooppalaisten tutkintojen viitekehityksessä (European Qualifications Framework, EQF) määritellään, että tieto on oppimalla opittua teoria- tai faktatietoa, kun taas taidot voivat olla sekä kognitiivisia että käytäntöön liittyviä taitoja. Pätevyys on puolestaan kykyä hallita ja käyttää tietoja, taitoja ja henkilökohtaisia sekä sosiaalisia valmiuksia työ- ja oppimistilanteissa. Pätevyyden katsotaan olevan EQF:n luokittelun mukaan myös vastuunottamista ja itsenäistä toimintaa. Voidaankin todeta, että tiedot ja taidot ovat arvokkaita vasta sitten, kun niitä osataan soveltaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Osaamisen tarkasteluun liitetään usein myös yksilön kyvykkyys, joka syntyy koulutuksen ja kokemuksen kautta ja voi olla osittain myös perittyä lahjakkuutta (Helakorpi 2010b, 62-65; Pylväs & Roisko 2012, 28; Parry 1996). Boyatzis (2008) esittää myös, että kyvykkyys voi olla ihmisessä piilevä ominaispiirre, taito tai esimerkiksi näkemys minäkuvasta. Kyvykkyys määrittää, kuinka tietoja ja taitoja osataan soveltaa erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa ja työtehtävissä ja kuinka tekemistä hallitaan (Helakorpi 2010b, 62-65; Pylväs & Roisko 2012, 28). Toisaalta siihen, miten hyödynämme kyvykkyyyttämme työtehtävissä, vaikuttaa suuresti se, kuinka yksilön osaaminen kohtaa työn vaatimusten kanssa. Myös organisaation toimintakulttuuri, kuten ilmapiiri, organisaatorakenne ja strategia, vaikuttavat osaamisen hyödyntämiseen. (Boyatzis 2008.)

Osaaminen voidaankin nähdä hyvin kokonaisvaltaisena käsitteenä (kuvio 1), jossa keskeistä ovat metataidot, eli kuinka tiedostamme, mitä osaamme ja kuinka ylläpidämme, kehitämme ja hyödynämme osaamistamme, eli kognitiivisia (tiedot ja ymmärrys) ja toiminnallisia taitoja (taidot) erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa (käyttäytyminen) ja työtehtävissä (asenteet). (Jeris, Johnson, Isopahkala, Winterton & Anthony 2005; Le Deist & Winterton 2005).

Kuvio 1: Osaamisen holistinen malli (mukailen Le Deist & Winterton 2005)

Osaamisen holistinen malli (kuviokuva 1) ei kuitenkaan erityisesti huomioi yksilön henkilökohtaisia ominaisuuksia sekä motiivien merkitystä, joiden on myös todettu vaikuttavan osaamiseen ja jotka erottavat toisistaan sellaiset henkilöt, joilla on sama koulutustausta ja osaaminen (Ojala 2008, 50-51). Erityisesti motivaatio ja itsesääntelyvalmiudet ovat ammatillisen asiantuntijuuden kehittymisen perusta (Pylväs 2018, 63-64). Osaamiseen vaikuttavat siis persoonallisuuden piirteet ja elämäntaitotaidot, kuten aktiivisuus, motivaatio, arvot, kiinnostuksen kohteet, minäkäsitys sekä itsensä johtamisen taidot (Helakorpi 2010b, 62-65; Pylväs & Roisko 2012, 28; Parry 1996). Näiden lisäksi osaamiseen ja sen kehittymiseen vaikuttaa vahvasti myös yksilön asenne, johon puolestaan vaikuttavat sosiaalinen ympäristö ja yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet (Baartman & de Bruijn 2011). Antonacopoulou ja Fitzgerald (1996) tuovat osaamisen näkökulmaan tietojen, taitojen ja asenteiden lisäksi myös tunteet. Osaaminen on heidän mukaansa aina henkilökohtaisten ominaisuuksien ja tilannetekijöiden vuorovaikutusta. Joensuu-Salon ja Soraman (2016) tekemässä tutkimuksessa todettiin, että erityisesti motivaatio ja asenne työtä kohtaan sekä työmoraaalin merkitys tulevat tulevaisuudessa korostumaan.

Olellista osaamisen tarkastelussa on sen dynaamisuus, eli osaaminen kumuloituu, kehittyy ja muuttuu koko elämän ajan koulutuksen ja kokemuksen kautta (Helakorpi 2010b, 62-65; Pylväs & Roisko 2012, 28; Parry 1996; Boam & Sparrow 1992). Toisaalta osaamisen ennakoinnin näkökulmasta on olemassa myös niin sanottua ydinosamista, joka on verraten pysyvää. Lisäksi voi olla myös osaamista, joka voi hiipua tai sitä ei enää sellaisenaan tarvita tulevaisuudessa (Boam & Sparrow 1992). Nykyisin puhutaan paljon myös kokemuksen kautta kertyneen

hiljaisen tiedon merkityksestä, joka on usein tiedostamatonta ja subjektiivista asioiden ymmärrystä ja tulkintaa (Helakorpi 2010c, 15). Osaaminen voidaankin sanoa syntyvän tietojen, taitojen, toiminnan, asenteiden ja kokemuksen yhdistämisestä, eli se on oppimisen tulos (Tuomi & Sumkin 2012; Baartman & de Bruijn 2011, 127; Siikaniemi, Saikkonen & Härkönen 2010).

Ammatillinen osaaminen ei siis ole pelkkää työtehtävien rutiininomaista suorittamista, vaan yksilöltä odotetaan yleisiä eli geneerisiä työelämätaitoja, niin sanottuja metataitoja. Geneerisillä taidoilla viitataan yleisiin ja siirrettäviin työelämätaitoihin, jotka ovat kaikilla aloilla hyödyllisiä ja kehittyvät koulutuksen ja kokemuksen kautta (Ursin & Hyytinen 2010, 66-67). Toisaalta ne voivat olla myös hyvin kontekstisidonnaisia (Jones 2009). Geneeriset työelämätaidot pitävät sisällään monipuolisia kognitiivisia ja vuorovaikutteisia taitoja, kuten vuorovaikutus-, viestintä- ja kommunikointitaitoja, ongelmanratkaisutaitoja, tiimityötaitoja, kriittistä ajattelua ja tiedon arviointitaitoja, luovuutta, innovointikykyä, itseohjautuvuutta sekä oman työn suunnittelu-, kehittämis- ja organisointitaitoja. Työn jatkuvasta muutoksesta johtuen tärkeitä geneerisiä taitoja ovat myös oppimisvalmiudet, muutoshalukkuus ja -kyky sekä oman osaamisen arvioiminen ja kehittäminen. (Helakorpi 2009; Opetushallitus 2019c, 18-43; Green 2008.)

Tutkimukset ovat antaneet viitteitä siitä, että työelämässä tarvitaan yhä enenevässä määrin geneerisiä työelämätaitoja (Green 2008; Huusko ym. 2018; Pylväs 2018). Esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVIN) teettämän Yrittämään oppii yrittämällä - yrittäjyys ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa -arvioinnin mukaan yrityksille usein riittää, että opiskelijoilla on hallussaan substanssin perustaidot, kun taas yleisten työelämätaitojen oppimisen merkitystä korostettiin jo koulutasolla. Erityisesti opiskelijoilta odotettiin sosiaalisia taitoja, itsensä kehittämisen taitoja, viestinnällisiä taitoja, aloittekykyä ja luotettavuutta. (Huusko ym. 2018, 128.) Myös Pylväksen (2018) väitöstutkimus on osoittanut, että tulevaisuuden työntekijöiltä odotetaan entistä enemmän kognitiivisia kykyjä, sosiaalisia valmiuksia, itsetuntemusta ja itsesäätelyvalmiuksia, jotka liittyvät vahvasti elämänhallintataitoihin. Vahvat geneeriset työelämävalmiudet auttavat selviytymään muuttuvassa työelämässä, kun kilpailu eri työpaikoista on entistä kovempaa (Kilpeläinen & Vettenniemi 2018, 71). Singh ja Gera (2015) ovat todenneet, että hyvät geneeriset taidot nostavat henkilön arvoa yleisesti työmarkkinoilla ja toisaalta edistävät myös oppimista.

Cairns ja Malloch (2011) esittävät myös, että työelämässä on kasvava tarve monitaitoisille ja joustaville työntekijöille, jotka kykenevät työskentelemään monissa eri paikoissa eri aikoihin. Koska työ on jatkuvassa muutoksessa, voivat osaamisvaatimukset johtaa myös osaamisen polarisoitumiseen, jolloin tulevaisuuden työelämässä vaaditaan yhä enenevässä määrin juuri korkeatasoisista osaamista ja monipuolisia geneerisiä taitoja, kun taas perus- sekä mekaanisille taidoille ei ole niin suurta kysyntää (Wilson 2013). Ammatillinen koulutus onkin keskeisessä

roolissa ohjatessaan opiskelijoita kohti tulevaisuuden työelämässä tarvittavia monipuolisia geneerisiä työelämätaitoja, koska Jolkkosen ja Lemposen (2017) tuore raportti osoittaa, että ammatillisesta koulutuksesta työelämään siirtyneillä on suurin lisäosaamisen tarve yksilöllisten taitojen ja valmiuksien, kommunikointitaitojen, johtamistaitojen, asiakaspalvelu- ja myyntitaitojen sekä innovatiivisuuden osalta verrattuna samoissa työpaikoissa työskenteleviin korkeasti koulutettuihin ihmisiin.

Nyt ja tulevaisuudessa tulemme tarvitsemaan yhä enemmän henkilökohtaisten tietojen ja taitojen lisäksi myös kollektiivista osaamista, sillä on esitetty, että työelämässä tiimi- ja projektimuotoinen työskentely tulee lisääntymään (Linturi & Rubin 2011, 34-35). Työn monimuotoistumisen vuoksi työtehtävät ovat usein niin monipuolista osaamista vaativia, ettei yhden ihmisen osaaminen välttämättä riitä parhaimpaan lopputulokseen. Voidaankin puhua yksilöllisen osaamisen lisäksi kollektiivisesta osaamisesta tai jaetusta asiantuntijuudesta, joka rikastaa yksilöllistä suorituskyyä ja osaamista. (Sandberg 1994, 20-22; Parviainen 2006, 8.) Tätä käsitystä tukee myös Sydänmaanlakka (2007, 148), jonka mukaan erilaiset sosiaaliset kontaktit, yhteydet muihin osajiin sekä verkostoituminen tukevat osaamista ja mahdollistavat osaamisen jakamisen sekä uusien toimintatapojen oppimisen.

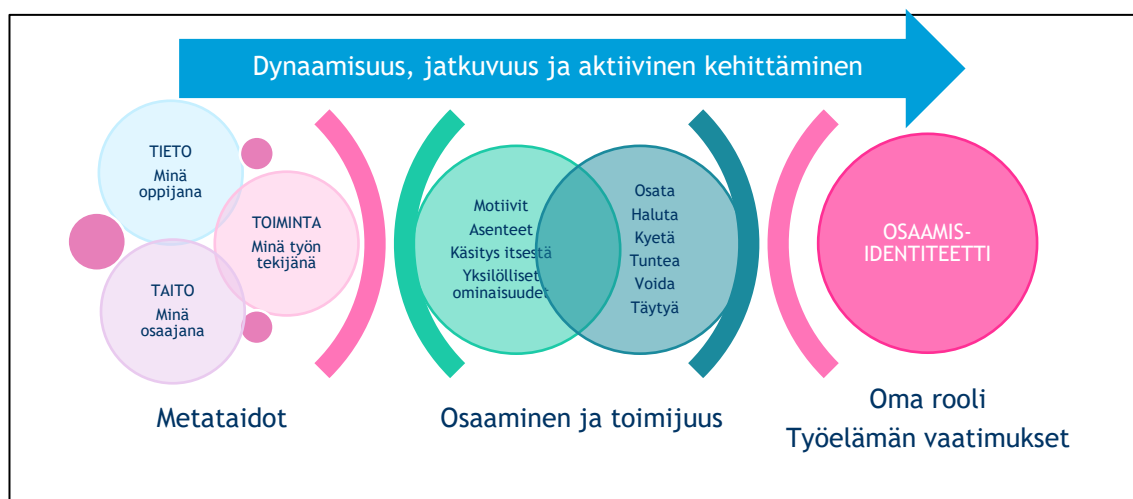
Tämä edellyttää myös oppilaitoksilta sellaisia toteutusmalleja, joissa nämä taidot voivat kehittyä (Linturi & Rubin 2011, 34-35). Onkin ennakoitu, että tulevaisuudessa oppiminen erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa tulee lisääntymään yksilöllisen oppimisen ohella ja yhteistä ymmärrystä luodaan tiimi, projekti- ja ilmiöoppimisen keinoin aidoissa ympäristöissä (Heilala ym. 2017, 60-61). Erilaisissa tiimeissä toimiminen rikastaa jokaisen yksilön osaamista ja samalla, kun yksilöiden osaaminen kehittyy, kehittyy myös koko organisaation osaaminen (Tuomi & Sumkin 2012; Vanhalakka-Ruoho 2010, 134-135; Helakorpi 2010d, 76-77; Parviainen 2006, 157-181). Jaettu asiantuntijuus perustuu reflektiiviseen vuorovaikutukseen, itseohjautuvuuteen, kollektiiviseen älykkyyteen ja ennen kaikkea tavoitteelliseen ja tietoiseen yhteistoimintaan sekä tiedonmuodostukseen. Myös psykologinen turvallisuuden tunne edistää kollektiivista osaamisen kehittymistä. (Parviainen 2006, 157-181; Ojala 2018, 140.) Hanssonin (1999) mukaan jaettu asiantuntijuus edellyttää yksilöiltä ihmissuhde- ja tunnetaitoja, tietyn alan asiantuntijuutta sekä sympatia- ja empatiataitoja (Koivunen 2009).

Ammatillisessa koulutuksessa osaamista arvioidaan ammattitaitovaatimusten kautta ja ne edellyttävät yhä enenevässä määrin monipuolisempaa osaamista, jatkuvaa oppimista sekä itsensä ja oman ammattitaidon kehittämistä (Helakorpi 2010b, 25; Hanhinen 2010). Ammattitaitovaatimukset ovat osaamiseen liittyviä kvalifikaatioita eli valmiuksia, joita kyseisessä ammatissa ja sen työtehtävissä edellytetään. Kvalifikaatioita voidaan opettaa ja soveltaa käytännössä, ja ne muokkautuvat aina työelämän tarpeiden mukaisesti, eli kvalifikaatioiden tarkastelussa pääpaino on työssä ja työtehtävissä, ei yksilössä. Kvalifikaatiot siis muuttuvat työn muuttuessa ja nykyinen työelämä edellyttääkin erilaisia ammattikuvia ja osaamisyhdistelmiä.

Tarvitsemme koko ajan uudenlaisia taitoja, kun taas joidenkin taitojen merkitys vähenee tai häviää jopa kokonaan. Osaaminen muodostuu erilaisista kvalifikaatioista mutta on myös henkilökohtaisia valmiuksia suoriutua työtehtävistä. Osaamisen tarkastelussa pääpaino on siis yksilössä. (Helakorpi 2010d, 65; Hanhinen 2010, 91.) Toisin sanoen osaamista voidaan tarkastella työ- ja tehtäväkohtaisesti tai työntekijäkohtaisesti, eli työntekijän ominaisuuksien, motiivien, itsehallinnan, tietojen ja taitojen näkökulmasta (Spencer & Spencer 1993). Ammattitaito syntyy kompetenssien ja kvalifikaatioiden yhteisvaikutuksesta ja yksilö voi toiminnallaan vaikuttaa niiden kehittymiseen (Hanhinen 2010, 94-97).

Hius- ja kauneudenhoitoalan tutkinnon perusteet määrittelevät jokaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset. Ammattitaitovaatimukset määrittelevät sen, mitä osaamista hius- ja kauneudenhoitoalan tutkinnossa tulee hankkia ja hallita. Ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit tiivistävät sen, mitä osaamista missäkin tutkinnon osassa tulisi saavuttaa ja niiden perusteella opiskelijoiden osaamista arvioidaan. Tulevaisuuden osaamistarpeet vastaavat tulevaisuuden koulutuksen ammattitaitovaatimuksia, joiden mukaan koulutusten sisältöjä kehitetään.

Sen lisäksi, että osaamisen kehittymistä tarkastellaan ammattitaitovaatimusten saavuttamisen kautta, on ammatillisen koulutuksen tärkeänä tehtävänä tukea opiskelijaa rakentamaan omaa osaamisidentiteettiään, joka on tärkeä metataito (kuvio 2).

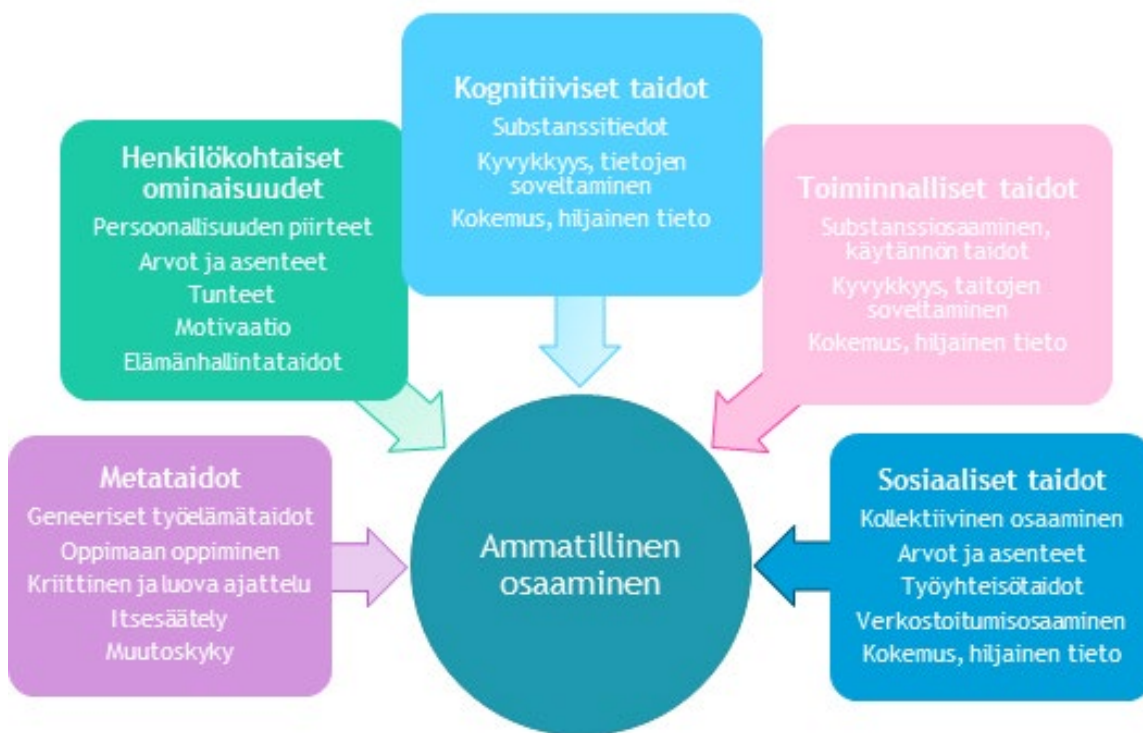

Kuvio 2: Osaamisidentiteetin rakentuminen (mukaillen Raudasoja, Heino & Rinne 2019)

Jokaisen tulevaisuuden osajan perustaitoihin kuuluu oman osaamisen tunnistaminen ja kehittymistarpeiden arviointi sekä kyky oppia uutta, sillä se auttaa menestymään muuttuvassa työelämässä ja vastaamaan työelämän osaamistarpeisiin (Sitra 2019; Sitra 2017, 11). On tärkeää pohtia, mitä osaa, miten oppii ja millainen on työntekijänä, koska tulevaisuudessa työtehtä-

vät tulevat olemaan yhä monipuolisempia eivätkä ne sitoudu tiettyyn ammattiin tai tutkintoon, vaan enemmänkin laaja-alaisten tietojen ja taitojen yhdistelmiin. Tällöin on tärkeää osata suunnitella ja rakentaa itselle vaihtoehtoisia urapolkuja ja työllistymisvaihtoehtoja sen mukaan, millainen käsitys itsestä on osaajana ja mitä voi, haluaa ja kykenee tekemään. (Raudasoja, Heino & Rinne 2019.)

Yhteenvedona voidaankin todeta, että osaamisen syntymiseen vaikuttavat hyvin monet tekijät. Osaamisen käsitteistöä on koottu yhteen kuviossa 3. On tärkeää, että osaamista tarkastellaan hyvin kokonaisvaltaisesta näkökulmasta käsin, koska tavoitteena on, että osaamisella kyetään vastaamaan muuttuvan työelämän ja tulevaisuuden haasteisiin (Mulder 2017). Laaja-alainen osaaminen edellyttää kokonaisuuksien hallintaa, mikä edellyttää ketterää oppimista sekä metataitoja, kuten ongelmanratkaisutaitoja, kriittistä ajattelua, itsetuntemusta, oman osaamisen ja tietämyksen hallintaa sekä reflektointitaitoja, oman osaamisen johtamista, korkean ja luovan ajattelun taitoja sekä omasta toiminnasta oppimista (Helakorpi 2010c, 10-12; Ruohotie 2010, 106-108; Ojala 2018, 112-190).

Kuvio 3: Ammatillisen osaamisen käsitteistöä holistisen kompetenssimallin mukaisesti (mukailen Helakorpi 2010b, 62-65; Le Deist & Winterton 2005; Ojala 2008, 50-51; Parry 1996; Baartman & de Bruijn 2011; Fidler 2016)

5 Megatrendit ja trendit työelämän, koulutuksen ja kauneudenhoitoalan suunnannäyttäjinä

Yhteiskunnassa tapahtuvat suuret ja tunnistettavat muutokset, joita megatrendit ja trendit kuvaavat, vaikuttavat työn, koulutuksen ja yksilöiden tulevaisuuteen (Tuominen 2017, 45). Sen lisäksi, että megatrendit ja työmarkkinoissa tapahtuvat muutokset muokkaavat toimintaympäristöämme ja tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista, vaikuttavat osaamiseen myös ihmisissä tapahtuvat muutokset (kuvio 4). Nämä muutokset vaikuttavat kauneudenhoitoalan tulevaisuuteen palveluiden kysynnän ja kulutustottumuksien kautta. Lisäksi ihmisten arvoissa, asenteissa ja ajattelussa sekä sosiaalisissa ja kulttuurisissa tekijöissä tapahtuvat muutokset vaikuttavat väistämättä. Myös henkilökohtaisilla tekijöillä, kuten iällä ja elämäntavoilla on vaikutusta kulutustottumuksiin ja palveluiden kysyntään. (Hiltunen 2017, 24.)

Kuvio 4: Kauneudenhoitoalan toimintaympäristöön vaikuttavia tekijöitä (mukaihen Metsämuuronen 2001, 123; Hiltunen 2017)

Megatrendit kuvaavat hitaasti kehittyviä pitkäaikaisia, kaikkien tiedossa olevia, laajoja yhteiskunnallisia, taloudellisia, poliittisia ja teknologisia muutoksia. Megatrendit vaikuttavat yhteiskuntaan, työelämään, koulutukseen sekä yksilöiden elämään yleensä varsin pitkän aikaa, ellei äkillisesti tapahdu jotain merkittävää, joka muuttaa kehityssuunnan. Megatrendit eivät siis välttämättä ole täysin pysyviä. Ne ovat koko ajan läsnä ja kuvaavat nykyhetkeä, mutta vaikuttavat myös tulevaisuuden toimintaympäristöön. Yleensä megatrendit muodostuvat useista pienemmistä ilmiöistä, trendeistä, jotka tapahtuvat globaalilla tasolla. Trendit ovat nousevia asi-

oita, mutta ilmiöinä pienempiä kuin megatrendit, eikä niillä ennakkoinnin näkökulmasta tarkoiteta muoti-ilmiöitä. Trendejä voidaan kuvailla suuntauksiksi tai muutoksen kaavoiksi. Samoin kuin megatrendeihin, myös trendeihin vaikuttavat vahvasti menneisyys ja nykyhetki. (Hiltunen 2019, 18; Hiltunen 2012, 76-95; Rubin 2004.) Trendit eivät yksin riitä pidemmän tähtäimen tulevaisuuden ennakoimiseen, sillä ne muuttuvat ja taipuvat niin nopealla tahdilla (Wilson 2013). Joensuu-Salo ja Sorama (2016) ovat muun muassa tutkineet naisyrittäjien suhtautumista megatrendien vaikutuksista tulevaisuuden työhön. Pääosin suhtautuminen megatrendeihin ja niiden mukanaan tuomiin vaikutuksiin oli positiivista, koska megatrendien nähtiin synnyttävän uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja sen myötä uusia innovaatioita.

Megatrendeihin ja trendeihin liittyy myös muutosvoimat, jotka ovat aina johonkin päämäärään tähtäviä sekä päätöksentekoa ja valintoja suuntaavia voimia, uskomuksia tai yleisesti hyväksytyjä oletuksia asioiden tulevasta tilasta. Muutosvoimiin liittyy vahvasti ihmisten asenteet, arvot ja arvostukset. Päätöksenteossa muutosvoimia ei useinkaan mainita päätöksiin vaikuttaneina asioina ja niitä on usein vaikea havaita muuten kuin niiden aiheuttamien vaikutusten kautta. Yleensä muutosvoimat toimivat ennakkoinnin ja skenaarioiden taustalla. (Rubin 2004.)

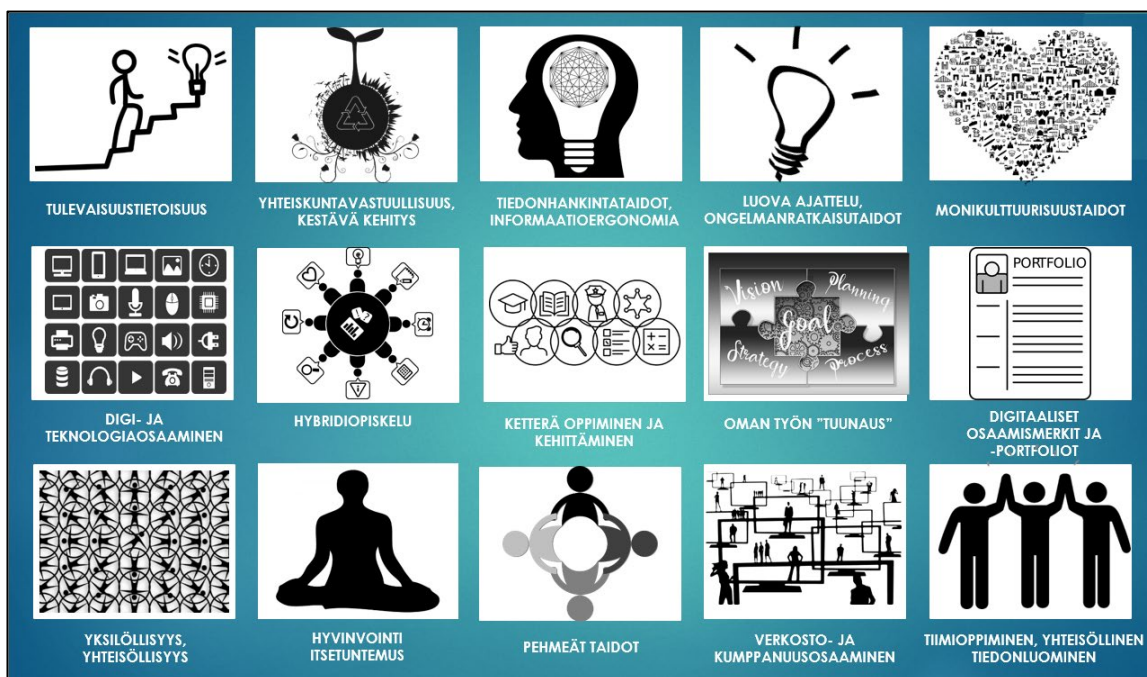
Heikot signaalit ovat puolestaan ensioireita muutoksesta, odottamattomia merkkejä uusista asioista, uhkia tai mahdollisuuksia, eli ne joko kehittyvät trendeiksi tai sitten eivät (Mannermaa 2004, 16). Ilmetessään ne eivät välttämättä ole kovin merkittäviä mutta voivat ajan kuluessa kehittyä merkittävämmäksi (Dufva 2018; Hiltunen 2012, 108-111). Heikko signaali voi olla myös jo jonkin olemassa olevan asian uusi sovellus tai sitten aivan täysin uusi, odottamaton merkki muutoksesta (Rubin 2004).

Heikkojen signaalien alalajina voidaan pitää villedä kortteja, joiden tapahtumisen todennäköisyys on matala, eli ne ovat yllättäviä ja äkillisiä muutostekijöitä, joilla on laajoja vaikutuksia ja saattavat muuttaa kehityskulkuja äkillisesti ja radikaalisti epävarmoiksi. Toisaalta villit kortit voivat myös olla sellaisia, että niitä pystytään ennakoimaan, mutta niiden vaikutukset ovat ennalta-arvaamattomia ja huomattavia. (Rubin 2004.) Hyvä esimerkki villistä kortista on Kiinan Wuhanista lähtenyt koronavirus, joka hyvin lyhyessä ajassa matkustuksen myötä muuttui maailmanlaajuisesti epidemiaksi. Vaikka Maailman terveysjärjestö on jo pitkään ennakoinut, että tulossa on suuri epidemia, ilmaantui virus yllättäen eikä sen globaaleja, taloudellisia sekä hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä osattu kuitenkaan ennakoida.

Tämän hetken megatrendejä ja trendejä on useita päällekkäisinä ja toisiinsa linkittyen, jolloin ne enemmänkin muodostavat laajan kokonaisuuden kuin yksittäisen ilmiön. Megatrendit vaikuttavat väistämättä tulevaisuuden työhön ja työelämän osaamistarpeisiin. Liitteessä 1 on megatrendisanasto, jossa on avattu tämän hetken megatrendejä lyhyesti.

5.1 Tulevaisuuden koulutuksen ja työelämän osaamistarpeet

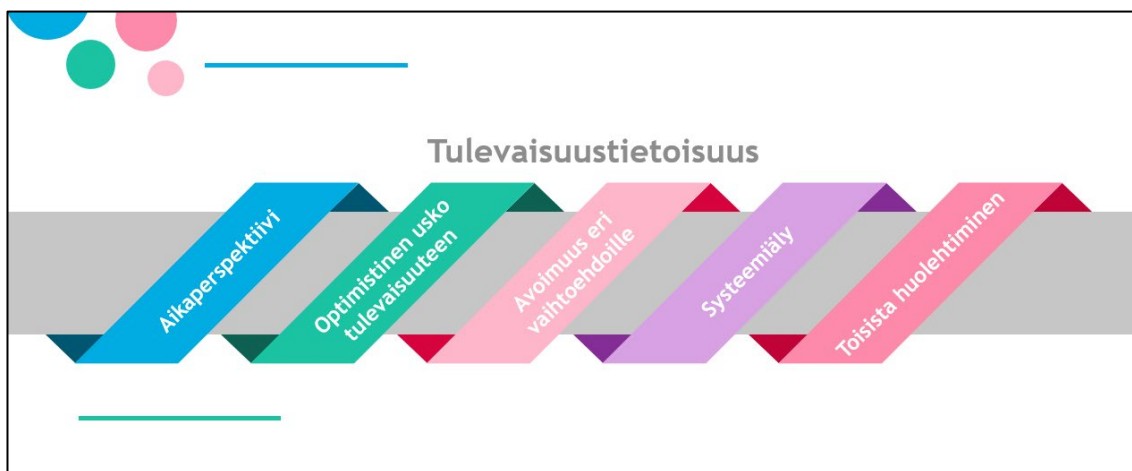
Kuviossa 5 on koottu tulevaisuuden työelämän ja koulutuksen lukujärjestys, eli niitä osaamistarpeita ja taitoja, joita eri ennakoitiselvityksissä on kartoitettu tulevaisuudessa tarvittavan. Taustalla näissä osaamistarpeissa on megatrendit ja trendit, jotka ohjailevat työn muutosta. Osaamistarpeiden lukujärjestys kokoaa yhteen osaamista holistisesta näkökulmista käsin. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että tulevaisuudessa korostuvat kokonaisvaltaiset lukemiseen, kirjoittamiseen ja suulliseen kommunikointiin liittyvät taidot sekä kielitaito, kriittiset ajattelu- ja tiedonhankintataidot sekä arkipäivän matemaattiset taidot teknologisoitumisen vuoksi (Pylväs 2018, 63; Council of the European Union 2018). Lisäksi tarvitaan laaja-alaisia digitaatioita, kuten ymmärrystä digitalisaation mahdollisuuksista, rajoituksista, riskeistä ja vaikutuksista sekä miten erilaisia digitaalisia työkaluja käytetään. Elinikäisen oppimisen vuoksi tarvitaan henkilökohtaisia mutta myös sosiaalisia oppimistaitoja sekä oman oppimisen reflektointitaitoja ja urasuunnittelutaitoja. (Council of the European Union 2018; Opetushallitus 2019c, 31.) Nämä taidot puolestaan edellyttävät epävarmuudensietokykyä, resilienssiä, hyviä elämäntaitoja sekä hyvää fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Lisäksi jokaiselta edellytetään kansalais- ja yhteiskuntataitoja, monikulttuurisuustaitoja sekä yrittäjyyssaitoja. (Council of the European Union 2018.)

Kuvio 5: Tulevaisuuden koulutuksen ja työelämän osaamistarpeiden lukujärjestys (mukaillen Pölonen; Nyyssölä 2019; Davies, Fidler & Gorbis 2011; Fidler 2016; Opetushallitus 2019c)

5.1.1 Tulevaisuustietoisuus

Muuttuvassa maailmassa yksi tärkeimpiä taitoja on kyky katsoa tulevaisuuteen, koska tulevaisuuden katsominen auttaa hahmottamaan työssä tarvittavia uusia osaamistarpeita sekä tulevia haasteita (Ojala 2018, 172). Tulevaisuuden ennakoimiseen, skenaarioiden laatimiseen, tulevaisuuslukutaitoon ja visiointiin voidaan liittää tulevaisuustietoisuus, joka viittaa kokonaisvaltaiseen kykyyn ajatella, mikä voisi olla mahdollista, todennäköistä ja toivottavaa tulevaisuudessa. Kuviossa 6 on kuvattu tulevaisuustietoisuuden olottuvuuksia. Tulevaisuustietoisuuteen liittyy kyky ymmärtää menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta sekä kyky ajatella pitkäjänteisesti (aikaperspektiivi). Lisäksi tarvitaan optimistista uskoa tulevaisuuteen ja omiin kykyihin vaikuttaa asioihin sekä kykyä nähdä vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja kyseenalaistaa olemassa olevia totuuksia. Tarvitaan myös kokonaisuusien ja syy-seuraussuhteiden hahmottamisen kykyä, eli miten valinnat vaikuttavat toimintaympäristöömme ja pitkälle tulevaisuuteen. Näin ollen tulevaisuustietoisuuteen liittyy vahvasti myös eettinen ja moraalinen arvo maailma, jotka tuovat kestävän kehityksen näkökulman vaihtoehtoisten tulevaisuuksien tarkasteluun. Tulevaisuustietoisuus edellyttää ennen kaikkea luovuutta, mielikuvitusta sekä kykyä arvostaa muutosta ja nähdä muutoksesta syntyviä uusia mahdollisuuksia. (Ahvenharju, Minkkinen & Lalot 2018.)

Kuvio 6: Tulevaisuustietoisuuden viisi olottuvuutta (mukaillen Ahvenharju ym. 2018)

5.1.2 Kestävä kehitys ja yhteiskuntavastuullisuus

Kestävän kehityksen merkitys tulee kasvamaan entistä enemmän tulevaisuuden työelämässä. Dare to Learn -tulevaisuuspaneelissa ilmastonmuutoksen megatrendi nähtiin yhtenä isoimmista muutosajureista koko ihmisen toimintaympäristöön. Ilmastonmuutos nähtiin vaikuttavan

jakamistalouden, automatisoitumisen, yhteisöllisyyden kulttuurin sekä teknologian kehittymiseen. (Heilala ym. 2017, 37-38.) Myös Osaamisen ennakkointifoorumi (OEF) on ennakoanut, että vuoteen 2035 kestävä kehityksen osaamisen nousee perusosaamiseksi (Opetushallitus 2019c, 31).

Ilmastonmuutos ja sosiaalinen eriarvoistuminen kannustavat koulutuksen järjestäjiä panostamaan kokonaisvaltaisen kestävä kehityksen osaamiseen. Tulevaisuuden työelämässä arvostetaan kasvavassa määrin kestävä kehityksen laaja-alaista osaamista eli sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurillisesti sekä ekologisesti vastuullista toimintaa. Kestävä kehityksen osaamisesta tulisi tulla pysyvä osa ammattitaitoa, sillä tämän päivän ratkaisut vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. (Rohweder & Virtanen 2008.) Kestävä kehityksen osaamista on todettu tukevan hyvinvoinnin edistäminen, myötätuntoinen kommunikointi, vastuullinen tiimityö ja johtaminen, sidosryhmäyhteistyö sekä jatkuva oppiminen (Brundiens & Wiek 2017).

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) teettämän arvioinnin mukaan kestävä kehityksen osaamisen kehittämisessä on ammatillisen koulutuksen järjestäjillä vielä kehitettävää erityisesti ekologisen kestävä kehityksen osa-alueella. Parhaiten osaaminen näkyi sosiaalisen kestävä kehityksen osa-alueilla. Arvioinnin perusteella opiskelijat kokivat, että ammatillinen koulutus ei tällä hetkellä vastaa työelämässä tarvittavia kestävä kehityksen osaamistarpeita. (Räkköläinen, Metsämuuronen, Holopainen & Hievanen 2017.) Kestävä kehitystä edistävä koulutus on yksi UNESCO:n edistämistä globaaleista kasvatuksen osa-alueista (Opetusministeriö 2008).

5.1.3 Monikulttuurisuus

Tulevaisuustietoiseen ajatteluun ja sosiaaliseen kestävään kehitykseen voidaan liittää myös monikulttuurisuustaidot. Monikulttuurisuustaidot ovat ymmärrystä eri kulttuureihin kuuluvista erilaisista käytännöistä ja tavoista sekä kyky hyödyntää kulttuuritietämystä, kun toimitaan eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa (Leveälahti ym. 2019, 166). Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiessa tarvitaan myös selkokieliä ja ennakkoluutonta asennetta (Davies, Fidler & Gorbis 2011). Monikulttuuristen taitojen ohella voitaisiin puhua myös moninaisuustaidoista. Sosiaalinen älykyys, kunnioitus, empaattisuus, kärsivällisyys, sietokyky ja uteliaisuus ovat monikulttuurisuus- tai moninaisuustaitojen lähtökohta. (Fidler 2016, 8.)

Monikulttuurisuus tuo myös suomalaiseen yhteiskuntaan paljon sellaisia voimavaroja, joilla voidaan vahvistaa työllistymisastetta, rikastuttaa työelämää ja lisätä yhteiskunnan hyvinvointia. Suomen maahanmuuttoviraston johtava asiantuntija Elina Nurmi (2019) kertoo luennollaan "Maahanmuuttajataustainen työvoima Helsingissä" maahanmuuton lisänneen yhteiskuntaamme kulttuurista monimuotoisuutta ja luoneen uusia liiketoiminta- ja työmahdollisuuksia.

Maahanmuuttajien osaamisresurssia kuitenkin alihyödynnetään pääkaupunkiseudun työmarkkinoilla. Osaajapula estää yritysten kasvua, jolloin tarvitaan lisää kansainvälisiä osaajia. Maahanmuuttajien vaikeus työllistyä on lisännyt yritysten perustamista heidän keskuudessaan. Maahanmuutto ja yrittäjinä toimivien ulkomaalaistaustaisten määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Näin ollen lyhytkestoisten yrityshankkeiden sijaan tarvitaan pysyviä rakenteita, jotka tukevat kaikkien yrittäjien toimintaedellytyksiä. (Nurmi 2019.)

Maahanmuuttajien osaamisresurssin alihyödyntämisestä kirjoittaa myös politiikan toimittaja Terhi Toivonen (Yle 2020) artikkelissaan "Vain puolet Suomen maahanmuuttajanaisista käy töissä - Tässä keinoja, joilla heidät saataisiin pois kotoa". Artikkelin mukaan maahanmuuttajanaisten työllistymisaste on heikko, vaikka he ovat hyvin motivoituneita opiskelemaan ja etsimään töitä. Opintojen pariin pitäisi siirtyä nykyistä nopeammin. Erityisesti kielioopinnot tulisi aloittaa heti kotouttamisen yhteydessä. Myös oppisopimuskoulutuksessa opiskelua olisi syytä lisätä. Tarvitaan asenteiden muutosta, jotta työnantajat näkevät maahanmuuttajien potentiaalini. (Toivonen 2020.)

5.1.4 Teknologisoituminen ja digitalisaatio

Teknologisoituminen ja digitalisaatio vaikuttavat megatrendeinä työelämään ja siellä tarvittavaan osaamiseen. Niiden myötä vanhoja työtehtäviä katoaa, kun automaatio ja tekoäly korvaavat rutiininomaisia työtehtäviä, mutta uusia luovaa ajattelua vaativia työtehtäviä syntyy niiden rinnalle. (Hiltunen 2019, 122; Wilson 2013.) Teknologia sulautuu arjen toimintaan ja se tulee luontevaksi osaksi työtä ja oppimista. Teknologian kehittyminen vapauttaa ihmiset tekemään luovaa työtä, toimimaan sosiaalisesti ja olemaan ajasta ja paikasta riippumatta yhteydessä toisiinsa niin arjen, oppimisen kuin työnkin osalta. (Aalto, Ahokas & Kuosa 2008.) Teknologian kehittyminen onkin lisännyt kysyntää ja tarpeita asiantuntija- sekä palvelu- ja myyntialojen osaamiselle ja luonut lisää työpaikkoja niihin tehtäviin, sillä sellaista osaamista ja työtehtäviä on vaikea kokonaan koneilla korvata (Asplund & Kauhanen 2018, 93). On myös ennakoitu, että digitalisaation myötä työtä tehdään entistä enemmän digitaalisissa jakamialustoissa ja yhteistyöverkostoissa, joissa esimerkiksi tuotetta, palvelua, aikaa tai osaamista jaetaan muiden käyttöön jonkin digitaalisen alustan kautta taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi (Heilala ym. 2017, 18; Sitra 2017, 96; Avery ym. 2016).

Osaamisen ennakointifoorumi (2019) on ennakoanut, että vuoteen 2035 mennessä tärkeimmät tulevaisuuden osaamistarpeet liittyvät digitaalisiin, jotka integroituvat yleisiin työelämäntaitoihin. Digitaaliset työkalut tulevat olemaan käytössä kaikilla toimialoilla ja digitalisoinnista tulee toiminta- ja kilpailuedellytys. Palvelualoilla, kuten henkilökohtaisissa- ja terveyspalveluissa sekä urheilu- ja virkistyspalveluissa myös asiakaslähtöisten palvelujen kehittämisosaa-

minen ovat tärkeää osaamista (Leveälähti ym. 2019, 30, 66; Opetushallitus 2019c, 41). Digitalisaation myötä virtuaalitodellisuuden mahdollisuudet elämysten tuottamiseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen monipuolistuvat (Sitra 2020). Palvelut eivät kuitenkaan kokonaan siirry verkkoon, vaan ihmiset käyvät yhä kivajalkakaupoissa. Tulevaisuudessa kuitenkin palvelukokemus ja ostamisen helppous digitalisaation ja teknologian myötä nousevat suureen rooliin (Hajkovicz 2016, 80). Palveluvaltaistuminen ja digitalisaatio yhdessä parantavat asiakaskokemusta ja luovat lisäarvoa palveluihin (Paschou, Adrodegari, Rapaccini, Saccani & Perona 2018). Digitalisaation kehittyminen edellyttää digitaalista lukutaitoa ja ketterää oppimista, eli valmiutta omaksua ja kokeilla uusia asioita sekä sopeutua muutokseen (Longmuß & Höhne 2017).

Digitalisaatio mahdollistaa myös koulutuksen helpomman saavutettavuuden ajasta ja paikasta riippumatta, mikä mahdollistaa elinikäisen oppimisen entistä paremmin. Verkko- ja digioppi- minen ovat yhä tärkeämpiä koulussa oppimisen muotoja, sillä ne tukevat työelämässä tarvittavaa digiosaamista. (Leveälähti, Savioja, Hanhijoki & Nieminen 2015, 266). Kaarakainen ja Kaarakainen (2018) ovat todenneet, että digitaalisten medioiden ja teknologioiden käyttöön liittyy myös osallisuuden kulttuuria edistävä puoli, joka parantaa nuorten yleistä hyvinvointia, tulevaisuuden kansalaistaitoja sekä työelämävalmiuksia (Kaarakainen & Kaarakainen 2018). Nuorten digitaalisten medioiden käyttötavat ja osaaminen kuitenkin vaihtelevat suuresti. Eri tutkimukset ovat osoittaneet, että toisin kuin luullaan, nuorten digitaalisissa ja tietoteknisissä sekä tiedonhankintataidoissa on paljon puutteita. (Kaarakainen, Kaarakainen & Kivinen 2018.)

Digiaikakausi on mahdollistanut myös digitaalisten osaamismerkkien ja osaamisportfolioiden kehittämisen, joilla tulevaisuudessa voidaan todentaa jatkuvan oppimisen kautta hankittua osaamista. Osaamismerkkien ajatellaan motivoivan ja tukevan myös osaamisen näkyväksi tekemistä ja siitä viestimistä. (Karjalainen, Lindén & Eskola 2018; Uusi koulutus -foorumi, 9.) Brauer (2019) on väitöskirjassaan tutkinut osaamismerkkein ohjautuvaa oppimista ja todennut, että osaamismerkkien edut ovat joustavissa opintomahdollisuuksissa sekä opintojen yksilöllistämässä. Ne motivoivat myös uuden ja ajantasaisen osaamisen saavuttamiseen ja tekevät näkyväksi hankittua osaamista. Onkin ennakoitu, että osaamista aletaan todentaa erilaisilla digitaalisilla osaamismerkeillä ja -portfolioilla perinteisten numeraalisten arviointien sijaan (Opetushallitus 2019c, 37; Singh & Gera 2015).

5.1.5 Luova ajattelu, ongelmanratkaisutaidot ja tiedonkäsittely

Tutkimusten mukaan luovan ajattelun taidot tulevat korostumaan, koska tekoäly ja automaatio korvaavat loogista ajattelua vaativia rutiininomaisia työtehtäviä, jolloin luovaa ajattelua vaativien tehtävien määrä lisääntyy (Wilson 2013). Erityisesti palvelutyön tehtävissä yleisiksi

työelämätaidoiksi nousevat luovuus, monitaitoisuus sekä aloja ylittävä laaja-alainen osaaminen (Leveälähti ym. 2019, 66; Joensuu-Salo & Sorama 2016; Opetushallitus 2019c, 31). Myös Pylväksen (2018) väitöstutkimuksessa selvisi, että ammatillinen osaaminen edellyttää luovuutta. Luovuuden nähtiin linkittyvän loogiseen päättelykykyyn ja matemaattisiin taitoihin, mutta myös ongelmaratkaisutaitoihin, innovatiivisuuteen, tulevaisuustietoiseen ajatteluun ja kykyyn tehdä useita asioita yhtäaikaaisesti. Luoma-aho ja Sulopuisto (2017) yhdistävät luovuuteen myös kyvyn sopeutua monimutkaiseen ja muuttuvaan maailmaan.

Tulevaisuudessa oppimisympäristöistä tulisi kehittää sellaisia, joissa luovuuden on mahdollista kehittyä. Esimerkiksi ketterän oppimisen on todettu lisäävän luovuutta, jossa verkostoituminen ja yhteistyöprojektit eri toimijoiden kanssa edistävät luovuuden kehittymistä (Royle & Nikolic 2016). On ennakoitu, että organisaatioiden toiminta perustuu tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin osaamiskumppanuuteen ja verkosto-osaamiseen, koska uudet ideat syntyvät usein käytännön työssä eri alojen yhdistelminä. (Ahokas ym. 2008, 31; Askeleet ammattiosaamiseen 2025, 7.) Tämä edellyttää tulevaisuuden osajalta yksilöllisten kvalifikaatioiden lisäksi työyhteisötaitoja, tehokasta viestintää ja verkostoitumisosaaamista (Trilling & Fadel 2009).

Myös monilukutaitoisuus lisää luovuutta, johon koulutuksen tulisi panostaa (Davies, Fidler & Gorbis 2011). Monilukutaitoisuuteen liittyy informaatiotyökalujen sekä erilaisten sosiaalisten medioiden käyttö, jotka tuovat tullessaan valtavan määrän informaatiota. Runsaasta informaatimäärästä johtuen ihmiset tekevät nopeita johtopäätöksiä syventymättä informaatioon tarkemmin, jolloin tarvitaan monilukutaitoa sekä kriittisiä ajattelu- ja tiedonkäsittelytaitoja. (Luoma-aho & Sulopuisto 2017; Sitra 2020; Opetushallitus 2019c, 31.) Suuren informaatimäärän käsittelyyn tarvitaan myös useita tiedonkäsittelyn osa-alueita, mikä edellyttää kognitiivisen kuormituksen hallintataitoja (Työterveyslaitos; Fidler 2016, 18; Davies, Fidler, & Gorbis 2011, 12). Informaatimäärän keskellä tarvitsee entistä enemmän kiinnittää huomiota informaatioergonomiaan. Informaatioergonomian tavoitteena on huomioida informaatioympäristöön, vuorovaikutukseen ja käyttäytymiseen liittyviä psyykkisiä kuormitustekijöitä, eli viestinnällisiä, sosiaalisia ja kognitiivisia ulottuvuuksia (Fransila, Okkonen & Savolainen 2014, 11).

5.1.6 Ketterä oppiminen ja hybridiopiskelu

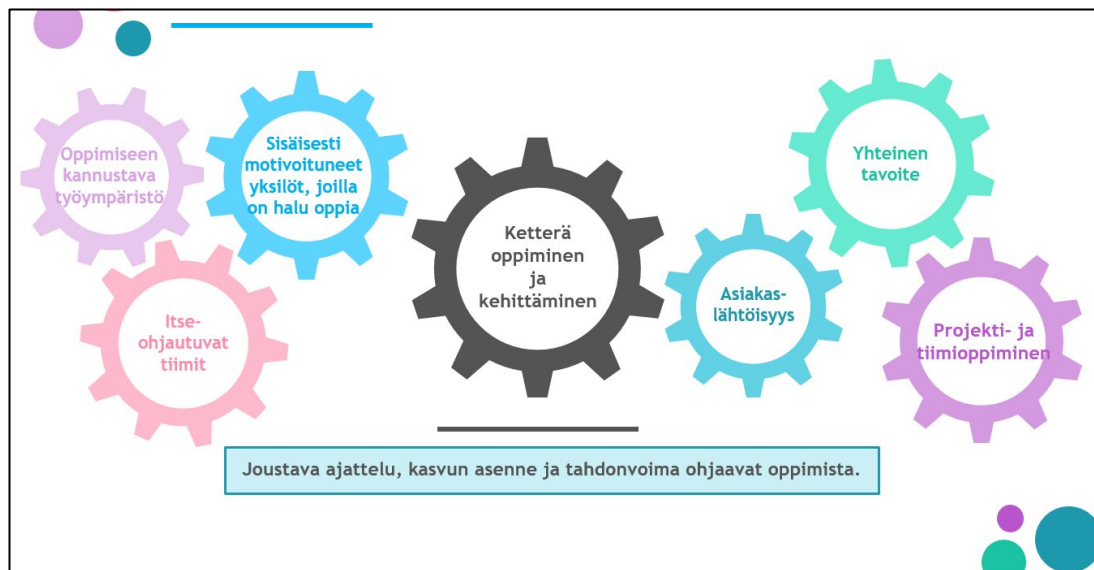
Nopeasti muuttuva työympäristö ja teknologisoituminen edellyttävät sopeutumis- ja oppimiskykyä (Asplund & Kauhanen 2018, 97). Jotta voitaisiin vastata muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, tarvitaan jatkuvaa ja ketterää oppimista, yhdessä tekemistä ja osaamisen jakamista sekä erilaisten verkostojen hyödyntämistä (Royle & Nikolic 2016). Kuviossa 7 on kuvattu ketterän oppimisen ja kehittämisen edellytyksiä. Ketterä oppiminen on joustava ajattelutapa, jonka avulla sopeudutaan monimutkaiseen ja dynaamisesti muuttuvaan maailmaan ja kehitetään toimintaa jatkuvasti (Ojala 2018, 25; Noguera, Guerrero-Roldán & Masó 2018; Denning

2016). Alun perin ketterä kehittäminen on syntynyt pienissä ohjelmistosuunnitteluyrityksissä ja onkin tutkittu, miten ketterän oppimisen mallia voitaisiin jalkauttaa isompiin ja hierarkkisempiin organisaatioihin (Denning 2016). Ketterän kehittämisen keskeisimpiä asioita on asiakaskeisyys, asiakasymmärryksen lisääminen sekä asiakkailta oppiminen toiminnan ja palvelun kehittämiseksi (Denning 2016).

Ketterässä oppimisessa yhdistyvät sekä yksilöllisen että tiimioppimisen näkökulma (Santa ja Nurca 2016, 109; Halmaghi 2018). Jokaisen henkilökohtaista osaamista ja ominaisuuksia sekä sisäistä motivaatiota oppia hyödynnetään siten, että koko organisaatio voi oppia (Ojala 2018). Ketterän oppiminen on ongelmalähtöistä tiimioppimista, jota ohjaa yhteinen tavoite ja joka auttaa saavuttamaan tuloksia paremmin ja nopeammin kuin yksin oppien (Longmuß & Höhne 2017). Ketterän oppimiskulttuurin kehittymiselle tarvitaan suotuisa, kannustava ja turvallinen ilmapiiri, jossa arvostetaan kokeilukulttuuria, avoimuutta, jatkuvaa oppimista ja toiminnan kehittämistä ja jossa on tilaa uusille ratkaisuille (Halmaghi 2018; Örtengren 2018; Ojala 2018, 311-312; Denning 2016).

Ketterässä oppimisessa keskeistä on oikeanlainen kasvun asenne ja tahdonvoima (Ojala 2018, 30). Lombardo ja Eichinger (2000) pitävät Ojalan (2018) ohella myös itsetuntemusta, itsensä johtamisen taitoja sekä sisäistä motivaatiota, eli halua uuden kokeilemiseen, oppimiseen ja muutoksen edistämiseen, ketterän oppimisen ytimenä. Ketterässä oppimisessa korostuvat myös kyky oman oppimisen ja osaamisen reflektointiin sekä resilienssi, eli kyky selviytyä epäonnistumisista ja aloittaa alusta (Royle & Nikolic 2016, 42; Lombardo & Eichinger 2000, 324). Ketterä oppiminen edellyttää tiedonhakutaitoja, hyvää älyllistä kuntoa, toisilta oppimista, epävarmuuden sietokykyä ja aloitteellisuutta. Tieto ja osaaminen lisääntyvät vähitellen kokeilujen, kokemuksen ja palautteiden kautta (Ojala 2018, 28-34; Ojala 2018, 113-117; Royle & Nikolic 2016, 42.)

Ketterä oppiminen kehittää ongelmanratkaisutaitoja, luovuutta sekä sosiaalisia ja emotionaalaisia taitoja (Kools & Stoll 2016, 12). Ketterän oppimisen on myös todettu lisäävän yhteishenkeä, osallisuutta, motivaatiota ja sitoutumista oppimiseen sekä kehittävän itseohjautuvuutta (Longmuß, Höhne, Bräutigam & Oberländer 2016, 6-7). Ketterän oppiminen johtaa ketterään kehittämiseen, jonka hyötynä nähdään innovaatioiden nopeampi käytäntöön saattaminen, parempi asiakaslähtöisyys ja asiakastyytyväisyys sekä parempi henkilöstön sitoutuminen työhön. (Denning 2016, 11-12.)

Kuvio 7: Ketterän oppimisen ja kehittämisen keskeisimmät edellytykset (mukaiillen Ojala 2018; Denning 2016; Santa ja Nurca 2016, 109; Halmaghi 2018)

Digitalisaation myötä ketterästä ja jatkuvasta oppimisesta tulee yhä helpompaa, oppimisympäristöt laajenevat ja muulla tavoin hankittu osaaminen integroidaan osaksi olemassa olevia tutkintoja. Onkin todettu, että ketterän oppimisen menetelmät sopivat hyvin virtuaalisen oppimisen ympäristöihin, kun opiskellaan projekti- ja tiimiluontoisesti (Hulshult & Krehbiel 2019). Koulutusasteiden välistä joustavuutta ja osaamissisältöjen yhdistämistä yli koulutus- ja oppilaitosrajojen tarvitaan myös enemmän, sillä se kannustaa jatkuvaan oppimiseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 6; Sitra 2019; Aalto ym. 2008). Uudenlaiset oppimisen tavat ja projektiopiskelu yhteistyössä työelämän ja muiden oppilaitosten, kuten ammattikorkeakoulujen kanssa muodostavat uudenlaisia osaamiskeskuksia. Korkeakouluopintojen huomioiminen on jo toisella asteella tärkeää, sillä on ennakoitu, että puolet työpaikoista edellyttävät korkeakouluosaamista ja korkeakouluosaaminen puolestaan parantaa työllistymismahdollisuuksia (Leveälähti ym., 2015, 10; Rintala & Nokelainen 2018).

Virtuaalisen opiskelun lisääntyessä ja kehittyessä fyysisen lähiopetuksen määrä vähenee ja yksilöllinen oppiminen lisääntyy, jolloin henkilökohtaisen ohjauksen tarve kasvaa. Tulevaisuudessa tarvitaan toki edelleen myös lähiopetusta, mutta rinnalle tulisi kehittää myös vaihtoehtoisia tapoja suorittaa opintoja, jotta voidaan taata yksilölliset ja joustavat opintopolut. (Ahokas ym. 2008, 16; Heilala ym. 2017, 43.) On myös ennakoitu, että tutkinnot muodostuisivat laajemmista osaamiskokonaisuuksista, niin sanotuista osaamismoduuleista, jolloin tutkinnon sisällön muuttuessa uudistetaan moduuleja. Tällöin on mahdollista päivittää osaamistaan suorittamalla vain yksittäisiä moduuleja. (Aalto ym. 2008: Linturi & Rubin 2011, 106-107).

Monipuolisista ja yksilöllisistä tavoista opiskella ajasta ja paikasta riippumatta voidaan käyttää termiä hybridiopiskelu, johon voidaan liittää perinteisen lähiopetuksen lisäksi E-opetus ja opiskelu sekä erilaisten interaktiivisten ja sosiaalisten pelien käyttäminen oppimisen menetelminä. Pelit ovat motivoivia, sosiaalisia, visuaalisia ja mahdollistavat sellaisia kokeiluja, jotka eivät reaali maailmassa olisi mahdollisia. Lisäksi pelit lisäävät ongelmanratkaisukykyä, itseohjautuvuutta sekä sosiaalista älyä. (Ahokas ym. 2008, 10-18; Isacsson, Ascencáo & Gore 2015.) On myös esitetty, että virtuaalitodellisuudessa käytävä koulu on tulevaisuudessa todennäköinen. Esimerkiksi virtuaalimaailma Second Life mahdollistaa jo nyt erilaiset virtuaaliset tavat opiskella. (Linturi & Rubin 2011, 92-93.) Tulevaisuudessa oppimista voi siis tapahtua kaikkialla eri tavoin, mikä mahdollistaa jatkuvan oppimisen sekä oppimisen merkityksellisyyden kokemisen ja flow'n synnyn (Institute for the Future 2013).

5.1.7 Oman työn ”tuunaus”

Muuttuvat työmarkkinat aiheuttavat työn pirstaloitumista ja monimuotoistumista sekä työn luonteen muuttumista, jolloin tarvitaan entistä enemmän työn uudelleenmuotoilua, yrittäjyysosaamista ja kykyä luoda itselleen työtä. Osa työstä voidaan tehdä palkkatyössä ja osa omassa yrityksessä (Aalto ym. 2008). On ennakoitu, että uudet työpaikat ja toimintamallit syntyvät eri alojen yhdistelminä (Leveälähti ym. 2015, 180). Vaikka toimintaympäristöt muuttuvat entistä verkostomaisemmiksi ja tietynlainen yhteisöllisyyden kulttuuri vahvistuu, muuttuu työelämä kuitenkin nykyistä yksilöllisemmäksi, jolloin painopiste siirtyy varsinaisesta työstä työntekijään (Heilala ym. 2017). Tulevaisuudessa korostuu entistä enemmän tarve rakentaa työstä ja omasta osaamisesta itselle mielekäästä. Osaamista hankitaan omien mielenkiinnon kohteiden mukaisesti. Työnantajat alkavat tarjota työntekijöille yksilöllisempiä sopimuksia ja ihmisten erilaisuutta aletaan eri tavoin hyödyntämään. Sen lisäksi, että työn tekemisen tavat muuttuvat, muuttuvat myös työajat ja työehdot. (Sitra 2017, 11.)

Työn monimuotoistuminen ja oman työn ”tuunaaminen” edellyttävät koulutukselta ongelmalähtöiseen oppimiseen perustuvaa yrittäjyyskasvatukseen panostamista. Opetuksen painopiste on myönteiseen ja yritteliääseen asenteeseen, itsensä johtamiseen, luovuuteen, rohkeuteen, työelämätaitoihin, vastuunkantamiseen, verkostoitumiseen ja tiimityötaitoihin kasvattamisessa. (Bacigalupo, Kampylis, Punie & Van den Brande 2016, 11-13.) Yrittäjyyskasvatusta tukevat tiimioppiminen, projektiopinnot, erilaiset opiskelijaosuuskunnat ja oppilaitoksen harjoitusyritykset, yritysvierailut, yrityskummien hankkiminen, teemapäivät sekä osaamisportfoliot. Parhaiten yrittäjyyskasvatus sitouttaa ja innostaa opiskelijat, kun se integroidaan ammatillisiin tutkinnon osiin. (Lehtonen, Simola, Vainio & Nieminen 2018; Ahokas ym. 2008.) Koska jokaisen tulee luoda itselleen työtä, oman osaamisen sanoittamisen ja markkinoimisen sekä itsensä ja oman osaamisen näkyväksi tekemisen merkitys esimerkiksi erilaisilla osaamisportfoliolla kasvaa (Askeleet ammattiosaamiseen 2025; Osaamisen ennakkointifoorumi 2019).

5.1.8 Hyvinvointi ja pehmeät taidot

Ammatillisen koulutuksen tärkeänä tehtävänä on lisätä asiakkaiden eli opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia sekä edistää kokonaisuudessaan yhteiskunnan hyvinvointia (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017). Hyvinvointia lisäävät oppilaitokset ovat myös vahva trendi tulevaisuudessa. Tämä tarkoittaa, että yksilöllisyys, osallisuus ja yhteisöllisyys tulevat korostumaan. (Askeleet ammattiosaamiseen 2025, 6-7.) Kaikkien saatavilla oleva koulutus on myös tulevaisuuden trendi, sillä osaamisen kehittäminen lisää yhteiskunnan hyvinvointia ja tasapainoisuutta. Kouluissa aletaan myös kiinnittää huomiota henkisen hyvinvoinnin parantamiseen, sillä eriarvoisuuden lisääntyminen, sosioekonomisen kuilun kasvaminen sekä oppimisen edellytysten erot haastavat oppimista. (Leveälahti ym. 2019, 66; Sitra 2019.)

Ammatillisen koulutuksen opiskelijat ovat oppijoina erilaisia elämäntilanteidensa, oppimistapojensa ja -kykyjensä sekä motivaation suhteen (Ohvo & Immonen 2015, 112-114). Tulevaisuudessa jokaiselle opiskelijalle muotoillaan nykyistä yksilöllisempi ja joustavampi tutkinto ja tarjotaan erilaisia opiskelupaikkoja erilaisille ja eri tavoin oppiville (Askeleet ammattiosaamiseen 2025). Tapanin ja Salosen (2019) tekemän tutkimuksen mukaan opiskelijoiden myönteisten oppimiskokemusten edellytykset olivat autenttisuus, yhteistoiminnallisuus, henkilökohtaisuus ja ohjauksellisuus. Myös meditaation ja erilaisten rentoutumisharjoitusten on todettu vähentävän erityisesti kouluun liittyvää stressiä ja ahdistusta sekä edistävän sosiaalisia taitoja ja oppimistuloksia (Beauchemin, Hutchins & Patterson 2008).

Hyvinvointiin liittyy myös pehmeiden taitojen harjoittaminen. Vaikka digitaalisuus, automaatio ja robotiikkateknologia ovat korvanneet ja tulevat entisestään korvaamaan joitakin perinteisiä työtehtäviä ja niissä tarvittavaa osaamista, on kuitenkin todettu, että koneet ja robotit eivät kykene ihmisten kaltaiseen vuorovaikutukseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen, jolloin hyvien sosiaalisten taitojen merkitys kasvaa (Heilala ym. 2017, 22; Jokinen & Sieppi 2018; Fidler 2016, 10).

Sosiaalisen median myötä kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus on jäänyt vähemmälle, mikä on aiheuttanut huolta siitä, kehittyvätkö esimerkiksi nuorten sosiaaliset taidot riittävästi. Toisaalta sosiaaliset taidot, kuten toisten ihmisten tunteiden ja näkökulmien tunnistaminen sekä sujuvat kommunikointitaidot ovat myös äärimmäisen tärkeitä digitaalisissa ympäristöissä ja tulevaisuuden työssä, jossa työ muuttuu yhä projektiluontoisemmaksi ja työnteko tapahtuu tiimimäisissä ja verkostomaisissa toimintaympäristöissä. (Luoma-aho & Sulopuisto 2017; Fidler 2016, 10.) Tällöin hyvät sosiaaliset taidot ovat myös erottautumistekijä työmarkkinoilla (Fidler 2016, 10). Onkin todettu, että sosiaalisesti taitavat työllistyvät ja ansaitsevat paremmin (Jokinen & Sieppi 2018).

Pylväksen (2018, 49-51) väitöstudkimus korosti myös pehmeiden taitojen merkitystä ammatillisen asiantuntijuuden kehittymiselle. Erityisesti korostuivat ihmissuhdetaidot, kuten vuoro- vaikutus- ja kommunikointitaidot sekä empatia-, läsnäolo- ja kuuntelutaidot. Lisäksi tärkeänä taitona pidettiin positiivista asennoitumista, avarakatseisuutta sekä kykyä rohkaista ihmisiä. Myös itsesääätelytaitoja pidettiin tärkeänä ammatillisen kehittymisen kannalta. Koulutuksessa tulisikin yhä enenevässä määrin panostaa pehmeiden taitojen kehittämiseen, jotta kyetään vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeisiin entistä paremmin.

5.2 Kauneudenhoitoalan tulevaisuuden näkymät

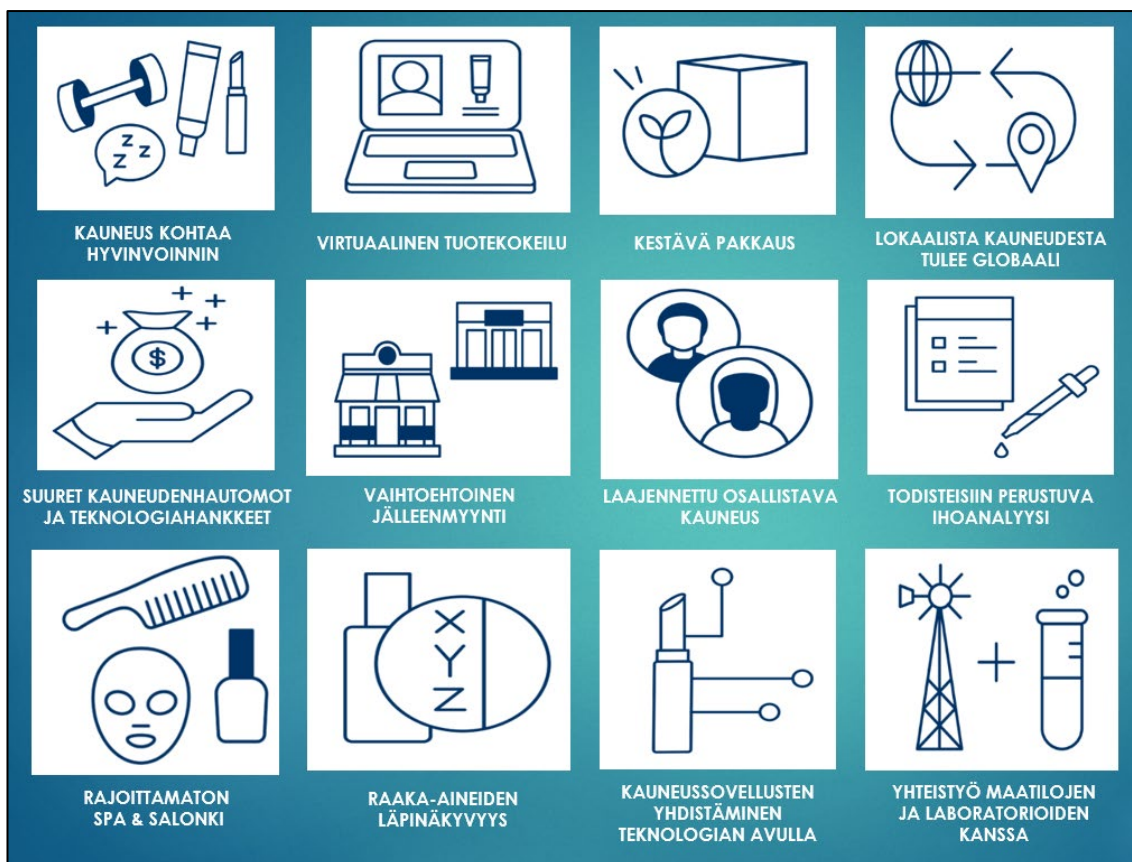
Tässä luvussa kuvataan kauneudenhoitoalan tulevaisuuden näkymiä ja ilmiöitä sekä niiden suoraa vaikutusta työelämän osaamistarpeisiin. Asiakkaiden odotusten kasvaessa jatkuvasti palveluiden ja tuotteiden laatu ovat yrityksille tärkeimpiä kilpailutekijöitä. Vaatimukset kosmetiikassa kohdistuvat tulevaisuudessa yhä enemmän ekologisesti ja eettisesti kestäviin valmistusmenetelmiin sekä tuotepakkauksiin. Kuluttajien mieltymykset enemmän luonnollisia tuotteita kohtaan ovat vahvistuneet ja luonnonkosmetiikkasektorin on todettu kasvavan. Luonnollisuus on ollut olemassa muodossa tai toisessa jo useita vuosia, mutta viime vuosina on havaittu selvää suuntausta kohti luonnollisempia, puhtaita tuotteita. Kuluttajille ei enää riitä, että tuotemerkki vain väittää olevansa luonnollinen vaan asiakkaat haluavat läpinäkyvyyttä. (Beauty Business Journal 2019.) Toisaalta asiakkaiden toiveena on nähdä ihonhoidossa välittömiä tuloksia ja kuluttajat suosivat myös korkean teknologian innovaatioita. Myös miehet ovat alkaneet kiinnittää enemmän huomiota ihonhoitoon sekä omaan henkilökohtaiseen hyvinvointiin. Tämä on lisännyt muun muassa miesten ihon- ja parranhoitotuotteiden markkinaa. (Beauty Business Journal 2019.)

Asiakaspalveluosaaminen, liiketoimintaosaaminen ja monikulttuurisuustaidot kuuluvat tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Lisäksi alan käyttämän teknologian tuntemus sekä digitaaliset taidot korostuvat, koska niitä hyödynnetään muun muassa asiakaspalvelussa, markkinoinnissa, myynnissä ja tiedonhaussa. Työelämän näkökulmasta kauneudenhoitoala on myös hyvin laaja ja se käsittää monta erilaista työnkuvaa. Alan työnantajiin kuuluu monikansallisia kemian alan yrityksiä, raaka-aineiden toimittajia, globaaleja kosmetiikkajätettä, kansainvälisiä verkko-kauppoja, tukkukauppiaita, parfyymitaloja, sopimusvalmistajia, bränditaloja, markkinointi- ja suunnittelutoimistoja, kosmetiikkamyymälöitä sekä kylpylöitä ja kauneushoitoloita. (Edward 2019.)

Maailmalla nähdään varsin monipuolisia polkuja kauneudenhoitoalalla toimimiseen, kuten saattohoitoon ja palliatiiviseen hoitoon liittyvät hoitomuodot, vainajien hoitaminen ja ehostaminen, erilaiset esteettisen hoitajan ja ei-kirurgisen kauneusteknikon työnkuvat, sekä meikki-

taitelijat ja microblading-artistit (VTCT 2017). Kauneudenhoitoala on dynaamista, kuluttajalähtöiset innovaatiot ja kysyntä edistävät sen jatkuvaa kasvua. Brändinhallinnassa, tuotekehityksessä ja digitaalisessa markkinoinnissa on paljon mahdollisuuksia. Mediasisällöistä tulee tulevaisuudessa yhä tärkeämpää kaiken kokoisille kosmetiikkabrändeille ja heidän yhteisöilleen. (Edward 2019.) Trendit kestivät ennen keskimäärin viidestä kymmeneen vuotta, mutta nykyisessä ympäristössä monet uudet tuotteet kestävät pinnalla noin 12 kuukauden ajan. Pysyäkseen kehityksessä mukana kauneusyritysten on muututtava nopean muodin tavoin ketterästi. (Global Cosmetic Industry 2017.)

Kuviossa 8 on koottuna 12 globaalia kauneudenhoitoalan trendiä 2020. Trendeistä on poimittu tähän ne, joilla on suora vaikutus tulevaisuuden osaamistarpeisiin ja työnkuviin kauneudenhoitoalalla. Trendejä ovat kauneuden ja hyvinvoinnin yhdistyminen, virtuaalinen tuotekeilu, kestävä pakkaus, lokaalin kauneuden muuttuminen globaaliksi, suuret kauneudenhautomot ja teknologiahankinnat, vaihtoehtoinen jälleenmyynti, laajennettu osallistava kauneus, todisteisiin perustuva ihoanalyysi, rajoittamaton spa & salonki -toiminta, raaka-aineiden läpinäkyvyys, kauneusjärjestelmien yhdistäminen teknologian avulla sekä yhteistyö maatalojen ja laboratorioiden kanssa. (BC Insight 2019.) Nämä yksittäiset trendien ilmiöt kuuluvat laajempiin asiakokonaisuuksiin, joita käsitellään seuraavissa luvuissa.

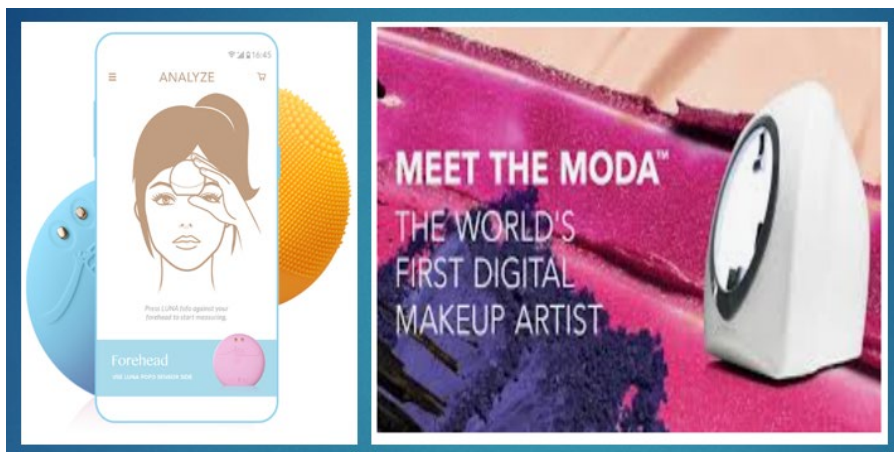
Kuvio 8: 12 globaalia kauneudenhoitoalan trendiä 2020 (mukaillen CB Insights 2019)

5.2.1 Teknologia vie kauneudenhoitoalaa eteenpäin

Kauneuslaitteiden maailmanmarkkinat ovat hyvin potentiaaliset, sillä ihosairauksien esiintyvyys ja hoito, tietoisuus hormonaalisen epätasapainon vaikutuksista ihoon sekä ihonhoitotuotteiden monipuolisempi käyttö ovat lisääntyneet merkittävästi. Vuonna 2019 johtavat kosmetiikkabrändit ovat aloittaneet huipputeknologian uudistuksen tuotekehityksen, valmistuksen, hinnoittelun ja jakelun sekä markkinoinnin ja asiakaskokemuksen suhteen. (CB Insight 2019.)

Teknologiabrändit keskittyvät todisteisiin perustuvaan ihonanalyysiin ja kehittävät mekanismeja ihon muutosten seuraamiseksi ajan myötä. Monet tuotemerkit ovat käyttäneet tekoälyä henkilökohtaiseen ihonhoitoanalyysiin ja käyttäjän suosituksiin. Hyvänä esimerkkinä kauneussovellusten yhdistämisestä teknologian avulla on myös maailmanlaajuisestikin noteerattu suomalainen kauneusteknologiayritys, Revieve. Se tarjoaa asiakkailleen sovellusta, josta saa kauneustuotteisiin liittyviä neuvoja ja tuotesuosituksia. Sovelluksen avulla voidaan hyödyntää tietoja kaikilla digitaalisilla kanavilla ja kosketuspisteillä, joissa tuotemerkki tai jälleenmyyjä on sitoutunut kuluttajiinsa. Tähän sisältyy verkkokauppa, Facebook, WeChat, sähköposti ja muut digitaaliset työkalut. (Bargh 2018.)

Ruotsalainen kauneuslaitteiden valmistaja Foreo on puolestaan tuonut markkinoille ensimmäisen tekoälyn sisältävän kasvojen puhdistuslaitteen, Luna Fofon. Laitteessa on sensorit ihon kosteuspuitoisuuden seuraamiseen ja se hyödyntää näitä tietoja muokkaamalla puhdistusrutiineita ajan myötä asiakkaan tarpeiden mukaisiksi. Foreo on myös kehittänyt maailman ensimmäisen digitaalisen meikkitaiteilijan, Foreo Modan, jossa yhdistyvät 3D-tulostus ja kasvojen skannaustekniikka integroidulla älypuhelinsovelluksella. Nämä Foreon kauneuslaiteinnovaatiot ovat esitetty kuvassa 1. Laitte- ja sovellusinnovaatioiden lisäksi yhtenä suurena teknologiahankkeena on aurinkovoiteiden kehittäminen. L'Oreal lanseerasi yhteistyössä Applen kanssa My UV Patch -sovelluksen. Sovelluksen ja siihen liittyvän My UV Patch -ihoanturitarran avulla asiakas voi seurata UV-altistumistaan sekä hän saa ohjeistusta turvallisesta auringossa oleskelusta. (CB Insight 2019.) Kauneusteknologiayritysten tai -brändien tavoitteena ei ole korvata ihmisen kosketusta ja kohtaamista, vaan ne tulevat olemaan avainasemassa tulevaisuudessa, mutta esimerkiksi diginatiivin Z-sukupolven palvelemiseksi olisi hyvä olla käytössä uusia tekniikoita. (Cosmetics Business 2020.)

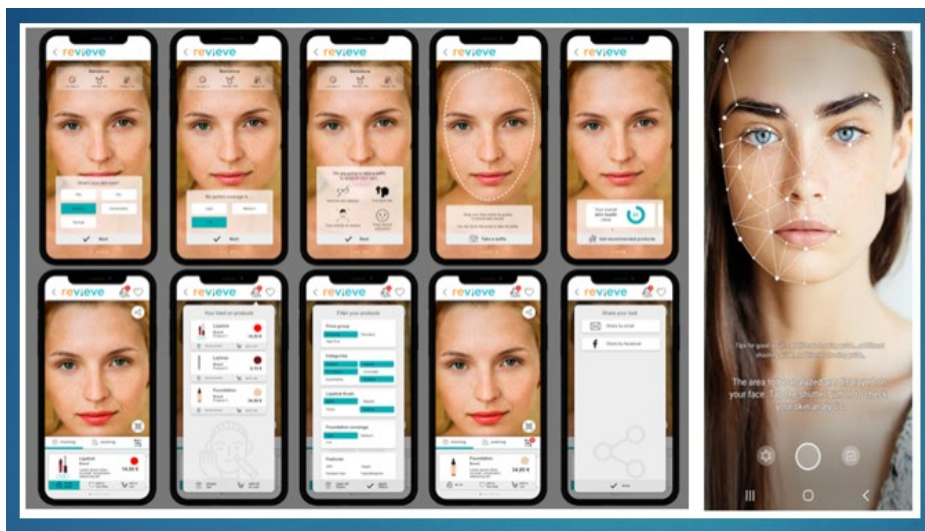

Kuva 1: Foreo Fofa- ja Foreo Moda -kauneuslaiteinnovaatiot (Foreo.com)

5.2.2 Digitaalisuuden mahdollisuudet kauneudenhoitoalla

Lisääntynyt virtuaalitekniologia on saanut aikaan valtavia muutoksia vähittäiskaupassa ja digitaalisessa tilassa. Digitaalinen markkinointi on jo jonkin aikaa tunnustettu omana mallinaan ja se on etusijalla perinteisen markkinoinnin sijaan monien kauneuden brändien ja palveluiden osalta. Digitalisaatio on tuonut tuotteet ja palvelut kaikkien saataville. (Robinson 2020.) Teknokemian yhdistyksen teettämän Kosmetiikka verkosta -kyselyn perusteella 44 prosenttia kuluttajista ostaa kosmetiikkaa verkkokaupoista (Teknokemian yhdistys 2020). TNS Gallupin, Kaupan liiton ja Asiakkuusmarkkinointiliiton verkkokauppatutkimuksen (2015) mukaan vuosina 2009-2014 suomalaisten ostosten teko verkkokaupasta kasvoi liki viidenneksen. Erityisesti tavaroiden verkkokauppa oli kasvanut taantumasta huolimatta. Verkkokaupan kehitys oli kulkenut päinvastaiseen suuntaan kuin muun vähittäiskaupan kehitys. Luku tulee varmasti kasvamaan tulevaisuudessa ja siihen on kauneudenhoitoalankin hyvä varautua.

Digitalisaatio on tuonut kauneudenhoitoalalle myös uusia markkinointiin liittyviä työnkuvia kuten kauneusbloggarit, youtubettajat, vloggaajat sekä influencerit (vaikuttajat). Suosituilla sosiaalisen median vaikuttajilla on jo suuri painoarvo ja heidän palvelunsa ovat tärkeä osa kauneuden markkinointistrategiaa. Myös Instagramin kaltaisten käyttöympäristöjen kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana on tukenut tätä näkökulmaa. (Cosmetics Business 2019.) Nyky päivän teknologiabrändit ja jälleenmyyjät voivat myös hyödyntää erityyppisiä digitaalisia kauneusneuvoja, jotka tuovat automatisoituja, henkilökohtaisia ja yksilöllisiä suosituksia kuluttajille erilaisissa kosketuspisteissä. Uusimpana virtuaalisen kokeilun innovaationa Revieve on hyödyntänyt patenttisuojattua teknologiaa kulmakarvojen meikkaamisessa. Kuvassa 2 esitellään live-virtuaalista kokeilua, jossa yhdistyvät tarkkuus, väri sekä muokattavien kulmakarvojen muodot. (Cosmetics Business 2019.)

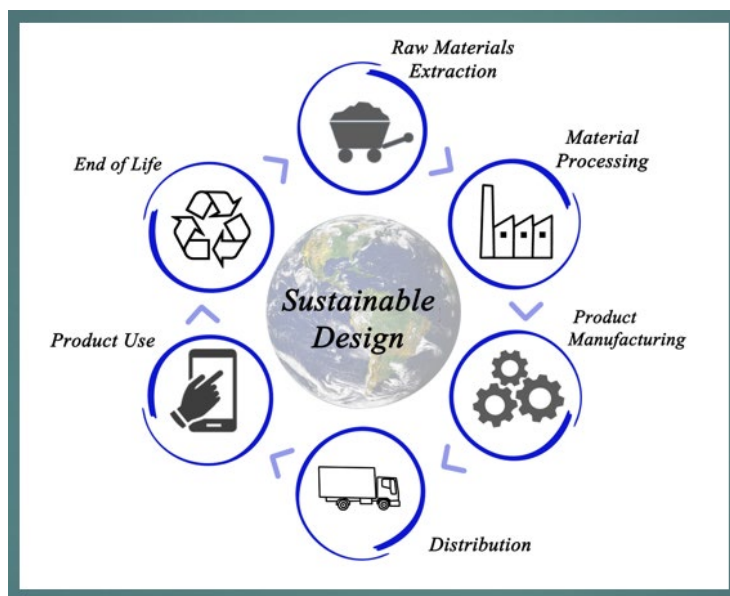

Kuva 2: Virtuaalinen meikkikokeilu Revieve-sovelluksella (mukailen Cosmeticsbusiness.com)

5.2.3 Kestävä kehitys kauneudenhoitoalalla

"Zero waste" eli jätteettömyys oli keskeinen suuntaus kosmetiikkabisneksessä jo vuonna 2019, mutta vuonna 2020 tuotemerkkien odotetaan jopa ylittävän sen. (Cosmetics Europe 2019.) Kestävä kehitys jakautuu kolmeen osaan, joita ovat sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus (Pohjola & Särkelä 2011). Nämä kolme kestävän kehityksen muotoa luovat pohjan monelle sertifikaatille. Sosiaalinen kestävä kehitys pitää sisällään turvallisuuden, riittävän toimeentulon, hyvinvointipalvelut, resurssien oikeudenmukaisen jakautumisen, yksilön vaikutusmahdollisuudet, yhteisöllisyyden, osallisuuden ja kiinnittymisen yhteiskuntaan. Taloudellinen kehitys puolestaan tarkoittaa tuottavuutta ja kilpailukykyä, jotka turvaavat työpaikkojen säilymistä ja toimeentulon. (Pohjola & Särkelä 2011.)

Erityisesti kestävän kehityksen ekologinen ulottuvuus on ollut näkyvästi esillä kauneusbisneksessä. Kuvassa 3 on esitetty kestävän tuotteen malli, jossa kuvataan kuinka koko kosmetiikan toimitusketju vaikuttaa kestävyteen.

Kuva 3: Sustainable Design. Kestävän tuotteen malli (Shutterstock.com)

Kestävän kehityksen näkökulmasta on tärkeää harkita kaikki tuotteen elinkaaren vaiheet aina suunnittelusta ja raaka-aineiden hankinnasta valmistukseen, pakkaamiseen, jakeluun, kuluttajakäyttöön ja hävittämisvaiheeseen asti (Grabenhofer 2019). Shahbandehin (2019) julkaisemassa tutkimuksessa kuvataan ekologisen kosmetiikan maailmanmarkkina-arvoa vuosien 2018 ja 2027 välillä. Ekologisen maailmanmarkkina-arvon odotetaan kasvavan positiivisesti vuoden 2018 lähes 34,5 miljardista dollarista noin 54,5 miljardiin dollariin vuoteen 2027 mennessä. Nämä tulokset kertovat ekologisen kosmetiikan markkinoiden kasvavasta merkityksestä.

Naiskuluttajien vaikutus on ollut kosmetiikka- ja kauneudenhoitoalalla viime vuosina merkittävä. Pudaruthin, Juwaheerin & Seewoon (2015) tutkimus Mauritiuksen naisasiakkaista osoittaa, että naiskuluttajat ovat kuluttajaryhmänä eniten huolissaan turvallisuuteen ja terveyteen liittyvistä kysymyksistä ja suhtautuvat myönteisesti kosmetiikan ja kauneudenhoitotuotteiden ekologisuuteen. Lisäksi he sitoutuvat myös kestävään elämäntapaan. (Pudaruth, Juwaheer & Seewoo 2015.)

Kuluttajakäyttötymisellä on kauneusbisneksessä luonnollisesti hyvin keskeinen rooli. Nielsenin (2015) tekemän kuluttajatutkimuksen mukaan 66 prosenttia vastaajista olisi valmis maksamaan enemmän ympäristön kannalta ja yhteiskunnallisesti positiivisesti toimivien yritysten palveluista ja tuotteista. Erityisesti diginatiivi sukupolvi Z on kuluttajaryhmänä valveutunut ja he ovat valmiita keskittämään kulutuksensa kyseisten yritysten palvelu- ja tuotevalikoimiin. (Nielsen 2015.) Nyt jo jonkin verran hiipuva Fast beauty trendi on herättänyt keskustelua kestävästä kehityksen näkökulmasta. Fast Beauty on kosmetiikkaa, joka tuotetaan ja tuodaan markkinoille nopeasti ketterän toimitusketjun ja digitaalisen markkinoinnin avulla. (Cosmetics

Business 2019.) Mintelin ennusteen mukaan kertakäyttökulttuuria haastetaan ja kosmetiikkatuotteissa tullaan näkemään selkeästi Anti Fast Beauty, eli muotiin tulevat yksinkertaiset, ajattomat ja helposti muunneltavat sekä yhdisteltävät tuotteet (Turvallinen kosmetiikka 2020).

Ekologisten asioiden huomioiminen on myös tärkeää yrityksen liiketoiminnassa. Siihen tarvittavia ympäristöjohtamisen työkaluja ovat ympäristöohjelma ja -järjestelmä sekä näistä asioista viestiminen niin yrityksen ulkoisille kuin sisäisillekin sidosryhmille. Ympäristöjärjestelmän avulla organisaatio integroi ympäristöasiat järjestelmällisesti tärkeäksi osaksi toimintaansa. Toimiva ympäristöjärjestelmä auttaa vähentämään ja tunnistamaan haitallisia ympäristövaikutuksia säästäen näin myös kustannuksia. (Ymparisto.fi 2013.) De Caterina (2019) kuvaa artikkelissaan L'Oréalin ”Sharing Beauty With All” (SBWA) -toimintamallia, joka pitää sisällään kestävä valinnat, vihreän politiikan ja sosiaalisen vastuun. Artikkelissa korostetaan L'Oréalin taloudellisen menestyksen sekä sen yhteiskunnallisen ja ympäristöystävällisen roolin tiivistä yhteyttä. Yrityksen lähestymistapa kestävään kehitykseen edellyttää myös työntekijöiden, yhteistyökumppaneiden ja kuluttajien valistamista sekä toimintamallin systemaattista läpivientiä. (De Caterina 2019.)

5.2.4 Monikulttuurisuus kauneudenhoitoalalla

Monikulttuurinen kauneus on tullut maailmanlaajuiseksi väestön -ja taloudellisen kasvun vaikutuksesta. Mahdollisuuksista huolimatta se ei ole markkinana suoraviivainen ja sen soveltamisalan määrittäminen on koettu haastavana, koska kyseisten kuluttajien uskonto, perinteet ja ympäristö voivat vaikuttaa mieltymyksiin. (Global Cosmetic Industry 2016). Monikulttuurisen kauneuden teki maailmanlaajuisesti näkyväksi eteläkorealainen K-Beauty -trendi, jonka suosio lähti kasvuun Yhdysvalloissa 2016 (Steventon 2017).

Muihin nouseviin Aasian kauneusmarkkinoihin sisältyy Kiina, joka on virtuaalisen kauneuden edistyneimpiä maita mobiilitekniikoidensa ansiosta. Samaan aikaan Indonesia tarjoaa kukoistavat halal-kauneusmarkkinat. Koska halal-sääntö rajaa muun muassa eläinperäisten raaka-aineiden käyttöä, se tukee vahvasti luonnonkosmetiikkamarkkinan kasvua. (Kasve 2017.) Halal-kosmetiikkamarkkinoita ohjaa suurelta osin kasvava muslimiväestö, jonka osuus on tällä hetkellä yli viidennes maailman väestöstä. Lisäksi nuori tietoinen sukupolvi kokee halal-kosmetiikan arvot omikseen. (Communal news 2019.)

5.2.5 Kauneudenhoitoalan monimuotoistuminen

Megatrendit ja trendit muokkaavat kauneudenhoitoalan palveluita. Kosmetiikan tuotemerkit määrittivät ennen toimintatapaa, mutta nykyään suunnan määräävät asiakkaat. Kilpailun kiristyessä asiakkaita on kuunneltava enemmän, on oltava etulinjassa ja tarjottava innovaatioita ja mukavuuksia. Koska tuotteet on nykyään helpointa tilata suoraan verkkokaupasta, on kosmetiikkamyymälöiden ja kauneushoitoloiden tarjottava erinomaista ja elämyksellistä palvelua kaikissa kanavissaan. (Parsons 2019.) Esimerkkinä elämyksellisestä palvelusta voidaan pitää Rituals-kosmetiikkamyymäläketjua. Suurimmissa Rituals-myymlöissä on tarjolla uusi innovaatio, Hair Temple -palvelukonsepti, jossa asiakkaat voivat valita 495:stä eri raaka-aineesta itselleen sopivimmat ja luoda itselleen hiustenhoitotuotteen. Jokaiseen tuotteeseen tulee räätälöity etiketti. (Parsons 2019.)

Z-sukupolvelle suunnattua asiakaspalvelukokemusta on puolestaan lisätty erilaisten "self service" -palvelupisteiden avulla. Kuvassa 4 esitetyt Offline-jakelukanavat kuten meikkauskaapit ja myyntiautomaatit tarjoavat uusia mahdollisuuksia kauneuden vähittäiskaupalle. Meikkauskaapit on sijoitettu julkisiin paikkoihin, kuten ostoskeskuksiin, toimistoihin, asemille ja lentokentille. Asiakkaat voivat meikata ja laittaa hiuksiaan yksityisesti. Myyntiautomaatteja on jo pitkään käytetty Aasian markkinoilla ja nyt myös länsimaiset yritykset käyttävät samanlaisia jakelukanavia. (CB Insight 2019.)

Kuva 4: Offline-jakelukanavat: meikkauskaappi ja myyntiautomaatti (mukailten Daxueconsulting.com; Imabeautygeek.com)

Erilaiset tilaussovellukset ovat muuttaneet merkittävästi palvelualaa. Kauneushoitoloista ja salongeista on tullut niiden myötä "rajoittamattomia", palveluita on mahdollista saada muualtakin kuin pysyvistä toimitiloista. Kotiin tilattavista kauneudenhoitopalveluista on tullut mer-

kittävä bisnes kauneudenhoitoalalle, jonka arvo Englannissa on jo 6 miljardia puntaa. Kauneushoitolabisneksen vastaus "nopeaan kauneuteen" laajenee nopeasti. (Cosmetics Business 2019.)

6 Kehittämistyön menetelmälliset ratkaisut

Tämän kehittämistyön tarkoituksena on kartoittaa laadullisen ennakoinnin keinoin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita kauneudenhoitoalan ja ammatillisen koulutuksen näkökulmasta. Tarkoituksena on koota ennakoitiselvityksen pohjalta tietoa, kuinka kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin sisällöllisesti kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita ja asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena on tuoda uudenlaisia näkökulmia kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen kehittämiseen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Mitä ovat tulevaisuuden työelämän osaamistarpeet kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen kontekstissa?
2. Miten hius- ja kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin sisällöllisesti kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita?
3. Miten kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita?

Kehittämismenetelminä hyödynnetään asiantuntijahaastatteluja, Delfoi-asiantuntijapaneelia sekä opiskelijoille suunnattua World Café -tyyppistä virtuaalista kehittämispajaa. Opinnäytetyön tuotoksien tukena hyödynnetään palvelumuotoilusta asiakasprofilointia ja tulevaisuuden osaamisen visiokartan tueksi kauneudenhoitoalan nykytilan SWOT-analyysiä.

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskitytään ymmärtämään ja tulkitsemaan ihmisten näkemyksistä, kokemuksista ja toiminnasta syntyviä merkityksiä ja löytämään tutkittavasta asiasta syvällistä tietoa ja luomaan uutta ymmärrystä tutkittavasta ongelmasta (Vilka 2015, 118; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164). Laadulliselle tutkimukselle tyypillistä on, että kohdetta kuvataan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja pyritään näin löytämään tutkittavaan ilmiöön liittyviä tulkintoja. (Hirsjärvi ym. 2010, 164.) Ihmisten näkemyksien ja kokemusten tulkinta perustuu tutkijoiden omaan kokemukseen ja tulkintaan asioista, jolloin laadullinen tutkimus ei ole koskaan täysin objektiivista (Tuomi 2018).

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineistoa pyritään pelkistämään, yhdistelemään ja tarkastelemaan sitä tietystä tietoperustan näkökulmasta, jotta saadaan ratkaistua tutkimusongelma. Myös aineistosta nousseet poikkeamat on syytä arvioida, koska niissä usein piileekin laadullisen tutkimuksen analyysin ja tulosten kannalta tärkeitä johtolankoja, joiden kautta aineistoa voidaan ymmärtää paremmin. (Alasuutari 2011, 39-47.)

6.1 Laadullinen ennakointi

Tulevaisuuden laadullinen ennakoiminen on lyhyen tai pitkän aikajänteen soveltavaa monitieteistä ja eri menetelmiä hyödyntävää tulevaisuudentutkimusta, jonka keinoin hankitaan, jäsennetään, analysoidaan ja tuotetaan tulevaisuutta koskevaa tietoa päätöksenteon ja strategisen suunnittelun tueksi. Tulevaisuuden ennakoimiseen sisältyy aina erilaisia vaihtoehtoja, mahdollisuuksia ja uhkia, joista toiset toteutuvat ja toiset eivät. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 90-92; Malaska 2013, 19; Rubin 2003, 891.) Laadullista ennakointiä hyödynnetään tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointiin. Osaamistarpeiden ennakoinnin tavoitteena on tuottaa tietoa tulevaisuuden osaamisesta ja osaamisen painopisteiden muutoksista sekä kokonaan uusista osaamisalueista. (Kukkonen ym. 2016, 9.)

Kuviossa 9 on kuvattu osaamistarpeiden ennakoinnin vaiheita. Lähtökohta tulevaisuuden ennakoinnille on näkemys toivottavasta tulevaisuudesta ja proaktiivisuus, eli halu vaikuttaa tulevaisuuteen sekä pohtia, mitä voidaan tehdä, jotta toivottuun suuntaan päästään (Rubin 2004). Tärkeää on myös tiedostaa, että kaikki voivat tehdä aloitteita toivotun tulevaisuuden tavoittelemiseksi. Mannermaan (1991) mukaan voidaankin puhua niin sanotusta humanistisesta tulevaisuuden tutkimuksen ja ennakoinnin lähestymistavasta. (Rubin 2004.) On syytä tiedostaa, että nykyhetkessä tehdyt valinnat vaikuttavat väistämättä tulevaisuuteen. Tärkeää onkin tietoisesti pohtia, kuvitella, tutkia sekä selvittää erilaisia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. (Wilson 2013.) Osaamistarpeiden ennakointityössä tulisi kiinnittää huomiota vuoropuheluun eri sidosryhmien kanssa, erityisesti kasvaviin pk-yrityksiin, jotta esille nousisi vaihtoehtoisia kehityspolkuja ja niihin liittyviä kyseenalaistuksia ja kriittisyyttä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a, 21).

Kuvio 9: Osaamistarpeiden ennakointi (mukaillen Rubin 2004; Siikaniemi ym. 2010; van der Helm 2009, Ojasalo ym. 2014)

Ennakointi rakentuu sen tiedon varaan, mitä meillä on menneestä ja nykyhetkestä unohtamatta tulevaisuuteen katsomista, eli mitä voisi olla, tai todennäköisesti tulee olemaan. Käytännössä tulevaisuuden ennakoointi on muutostekijöiden tunnistamista, oivaltamista, valintojen tekemistä ja yhteisen ymmärryksen rakentamista. (Siikaniemi ym. 2010, 18.) Kun ennakoointiin lisätään visiointia, mielikuvitusta, tahtoa ja toimintaa, päästään muutoksen maailmaan. On tärkeää huomioida, että ennakoointi ei tarkoita ennustamista vaan enemmänkin tulevaisuuden suunnittelua nykytiedon varassa. (Hiltunen 2019, 11-12.)

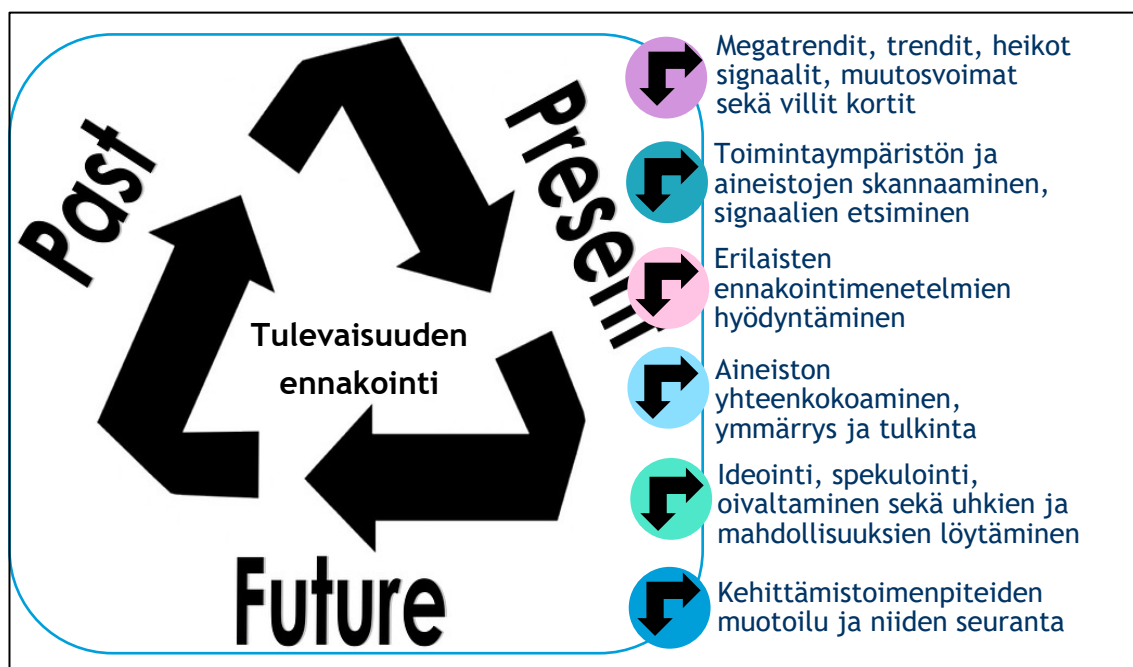
Ennakointi on myös olemassa olevien käsityksien haastamista, jolloin vaihtoehtoisia tulevaisuuspolkuja ja aitoja kehittymismahdollisuuksia löydetään enemmän (Pouuru & Niinisalo 2018). Tulevaisuus ei ole siis ennalta määrätty eikä se tule valmiina, vaan rakentuu ihmisten valinnoista ja päätöksistä, vaikkakin erilaiset epävarmuustekijät voivat muuttaa tulevaisuuden suuntaa radikaalistikin. Toisin sanoen odottamattomia asioita voi tapahtua, vaikka kuinka olisi katsottu tulevaisuuteen. (Wilson 2013.) Tulevaisuuden ennakoointiin liittyy siis aina epävarmuustekijöitä, monimutkaisuutta, epäselvyyttä ja tulkintavaikeutta. Usein tulevaisuudesta voidaan tehdä monia erilaisia tulkintoja, jolloin tarvitaan sekä järkeilyä että luovuutta. Ennakoinnin haasteena on päästä yli totutuista ja turvallisista toimintatavoista sekä ohjata ajattelua muuhun kuin itselle merkityksellisiin asioihin. Lisäksi yleensä hyväksytään mieluummin sellainen tulevaisuus, joka tukee yhteisön etua ennemmin kuin sellainen, joka sitä uhkaa. (Jalonen, Lehti, Tonteri, Koskelo, Nousiainen & Jäppinen 2107, 16-19.)

Visiointi on puolestaan näkemys toivotusta tulevaisuudesta eli miten trendeihin ja heikkoihin signaaleihin suhtaudutaan (Dufva 2018). Visiointi ja ennakoointi täydentävät toisiaan, sillä ilman ennakoointia visioinnin voidaan sanoa olevan toiveajattelua. Toisaalta visiointi on tärkeä työkalua organisaation yhteisten tavoitteiden ja päämäärien asettamiseksi. (Millet 2013, 31.) Visiointi on siis mentaalinen malli ideaalista, mutta ei välttämättä parhaimmasta mahdollisesta tulevaisuudesta, koska sen tulee kuitenkin olla saavutettavissa oleva. Visioinnin näkökulmaan liittyy vahvasti muutos ja visiointi ohjaakin muutosta tiettyyn ja haluttuun suuntaan. Sillä tavoin visiointi eroaakin ennakoinnista, sillä se yleensä poissulkee vaihtoehtoiset tulevaisuudet, joita taas ennakoinnilla pyritään löytämään. Visiointi myös motivoi, inspiroi ja ohjaa ihmisiä ja sillä tavoin se toimii enemmän ajattelua ja toimintaa ohjaavana laajempuna mallina kuin varsinaisena tehtävänä tai tavoitteena (van der Helm 2009, 99-102.) Voidaan todeta, että visiointi on aktiivista toimintaa, jossa uuden oppimisen kautta muutetaan toimintaa kohti haluttua suuntaa (Rubin 2003, 905).

Kuviossa 10 on kuvattu tulevaisuuden ja laadullisen ennakoinnin prosessia. Ennakointiprosessin aluksi on syytä pohtia, mitä ennakoidaan ja tavoitellaan sekä mistä vastauksia löydetään tai tarvittavaa tietoa voidaan etsiä. Tärkeää on tarkastella ennakoitavaa ilmiötä laajasti seuraamalla ja havainnoimalla ympäristöä, osallistuen, lukien, kysellen sekä hyödyntäen laadul-

lista ja määrällistä aineistoa. Lisäksi tärkeää on soveltaa ilmiöön liittyvää teoriaa sekä hyödyntää erilaisia tulevaisuudentutkimuksen tai ennakoinnin menetelmiä systemaattisesti ja vaihteellisesti edeten. Tyypillisesti ennakoinnin apuna käytetään erilaisia osallistavia ja vuorovaikutteisia menetelmiä, kuten skenaariotyöskentelyä, Delfoita eli monivaiheisesti tarkentuvaa asiantuntijakyselyä, tulevaisuusverstasta sekä erilaisia miellekarttoja. (Ojasalo ym. 2014, 90-92.)

Ennakoinnin apuvälineinä ja myös osaamistarpeiden ennakoinnissa hyödynnetään alakohtaisen ennakoititiedon ja nykytiedon lisäksi megatrendejä, trendejä ja heikkoja signaaleja (Ojasalo ym. 2014, 90-92; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a, 10). Trendien ja signaalien löytämiseksi on tärkeää tutkia ympäristöä eli seurata lehtiä, sosiaalista mediaa, blogeja, videoita, uutisia, kirjallisuutta sekä hyödyntää tulevaisuustutkimuslaitosten ennakoititietoa.

Kuvio 10: Tulevaisuuden ennakoinnin periaatteet (mukaillen Jalonen ym. 2017)

Ennakoititiedon pohjalta voidaan rakentaa erilaisia tulevaisuusskenaarioita, jotka auttavat varautumaan muutoksiin ja mahdollistavat tulevaisuuden tekemisen. Skenaariot eivät ole ennusteita eivätkä visioita, vaan vaihtoehtoisia, mahdollisia ja perusteltuja näkemyksiä tulevaisuudesta (Hiltunen 2012, 181; Mannermaa 1991, 145-159; Meristö 2013, 182). Skenaarioiden avulla tunnistetaan tutkittavan tai ennakoitavan kohteen keskeisiä ilmiöitä ja niiden toteutusvaihtoehtoja tulevaisuudessa. Skenaariot rakennetaan yleensä historiatiedon sekä nykytilanteen ja vallitsevien megatrendien, trendien ja signaalien pohjalta. Skenaarioihin voidaan liittää myös visioinnin näkökulma, eli toivottavien tulevaisuuskuvien laatiminen. (Sitra 2017, 13; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a, 21.)

Tässä opinnäytetyössä skenaarioiden taustalla vaikutti myös Mannermaan (1991, 92-95) deskriptiivinen tulevaisuudentutkimuksen lähestymistapa, jonka mukaan menneisyyden kehityslinjat vaikuttavat tulevaisuuden rakentamiseen ja niillä on korkea toteutumistodennäköisyys. Jalosen (2017, 12) mukaan voidaan puhua myös niin sanotusta polkuriippuvuudesta, jossa aiemmat valinnat vaikuttavat nykyhetken mahdollisuuksiin. Tulevaisuutta ei koskaan rakenneta täysin tyhjältä pöydältä.

Skenaariot ovat siis kokonaisvaltaisia ja laaja-alaisia kuvauksia tulevaisuuden toimintaympäristöstä, joissa hyödynnetään vuorovaikutteista tiedonrakennusta mutta myös intuitiota mahdollisten tulevaisuuskuvien pohjana. Skenaarioista voidaan valita toiminnan kehittämiseen ainoastaan todennäköiset tai parhaimman tuloksen tuottavat vaihtoehdot ja aito tulevaisuuden tekijä vaikuttaa kuitenkin omilla toimillaan niin, että haluttu vaihtoehto toteutuu. (Meristö 2013, 182-186.) Tulevaisuusskenaariot perustuvat aina vahvasti tämän hetken tietoon ja niitä voidaan hyödyntää päätöksenteon apuna, vaikkakin ne ovat puhtaasti luonnoksia siitä, millainen tulevaisuus voisi olla. Ne ohjaavatkin pohtimaan, mitä pitäisi tehdä, jotta toivottu tulevaisuus saavutettaisiin ja sitouttavat tavoittelemaan haluttua tulevaisuutta. (Linturi & Rubin 2011, 132-133; Wilson 2013; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a, 12.)

Tulevaisuuden skenaariot, eli vaihtoehtoiset tulevaisuudet, voidaan laatia trendikorttien muotoon. Trendikorttien tavoitteena on konkretisoida muutosta ja havainnollistaa sitä kuvin ja tekstein sekä tuoda esiin erilaisia näkökulmia, jolloin muutoksesta tulee ymmärrettävämpi. Trendikortit ovat myös hyvä keino koota yhteen ennakointietoa ja aktivoida ihmisiä näkemään tulevaisuuden mahdollisuudet. Kortit toimivat siis myös toivotun tulevaisuuden havainnollistajina ja tulosten yhteenvetona. Trendikorttien tavoitteena on myös pohtia, millaisia vaikutuksia muutoksella on yksilöiden arkielämään. (Jalonen ym. 2017, 30-33.)

6.2 Asiantuntijahaastattelu

Asiantuntijahaastattelua suositellaan menetelmänä erityisesti silloin, kun halutaan saada nopeasti syvällistä ja teknistä tietoa. Puolueellisuuden välttämiseksi kannattaa haastatella asiantuntijoita, joilla on keskenään poikkeaviakin näkemyksiä. Modernissa tietoyhteiskunnassa asiantuntijalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on erityiskysymyksiksi määritellyissä asioissa pitkälle viety asiantuntijuus (Alastalo, Vaittinen & Åkerman 2017, 215). Tutkitusta aiheesta riippuen asiantuntijoita voi löytyä virallisten asiantuntijaorganisaatioiden lisäksi myös erilaisista käytännön kokemusta kartuttaneista henkilöistä esimerkiksi työntekijät, yrittäjät ja asukasyhteisöt tai asiantuntija voi löytyä jopa yksittäisten kansalaisten joukosta. Asiantuntijuuden ollessa ilmiönä monimuotoinen, haastatteluiden tekijä joutuu usein miettimään, miten määrittellä oman tutkimusaiheensa kannalta olennainen asiantuntijuus ja tunnistaa siltä kannalta keskeiset tahot. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori 2017).

Tämän tutkimuksen asiantuntijahaastattelut ovat toteutettu teemahaastatteluina. Teemahaastattelu vastaa hyvin monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia. Sen avulla kerättyä aineistoa voi tulkita ja analysoida monin tavoin. Tutkittavan ilmiön hahmottaminen ja haastatteluun valmistautuminen edellyttää hyvää pohjatyötä, sillä asiantuntijahaastatteluissa joutuu usein laatimaan räätälöityjä kysymyksiä sekä kysymysrunгон muokkaamista haastattelun edetessä. Teemahaastattelu on kuin keskustelua, jota tutkija ohjailee siten, ettei keskustelu erkane liikaa tutkimusongelmasta. Haastattelijan kannattaa valita aktiivinen ja argumentoitu tyyli, jotta saadaan riittävän yksityiskohtaista tietoa tutkittavasta ilmiöstä ja perusteluja näkemyksille. (Hyvärinen ym. 2017.) Vaikka teemahaastattelussa haastatteliija voi tarvittaessa esittää tarkentavia kysymyksiä, haastateltava saa kertoa teemasta myös vapaasti. Haastattelussa saattaa tulla esille uusiakin asioita, jotka täytyy ottaa tutkimustuloksissa huomioon. (Kananen 2014, 76 - 77.)

6.3 Delfoi-asiantuntijapaneeli

Delfoi-menetelmä on helppo ja nopea tapa kerätä tulevaisuutta koskevia näkemyksiä suurelta joukolta asiantuntijoita (Kuusi 2013, 248). Menetelmä antaa hyviä työkaluja tulevaisuutta koskevien päätösten ja suunnitelmien tueksi, sillä se tuo esiin erilaisia näkökulmia, perusteltuja mielipiteitä sekä hiljaista tietoa erilaisista mahdollisuuksista ja vaihtoehdoista. Delfoin rikkaus on siinä, että joskus paneeleissa saattaa nousta täysin uusia tai yllättäviä tulevaisuuteen vaikuttavia vaihtoehtoja tai mahdollisuuksia. (Linturi & Rubin 2011, 13-17.) Delfoin avulla pyritään tuottamaan mahdollisimman luotettava mielipiteiden yksimielisyys asiantuntijaryhmän keskuudessa kyselyiden ja kontrolloidun palautteen avulla (Kuusi 2013, 249). Menetelmä on osoittautunut käyttökelpoiseksi erityisesti silloin, kun tarkasteltavan ongelma-alueen asiantuntijoita ei esimerkiksi ajanpuutteen vuoksi saada saman pöydän ääreen tai kun halutaan eliminoida vahvojen persoonallisuuksien dominoiva vaikutus (Metodix 2014).

Tunnusomaista Delfoi-menetelmälle on anonymisyys eli asiantuntijat esittävät ja perustelevat tulevaisuutta koskevia väitteitä tietämättä, keitä muita asiantuntijoita tutkimuksessa on mukana (Kuusi 2013, 249; Tulevaisuuden tutkimuskeskus 2020). Anonyymiydellä pyritään siihen, että asiantuntijat esittäisivät aitoja mielipiteitään tutkimuksen aihepiiristä. Myös korkeassa asemassa olevat asiantuntijat uskaltavat rooli-odotuksista vapautettuina esittää käsityksiään anonyymeinä. Subjektiiivisten mielipiteiden perusteella muodostetun tiedon nähdään sisältävän "hiljaista tietoa", josta muodostuu tärkeä osa tulevaisuustiedon perustaan. (Tulevaisuuden tutkimuskeskus 2020.) Hyviä uusia ideoita voivat esittää myös sellaiset asiantuntijat, joilla ei ole korkeaa statusta yrityksessä. Lisäksi hyviä ideoita voidaan koota yhteiseen käsittelyyn mahdollisimman monipuolisesti monen erilaisen asiantuntijan toimesta. Ideana on tuottaa ryhmäennuste pitäen ryhmädynamiikka mahdollisimman pienenä. Prosessin tarkoituksena on tuottaa tasa-arvoinen ennakoitijärjestelmä. (Metodix 2014.)

Delfoi-tutkimukseen sopivat hyvin ”polttavat” aihealueet, jotka usein ovat vielä hahmottomia ja/tai kiistanalaisia. Delfoi-paneeleja voidaan muodostaa yksi tai useampia. Oleellista menetelmän käytössä on, että siihen osallistuisi useita erilaisia asiantuntijoita ja sen pohjalta voidaan käydä järjestelmällinen asiantuntijakeskustelu. Paneeliin olisi hyvä saada 20-100 asiantuntijaa, jotka kykenisivät käsittelemään monimutkaisia ongelmia. Delfoi-tutkimuksen kannalta panelisti katsotaan asiantuntijaksi silloin, kun hän pystyy tekemään parempia arvioita kuin ei-asiantuntija. Asiantuntijat kannattaisi valita siten, että he yhdessä edustavat monipuolisesti tutkittavan aihepiirin kehittäjäyhteisöä ja työskentelevät tutkittavan aiheen piirissä, jotta saataisiin erilaisia näkökulmia aiheeseen. (Metodix 2014.)

Perinteisesti Delfoi-menetelmässä kerätään valitulta asiantuntijaryhmältä vaihe vaiheelta tietoa ja arvioita tulevaisuudesta haastattelun tai kyselylomakkeen avulla. Kyselyssä voi olla avoimia tai monivalintakysymyksiä. Delfoi on menetelmänä laadullinen, mutta sillä voidaan tuottaa myös määrällistä tietoa. Ensimmäisessä vaiheessa kaikille asiantuntijoille esitetään samat ja yksiselitteiset kysymykset, jotka ovat tutkittavan aiheen kannalta tärkeitä. Seuraavilla kierroksilla asiantuntijat kommentoivat toinen toistensa vastauksia. Kyselyn järjestäjä välittää vastaukset kommentoitavaksi jokaiselle keskustelijalle tai laittaa ne julkisesti kaikkien nähtäville. (Majavesi 2010.)

6.4 World Café

World Café on pehmeä ja vuorovaikutteinen menetelmä, mutta myös tehokas tapa tuottaa tietoa ja osallistaa ihmisiä yhteisen asian käsittelyyn. Lisäksi osallistujat pääsevät vaikuttamaan sekä tuottamaan arkitietoon pohjautuvia näkökulmia asiantuntijoiden asiantiedon rinnalle ja päätöksenteon tueksi. World Café on prosessi, jossa vaalitaan turvallista ilmapiiriä, vapaata ideointia ja tasavertaista keskustelua. Käytännössä osallistujat saavat tapahtuman alussa tietoa käsiteltävästä aiheesta, jonka jälkeen jakaudutaan pienryhmiin keskustelemaan ja ideoimaan ennalta rajattujen kysymysten pohjalta. (Suomen Settlementiliitto 2015.)

World Cafén etu on, että siinä saadaan lyhyessä ajassa jaettua ja tuotettua uutta tietoa ja mahdollisuuksia asioiden kehittämiseksi. Menetelmä eroaa perinteisistä työpajoista siten, että ryhmän jäsenet vaihtuvat ja kiertävät eri teemojen ympärillä, jolloin tuotetut ideat jalostuvat matkan varrella. World Café -menetelmää voidaankin käyttää muun muassa yritysten strategisen suunnittelun tukena. Tärkeää World Café -menetelmässä on asettaa teema, luoda mukava ilmapiiri, valita huolellisesti kysymykset, joita käsitellään, rohkaista kaikkia osallistumaan sekä kuunnella, jakaa ja yhdistellä erilaisia näkemyksiä. (Chang & Chen 2015.)

6.5 Palvelumuotoilu

Palvelumuotoilu on osaamisala, joka auttaa organisaatioita innovoimaan palveluita. Lisäksi se auttaa organisaatioita kehittämään edelleen jo olemassa olevia palveluitaan käyttäjälähtöisen tutkimuksen avulla. Palvelumuotoilu yhdistää perinteisiin palveluiden kehityksen menetelmiin muotoilun toimintatapoja ja toimii näin eräänlaisena menetelmävalikoimana optimoiden prosesseja asiakaslähtöisesti. Palvelumuotoilun tavoitteena on tunnistaa uusia mahdollisuuksia, luoda asiakkaille merkityksellisiä kokemuksia, suunnitella käyttökelpoisia palvelukokonaisuuksia, ymmärtää ihmisiä ja heidän elämäänsä sekä toteuttaa tehtyjä suunnitelmia. Lisäksi palvelumuotoilu auttaa organisaatioita kohdentamaan sisäisiä prosessejaan asiakkaiden tarpeiden ja arvojen ympärille. (Tuulaniemi 2011; Miettinen ym. 2011.)

Asiakasymmärryksen kasvattamisessa keskitytään keräämään ja analysoimaan asiakastietoa, joka ohjaa suunnittelua. Tutkimus kohderyhmän motiiveista, odotuksista, tavoitteista ja tarpeista on yksi palvelumuotoilun kriittisimmistä vaiheista. Asiakastieto on sekä laadullista että määrällistä, mutta kokemusten perusteella laadullisilla tutkimusmenetelmillä saavutettu ymmärrys asiakkaiden toiveista ja tarpeista on huomattavasti merkittävämpää. (Tuulaniemi 2011.)

Tuulaniemen (2011) mukaan asiakasprofiilit ovat yleinen asiakastutkimuksista saadun tiedon esittämisen ja kiteyttämisen menetelmä. Asiakasprofiileissa on tiivistettynä tutkimuksessa esiin nousseet toiminnan motiivit, käyttäytymismallit, hallitsevat arvot ja toimintaa ohjaavat esteet ja pelot. Asiakkaiden arvomuodostus voidaan kiteyttää profiileissa muotoon, joka ohjaa konkreettisesti suunnittelua ja auttaa ymmärtämään, kenelle ja miksi palveluita kehitetään.

Kaikilla ihmisillä on hallitseva käyttäytymisprofiili, joka yleensä ohjaa heidän valintojaan ja toimintaansa. Asiakasprofiili kuvastaa tiettyä ihmisryhmää, johon kuuluvilla henkilöillä on samankaltaisuuksia. Hyvin rakennetut asiakasprofiilit toimivat suunnittelutyökaluina niin ideointiin, palvelukonseptointiin kuin päätöksentekoonkin. Ne auttavat myös palveluiden profiloimisessa ja viestinnän suunnittelussa. (Tuulaniemi 2011.) Aineistoanalyysin jälkeen kohderyhmästä tehdään asiakasprofiilit lifestyle-segmentoinnin periaatteiden mukaisesti. Kyseisessä segmentoinnissa huomioidaan vastaajien elämäntyyli ja -tilanne, arvot, persoona sekä mielihiteet, koska asiakkaiden syvällinen ymmärtäminen on avain räätälöityjen ja personoitujen asiakaskokemusten luomiseen. (Löytänä & Korteso 2011, 133.)

Suunnitteluohjurit eli desing driverit ovat suunnittelua ohjaavia määrittelyjä, jotka syntyvät asiakastutkimusten löydösten perusteella. Desing drivereiden avulla asiakkaiden motivaatio, tarpeet ja tavoitteet tuodaan suunnitteluprosessissa keskiöön. Jos esimerkiksi asiakastutki-

muksessa on käynyt ilmi, että asiakkaalla on stressiä ja haasteita henkilökohtaisessa elämässään, niin yksi desing driver on tarjota asiakkaalle hyvinvoinnin ja itsetunnon opintokokonaisuuksia. Tarkoituksena on kiteyttää, mitä palvelun tulisi tarjota ja mihin tarpeeseen sen tulisi vastata. (Tuulaniemi 2011.)

6.6 SWOT-analyysi

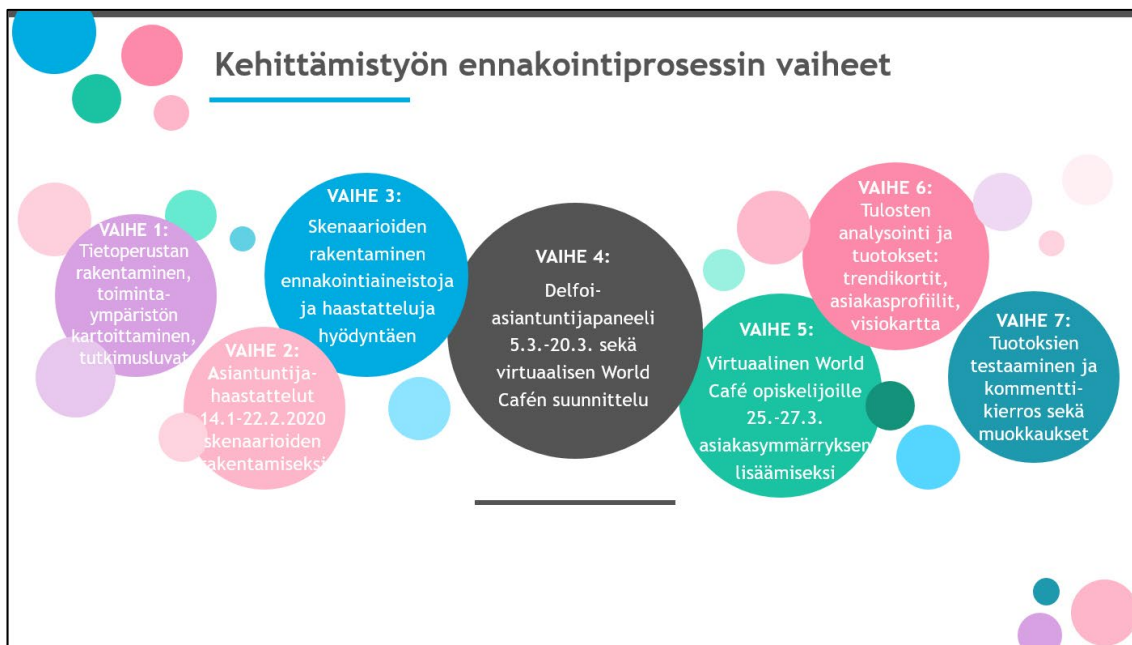
Toimintaympäristön nykytilan analyysi auttaa tulevaisuutta koskevassa päätöksenteossa, varsinkin, koska toimintaympäristö muuttuu vauhdilla. SWOT-analyysi on hyvä ja havainnollistava työkalu, jonka avulla voidaan tarkastella nykytilaa suhteessa toimintaympäristön muutoksiin ja uusiin osaamistarpeisiin. Muutokset on hyvä tunnistaa ajoissa, jotta muutosta pystytään hallitsemaan ja toimintaa mukauttamaan sen mukaisesti. SWOT-lyhenne tulee englanninkielisistä sanoista strengths (S), weaknesses (W), opportunities (O) ja threats (T). Se auttaa hahmottamaan analysoitavan asian vahvuuksia ja heikkouksia suhteessa uhkiin ja mahdollisuuksiin ja niiden pohjalta voidaan löytää konkreettisia toimenpiteitä, joilla vahvuuksia voidaan vahvistaa, heikkouksia korjata, mahdollisuuksia hyödyntää ja uhkiin varautua. SWOT-analyysin keinoin voidaan siis hahmottaa ilmiötä neljästä eri näkökulmasta. (Meristö, Molarius, Leppimäki, Laitinen, Tuohimaa 2007.)

7 Kehittämistyön eteneminen

Laadullinen ennakointi oli luonteva lähestymistapa tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointiin, koska tarkoituksena oli selvittää monipuolisesti eri asiantuntijoiden ja opiskelijoiden näkemyksiä tulevaisuuden osaamisesta kauneudenhoitoalalla sekä visioita yhdessä toivottua tulevaisuutta. Tarkoituksena laadullisella ennakoinnilla ja siihen liittyvillä menetelmillä oli kannustaa opettajia, opiskelijoita ja työelämän yhteistyökumppaneita pohtimaan tulevaisuutta ja sen mukanaan tuomia mahdollisuuksia.

Opinnäytetyön aihe syntyi lokakuussa 2019, josta prosessi lähti liikkeelle ideoimalla, aihetta rajaamalla ja relevantteja lähteitä etsimällä. Tietoperustaa lähdettiin rakentamaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesta näkökulmasta käsin, jotta opinnäytetyöhön saataisiin useita erilaisia tulokulmia. Ennen tutkimusmenetelmien hyödyntämistä hankittiin tutkimusluvat hyvän eettisen käytännön mukaisesti sekä Laurea-ammattikorkeakoululta että Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta. Tutkimuslupahakemusta varten laadittiin tutkimussuunnitelma hyödyntäen muun muassa Hirsjärven ym. (2010) Tutki ja kirjoita -kirjaa. Molemmat tutkimusluvat saatiin helmikuussa 2020, ja heti molempien lupien saavuttua käynnistettiin Delfoi-asiantuntijapaneeli. Asiantuntijahaastatteluuun valitut henkilöt ja heidän vastauksensa käsiteltiin nimettöminä ja ne suunnattiin Stadin ammatti- ja aikuisopiston ulkopuolisille

asiantuntijoille, joten tutkimuslupaa ei tarvittu siihen osuuteen. Kuviossa 11 on kuvattu kehittämistyön laadullisen ennakointiprosessin eri vaiheita. Kehittämistyön toiminnallinen ja menetelmällinen osuus toteutettiin maaliskuussa 2020 tutkimuslupien saavuttua.

Kuvio 11: Kehittämistyön ennakointiprosessin vaiheet

Jotta saataisiin kerättyä erilaisia näkökulmia kauneudenhoitoalan monimuotoisuudesta, asiantuntijat valittiin kauneudenhoitoalan eri osaamisalueilta. Mukana haastatteluissa oli kosmetiikan maahantuonnin, kauneushoitolayrittäjyyden ja kosmetiikan valmistuksen asiantuntijoita. Kyseisissä yrityksissä on erilaisia trendien synnyttämiä osaamistarpeita, jotka ovat tutkimustyön yhtenä mielenkiinnon kohteena. Asiantuntijat valikoituivat haastateltaviksi yritystensä kasvavan liikevaihdon ja tunnettuuden perusteella. Kyseisillä asiantuntijoilla on kauneustrendien suhteen edelläkävijän rooli Suomessa. Lisäksi asiantuntijoiden edustamat yritykset ovat tarjonneet liiketoimintansa laajetessa uudenlaisia työpaikkoja kauneudenhoitoalan ammattilaisille. Haastateltavat työelämän asiantuntijat pysyvät tässä kehitystyössä anonyymeina. Asiantuntijat edustivat eri organisaatioita, jotka olivat Nordic Beauty Import (1), Blue Lagoon (2) ja Vihreä kosmetiikka oy (3).

Kaikki kolme haastattelua toteutettiin puhelimitse aikavälillä 14.1-22.2.2020. Yhden haastattelun kesto oli noin 45 minuuttia. Puhelut nauhoitettiin haastateltavien asiantuntijoiden luvalla. Haastattelun jälkeen tallennettu laadullinen aineisto litteroitiin analysointia varten. Litterointiin käytettiin ensin Google Docs voice typing -ohjelmaa, mutta aineiston litterointi ei kuitenkaan sujunut ohjelman avulla toivotulla tavalla. Tämän vuoksi aineisto kirjoitettiin kokonaisuudessaan puhtaaksi. Teemahaastatteluiden analyysissä käytettiin aineistoanalyysiä.

Delfoi-asiantuntijapaneeli toteutettiin asiantuntijahaastatteluiden jälkeen verkkopohjaisessa eDelphi-sivustossa 5.3.-20.3.2020, jolloin panelisteilla oli kaksi viikkoa aikaa vastata. Menetelmä sopi hyvin laadullisen ennakkoinnin aineiston keruuksi. Delfoi-asiantuntijapaneelia varten laadittiin nykytiedon sekä tulevaisuutta koskevan esitietämyksen, tietoperustan ja asiantuntijahaastatteluista nousseen aineiston pohjalta kuusi skenaariota, jotka muotoiltiin kyselylomakkeen muotoon (liite 4). Skenaarioissa käsiteltiin tulevaisuuden osaamiseen vaikuttavia megatrendejä, kuten kestäväää kehitystä, digitalisaatiota, monikulttuurisuutta, teknologisoitumista ja työn monimuotoistumista, joilla ennakoitiin olevan merkittävä vaikutus kauneudenhoitoalan osaamiseen. Lisäksi yksi skenaarioista käsittelee ketterää oppimista, jonka ennakoitiin olevan hyvä keino hankkia osaamista muuttuvassa toimintaympäristössä. Viimeisissä skenaarioissa kartoitettiin yleistä osaamista ja erilaisia taitoja sekä henkilökohtaisia ominaisuuksia, jotka tulevat tulevaisuudessa korostumaan kauneudenhoitoalalla. Kaikki lomakkeeseen laaditut skenaariot koostuivat kauneudenhoitoalan tulevaisuuteen kohdistuvista väitteistä, joiden toteutumista valikoitu asiantuntijapaneeli arvioi. Verkkopohjainen Delfoi mahdollisti anonyymin vastaamisen ja antoi panelisteille vapauden osallistua paneeliin itselleen sopivana ajankohtana, jolloin heitä ei tarvinnut fyysisestä kutsua koolle tiettyä aikana ja tiettyyn paikkaan.

Panelisteille lähetettiin henkilökohtainen kutsu (liite 3), jossa kerrottiin paneelin taustaa. Samalla kutsu toimi tutkimukseen osallistumisen hyväksymiskirjeenä. Paneeliin rakennettiin myös vastausohjeet (liite 4). Panelistit saivat arvioida tulevaisuusväitteitä anonyymisti ja heillä oli mahdollisuus arvioida ja kommentoida vain tiettyjä skenaarioita ja jättää väliin ne, joihin he eivät kokeneet kiinnostusta tai kokivat, että ne menevät oman substanssin ulkopuolelle. Tämä näkyi paneelin skenaarioiden vastauksissa myös, sillä osaan skenaarioista tuli vähemmän kommentteja sekä vastauksia kuin osaan.

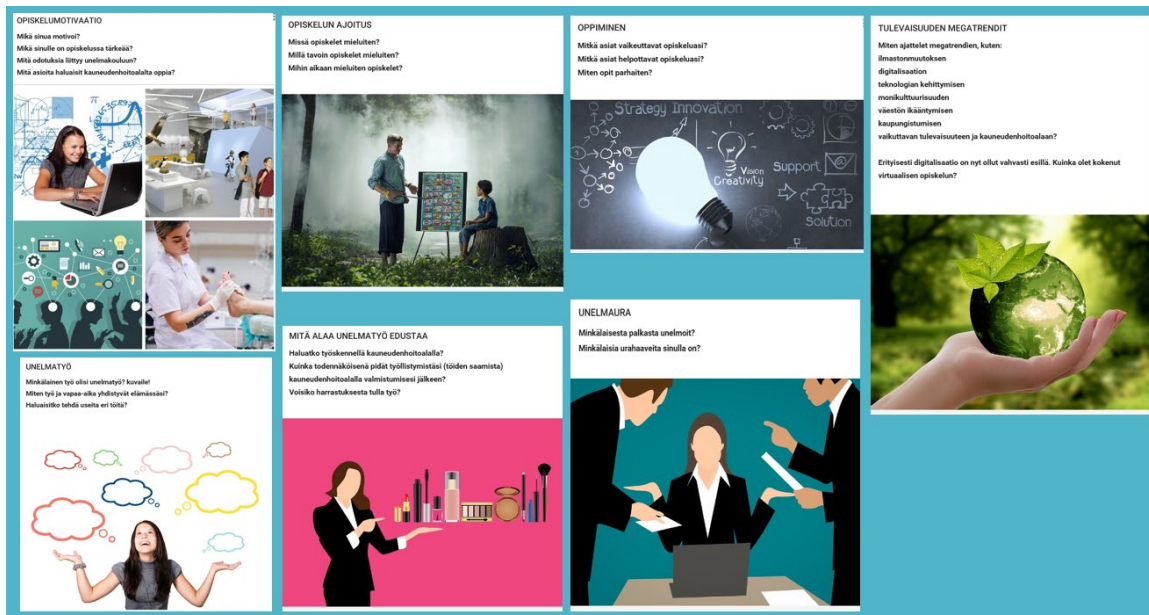
Asiantuntijat valittiin huolellisesti paneelia varten. Koska uudet työpaikat ja osaaminen syntyvät eri alojen rajapinnoille ja monialaiset taidot sekä osaaminen korostuvat, kutsuttiin paneeliin monipuolisesti ja laajalaisesti yhteensä 96 kauneudenhoitoalan työelämän sekä ammatillisen koulutuksen edustajaa, jotta saataisiin mahdollisimman monipuolinen näkemys aiheeseen. Delfoi-asiantuntijapaneelissa pyrimme hyödyntämään myös asiantuntijoita, joiden varsinainen substanssiosaaminen ei ole juuri kauneudenhoitoalalta, saadaksemme vaihtelevia ja mahdollisesti myös uusia näkökulmia siihen, mitä mahdollisuuksia voisikaan olla.

96:stä kutsutusta 32 vastasi paneeliin, jolloin vastausprosentti oli 33 prosenttia. Laadullisessa tutkimuksessa vastaajien määrällä ei ole niin suurta merkitystä. Merkityksellisempää on panelistien asiantuntijuus ja vastausten sisältö. Vaikka useamman kierroksen Delfoilla olisi mahdollista saada syvällisempiä ja laajempia näkökulmia, toteutettiin Delfoi-paneeli aikataulun vuoksi niin sanottuna Real-Time Delphinä eli yhden kierroksen Delfoina, jolloin tuloksia ei välissä analysoitu ja aloitettu uutta kierrosta. Lisäksi oletettiin, että yhden kierroksen Delfoita

ei koettaisi niin työläänä panelistin näkökulmasta (eDelphi-prosessi.) Ensimmäisen viikon aikana panelistit eivät nähneet toistensa kommentteja, jolloin heillä oli mahdollista tuoda esille omia näkemyksiä ilman, että muiden vastaukset vaikuttaisivat näkökulmiin. Viikon jälkeen panelisteille lähetettiin kiitosviesti vastauksista ja kerrottiin, että kaikkien kommentit on julkaistu, mikäli niitä haluaa käydä vielä tarkastelemassa ja muuttamassa omia kommenttejaan.

Delfoi-asiantuntijapaneelin ja sieltä nousseen aineiston perusteella rakennettiin opiskelijoille suunnattu virtuaalinen ja yksinkertaistettu versio World Café -kehittämispajasta. Virtuaalisessa World Café -kehittämispajassa osallistettiin opiskelijat mukaan ennakointiprosessiin. Jotta asiantuntijahaastattelusta sekä Delfoi-asiantuntijapaneelistä esille tulleita osaamistarpeita pystyttäisiin optimoimaan kauneudenhoitoalan opetuksen sisältöihin parhaalla mahdollisella tavalla, tarvitaan syvällistä asiakasymmärrystä. Kauneudenhoitoalan opiskelijat ohjattiin virtuaaliseen World Café -kehittämispajaan, jossa heidän tavoitteena oli visioida mielekästä tulevaisuutta, eli millainen olisi unelmien koulu, työpaikka ja mitä opiskelijat haluaisivat osata tulevaisuudessa.

Alun perin kauneudenhoitoalan opiskelijoille suunnattu World Café oli tarkoitus toteuttaa ryhmätyömäisesti luokkatilassa. Suunnitelmia jouduttiin kuitenkin nopeasti muuttamaan koronaviruksen ja koulujen sulkeutumisen vuoksi. World Café -menetelmälle tyypillinen vuorovaikutus jäi tämän vuoksi vähemmälle, eikä virtuaalinen toteutus siltä osin aivan vastannut aitoa reaali maailmassa tapahtuvaa World Caféta. World Café -kehittämispaja toteutettiin virtuaalisesti 25.-27.3.2020. Kehittämispajassa hyödynnettiin Office 365:n tarjoamaa Forms-kyselylomaketta ja Padlet-virtuaaliympäristöä. Forms on verkkokäyttöinen lomaketyökalu ja Padlet puolestaan selainpohjainen virtuaalinen seinä, jossa voidaan toteuttaa erilaisia tehtäviä tai ryhmätöitä. Kehittämispajaan kutsuttiin mukaan 30 opiskelijaa. Heitä tuli virtuaalisesti paikalle 15. Alaikäisten osallistujien huoltajia tiedotettiin kehittämispajaan osallistumisesta tiedotuskirjeellä (liite 6). Osallistujille pidettiin ensin Google Meet -tapaaminen, jossa he saivat informaatiota tutkimuksen sisällöstä sekä johdatusta megatrendien ja trendien maailmaan. Tämän jälkeen osallistujat ohjattiin siirtymään linkin kautta Formsiin alkukyselyyn ja sieltä edelleen Padlet-ympäristöön. Virtuaalisen World Cafén kysymykset ovat liitteessä 7. Kehittämispajan vetäjät olivat koko ajan tavoitettavissa, mikäli opiskelijoilla olisi tullut kysyttävää. Kuvassa 9 on opiskelijoille luotu virtuaalinen World Café Padlet-ympäristössä. Kehittämispajan suunnittelussa hyödynnettiin Delfoi-paneelin skenaarioita mukauttaen niitä kohde-ryhmälle ymmärrettävään muotoon. World Cafén tutkimusaineistoa analysoitiin aineistoanalyysillä.

Kuva 5: World Café -kehittämispaja Padlet-virtuaaliympäristössä (kuvat mukaillen Pixabay.com)

Kaikkien menetelmien jälkeen tulokset analysoitiin huolellisesti ja niiden pohjalta rakennettiin opinnäytetyön tuotokset, eli trendikortit, asiakasprofiilit sekä tulevaisuuden osaamisen visiokartta, jotka viimeisteltiin maaliskuussa 2020 ja joihin kerättiin kommentteja muilta asiantuntijoilta. Opinnäytetyön prosessi päättyi huhtikuussa 2020 seminaariin ja kypsyysnäytteeseen.

8 Tulokset ja tuotokset

Tässä luvussa analysoidaan asiantuntijahaastatteluiden, Delfoi-asiantuntijapaneelin ja World Cafén tuloksia. Lisäksi tässä luvussa avataan opinnäyteprosessin lopputuloksena syntyneitä tuotoksia eli trendikortteja, asiakasprofiileja sekä tulevaisuuden osaamisen visiokarttaa.

8.1 Asiantuntijahaastatteluiden tulokset

Asiantuntijahaastatteluiden aineiston tuloksia hyödynnettiin opinnäytetyön tietoperustan luomiseen sekä Delfoi -skenaarioiden, asiakasprofiili- ja trendikorttien laatimiseen. Tutkimustuloksista lainattiin asiantuntijoiden suoria lauseita. Ensin kartoitettiin haastateltavien asiantuntijoiden taustoja sekä heidän edustamiensa yritysten ydinbisnestä ja menestystekijöitä. Nämä olivat kaikilla asiantuntijoilla erilaiset. He ovat päätyneet kauneudenhoitoalalle kauppatiedeopintojen jälkeen vähemmän perinteisellä tavalla, perinteisellä tavalla kosmetologiksi

valmistumisen jälkeen sekä parturikampaajauran jälkeen. Asiantuntijoiden ydinbisnekset ovat kosmetiikkatuotteiden maahantuonti, brändäys ja myynti, ripsi- ja kynsipalvelut sekä luonnonkosmetiikan valmistaminen. Menestystekijöistä esille tulivat vahvimmin oikeat valinnat brändien suhteen, onnistunut brändäys, jatkuva kehittyminen, hyvä tiimi, nopea reagointi asiakkaan tarpeisiin ja trendeihin, kouluttautuminen, markkinoiden seuraaminen, hyvät luonnonmukaiset raaka-aineet, sitkeys, laadusta tinkimättömyys, luotettavuus ja rehellisyys. Lisäksi yhtenä tunnettuutta lisäävänä menestystekijänä nousi Kauppalehden antamat tunnustuspalkinnot.

Megatrendien ja trendien seuraaminen oli asiantuntijoiden mukaan heidän bisneksissään tärkeässä roolissa. Megatrendeistä nousevat ilmastonmuutos, digitaalisuus, monikulttuurisuus, teknologian kehittyminen ja kaupungistuminen. Ilmastonmuutoksen vaikutukset korostuivat eniten. Kauneudenhoitoalan trendeistä esille tulivat kestävä kehitys ja siihen liittyvät kosmetiikkatuotteet. Kestävän kehityksen sisäistämisen nähtiin tuovan kauneudenhoitoalan ammattilaiselle kilpailuetua. Eräs asiantuntijoista on luonut yritykseensä sisäisen kestävä kehitystä edistävän mallin, jossa keskitytään muun muassa kertakäyttötuotteiden vähentämiseen ja lopulta niiden poistamiseen.

Ilmastonmuutos vaikuttaa eniten. Paketointi on vihreämpää. Me maahantuonnissa yritetään etsiä logistisesti parhaita vaihtoehtoja. Yritetään välttää liikaa paketoitua ja yritetään myös brändejä neuvoa siihen suuntaan. Tulee paljon sellaisia innovatiivisia tuotteita myös. Meillekin tulee tällainen LastSwab kestopumpulipuikko, joka ei siis ole pumpulipuikko. Tavallisessa pumpulipuikossa on muovia, se on kertakäyttöinen. LastSwap on tehty sairaalamuovista ja se kestää 1000 käyttökertaa. Tulee tällaisia sustainable -tuotteita. (Asiantuntija 1)

Ilmastonmuutos vaikuttaa siten, että meillä on yrityksessä sisäisesti "kestävä kehitys 2020" teema ja tarkoituksena on kehittää uusia ratkaisuja olemassa olevien ratkaisujen tilalle. Kertakäyttötuotteita on paljon kauneudenhoitoalalla ja niistä me yritetään päästä tänä vuonna pois. Joka ihminen koittaa löytää oman tavan luovia tässä trendissä. (2)

Kauneudenhoitoalan trendeissä korostuivat ekologisuus, puhtaat raaka-aineet ja tuotteet sekä asiakkaan itselleen tekemät custom made -tuotteet.

Räätälöityjä tuotteita jokaisen omaan tarpeeseen. Just kun oltiin messuilla Tukholmassa, siellä pystyi tekemään pisteellä oman tonic kasvoveden ja oman seerumin. Tulee olemaan sellainen "Custom made", mikä on tietysti vaikea ratkaisu maahantuojalle, mutta kumminkin se on selkeesti sellainen trendi. Mä nään omalla tavalla lähikosmetiikan trendin, ehkä enemmän tulevaisuudessa. (1)

Asiantuntijat uskoivat myös lähikosmetiikan, julkisuuden henkilöiden ympärille brändätyn kosmetiikan ja indie-brändien kasvuun kauneudenhoitoalalla. Indie-brändit ovat itsenäisesti

omistettuja ja rahoitettuja. Ne kilpailevat suurempien tuotemerkkien kanssa ja voittavat niitä hyödyntämällä innovatiivisesti nousevia digitaalisia alustoja, sisältömarkkinointia ja sosiaalista mediaa kapean yleisön saavuttamiseksi. Indie-brändeillä on aito luontotarina, joka tarjoaa selkeän markkinointiedun kommunikoimalla aktiivisesti kohdeyleisönsä kanssa.

Tuloksista nousi lisäksi hyvinvointitrendejä sekä muita trendi-ilmiöitä. Asiantuntijoiden mukaan ilmastonmuutoksen oletetaan vähentävän matkustamista ja sen seurauksena lisäävän esimerkiksi spa-hoitopalveluiden käyttöä. Yhtenä kaikkia aloja koskevana trendinä koettiin työnteon muuttuminen. Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että tulevaisuudessa tehdään pidempiä työpäiviä, mutta lyhyempää työviikkoa. Parhaimmillaan downshiftaus voi asiantuntijoiden mukaan olla myös yksi yrityksen kilpailutekijöistä, koska vapaa-aikaa arvostetaan enemmän kuin ennen. Tulosten mukaan nykypäivän kuluttajat asettavat hyvinvoinnin etusijalle. Kokonaisvaltainen ajattelu kauneudesta on kasvava trendi ja se näkyy palvelujen tarjonnassa.

Mihin me halutaan satsata, niin se on tää henkinen hyvinvointi ja että kosmetiikka voi olla muutakin kuin pelkkää pintaa, esim. just tää aromaterapia. Ja kyl maailmalla näkyy paljo myös sitä trendiä et niinku tämmönen kristalliterapia ja tän tyyppiset energiahoidot ja muut nostaa suosiota. Me oltiin Lontoossa messuilla, niin siellä selkeesti nousi luonnonkosmetiikka ja naisten intiimihoitotuotteet ja naisten seksuaalinen hyvinvointi ja sitte myöskin henkinen hyvinvointi, Mental health, oli toinen. (3)

Tuloksissa megatrendeillä ja trendeillä nähtiin olevan vaikutuksia kauneudenhoitoalan työnkuviin. Asiantuntijat näkivät uudenlaisia työnkuvia esimerkiksi sosiaalisen median ja kosmetiikan raaka-aineiden parista. Erityisesti kansainvälistyminen tuo tarpeen sellaisille osaamiselle, kuten kosmetiikan raaka-aineiden asiantuntijuus. Eräs asiantuntija toi haastattelussa esille työnkuva-trendeihin liittyvän näkemyksen, jonka mukaan kauneudenhoitoalan yrityksen omistajan kannattaisi luoda yritykseensä uusi työnkuva, joka pitäisi sisällään operatiivista johtamista sekä palveluiden kehittämistehtäviä. Näin omistajalla jäisi enemmän aikaa oman yrityksensä kehittämiseen. Asiantuntijat näkivät kilpailuetuna myös erikoistumisen johonkin tiettyyn palveluun, koska huippuosaamisella voitaisiin erottautua muista.

Meillä esim. palveluvastaavat on uusin tämmöinen positio. He eivät välttämättä tee palveluita aktiivisesti, mutta kehittävät sitä palvelua ja analysoivat tulevia trendejä jne. Ja sit tosiaan markkinointi, markkinointihenkilö, sen merkitys tulee kasvamaan ja sitä voisi olla koulussakin. Ja sä pystyt segmentoitumaan johonkin tiettyyn palveluun ja olla sillä puolella eksperti, että sä et ole ihan vaan perustekijä vaan tulevaisuudessa pystytään nimeämään esim. ihonhoidon erikoisosaja ja sitten on kynsiteknikoissa myös master -tason tekijöitä ja ripsipuolella myös master -tason tekijöitä. Erottaudutaan sillä huippuosaamisella. (2)

Kauneudenhoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeista ja tulevaisuuden osaamistarpeista asiantuntijat toivat esille muun muassa koulutusohjelman. He edellyttivät työntekijöiltään erilaisia koulutusohjelmia, kuten estenomin tutkinto, kaupallinen koulutus, vahva asiantuntijuus joltain tietyltä kauneudenhoidon osa-alueelta, media -osaaminen, laboratorio- ja lääkealan osaaminen ja tuotekehitysosaaminen. Laboratorio- ja lääkeaineosaaminen korostuivat kosmetiikan valmistuksen työtehtävissä.

Tulevaisuuden osaamistarpeista asiantuntijat nostivat esille seuraavia taitoja: kosmetiikan raaka-aineosaamisen, kouluttajaosaamisen, esiintymistaidot, myynti- ja markkinointitaidot, vahvan asiantuntijuuden tuoteneuvonnassa ja asiakkaan ohjaamisessa. Kauneudenhoitoalan ammattilaisen pitäisi asiantuntijoiden mukaan tietää enemmän kuin asiakas.

Esiintymistaitoja tarvitaan. Maahantuojalla usein kosmetologeille tulee kouluttajan tehtäviä, koska osaavat näyttää asioita käytännössä. Ja ylipäätään myynti ja markkinointi. (1)

Se semmonen niin kuin perustarve ihonhoidolle ja kaunistautumiselle ei tuu häviämään mihinkään. Ja kuluttajat alkaa vaatimaan enemmän, että selkee semmonen trendi on, että kuluttajilla on tietoa paljon ja myöskin se, että he tietää et heillä on valta valita ja he osaavat tavallaan vaatia enemmän kuin ehkä mitä aikaisemmin. (3)

Asiantuntijoiden mukaan kauneudenhoitoalan ammattilaisten tärkeimpiä ominaisuuksia olivat asiantuntijamainen kanssakäyminen, sitoutumiskyky, ongelmanratkaisutaidot, asiakaspalveluhenkisyys ja sosiaaliset taidot.

Ymmärrys siitä mitä siihen naamaan laitetaan, ammattitaito itse kosmetologin hommaan, itse tekemiseen, myös sellainen ammattimainen kanssakäyminen - on se sitten asiakas tai brändi. Kanssakäyminen eri sidosryhmien kanssa, on tärkeää, että on ammattimainen ote siinä. (1)

Mut kyllä mä sit sanoisin et kuitenkin aika paljonhan työ on ihmisten kanssa olemista. Jos ei osaa tulla ihmisten kans toimeen eikä oo sosiaalinen tai ei osaa kääntää itteensä vaikka sosiaaliseksi työn ajaksi niin eihän siitä mitään tule. (3)

Asiantuntijat antoivat kehitysideoita joihinkin kauneudenhoitoalan perustutkinnon osa-alueisiin, mutta vastaukset eivät anna tietoa siitä miltä osin kauneudenhoitoalan perustutkinto vastaa työelämäntarpeita. Asiantuntijat toivovat koulutukselta lisää tuotetieto-osaamista, kaupallisia taitoja sekä ihonhoidon perusosaamista. Kauneudenhoitoalan perustutkinnon hygieniakoulutuksen katsottiin olevan hyvällä tasolla. Yksi asiantuntija koki, että osaamisen opetus on siirretty työelämän puolelle ja kauneushoitojen perusosaaminen on tämän vuoksi puutteellista. Tuloksista kävi myös ilmi, että opettajille kaivataan lisää trendikoulutusta, jotta opiskelijat osaisivat käyttää ajankohtaisia tekniikoita paremmin.

Tällainen fiilis mulla on, että se osaamisen opetus on siirretty tosi vahvasti sinne työelämän puolelle ja se kouluttaa sellaista miten toimitaan yrityksessä asioita, mutta se perustieto, niinku esim. ihon perustieto on tosi puutteellista ja se ei vastaa tulevaisuuden tarpeita. Asiakkaan ihoa niin ei pystytä oikein analysoimaan, mahdollisesti edes valmistumisen jälkeen. (2)

Opettajille enemmän trendikoulutusta. Opettajan ei pitäis itse joutua etsimään trenditietoutta, vaan tätä opetusta pitäisi tarjota. Me ollaan vaativa liike, vaaditaan korkeaa ammattitaitoa. (2)

Kuvioissa 12 ja 13 on yhteenveto asiantuntijahaastatteluista nousseista kauneudenhoitoalan tulevaisuuden trendeistä ja työelämän osaamistarpeista.

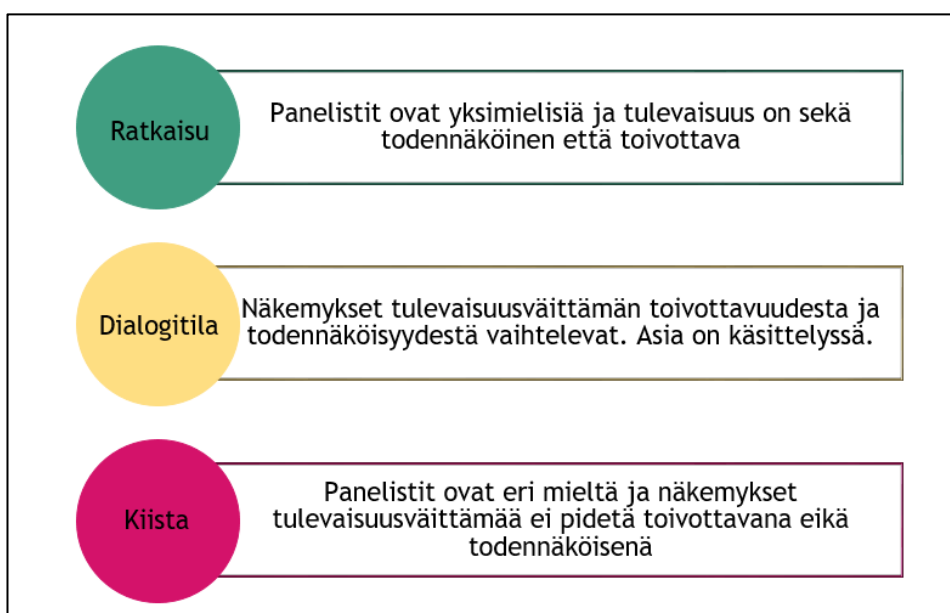
Kuvio 12: Asiantuntijahaastatteluiden yhteenveto kauneudenhoitoalan trendeistä

Kuvio 13: Asiantuntijahaastattelujen yhteenveto kauneudenhoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeista

8.2 Delfoi-asiantuntijapaneelin tulokset

Delfoi-tulosten analyysissä kiinnitettiin erityisesti huomioita siihen, onko paneelin näkemys tulevaisuusväittämästä kiista-, dialogi vai ratkaisutilassa. Tulokset syntyvät asiantuntijapaneelin arvioista, kuinka todennäköisenä ja toivottavana he tulevaisuusväittämän näkevät. Lisäksi panelisteilla oli mahdollisuus argumentoida kyseisiä väittämiä ja heitä kannustettiin rohkeasti tuomaan uudenlaisia ideoita skenaarioiden sisältöön. Kuviossa 14 on havainnollistettu, miten eri skenaarioiden värit kuvaavat paneelin yleistä mielipidettä. Vihreä pallo kuvaa paneelin yksimielisyyttä aiheesta ja skenaario nähdään ratkaistuna toivottavana ja todennäköisenä tulevaisuutena. Keltainen pallo kuvaa dialogitilaa, jolloin asia on vielä käsittelyvaiheessa. Punainen pallo puolestaan kuvaa näkemysten jakaantumista ja kiistatilaa, jolloin paneeli on ollut erimieltä asiasta. (eDelphi.org 2020.)

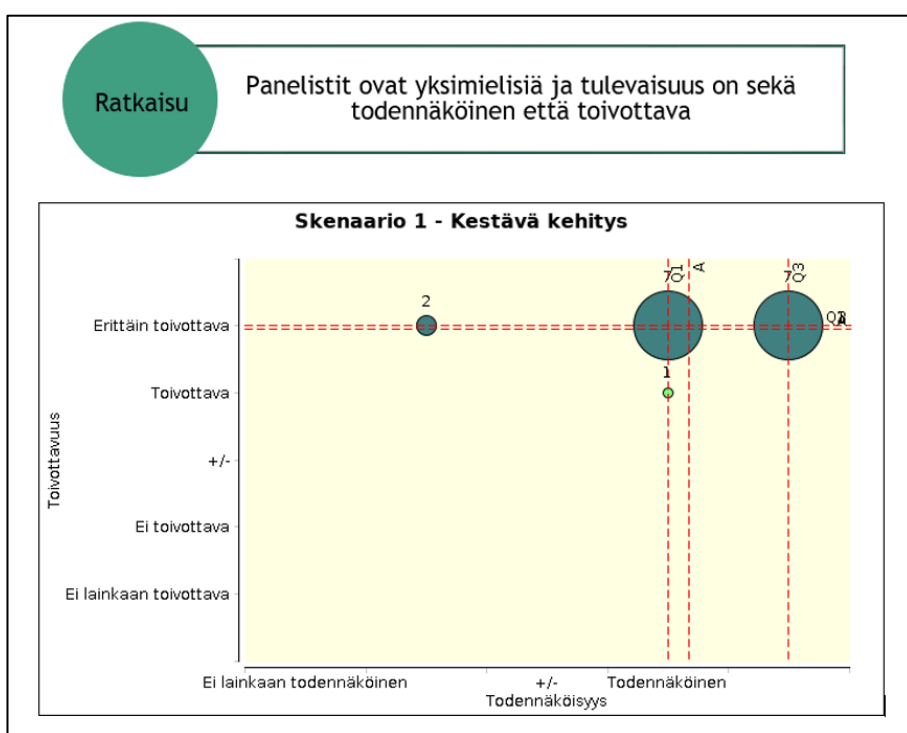

Kuvio 14: Delfoi-tulosten havainnollistaminen toivottavuuden ja todennäköisyyden näkökulmasta (mukailten eDelphi.org 2020)

Ensimmäisessä skenaariossa käsiteltiin kestävän kehityksen megatrendiä. Tavoitteena oli arvioida toivottua tulevaisuutta, jossa kestävän kehityksen arvojen mukainen osaaminen on kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytys. Ilmastonmuutoksen myötä yritysten läpinäkyvyys ja vastuullisuus kiinnostavat ihmisiä yhä enemmän ja ekologiset, kohtuulliset ja eettiset valinnat ohjaavat kuluttajien ostopäätöksiä ja valintoja kasvavassa määrin. Myös kiertotalouden merkitys tulee kasvamaan kauneudenhoitoalalla. Kestävää kehitystä edistävä koulutus on yksi

UNESCO:n edistämistä globaaleista kasvatuksen osa-alueista. Koulutuksella pyritään vastaamaan kestävämmän ja vastuullisemman yhteiskunnan rakentamiseen.

Skenaarion tavoitteena oli kartoittaa panelistien näkemystä tarvittavasta kestävästä kehityksen osaamisesta sekä visioita siitä, miltä kauneudenhoitoalan koulutus ja tulevaisuus voisi näyttää kestävästä kehityksen näkökulmasta. Valtaosa panelisteista näki kestävästä kehityksen osaamisen kauneudenhoitoalalla erittäin toivottavana tai toivottavana sekä erittäin todennäköisenä tai todennäköisenä. Ainoastaan kaksi panelistia olisi sitä mieltä, ettei väittämä ole todennäköinen. Tulosten voidaan silti nähdä olevan vihreässä tilassa eli väittämä on yksimielinen ja ratkaistu (kuvio 15).

Kuvio 15: Skenaario 1 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)

Panelisteilla oli monipuolisia näkemyksiä siitä, kuinka kestävästä kehityksen tulisi näkyä kauneudenhoitoalan opetuksessa ja mitä asioita pitäisi ottaa huomioon. Valtaosa panelisteista painotti kauneudenhoitoalan oppilaitoksen roolia kestävästä kehityksen kasvatustyössä. Opiskelijat oppivat mallioppimisen kautta. Kestävä kehitys tulisi näkyä kokonaisvaltaisesti jokaisen tutkinnonosan kohdalla materiaalit, laitehankinnat ja raaka-aineet huomioiden. Lisäksi korostettiin aidon kierrätyksen tärkeyttä, myös opiskelijoiden arjen valinnoissa. Eräs panelisti toi esille näkökulman raaka-aineopinnoista, missä otettaisiin kantaa mikromuoveihin ja biohajoavuuteen.

Opettajan näkökulmasta katsottuna kestävän kehityksen ajattelu kauneudenhoitoalalla lähtee koulusta. Se minkä opetat, yleensä opiskelija oppii ja todennäköisemmin myös noudattaa opittuja oppeja. Olisiko hyvä listata jokaisen tutkinnon osan kohdalla mitä jätettä syntyy, miten jätteet kierrätetään jne.?

Kaiken kertakäyttömateriaalin tarpeellisuutta tulisi miettiä, jo koulutuksesta lähtien. Onko parempi käyttää foliota vai muovia, koska niitä tarvitaan eri vaiheissa käytännön tekemisessä. Molemmat materiaalit ovat ongelmallisia. Kouluissa myös laitehankinnat tulisi miettiä, ovatko ne huollettavissa ja missä päin maailmaa, jotta huolto kannattaisi. Tuotteiden hävikkiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja myös niiden vanhenemiseen.

Raaka-aineoppi myös hyvin tärkeä oppi, sen opettamista voisi laajentaa - tähän liittyen esim. mikromuovit.. voisiko kosmetiikkaa valmistaa ilman muoveja.. voisiko kaikki pakkaukset kehitellä esim. biohajoaviksi.. tällaisten asioiden pohjimista opiskelijoiden kanssa.

Kaksi panelisteista piti kestävän kehityksen toivottua tulevaisuutta erittäin toivottavana muttei todennäköisenä. Toinen panelisteista ei uskonut koulutuksen lisäävän kauneudenhoitoalan kestävyttä ja toinen heistä painotti muutoksen tarpeellisuutta koko toimintaympäristöön. Pelkkä luonnonmukaiset kosmetiikkasarjat eivät ole riittävä tapa toteuttaa kestävä kehitystä.

Kestävä kehitys on erittäin toivottava suunta kauneudenhoitoalan kehityksessä, mutta todennäköisyys alan kestävyden lisääntymiseksi koulutuksen näkökulmasta on alhainen.

Koulutuksen järjestäjien pitäisi tarkastaa omat toiminta tapansa ja näin antaa esimerkkiä oppijalle hoitolojen ekologisuudesta. Pelkästään luonnon tuotesarjat eivät riitä vaan tarvitaan koko toimintaympäristön muutosta.

Panelistit käsitelivät aihetta myös kauneudenhoitoalan ammattilaisten ja koko kauneusteollisuuden näkökulmasta. Eräs panelisti varoitti viherpesusta, jonka assosiaatiot liittyvät ekologisuuteen ja toiminnan puhtauteen ilman, että toimintatapoja edes merkittävästi muutetaan. Kauneudenhoitoalan ammattilaisen on erotettava viherpesu aidosti kestävän kehityksen toimintatavoista. Ammattitaitoon kuuluu myös alan kestävän kehityksen vahva osaaminen, jossa huomioidaan kosmetiikan valmistuksen ja kierrättämisen lisäksi logistiikan ympäristöhaasteet.

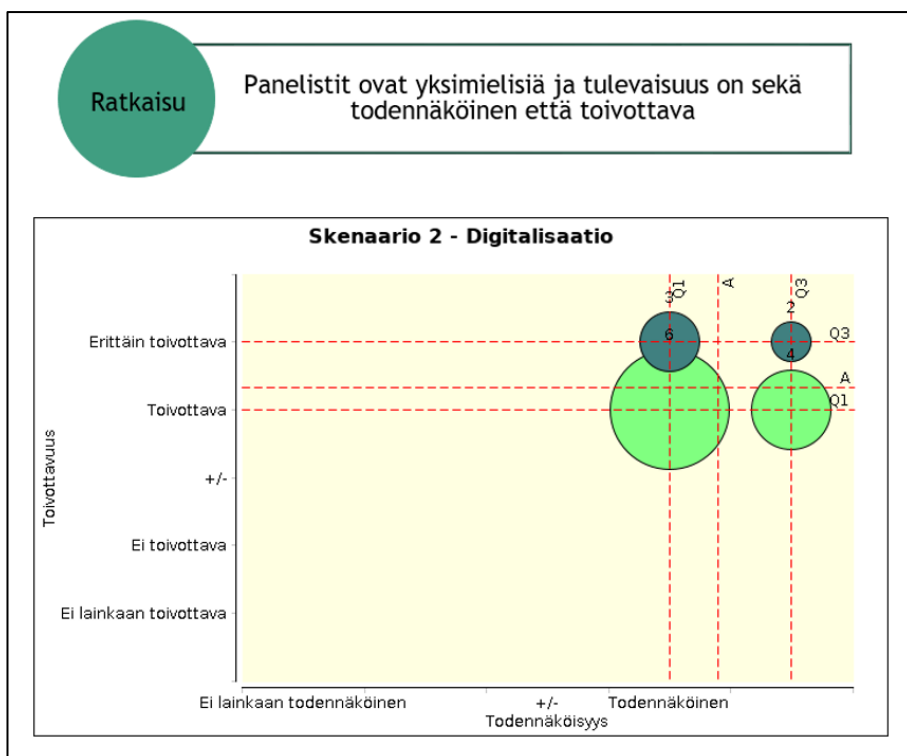
Eräs panelisti otti esille globaalin Fast beauty -trendin, jonka suosion hän näki laskevan. Fast beauty -trendi perustuu pitkälti nopeaan markkinointiin, joka on tänä päivänä mahdollista digitaalisissa kanavissa. Eräs panelisti toi esille teollisuuden sivuvirtojen tehokkaamman hyödyntämisen. Kun tähän yhdistää ekologisten pakkausmateriaalien kehittelyn ja uudenlaisten raaka-aineiden sujuvan hyödyntämisen, voitaisiin kosmetiikkateollisuudessa saada isojaakin muutoksia aikaan.

Kauneudenhoitoalan ammattilaisen on erotettava viherpesu aidosti eettisestä ja kestävän kehityksen mukaisista tuotteista. On toki nähtävää erilaisia näkökulmia asiakkaan silmin (vegaanisuus, pakkausmateriaalit, lähikosmetiikka) sillä

kaikkea ei voi saada yhdeltä brändiltä. Lisäksi ammattilainen osaa opastaa asiakasta myös kosmetiikan pakkausten kierrätyksessä.

Moni kuluttaja on todella valveutunut - ammattilaisen pitää olla askeleen edellä. Toisaalta ammattilaisen pitää myös välittää oikeaa tietoa niille kuluttajille, jotka eivät ole vielä tietoisia esim. kosmetiikkajätteen kierrätyksestä tai valmistukseen kulutetuista luonnonvaroista. Logistiikasta ja sen saastuttavuudesta puhutaan liian vähän.

Toisessa skenaariossa käsiteltiin digitalisaation megatrendiä. Tämän megatrendin on ennakoitu tuovan uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia, mutta se edellyttää myös monipuolista digitaalisten toimintojen ja alustojen käyttötaitoa. Skenaariossa esitettiin väittämä, jonka mukaan monipuoliset digitaaliset taidot ja digitalisoituminen ovat kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytys. Skenaarion tavoitteena oli kartoittaa panelistien näkemyksiä, kuinka kauneudenhoitoala tulisi digitalisoitumaan tulevaisuudessa ja miten koulutuksella voitaisiin parantaa digitaalista osaamista. Panelistit näkivät monipuoliset digitaaliset taidot ja digitalisoitumisen kauneudenhoitoalalla erittäin toivottavana tai toivottavana sekä erittäin todennäköisenä tai todennäköisenä. Tulokset ovat vihreässä tilassa eli väittämä on yksimielinen ja ratkaistu (kuvio 16).

Kuvio 16: Skenaarion 2 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)

Panelistit pitivät digitaalisia taitoja tärkeinä ja niiden osaaminen nähtiin menestymisen edellytyksenä joka alalla. Kädentaitojen merkitys kauneudenhoitoalalla on korostunut ja koettiin, että digitaaliset taidot tukevat ammatillista osaamista ja niiden opetusta tulisi lisätä, mutta ne eivät pysty kuitenkaan kilpailemaan kädentaitojen kanssa. Nuorten digitaalisten taitojen nähtiin olevan hyvällä tasolla, eräs panelisti oli ennemminkin huolissaan yli 40 -vuotiaiden digitaalisista taidoista. Eräs panelisteista oli sitä mieltä, että nuoret osaavat käyttää sosiaalista mediaa, mutta perus ATK -taidoissa olisi parantamisen varaa. Yksi panelisteista oli huolissaan opiskelijoiden sosiaalisista taidoista, jotka eivät pääse kehittymään digiympäristössä riittävästi.

En ole niinkään huolissani nykynuorten digitaidoista, enemmänkin se koskee vähän varttuneempaa väkeä (40->). Markkinointi/mainonta tapahtuu pääsääntöisesti digiympäristössä, sama koskee myös opiskelua, paljon siirretään opiskelua verkkoon sekä käytetään erilaisia verkkokokousympäristöjä. Koulussa tulisi lisätä digiopetusta esim. sen voisi lisätä vaikka myynti- ja asiakaslähtöiseen palveluun.

Digitaitoja tulisi kehittää opintojen ohella mahdollisimman paljon, eikä vain integroida näitä eri tutkinnon osiin. Ei vain aikuisten, vaan myös nuorten opiskelijoiden digitaidoissa olisi paljon kehitettävää. Nuoret osaavat kyllä käyttää soomea, mutta perus ATK-taidot tuntuvat olevan hukassa. Näitä tullaan tarvitsemaan myös siinä vaiheessa, jos siirrytään jatko-opiskelemaan.

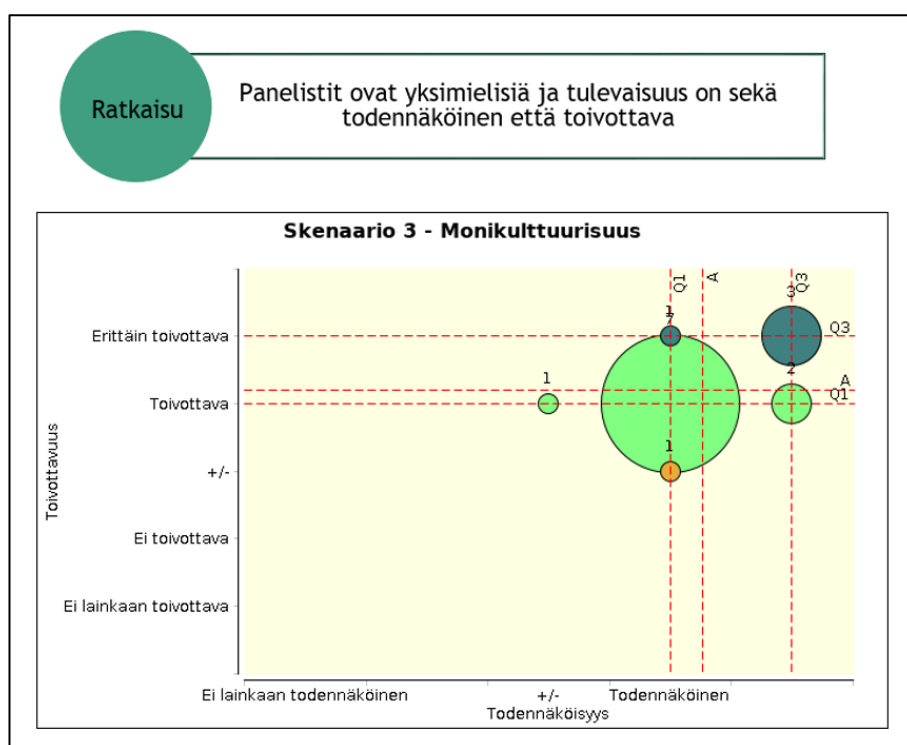
Muutama panelisti kommentoi digitalisaation vaikutuksia kauneudenhoitoalan markkinointiin. Näissäkin vastauksissa tuli esille digitalisaation iso apu ja merkitys, mutta koettiin myös, ettei sillä voida korvata kauneudenhoitoalan henkilökohtaista palvelua. Henkilökohtaista palvelua voidaan kuitenkin parantaa esimerkiksi digitaalisilla ihoanalyysisovelluksilla. Uusilla kauneudenhoitoalan yrittäjillä on digitaitojensa vuoksi mahdollisuus erottua edukseen, kun he osaavat jo lähtökohtaisesti käyttää markkinoinnissa erilaisia digialustoja. Eräs panelisti otti vastauksessaan huomioon myös villin kortin, koronapandemian, vaikutukset. Korona vilkastuttaa asiointia verkkokaupassa, joten kaupallisen verkkokaupan olemassaolo voi auttaa kauneudenhoitoalan yrittäjää selviytymisessä taantuman yli.

Digitalisaatio vie viestin tuotteesta tai palvelusta asiakkaalle - vaatii taitoa, että erottuu viestimassasta. Uskon kuitenkin, että asiakas tulee tulevaisuudessa arvostamaan myös henkilökohtaista palvelua henkilöltä henkilölle - eli esim. kosmetologi ja hiuspalvelut korostuvat. Mutta palveluun voidaan ehkä jatkossa yhdistää enemmän digivälineitä, esim. ihoanalyysit, hiusongelmien analysointi, asiakastietojärjestelmät.

Digitaitojen merkitys nousee esille erityisesti markkinoinnin kannalta. Uudet tulevat yrittäjät voivat erottua edukseen, kun markkinointiin ja näkyvyyteen on panostettu.

Skenaario 3:n tavoitteena oli arvioida toivottua tulevaisuutta, jossa maahanmuuttajien osaamisresurssia aletaan hyödyntää enemmän työmarkkinoilla. Monikulttuurisuus tuo suomalaiseen yhteiskuntaan paljon sellaisia voimavaroja, joilla voidaan vahvistaa työllistymisastetta,

rikastuttaa työelämää ja lisätä yhteiskunnan hyvinvointia. Maahanmuutto on myös lisännyt yhteiskuntaamme kulttuurista monimuotoisuutta ja luonut uusia liiketoiminta- ja työmahdollisuuksia. Maahanmuuttajien osaamisresurssia kuitenkin alihyödynnetään pääkaupunkiseudun työmarkkinoilla. Panelistit saivat pohdintansa tueksi näkökulmia, kuinka monikulttuurisuus heidän mielestään näkyy tulevaisuudessa ja miten monikulttuurisuutta voitaisiin enemmän hyödyntää tulevaisuuden työelämässä ja kauneudenhoitoalalla. Valtaosa panelisteista näki maahanmuuttajien osaamisresurssin hyödyntämisen lisääntymisen erittäin toivottavana tai toivottavana sekä erittäin todennäköisenä tai todennäköisenä. Ainoastaan muutama näkemys erosi valtaosasta näkemyksistä, mutta tulosten silti voidaan nähdä olevan vihreässä tilassa, joten väittämä nähdään yksimielisenä ja näin ollen ratkaistuna (kuvio 17).

Kuvio 17: Skenaario 3 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)

Maahanmuuttajien asenne koettiin hyvänä. Eräs panelisti kehui maahanmuuttajien asennetta opiskeluun ja toinen panelisti piti heidän palveluasennettaan erityisen hyvänä. Oppilaitoksen tulisi tukea ja vahvistaa näitä ominaisuuksia. Maahanmuuttajaopiskelijoille tulisi tarjota myös S2-kielitukea, jotta he kykenisivät suoriutumaan opinnoistaan ja pystyisivät työskentelemään kauneudenhoitoalalla. Oppilaitoksen tuki nähtiin tarpeellisenä myös harjoittelupaikkojen mahdollistamisessa. Harjoittelupaikkoja on maahanmuuttajille vähän saatavilla.

Maahanmuuttajien asenne on palveluasenne, joten asenneongelmaa ei palvelemiselle ole. Muista kulttuuritaustoista tulevat ihmiset ovat jo syntymälahjana saaneet palveluasenteen ja tätä meidän olisi vahvistettava, jotta opiskelijat löytäisivät oman polun työelämään.

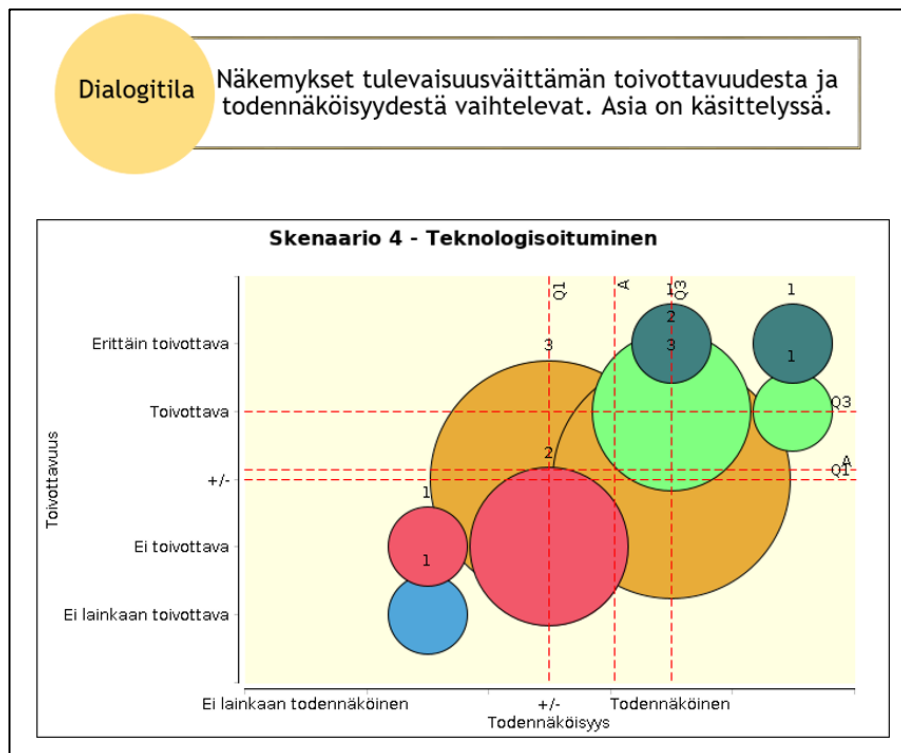
Monikulttuurisuus tulee näkymään vahvasti kauneudenhoitoalalla. Opetukseen tulisi lisätä S2-opetusta, jotta ne joilla suomi ei ole äidinkieli, kykenisivät palvelemaan asiakkaita monipuolisemmin. Heillä on paljon taitoja, jotka ovat ter-
vetulleita kauneudenhoitoalalle.

Monikulttuurisuuden nähtiin monipuolistavan kauneudenhoitoalan palveluita. Sitä voitaisiin hyödyntää vaalimalla kunkin kulttuurin kauneusperinteitä. Kuten kosmetiikkamarkkinoillakin, trendinä on lokaalien perintöpohjaisten suuntausten globalisoituminen. Kauneushoitoloissa voitaisiin tarjota hoitoja, joissa eri kulttuurit tulisivat asiakkaille tutuiksi kauneusrituaalien muodossa. Eräs panelisti toi myös esille uskontoon liittyvät Halal-säännökset ja erilaisten kulttuuriasujen käytön kauneudenhoitoalan tehtävissä. Kyseisten asioiden mukauttaminen osaksi suomalaista kauneudenhoidon liiketoimintakulttuuria vaatii avoimuutta, monikulttuurisuustaitoja sekä saumatonta yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä. Eräs panelisti kommentoi-
kin, että huomion täytyisi keskittyä siihen, että kouluttautuminen johtaisi työllistymiseen.

Monikulttuurisuus voi tuoda muiden maiden perinteisiä kauneudenhoitopalveluita Suomeen. Implementoimalla ja kouluttamalla maahanmuuttajia kauneudenhoitotyöhön saadaan näitä palveluita kuluttajan saataville.

Työvoimapula uhkaa Suomea tulevaisuudessa ikäpolvien jatkuvasti pienentyessä. Tarvitsemme ilman muuta maahanmuuttoa, vaikka heidän työllistyminen ei ole aina helppoa. Siihen tulisikin kiinnittää enemmän huomiota, että kouluttautuminen johtaisi myös työllistymiseen. Monikulttuurisuus tuo erilaisia tapoja ja näkökulmia, joita tarvitsemme työelämään ja tälle alalle.

Neljännessä skenaariossa käsiteltiin teknologian lisääntymisen megatrendiä. On ennakoitu, että teknologia integroituu osaksi ihmistä ja ympäristöä. Skenaariossa esitettiin väittämä, jonka mukaan teknologian avulla parannetaan asiakastyytyvää ja hyvinvointia. Skenaari-
on tavoitteena oli kartoittaa panelistien näkemystä, kuinka suureen rooliin teknologia noussee kauneudenhoitoalalla ja millaista osaamista teknologisoituminen edellyttää alan ammattilaisilta ja onko perinteisillä kosmetologeilla tulevaisuutta. Tässä skenaariossa panelistien näkemykset jakautuivat todennäköisyyden ja toivottavuuden näkökulmasta kaikkein eniten ja näkemykset jäivät dialogitilaan (kuvio 18).

Kuvio 18: Skenaarion 4 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)

Panelistien kommentissa on nähtävissä selkeästi kauneudenhoitoalan monimuotoisuus, koska alalla voi työllistyä erilaisiin tehtäviin, kuten myymäläympäristöön ja myyntityöhön sekä hoitoloihin ja kylpylöihin. Osa panelisteista näkivät teknologian yleistymisen, kuten erilaiset sovellukset, ihoanalyysiskannerit, meikkisovelluskannerit erittäin todennäköisenä ja toivottavana parantamaan asiakastytyväisyyttä ja hyvinvointia.

Esim. Lontoon Harrodsin interaktiiviset peilit antavat kokeilla eri meikkisävyjä koskematta tuotteisiin. Tämän on jo ottanut sivuilleen esim. Madara, ja vastavien sävynvalinta palveluiden kasvaminen on varmasti pian suomessakin.

Teknologia tulee helpottamaan asiakkaan ostamista ja palveluiden käyttöä. Uskon että asiakas silti luottaa ammattilaisen apuun ja konsultaatioon, mutta laitteet auttavat palveluissa. Analyysissa arvailu jää vähemmälle, kun laite voi skannata ihon kunnon ja ammattilainen pystyy hyödyntämään tiedon palveluisaan. Myös uskottavuus myynnin tukena nousee.

Myös hoitoympäristöön teknologian nähtiin tuovan asiakkaalle lisäarvoa palvelukokemuksen ympärille, mutta useampi panelisti oli sitä mieltä, ettei teknologialla nähty kuitenkaan voitavan korvata kädentaitoja, kosketusta ja aitoa ihmiskontaktia, joten niihin tuleekin panostaa tulevaisuudessa.

Ilman muuta teknologialla parannetaan asiakastytyväisyyttä ja hyvinvointia, mutta näen tämän ehkä enemmän liittyen itse palvelukokemuksen ympärille -

ajanvarauksen ja -muutoksien helpottuminen, arvostelujen antaminen, yleisesti asiakkaan ja yrityksen vuorovaikutuksen syventäminen, joustavat maksuvaihtoehdot jne. Kuitenkin ihmiskontaktin merkitys on avainasemassa valtaosassa palveluja.

Eräs panelisteista piti teknologiaa todennäköisenä, mutta suhtautui neutraalisti sen toivottavuuteen. Hän oli myös nostanut esille näkökulman, kaipaavatko uuden sukupolven kuluttajat enää kosketusta ja tottuvatko he siihen, että kaikki tehdään sovellusten avulla. Toisaalta usein olemassa oleville trendeille voi nousta vastatrendejä, jolloin teknologian ja digitalisoinnin rinnalle nousee vahvana trendinä myös perinteisempien hoitomuotojen korostuminen. Voi olla hyvinkin mahdollista, että tulevaisuudessa ihmiset alkavat kaivata pakoa teknologisoituvasta maailmasta.

Teknologioilla ei voida koskaan korvata täysin inhimillistä vuorovaikutusta mutta mitä uudet sukupolvet ja kuluttajat kaipaavat, ovatko he jo tottuneet individualismia korostavassa maailmassa siihen että kaikki tehdään sovellusten yms. avulla, kaipaako uusi sukupolvi enää kosketusta? Vai kokeeko perinteisemmät hoitomuodot uuden tulemisen?

Osalla panelisteista oli neutraali näkemys skenaarion väittämän suhteen ja merkittäväksi nousi nimenomaan asiakaskontakti, jota millään teknologialla ei heidän näkemyksensä mukaan voida korvata. Tämän hetken vision mukaan kauneudenhoitoalalta ei nähdä katoavan perinteisemmät tavat hoitaa ja kohdata asiakkaita.

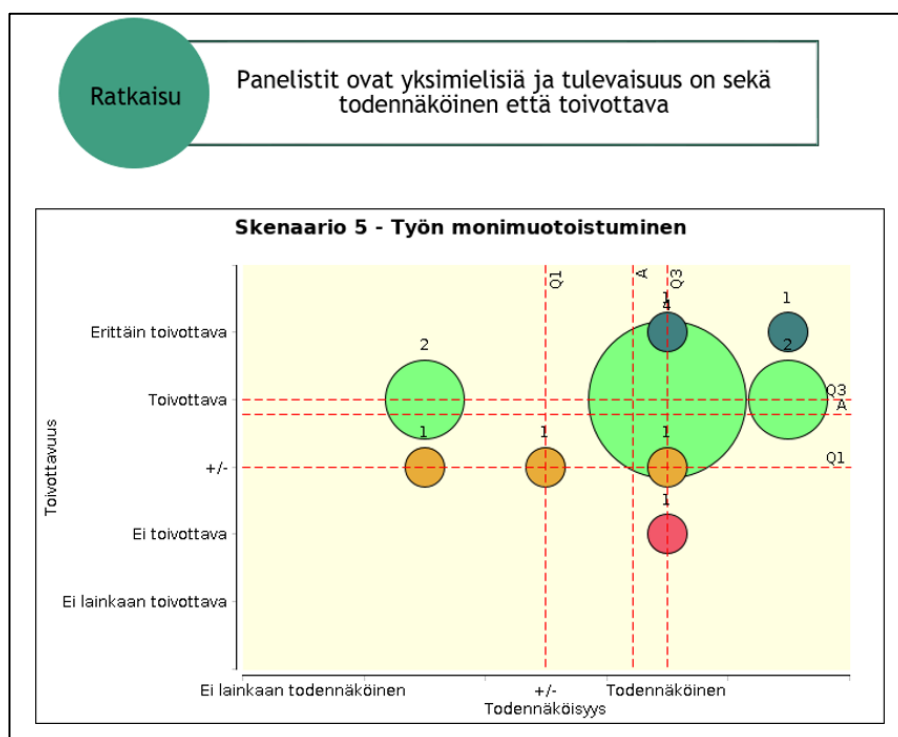
Teknologiaa voidaan varmasti hyödyntää paljon, mutta kauneudenhoitoalalla merkityksellistä on juurikin fyysinen asiakaskontakti ja asiakaspalvelu, eikä sitä voi korvata mikään teknologia.

Osa panelisteista ei pitänyt teknologisoitumista toivottavana tai lainkaan toivottavana ja eräs panelisti olikin pohtinut, onko teknologian vahvaa tuleamista ja perinteistä työtä tarvetta asettaa vastakkain. Lisäksi teknologiaan osallistuminen nähtiin yhtenä vaihtoehtoisena liiketoimintamuotona, jolloin tulevaisuudessa perinteiset kädentaitoihin perustuvat palvelut säilyttävät asemansa ja rinnalle nousee teknologiaan erikoistuneita hoitoloita. Esimerkiksi ikääntyvän ihon tulokselliseen hoitamiseen nähtiin melkein välttämättömänä tarvittavan jonkinlainen laite, sillä sellaisien palveluiden kysynnän nähdään lisääntyvän väestön ikääntyessä. Teknologisoituvassa maailmassa koulun rooli nähtiin kuitenkin olevan vahvojen perustaitojen ja asiakastyön opettamisessa ja vasta sen jälkeen voitaisiin keskittyä yksinkertaisiin laitteisiin.

Teknologia ei syrjäytä perinteisiä kosmetologipalveluja. Se voi tulla rinnalle, mutta laitteet ja teknologia ei korvaa kosketusta. Ei ole tarvetta asettaa näitä asioita vastakkain, vaan ne voivat kulkea rinta rinnan ja molemmille riittää omaa asiakaskuntaa.

Skenaario 5 käsitteli työn monimuotoistumista. Kosmetiikan ja kokonaisvaltaisen henkilökohtaisen hyvinvoinnin sektori on yksi dynaamisimmista ja kilpailevimmista aloista. Kasvu tarjoaa

mahdollisuuden kehittää uudenlaisia työnkuvia esimerkiksi kauneushoitolan palveluvastaava tai palvelunkehittäjä, digitaalinen kauneuskonsultti, ihonhoidon etävalmentaja ja kauneusmarkkinoija. Toisaalta taloudellinen kasvu lisää kilpailua ja sitä kautta ammattilaisten on pyrittävä myös etsimään itselleen uusia työnkuvia. Skenaariossa esitettiin väittämä, jonka mukaan perinteisen kosmetologin tai kosmetiikkaneuvojan työnkuva ei riitä työllistämään kaikkia alalta valmistuvia. Skenaarion tavoitteena oli kartoittaa panelistien näkemystä, millaisia uudenlaisia työnkuvia, uudenlaista osaamista tai osaamiskokonaisuuksia he näkevät tulevaisuudessa tarvittavan kauneudenhoito- tai hyvinvointialalla. Valtaosa panelisteista näki perinteisen kosmetologin tai kosmetiikkaneuvojan työnkuvien muutokset toivottavana tai todennäköisenä. Ainoastaan muutama näkemys erosi valtaosasta näkemyksistä, mutta tulokset voidaan silti nähdä yksimielisenä ja skenaario ratkaistuna (kuvio 19).

Kuvio 19: Skenaarion 5 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)

Panelisteilla oli monipuolisia näkemyksiä kauneudenhoitoalan työnkuvista ja niiden kehittämistä. Eräs panelisti näki mahdollisuuksia yrittäjyydessä esimerkiksi kotiin ja työpaikoille vievässä palveluissa. Myös erikoistuminen ja jonkin asian asiantuntijuus voisi tuoda menestystä alalla. Kosmetologin osaamisalan linkittyminen terveydenhoitoalaan toisi myös uusia mahdollisuuksia. Lisäksi kaupallinen osaaminen nähtiin tärkeänä. Eräs panelisti toi esille, että opettajien kannattaisi viedä opiskelijoita työskentelemään eri työympäristöihin. Tätä kautta opiskelijat saisivat tietoa ja kokemusta kauneudenhoitoalan eri vaihtoehdoista.

Kyllähän on vaikka mitä mahdollisuuksia toimia kauneudenhoitoalan yrittäjänä. Verkostomarkkinointia en nyt kenellekään ammattilaiselle suosittelen, mutta kotiin/työpaikalle vietävät palvelut voisivat olla yksi mahdollisuus.

itse olen sitä mieltä, että kosmetologin osaamisala pitäisi linkittää enemmän terveydenhoitoalaan tai meillä pitäisi olla mahdollisuus lisätä osaamista esim. jalkahoidossa, suunhoidossa Kosmetiikkaneuvojan pitäisi hakea osaamista liiketaloudesta, jotta hän erikoistuisi enemmän markkinointiin, myyntiin sekä tuotuntemukseen, varaston hallintaan ym.

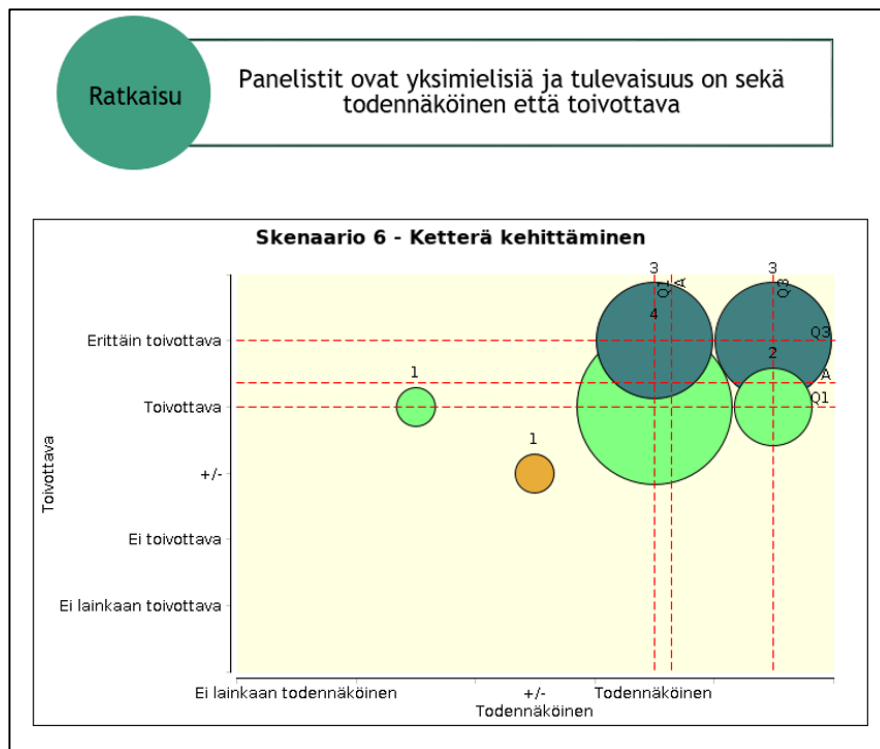
Korostaisin kaikissa kauneuden koulutusasteissa kaupallisen osaamisen lisäämistä. Se on avaintekijä siinä, että tutkintoon valmistuva pystyy työllistymään monipuolisesti eri alan työtehtäviin.

Erään panelistin kommentissa näkyi tutkimuksen aikana alkanut koronapandemia. Koronan seurauksena taantuma on todennäköinen. Panelisti toi esille myös, ettei kauneudenhoitoala työllistä kaikkia valmistuvia ja toisaalta opiskelijoilla ei ole halua jäädä alalle. Tähän liittyen opiskelijan ohjaus on tärkeässä roolissa. Olisi tärkeää kartoittaa opiskelijan mielenkiinnon kohteet ja tukea oikeanlaisen työnkuvan kartoittamisessa.

Kaikki kasvavat alat edistävät taloudellista kasvua, mutta en näe, että tämä alana edistäisi merkittävästi Euroopan taloudellista kasvua, vaikka sitä toivoisinkin. Me ollaan taantumassa ja taloudellista kasvua ei ole luvassa vuosikausiin. Alana tämä ei työllistä kaikkia valmistuvia, mutta suurin syy siihen on se, ettei opiskelijoilla ole halua jäädä alalle

Skenaario 6:n tavoitteena oli arvioida ketterää kehittämistä, eli toivottua tulevaisuutta, jossa organisaatiot ovat siirtyneet noudattamaan ketterän oppimisen ja kehittämisen mallia, koska nopeasti muuttuvassa työelämässä tarvitaan jatkuvaa ja ketterää oppimista, yhteisöllistä ja innovatiivista työtettä ja jatkuvaa erinomaiseen laatuun pyrkimistä, jossa tulevaisuuden ennakoiminen, joustava toiminta, luova ajattelu, kokeilukulttuuri ja monialainen yhteistyö asiakkaita kuunnellen auttavat reagoimaan muuttuvaan toimintaympäristöön ja kehittämään toimintaa kohti laadukkaampaa ja tuloksellisempaa toimintaa.

Valtaosa panelisteista näki ketterän kehittämisen mallin erittäin toivottavana tai toivottavana sekä erittäin todennäköisenä tai todennäköisenä. Ainoastaan muutama näkemys erosi valtaosasta näkemyksiä mutta tulosten voidaan silti nähdä olevan vihreässä tilassa, eli väittämä nähdään yksimielisenä ja ratkaistuna (kuvio 20).

Kuvio 20: Skenaario 6 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)

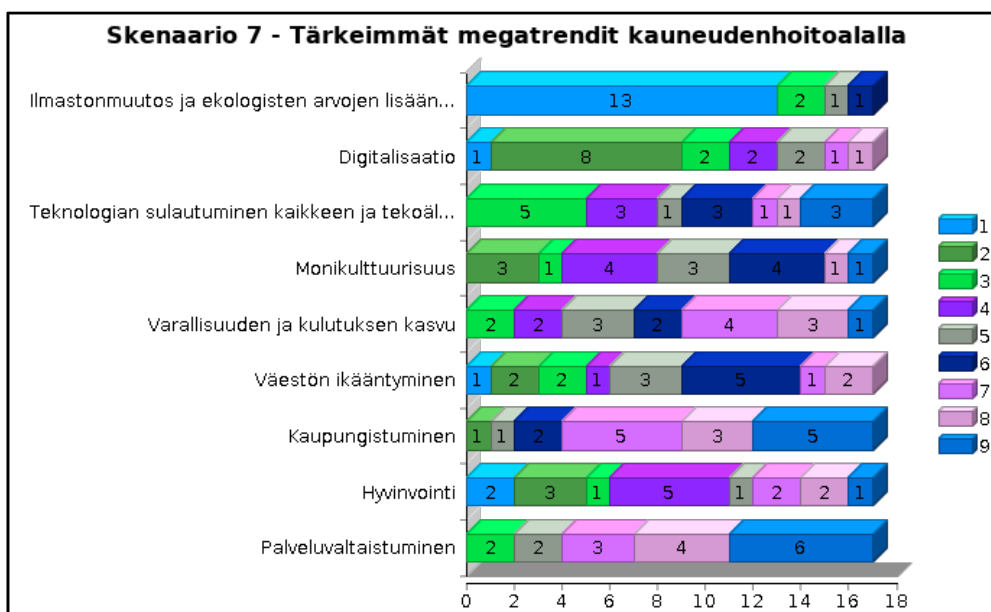
Vastausten perusteluissa nousi esiin ketterälle organisaatiolle tärkeä palautteiden hyödyntämisen merkitys, jonka todettiin olevan tuttua, mutta sen hyödyntäminen ja toteuttaminen jäävät usein vähäiseksi. Yhteiskehittämisen nähtiin olevan hyödyllistä ketterän kehittämisen mallissa. Ketterästi oppiva laatuorganisaatio nähtiin myös houkuttelevana työympäristönä, ja sen nähtiin mahdollistavan monialaisen ja poikkitieteellisen yhteistyön eri toimialojen kanssa.

Ketterä organisaatio houkuttelee parhaat tekijät, uskon vahvasti ketterän organisaation voimaan ja sitä tulisi harjoitella opiskeluaikana esim. poikkitieteellisesti eri toimialojen kanssa.

Vastauksissa oli myös pohdittu, miten ketterään organisaatioon päästäisiin oppilaitoksissa. Ehdotuksena, oli että luovuttaisiin kokonaan jaksojärjestelmästä ja alettaisiin tunnistaa oppijan osaamista yksilötasolla, jolloin opetus suunnitellaan isommissa kokonaisuuksissa ja opettajan rooli muuttuu valmentajarooliksi. Edellytyksenä nähtiin kuitenkin avarakatseinen ja joustava tiimi.

Skenaario 7:n tarkoituksena oli kartoittaa panelistien näkemyksiä siitä, miten eri megatrendit vaikuttavat eniten kauneudenhoitoalalla. Panelistien tuli laittaa eri megatrendit tärkeysjärjestykseen. Tähän skenaarioon otti kantaa yhteensä 17 panelistia 32:sta. Kuvioista 21 on nähtävillä, että neljä tärkeintä megatrendiä erottuivat panelistien mielestä selkeämmin ja loput

megatrendeistä nähtiin jotakuinkin samanarvoisina. Eniten kauneudenhoitoalaan nähtiin vaikuttavan ilmastonmuutos ja siihen liittyvänä ilmiönä tai trendinä ekologisten arvojen lisääntyminen. Toiseksi eniten nähtiin vaikuttavan digitalisaatio ja sen jälkeen teknologian sulautuminen kaikkeen. Hyvinvointi nähtiin neljänneksi suurimpana megatrendinä. Kun tarkastellaan megatrendijakaumaa ja mitä arvoja esimerkiksi monikulttuurisuus on saanut, voidaan monikulttuurisuus nähdä vaikuttavan kauneudenhoitoalaan hyvinvoinnin jälkeen viidenneksi eniten. Näkemykset väestön ikääntymisen, varallisuuden ja kulutuksen kasvun, kaupungistumisen ja palveluvaltaistumisen vaikutuksista kauneudenhoitoalaan oli panelistien kesken eniten hajontaa ja niitä oli arvoitettu eri tavoin.

Kuvio 21: Tärkeimmät megatrendit kauneudenhoitoalalla (eDelphi.org)

Kahdessa viimeisessä skenaariossa kartoitettiin erilaisia kauneudenhoitoalalla korostuvia tulevaisuustaitoja. Kahdeksannen ja yhdeksannen skenaarion pohjana käytettiin asiantuntijahaastatteluja, tietoperustan tulevaisuuden lukujärjestystä sekä eri ennakkointiaineistoja. Kahdeksannen skenaarion tavoitteena oli selvittää panelistien näkemyksiä kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmistä metataidoista ja ominaisuuksista, jotka tulevat korostumaan tulevaisuudessa.

Kuten megatrendien järjestelyssä, myös tämä aiheutti monitulkintaisuutta ja erilaisia näkemyksiä panelistien joukossa. Osa näki kaikki taidot tarpeellisina perustaitoina, kun taas osan näkemys oli, että tulevaisuudessa erityisesti luovuus, innovointikyky, rohkeus, muutoksettyryys, sopeutumiskyky sekä epävarmuudensietokyky tulevat korostumaan. Osa panelisteista oli myös todennut, että tunneälykyys, sosiaalinen älykyys, empatiakyky, intuitio ja sitoutuminen olisivat tulevaisuudessa niin sanottuja turhia taitoja, kun taas yksi panelisti nostanut

esille, kuinka paljon nykyisin puhutaan tunneälyn, empatiataitojen ja intuitiivisuuden korostuvan tulevaisuudessa. Eräs panelisti oli myös todennut asiakaspalveluhenkisyuden olevan tulevaisuudessa turha ominaisuus.

Turhia taitoja ei tosiaan näissä ole, mutta kaikkialta näemme ja kuulemme, että tulevaisuudessa korostuu tunneälyn ja empatian taidot sekä intuitiivisuus. Mielestäni perustaidoissa pitää olla ihan kaikilla jo motivoituneisuus omalla alallaan ja kyky ratkaista ongelmia.

Kaikkia näitä taitoja tarvitaan. Ei tuossa listassa turhia ole. Eri yksilöillä korostuvat eri taidot, toiset paremmin kehittyneet taidot kompensoivat sitä heikompa kohtaa.

Taulukkoon 1 on koottu analyysin pohjalta panelistien näkemykset taitojen jakautumisesta perustaitoihin ja tulevaisuudessa korostuviin taitoihin.

Kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät metataidot ja ominaisuudet tulevaisuudessa	
Perustaidot	Tulevaisuudessa korostuvat taidot
Sitoutunut	Rohkea
Utelias ja kokeilunhaluinen	Luova ja innovaatiokykyinen
Motivoitunut	Muutosketterä
Kärsivällinen	Sopeutumiskykyinen
Empatiakykyinen	Tunneälykäs
Asiakaspalveluhenkinen	Sosiaalisesti älykäs
Ongelmanratkaisukykyinen	Oppimiskykyinen
Yrittäjähenkinen	Intuitiivinen
Sosiaalisesti älykäs	Epävarmuudensietokykyinen
Oppimiskykyinen	
Yhteistyökykyinen	

Taulukko 1: Vertailutaulukko kauneudenhoitoalan tulevaisuuden metataidoista ja ominaisuuksista

Viimeisessä skenaariossa (9) panelisteja pyydettiin ryhmittelemään kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimpiä taitoja perustaitoihin, tulevaisuustaitoihin ja ”turhiin” taitoihin tavoitteena jälleen selvittää, mitkä taidot tulevat erityisesti korostumaan tulevaisuudessa.

Kuten kahdessa aiemmassakin skenaariossa, panelistien mielipiteet jakautuivat, mutta kuten taulukosta 2 huomataan, selkeästi tulevaisuudessa korostuvina taitoina nähtiin verkosto-osaaaminen, kestävän kehityksen osaaminen, monikulttuurisuustaidot, moniammatilliset taidot, tulevaisuuslukutaito sekä oppimis- ja opiskelutaidot. Digitaalisten toimintojen ja alustojen käyttötaidossa ja teknologian sovellus- ja käyttötaidossa ei kuitenkaan tullut selkeää eroa. Osa näki kyseiset taidot perustaitoina, kun taas osa tulevaisuustaitoina, enemmistön kallistuessa

kuitenkin tulevaisuustaitojen puolelle. Informaatioergonomiataitoja ja johtamistaitoja ei oltu arvioitu samassa määrin kuin muita taitoja. Yksi panelisti olikin tulkinut nämä taidot niin sanotuiksi turhiksi taidoiksi. Yksi panelisti oli myös erityisesti korostanut substanssiin liittyvän osaamisen merkityksen, jonka myötä osataan laadukkaasti tuottaa palvelua tai tuotetta. Hänen näkemyksensä mukaan, kun nämä asiat ovat kunnossa, voidaan lähteä brändäämään osaamista, hakemaan yhteistyökumppaneita ja verkostoitua.

Kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät taidot tulevaisuudessa	
Perustaidot	Tulevaisuudessa korostuvat taidot
Substanssiin liittyvät kokonaisvaltaiset tiedot ja taidot	Verkosto-osaaminen
Liiketoimintaosaaminen, yrittäjyysosaaminen	Kestävän kehityksen osaaminen
Kielitaito	Digitaalisten toimintojen ja alustojen käyttötaito
Tiedonhankintataidot	Monikulttuurisuustaidot
Medialukutaito	Moniammatilliset taidot
Tiimityötaidot	Tulevaisuuslukutaito
Sosiaaliset taidot	Teknologian sovellus- ja käyttötaito
Myynti- ja asiakaspalvelutaidot	Oppimis- ja opiskelutaidot
Elämönhallintataidot	
Kokonaisuuksien hahmottamistaidot	
Oman osaamisen brändääminen	

Taulukko 2: Kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät taidot tulevaisuudessa

8.3 Trendikortit kauneudenhoitoalan tulevaisuuden suunnannäyttäjinä

Tämän opinnäytetyön yhtenä tuotoksena syntyi trendikortit konkretisoimaan ja hahmottamaan toivottua tulevaisuutta kauneudenhoitoalan koulutuksen sisällölliseksi kehittämiseksi, jotta voitaisiin paremmin vastata tulevaisuudessa tarvittavaan osaamiseen. Trendikortit on koottu hyödyntäen Delfoi-asiantuntijapaneelin skenaarioita, Delfoin tuloksia, tietoperustaa sekä asiantuntijahaastatteluja. Trendikorttien tavoitteena on koota yhteen ennakointitietoa sekä konkretisoida tulevaisuuden ilmiöitä, joista suurin osa on nähtävissä jo nyt. Trendikortit toimivat ennakointitiedon viestinnän työkaluna ja toimivat myös keskustelun herättäjinä, kun tutkinnon sisältöä kehitetään seuraavan kerran. Ne auttavat havainnollistamaan kuvin ja tekstein tulevaisuuden mahdollisuuksia, ilmiöitä ja näyttävät suuntaa, jota kohti toimintaa tulisi kehittää. Trendikortteja voidaan hyödyntää myös opetusmateriaalina urasuunnittelu- ja trendiopinnoissa.

Trendikortteihin on koottu Futures Fitin trendikortteja mukailien mahdollisuuksia kuvaileva otsikko, havainnollistava kuva sekä lyhyt ja ytimekäs selitys muutoksesta. Kortissa on myös tarkempi kuvaus siitä, mikä on muuttumassa ja mikä vaikutus sillä on ihmisiin. Useimmat trendikorteissa kuvatut asiat ovat olemassa jo nyt, joten trendikorteilla nimenomaan havainnollistetaan ja konkretisoidaan saavutettavissa olevaa, toivottua tulevaisuutta. Trendikortteja tuotettiin yhteensä kuusi kappaletta, koska niillä haluttiin havainnollistaa ja viestiä Delfoi-paneelin kuuden eri skenaarion tuloksia.

Kohti kestäväää kauneudenhoitoa -trendikortti (kuva 6) kuvaa ilmastonmuutoksen megatrendin aikaansaamaa muutosta ihmisten kulutustottumuksissa ja ajattelutavoissa, joka ohjaa yrityksiä kohti kestävämpää ja vastuullisempaa kauneudenhoitoa. Kestävän kehityksen mukainen toiminta nähdään olevan tulevaisuudessa yksi kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytys.

Kohti kestäväää kauneudenhoitoa
Kestävän kehityksen arvojen mukainen osaaminen on kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytys.

Kestävä kehitys haastaa ihmisiä pohtimaan asioita ilman taloudellisia mittoja sekä kehittämään ja suunnittelemaan uusia ratkaisuja.

Muutosvoimat
 Ilmastonmuutos
 Kaupungistuminen
 UNESCO:n globaalisti edistämä kestävä kehityksen koulutus

Avainsanat
 Eettiset valinnat
 Kiertotalous
 Anti Fast Beauty
 Tulevaisuuslähtöisyys

Kuva: <https://www.information-age.com/>

Ilmastonmuutoksen myötä yritysten läpinäkyvyys ja vastuullisuus kiinnostavat ihmisiä yhä enemmän ja ekologiset, kohtuulliset ja eettiset valinnat ohjaavat kuluttajien ostopäätöksiä ja valintoja kasvavassa määrin. Kiertotalouden, kuten kierrätyksen, jakamisen ja uudelleenkäytön merkitys tulevat myös kasvamaan kauneudenhoitoalalla. Kertakäyttökulttuuria haastetaan ja kosmetiikkatuotteissa tullaan näkemään selkeästi Anti Fast Beauty, jossa suositaan yksinkertaisia, ajattomia ja helposti muunneltavia sekä yhdisteltäviä tuotteita. Koulutus pyrkii vastaamaan kestävämmän ja vastuullisemman yhteiskunnan rakentamiseen uusia ratkaisuja etsien ja niiden käyttöönottoa edistäen. Kestävän kehityksen tulisi näkyä kokonaisvaltaisesti jokaisen tutkimusosaston kohdalla materiaalit, laitehankinnat ja raaka-aineet huomioiden. Muutosta tarvitaan koko toimintaympäristöön. Kestävä kehitys on tulevaisuuslähtöistä, innovatiivista ja ennakoivaa ajattelua, jonka sisäistäminen tuo kauneudenhoitoalan ammattilaiselle kilpailuetua.

(Trendikortti mukailien Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 6: Trendikortti ”Kohti kestäväää kauneudenhoitoa”

Digitaalinen kauneus -trendikortti (kuva 7) kuvaa, kuinka digitalisoituminen lisää erilaisia liiketoimintamahdollisuuksia ja luo uudenlaisia työnkuvia ja kuinka monipuoliset digitaalisten työkalujen käyttötaidot nousevat perusosaamiseksi tulevaisuudessa.

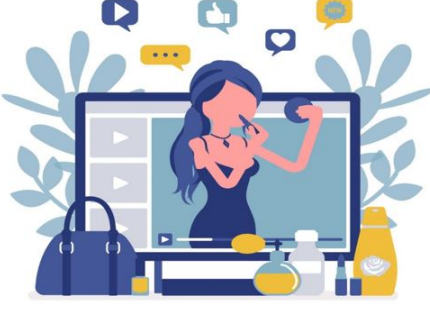
Digitaalinen kauneus

Monipuoliset digitaaliset taidot ja digitalisoituminen ovat kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytys.

Digitalisoituminen luo kauneudenhoitoalalle uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia, kun tuotteet ja palvelut ovat tulleet kaikkien saataville.

Muutosvoimat
 Digitaalinen kehitys
 2000-luvun muuttuneet ”perustaidot”
 Z-sukupolvi
 Sosiaalinen media

Avainsanat
 Digitaalinen markkinointi
 Digitaaliset palvelut
 Digitaaliset taidot
 Kokeilukulttuuri

Kuva: <https://www.shutterstock.com>

Digitaalinen vallankumous on vaikuttanut myynti- ja markkinointirooliin, kun vähittäiskaupan maisema ja ostokäyttäytyminen muuttuvat. Se on tuonut kauneudenhoitoalalle uusia palveluita ja työkuvia esim. verkkokauppa, sähköinen ajanvaraus ja ihonhoidon etäohjaus. Myös erilaiset markkinointiin liittyvät työkuvat kuten kauneusbloggarit, youtubettajat ja influencerit ovat syntyneet digitalisaation myötä. Ihmisen kosketus ja kokemukset ovat avainasemassa kauneudenhoitoalalla tulevaisuudessa, mutta tietyt asiakasryhmän palvelemiseksi on oltava käytössä myös uusia tekniikoita. Digitalisaatio edellyttää monipuolista digitaalisten toimintojen ja alustojen käyttötaitoa, kokeilukulttuurin omaksumista, medialukutaitoa sekä luovaa ajattelua ja oppimiskykyä.

(Trendikortti mukailen Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 7: Trendikortti ”Digitaalinen kauneus”

Monikulttuurinen kauneus -trendikortti (kuva 8) kuvaa, kuinka maahanmuuttajataustaisten osaamisresurssia aletaan hyödyntää entistä enemmän kauneudenhoitoalalla, jolloin työelämän osaaminen ja yhteiskunnan hyvinvointi lisääntyvät ja kauneudenhoitoalan palvelutarjonta monipuolistuu Suomessa.

Monikulttuurinen kauneus

Maahanmuuttajien osaamisresurssia aletaan hyödyntää enemmän kauneudenhoitoalalla.

Maahanmuuttajat tuovat suomalaiseen yhteiskuntaan paljon sellaisia voimavaroja, joilla voidaan vahvistaa työllistymisastetta, rikastuttaa työelämää ja lisätä yhteiskunnan hyvinvointia.

Muutosvoimat
 Väestön kasvu
 Kansainvälisten osaajien tarve
 Lokaalien perintöpohjaisten suuntausten globalisoituminen

Avainsanat
 Monikulttuurisuusaidot
 Yhteistyö
 Työkokeilu
 Kielitietoisuus

Kuva: <https://www.cosmeticsdesign-europe.com/>

Monikulttuurinen kauneus on tullut maailmanlaajuisesti väestön - ja taloudellisen kasvun vaikutuksesta. Monikulttuurisuus monipuolistaa kauneudenhoitoalan palveluita, esim. eri kulttuurien kauneusrituaalit. Uskontoon liittyvien säännösten ja erilaisten kulttuuriasujen käytön mukauttaminen osaksi suomalaista kauneudenhoitoalaa vaatii avoimuutta, monikulttuurisuusaitoja sekä saumatonta yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä. Koska maahanmuutto ja yrittäjinä toimivien ulkomaalaistaustaisten määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa, lyhytkestoisten hankkeiden sijaan tarvitaan pysyviä rakenteita sekä joustavia tapoja työllistää maahanmuuttajia työkokeiluihin ja -harjoitteluihin. Yhteiskunnan monimuotoistamisen vuoksi tarvitaan kielitietoisuutta, sosiaalista älykkyyttä sekä sujuvia viestintä- ja kommunikointitaitoja.

(Trendikortti mukailen Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 8: Trendikortti ”Monikulttuurinen kauneus”

Kauneudenhoitoala teknologisoituu -trendikortti (kuva 9) kuvaa, kuinka erilaisilla teknologisilla ratkaisuilla voidaan monipuolistaa kauneudenhoitoalan palveluntarjontaa ja lisätä asiakastytyväisyyttä.

Kauneudenhoitoala teknologisoituu
Teknologiset ratkaisut tuovat monipuolisuutta palvelutarjontaan.

Kauneudenhoitoalan yritykset alkavat hyödyntämään yhä enemmän erilaisia teknologisia ratkaisuja asiakastytyväisyyden parantamiseksi.

Muutosvoimat
 Teknologian arkipäiväistyminen
 Robotisaation ja tekoälyn kehitys
 Etäpalveluiden kysyntä

Avainsanat
 Hyvinvoinnin monimuotoistuminen
 Palvelukokemus
 Personointi
 Vastatrendinä Back to Basics

Kuva: <https://pixabay.com/fi/>

Teknologia tulee osaksi arkea ja integroituu osaksi ihmisiä ja ympäristöä. Robotisaatio, tekoäly sekä interaktiiviset virtuaalisovellukset vapauttavat aikaa muulle työlle ja mahdollistavat palveluiden monipuolistumisen, personoinnin, tarkemman ihoanalyysin sekä oikeiden tuotteiden ja meikkisävyjen valinnan. Teknologian avulla parannetaan palvelukokemusta ja tarjotaan tuloksellisempia hoitoja, mutta sillä ei kokonaan korvata käsillä tehtävää työtä. Teknologian rinnalla tai jopa vastatrendinä ihmiskontaktin ja perinteisten kosmetologisten hoitojen merkityksen nähdään jopa kasvavan. Toisessa ääripäässä milleniaalit kuluttavat erilaisia älytuotteita ja palveluita erilaisissa virtuaalitodellisuuksissa. Tarvitaan hyviä tiedonhakutaitoja, kriittistä ajattelukykyä, luku-, kirjoitus- ja numerotaitoja sekä ajatus- ja toimintamallien muutosta.
 (Trendikortti mukailleen Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 9: Trendikortti ”Kauneudenhoitoala teknologisoituu”

Monimuotoinen kauneudenhoitoala -trendikortti (kuva 10) kuvaa tilannetta, jossa perinteisten kosmetologien ja kosmetiikkaneuvojien työnkuva ei enää riitä työllistämään kaikkia kauneudenhoitoalalta valmistuvia, koska kauneudenhoidon ja hyvinvoinnin ala ovat hyvin kilpailtuja. Tämän myötä oman työn ”tuunaamisen” merkitys kasvaa, kun jokaisen tulee luoda itselleen työtä.

Monimuotoinen kauneudenhoitoala

Perinteisen kosmetologin tai kosmetiikkaneuvojan työnkuva ei riitä työllistämään kaikkia alalta valmistuvia.

Kosmetiikan ja kokonaisvaltaisen henkilökohtaisen hyvinvoinnin sektori on yksi dynaamisimmista ja kilpailevimmista aloista Euroopassa.

Muutosvoimat
 Talouskasvu
 Kilpailu
 Työnteon muuttuminen

Avainsanat
 Uudenlaiset työnkuvat
 Verkostoyrittäjyys
 Elinikäinen oppiminen
 Urasuunnittelu
 Oman työn ”tuunaus”

Kuva: <https://www.shutterstock.com>

Taloudellinen kasvu tarjoaa mahdollisuuden kehittää kauneudenhoitoalalle uudenlaisia työnkuvia, kuten kauneushoitolan palveluvastaava ja palvelunkehittäjä, digitaalinen kauneuskonsultti, custom made -tuotteiden osaaja, kauneusmarkkinoija sekä ihonhoidon erikoisosaaja. Toisaalta taloudellinen kasvu lisää kilpailua ja sitä kautta ammattilaisten on pyrittävä etsimään itselleen myös uusia työnkuvia. Yrittäjyyden erilaiset muodot, kuten kotiin tilattavat kauneudenhoitopalvelut, verkostoyrittäjyys ja osuuskunnat tuovat alalle mahdollisuuksia. Tarvitaan monipuolista ja monialaista osaamista sekä verkostoitumista eri toimialojen, kuten erilaisten terveyteen-, hyvinvointiin-, esteettiseen kirurgiaan ja elämyspalveluihin liittyvien osaajien kanssa. Työelämän tulevaisuuden osaamistarpeita ovat muun muassa vahva asiantuntemus tuoteneuvonnassa ja asiakkaan palvelemisessa, kosmetiikan raaka-aineosaaminen sekä myynti- ja markkinointitaidot. Estenomin tutkinto tuo lisää mahdollisuuksia ja syventää osaamista. Elinikäinen oppiminen, urasuunnittelu, uudenlaiset työnkuvat sekä oman työn ”tuunaus” tulevat korostumaan kauneudenhoitoalalla, jotta turvataan oma työllistyminen.

(Trendikortti mukailen Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 10: Trendikortti ”Monimuotoinen kauneudenhoitoala”

Viimeinen trendikortti (kuva 11) käsitteli ketterän kehittämisen ja oppimisen mallia, jonka nähdään olevan avain menestyksekkääseen liiketoimintaan ja koulutukseen. Trendikortin mukaan työelämä verkottuu ja yhdessä tekeminen saa aikaan enemmän. Ketterän kehittämisen avulla parannetaan asiakaslähtöisyyttä ja saatetaan uudet innovaatiot nopeammin käyttöön.

Ketterästi kohti tuloksia

Ketterän kehittämisen malli on avain menestyksekkääseen liiketoimintaan ja koulutukseen.

Organisaatiot siirtyvät ketterän oppimisen ja kehittämisen malliin, sillä ketterällä kehittämisellä parannetaan asiakaslähtöisyyttä, joustavuutta, tulokellisuutta ja laatua.

Muutosvoimat
Työn murros
Jatkuva oppiminen
Verkostojen voima

Avainsanat
Kasvun asenne
Ajattelutavan muutos
Laadun parantaminen
Ketterä kehittäminen
Tiimioppiminen

Kuva: <https://pixabay.com/fi/>

Työelämä on jatkuvassa murroksessa, jonka myötä tulevaisuuden ennakoiminen, jatkuva oppiminen sekä oman ja organisaation osaamisen kehittäminen ovat joustavan toiminnan ja menestymisen edellytys. Jatkuvan kehittämisen ja oppimisen kulttuurin omaksuminen edellyttää ajattelutavan muutosta ja kasvun asennetta. Organisaatioista tulee rakentaa ketterästi oppivia laatuorganisaatioita, joissa kannustetaan luovaan ajatteluun, innovointiin ja kokeilukulttuuriin. Ketterä kehittäminen edellyttää tiimioppimista ja monialaista yhteistyötä. Ketterästi toimien toimintaympäristön muutoksiin, asiakkaiden ja sidosryhmien toiveisiin, tarpeisiin ja palautteeseen voidaan reagoida joustavasti ja nopeasti yhteistyössä heidän kanssaan. Ketterästi oppiva laatuorganisaatio houkuttelee parhaat tekijät.

(Trendikortti mukailien Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 11: Trendikortti ”Ketterästi kohti tuloksia”

8.4 Virtuaalisen World Café -kehittämispajan tulokset

Virtuaalisen World Café -kehittämispajan kysymykset oli ryhmitelty seuraavasti: Forms-alusta piti sisällään kolme (3) kysymystä opiskelijoiden elämänarvoihin, kiinnostuksen kohteisiin ja haaveisiin liittyen. Padlet-alustalla kysymykset liittyivät opiskelumotivaatioon, nelmakouluun, nelmatyöhön ja tulevaisuuden trendeihin. Analyysiin on liitetty aineistosta opiskelijoiden suoria lauseita. Virtuaalisen World Cafén kysymykset löytyvät liitteestä 7. Kysymyksillä yksi (1), kaksi (2) ja kolme (3) kartoitetaan opiskelijoiden kiinnostuksen kohteita, arvoja, tarpeita, toiveita ja asenteita. Kehittämispajaan osallistuville opiskelijoille tärkeimpiä asioita elämässä ovat perhe ja läheiset. Lisäksi aineistosta nousevat terveys, hyvinvointi, onnellisuus ja hyvä mieli. Myös työhön ja uraan liittyvät asiat koettiin tärkeinä. Hyvinvointi, terveys ja onnellisuus korostuivat haaveidenkin kohdalla. Lisäksi haaveiltiin omasta yrityksestä, urasta, korkeasta elintasosta ja stressivapaasta elämästä. Kiinnostuksen kohteista opiskelijat mainitsivat hyvinvoinnin ja terveyden lisäksi uusien asioiden oppimisen, kauneudenhoidon, hengelliset asiat ja erilaiset kulttuurit.

Haaveilen luksuselämästä. Olisi ihanaa vain nauttia hyvästä ruoasta ravintoloissa, shoppailla, matkustella ja nähdä ystäviä

Haaveilen siitä, että tekisin elämässä jotain merkityksellistä ja että löytäisin oman polun jota pitkin kulkea kohti unelmia.

Minua kiinnostaa todella paljon ihmissuhteet, psykologia, oppiminen sekä joka-päiväinen intohimo liikuntaan

Minua kiinnostaa hengellinen valaistus, käynnistää omaa potentiaalia, myös kiinnostaa tieto sisäisen ja ulkoisen olon parantamisesta

Kysymykset neljä (4), viisi (5) ja kuusi (6) kartoittivat opiskelumotivaatioon, unelmakouluun, opiskelun ajoitukseen, opiskelutekniikkaan ja mahdollisiin opiskelun esteisiin liittyviä asioita. Opiskelijoita motivoi muun muassa hyvä ja kannustava ilmapiiri, opinnoissa menestyminen ja uusien kauneudenhoitoalan asioiden oppiminen. Opiskelijat halusivat oppia kauneudenhoitoalalla yrittäjyyttä, asiakaspalvelua, kosmetiikan raaka-aineita, kehonhoitoa, terveystietoa ja psykologiaa. Lisäksi opiskelijat halusivat oppia tekemään tehokkaita trendihoitoja, mic-roblading-kulmia, ripsipidennyksiä ja rakennekynsiä. Alan eri työvaihtoehdot kiinnostivat myös ja niistä haluttiin tietää enemmän.

Oppimista helpottavat tekniikat poikkesivat jonkin verran toisistaan. Puolet opiskelijoista koki oppivansa parhaiten hiljaisessa ja rauhallisessa paikassa, koulussa tai kirjastossa. Osa halusi opiskella kaverin kanssa, muutama opiskelijoista halusi opiskella yksin. Osa koki lähiopetuksen hyvänä vaihtoehtona, myös etäopetusta kannatettiin. Osa opiskelijoista kannatti näiden molempien opetustapojen yhdistelmää. 70 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että oman elämän haasteet ja stressi vaikeuttavat heidän opiskeluaan tällä hetkellä.

Opiskelussa on tärkeää saada valmiudet tulevaa uraa varten kauneudenhoitoalalla. Minua motivoi hyvä ilmapiiri, oman osaamisen kehitys sekä onnistumiset. Unelmakoulussa on riittävästi apua/neuvoa saatavilla, pääsee kehittymään sekä on kyvykäs toimimaan itsenäisesti koulun loputtua alalla. Haluaisin oppia lisää uusista trendeistä sekä yrittäjyydestä.

Unelmakoulussa olisi kivoja muita opiskelijoita, rennot opettajat ja kaikkien hoitojen harjoittelu, myös niiden mitä oli ihan alussa (laitteet, jalkahoidot)

Minua vaikeuttaa opiskelussa esimerkiksi stressaava elämäntilanne, niin ettei ajatukset meinaa pysyä kasassa. Kun taas minua helpottaa, jos saa opettajalta vinkkejä ja apua alkuun. Opin parhaiten käytännössä ja kun kuulee erilaisia näkemyksiä.

Kysymyksillä seitsemän (7), kahdeksan (8) ja yhdeksän (9) pyrittiin selvittämään opiskelijoiden unelmatyötä, urahaaveita, ajatuksia työn ja harrastuksen yhdistämisestä, haluttua palkkatasoa, halua työskennellä kauneudenhoitoalalla valmistumisen jälkeen ja mitä opiskelijat ajattelevat alan työllistymismahdollisuuksista. Vastauksista nousi tasapainottelu työn ja vapaa-ajan välillä. Vapaa-aikaa arvostetaan, toisaalta myös uralla menestymistä korostetaan. Suurin osa kokee kauneudenhoitoalan omakseen. Muutama opiskelijoista voisi tehdä toistakin

työtä kosmetologin työn rinnalla. 27 prosenttia vastaajista haaveili omasta yrityksestä. Palkka ei ole työn tekemisessä tärkeintä, mutta sen avulla pitäisi tulla toimeen. Muutama vastaaja toivoi hyväpalkkaista työtä.

Työ ja vapaa-aika yhdistyvät elämässäni hyvinvoinnin ja kauneuden trendejä seuraten ja itse testailen uusia tuotteita ja tehden pikku hoitoja esim. kaverille kotona. Haluan keskittyä yhteen alaan eli kauneudenhoitoon, mutta alan sisällä voisin tehdä monia eri työtehtäviä esim. hoitoja ja myös markkinointia, koulutuksia jne.

Minulle unelmatyö on sellainen, josta nauttii ja joka ei tunnu edes ”työltä”

Palkka voisi olla sellainen, että elää ja voi matkustella paljon. Haaveena on laajentaa yritystä ulkomaille.

Kysymyksellä kymmenen (10) kartoitettiin opiskelijoiden ajatuksia megatrendeistä ja niiden vaikutuksista kauneudenhoitoalaan ja tulevaisuuteen. Lisäksi tiedusteltiin opiskelijoiden mielipiteitä virtuaalisen opetuksen lisääntymisestä. Kauneudenhoitoalaan vaikuttavista megatrendeistä opiskelijoiden keskuudessa korostuivat ilmastonmuutos, digitalisaatio ja monikulttuurisuus. Ilmastonmuutos lisää ekologisuutta muun muassa kosmetiikkapakkauksissa ja siinä, että kuluttajat vähentävät turhaa ostamista. Digitalisaatio lisää tiedonhaun- ja saannin helpoutta. Monikulttuurisuus rikastuttaa kauneudenhoitoalaa, jonkun tietyn maan perinnehoitot yleistyvät globaalisti. Virtuaalinen opiskelu koettiin mukavana vaihteluna. Positiivista oli, ettei se ei ole paikkaan eikä aikaan sidottua. Virtuaalinen opiskelu sai kannatusta myös unelmakoulu -aiheen ympärillä. Sillä ei kuitenkaan voida korvata koko lähiopetusta, sillä kauneudenhoitoala on hyvin käytäntöpainotteista. Osa opiskelijoista vastasi, että tehtävien aloittaminen itsenäisesti on etäopiskelussa välillä hankalaa.

Megatrendit vaikuttavat jo tällä hetkellä erittäin paljon, esim. luonnonkosmetiikka, ekologisuus pakkauksissa ja tuotteissa, ei eläinkokeille jne. Yrityksen markkinointi sosiaalisessa mediassa ja influensserien/blogien/fb&Insta stoorien käyttö yrityksen näkyvyyden lisäämisessä. Monikulttuurisuus luo trendejä ja hoitoja esim. ”bali spa massage”, huulten täytöt, sokerointi, hamam -vartalohoidot, intialainen päähieronta jne. Jollekin maalle ominaiset hoidot liikkuvat rajojen yli ja yleistyvät globaalisti.

Virtuaaliopiskelu on osa oppimista nykypäivänä, mutta sillä ei minun mielestä voi korvata lähiopiskelua. Varsinkin tällä alalla käytäntö on tärkeää ja virtuaalisesti sitä on hankala oppia.

8.5 Asiakasprofiilit asiakaslähtöisen ja joustavan koulutuksen lähtökohtana

Opinnäytetyön tavoitteena oli myös huomioida asiakaslähtöisyys, joten osaamiskartan tueksi opiskelijoista laadittiin asiakasprofiilit. Jotta tutkinnon sisällöllinen kehittäminen olisi opiske-

lijälähtöisempää, profiilit luotiin opiskelijoille suunnatun virtuaalisen World Café -kehittämispajan tutkimusaineistojen avulla. Lisäksi asiakasprofiileihin hyödynnettiin asiantuntijahaastatteluiden ja Delfoi-paneelin tutkimustuloksia sekä opinnäytetyön tekijöiden asiantuntemusta ja arkihavaintoihin perustuvaa hiljaista tietoa. Asiakasprofiileissa huomioitiin opiskelijoiden elämäntyyliä ja -tilannetta, arvoja, persoonaa, haaveita, opiskelumotivaatiota sekä oppimiseen ja opiskeluun liittyviä toiveita syvällisemmän asiakasymmärryksen lisäämiseksi. Asiakasprofiileja voidaan hyödyntää, kun suunnitellaan opetustarjontaa ja millä eri keinoin osaamista hankitaan.

World Café -kehittämispajan tuotoksena opiskelijoista löydetään neljä erilaista asiakasprofiilia: Kaisa kauneussalonki, Hanna hoivaaja, Daniela diginatiivi ja Helena hipsteri. Asiakasprofiilit luotiin yleisellä tasolla hyödyntäen ennakointiaineistoa sekä kehittämispajassa nousseita teemoja kuitenkin siten, ettei niistä voi tunnistaa ketään yksittäistä työpajaan osallistunutta henkilöä.

Kaisa kauneussalonki (kuva 12) edustaa asiakasta, jolla on jo hyvin selkeät näkemykset tulevaisuudestaan kauneudenhoitoalalla. Kyseinen asiakas haaveilee omasta yrityksestä ja itsensä toteuttamisesta. Hänellä on haasteita työn, opiskelun ja vapaa-ajan yhteensovittamisessa. Kaisalla olisi kiire päästä jo toteuttamaan uraansa kauneudenhoitoalalla. Kaisan unelmakoulu on laadukas, tehokas, työelämälähtöinen ja aikaansa seuraava. Hänen tulevaisuuden lukujärjestykseen tarjotaan syventäviä yrittäjyysopintoja ja monimuotoisia kauneudenhoitopalveluita. Lisäksi Kaisa hyötyisi luovan ajattelun, ongelman ratkaisun sekä verkosto-osaamisen opinnoista. Kaisa on kiinnostunut trendikkäistä hoidoista. Niitä hän pääsisi toteuttamaan kauneudenhoitoalan trendien projektiopinnoissa. Näiden lisäksi Kaisan kannattaisi myös suorittaa kansainvälinen Cidesco-tutkinto. Kaikki Kaisalle tarjotut opinnot tukevat hänen haavettaan työskennellä kauneudenhoitoalan yrittäjänä. Kaisa opiskelisi lähiopetuksen lisäksi verkossa ja hän suorittaisi myös työelämälähtöistä oppimista.

Kaisa kauneussalonki
Perhe, terveys ja toimeentulo

"Haluan ehdottomasti työskennellä kauneudenhoitoalalla. Uskon, että hyviä tekijöitä aina tarvitaan."

Itsensä toteuttaminen, oma yritys, tasapainoinen elämä

KAISAN UNELMAKOULU

- Laadukas
- Tehokas
- Aikaansa seuraava
- Monipuolisia opiskelutapoja totuttava
- Työelämälähtöinen
- Yksilön tarpeet huomioiva
- Opiskellaan erilaisia tehokkaita ja trendikkäitä hoitoja

TULEVAISUUDEN LUKUJÄRJESTYKSEN PAINOPISTEET

- Lähiopetuksen, verkko-opintojen ja työelämälähtöisen oppimisen yhdistäminen
- Luova ajattelu, ongelmanratkaisutaidot
- Verkosto-osaaminen
- Syventävä yrittäjyys
- Monimuotoiset kauneudenhoitopalvelut
- Kauneudenhoitoalan trendien projektiopinnot
- Cidesco -tutkinto

OPISKELUN HAASTEET

- Työn, opiskelun ja vapaa-ajan yhteensovittaminen
- Stressi
- Kiire työelämään

Kuva: <https://pixabay.com/fi/>

"Kauneudenhoitoala on siitä hyvä trendien suhteen, että jatkuvasti keksitään kaikkea uutta. Ihmiset ovat aina olleet kiinnostuneita itsestään ja hyvinvoinnista, eikä kiinnostus tule loppumaan myöhemminkään." (Profiilikortti mukaillen Futures Fit Koskela & Nousiainen)

Kuva 12: Asiakasprofiilikortti Kaisa kauneussalonki

Hanna hoivaaja (kuva 13) edustaa asiakasta, joka hakee elämältään hyvinvointia, tasa-arvoa ja harmoniaa. Hän haluaa auttaa ja hoivata ihmisiä. Hanna hoivaaja on usein maahanmuuttajataustainen, mikä voi tuoda hänen opiskeluunsa kielitaitohaasteita. Häntä stressaa opiskelun kiireinen tahti. Lisäksi haasteita opiskeluun tuo digitaalisten taitojen puute. Hannan unelmakoulu on onnistumista tukeva ja siellä on rauhallinen ja ystävällinen ilmapiiri. Opetus on käytännönläheistä ja yksilölliset tarpeet huomioon ottavaa. Hanna haluaisi perustaa oman hoitolan kaverinsa/tiiminsä kanssa, jossa he voisivat luoda jotakin omaa ja heidän näköistään. Maahanmuuttotoustaustaisia kauneudenhoitoalan opiskelijoita rohkaistaan jakamaan tietotaitoa oman kulttuurinsa kauneusrituaaleista sekä tuetaan näiden konseptien kehittämistä ja mahdollista kaupallistamista tulevaisuudessa. Tämän tukemiseksi Hannalle tarjotaan Wellbeing rituals -opintoja. Lisäksi Hannan kannattaisi opiskella digi-, teknologia-, verkosto-, sekä yrittäjyysosaamista. Hän opiskelisi kielituetusti (S2) lähiopetuksessa.

Hanna hoivaaja
Ihmisten auttaminen, tasa-arvo ja hyvinvointi

"Unelmatyö olisi hyvän kumppanin kanssa yhteinen yritys tai oma yritys jossa olisi mahtava tiimi ja yhdessä loisimme jotain meidän näköistä!"

HANNAAN UNELMAKOULU

- Onnistumista tukova
- Rauhallinen ja hiljainen
- Mukava oppimisympäristö ja ilmapiiri
- Mukavat, auttavat opettajat
- Opiskelumateriaalit paperiversiona
- Käytännönläheinen
- Yksilölliset tarpeet huomioiva
- Opiskellaan enemmän keuhonhoitoa ja terveystietoa

TULEVAISUUDEN LUKUJÄRJESTYKSEN PAINOPISTEET

- Lähiopetus
- S2 -opinnot
- Yrittäjyysosaaminen ja oman työn "tuunaaminen"
- Verkosto-osaaminen
- Digi- ja teknologiaosaaminen
- Wellbeing rituals

OPISKELUN HAASTEET

- Kiireinen tahti
- Kielitaidon puute
- Stressi
- Digitaalisten taitojen puute
- Puutteellinen liiketoimintaosaaminen

Kuva: <https://pixabay.com/fi/>

"Monikulttuurisuus ehdottomasti lisää erilaisten hoitomuotojen leviämistä ympäri maailman ja rikastuttaa kauneudenhoitoalan kirjoja sillä. Myös uusille liikeideoille tulee kysyntää, sekä tarjontaa esim. arabimaista tuleville naisille."
(Profiilikortti mukaillen Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 13: Asiakasprofiilikortti Hanna hoivaaja

Daniela diginatiivi (kuva 14) on asiakas, joka haaveilee luksuselämästä, nautiskelusta ja matkustamisesta. Hänellä ei ole vielä unelma-ammattia, mutta kauneudenhoitoala kiinnostaa aikakin harrastusmielessä. Danielan unelmakoulu on joustava ja siellä on rennot opettajat. Daniela haluaa käyttää opiskelussa erilaisia digi-alustoja ja kannattaa etäopiskelumahdollisuutta. Opiskelun haasteena hänellä on oppimisen vaikeudet, stressi, henkilökohtaisen elämän haasteet, keskittymiskyvyn puute ja vaihteleva motivaatio. Danielan motivaatiota voisi lisätä kauneudenhoitoalan kiinnostuksen kohteiden tarkempi kartoittaminen. Hän haluaisi opiskella microblading-kulmia, ripsipidennyksiä ja rakennekynsiä. Näitä ei ole toistaiseksi tarjolla kauneudenhoitoalan perustutkinnossa, mutta niiden opiskeluun voitaisiin kartoittaa työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Erityinen tuki voisi auttaa keskittymiskyvyn puutteeseen. Lisäksi Daniela voisi hyötyä hyvinvoinnin ja itsetunnon opinnoista sekä tiimioppimisesta ja yhteisöllisestä tiedonluomisesta. Danielan kannattaisi osallistua tuettuun lähiopetukseen.

Daniela diginatiivi
Onnellisuus, läheiset ja rakkaus

"En tiedä unelmatyötäni. Haluaisin tehdä työtä, jossa viihdyn ja harrastemielessä tehdä kauneudenhoitoalan töitä"

Luksuselämä, nautiskelu, matkustaminen

DANIELAN UNELMAKOULU

- Joustava
- Opiskelijan tarpeet huomioon ottava
- Rennot opettajat
- Kivat luokkakaverit
- Etäopiskelumahdollisuus
- Käytetään erilaisia digi -alustoja
- Opiskellaan microblading -kulmia, ripsipidennyksiä ja rakennekynsiä

TULEVAISUUDEN LUKUJÄRJESTYKSEN PAINOPISTEET

- Lähiopetus
- Erityinen tuki
- Hyvinvointi, itsätuntemus
- Tiimioppiminen, yhteisöllinen tiedonluominen
- Dekoratiiviset kauneudenhoitopalvelut: microblading -kulmat, ripsipidennykset ja rakennekynnet

OPISKELUN HAASTEET

- Oppimisen vaikeudet
- Stressi
- Henkilökohtaisen elämän haasteet
- Koskittymiskyymyn puute
- Vaihteleva motivaatio

Kuva: <https://pixabay.com/fi/>

"Koen virtuaalisen opiskelun nykypäiväiseksi, se kuuluu tähän hetkeen ja koen sen hyväksi tavaksi opiskella."
(Profiilikortti mukailien Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 14: Asiakasprofiilikortti Daniela diginatiivi

Helena hispteri (kuva 15) haaveilee ulkomailla asumisesta, monipuolisesta työstä ja stressittömyydestä. Hänen unelmakoulunsa on inspiroiva, luova, aikaansa seuraava, kestävä kehitystä vaaliva ja kansainvälisyyteen panostava. Helena haluaisi opiskella raaka-aineoppia ja psykologiaa. Koska häntä kiinnostaa moni asia kauneudenhoitoalalla, oman opintopolun hahmottaminen on hankalaa. Lisäksi Helena on turhautunut luokan levottomuuteen aika ajoin. Helena tulevaisuuden lukujärjestykseen tarjotaan kosmetiikan valmistuksen projektiopintoja, tulevaisuustietoisuutta ja monikulttuurisuustaitoja. Monikulttuurisuustaidot tukisivat hänen haaveitaan asua ulkomailla. Helena on kiinnostunut estenomin opinnoista kosmetologiksi valmistamisen jälkeen. Estenomi-opinnoissa hän voi vielä syventää tuotetieto-osaamistaan ja saada lisää kansainvälistä osaamista. Helena on myös kiinnostunut liikunnan ohjaamisesta. Nämä opinnot voisi esimerkiksi yhdistää kosmetologiopintoihin. Helena osallistuisi lähiopetukseen sekä suorittaisi osan opinnoistaan verkossa.

Helena hipsteri
Elämänilo, liikunta ja tasapaino

"Unelmatyöni olisi mahdollisimman monipuolinen, ja että olisi mahdollisuus oppia ja kehittää työtä koko ajan mitä pidemmälle siinä pääsee."

HELENAH UNELMAKOULU

- Inspiroiva
- Luova
- Aikaansa seuraava
- Kestävää kehitystä vaaliva
- Kansainvälisyyteen panostava
- Opiskellaan myös kattavasti raaka-ainooppia ja psykologiaa

TULEVAISUUDEN LUKUJÄRJESTYKSEN PAINOPISTEET

- Lähiopetus ja verkko-opinnot
- Tulevaisuustietoisuus
- Monikulttuurisuustaidot
- Kosmetiikan valmistus labraloiri projektioptoina
- Väylä-opinnot estenomi-opintoihin
- Liikunnan ohjauksen opinnot - monialainen osaaminen

OPISKELUUN HAASTEET

- Oman opintopolun löytäminen, moni aihe kiinnostaa
- Turhautumista luokan levottomuuteen

Kuva: <https://pixabay.com/fi/>

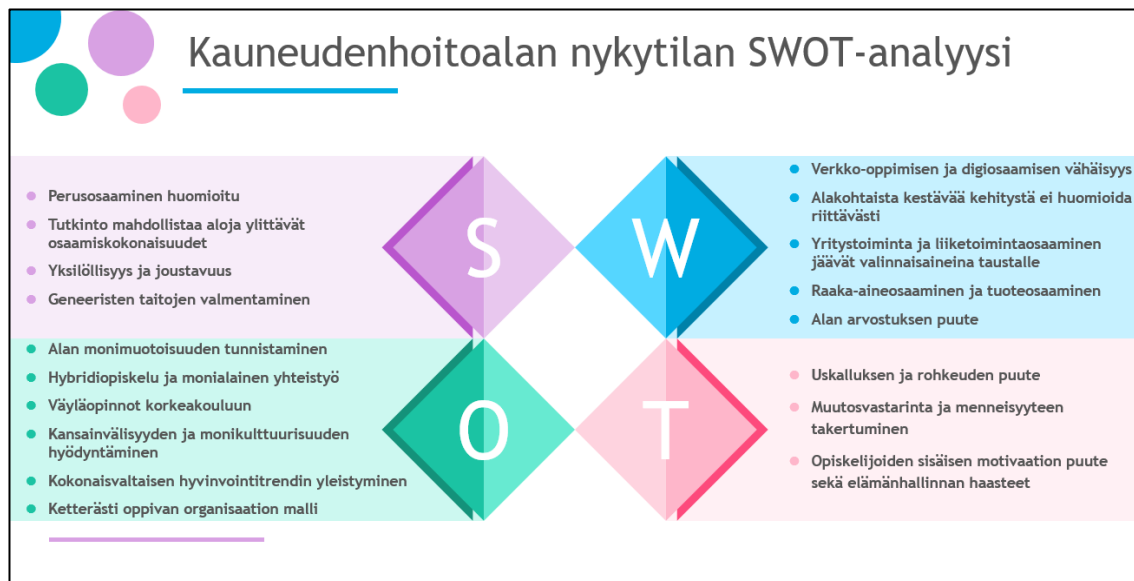
"Uskon kauneushoitoalalle tulevan uusia luontoystävällisiä hoitoja enemmän ilmastonmuutoksen takia."
(Profiilikortti mukaillen Futures Fit Koskelo & Nousiainen)

Kuva 15: Asiakasprofiilikortti Helena hipsteri

8.6 Tulevaisuuden osaamisen visiokartta kauneushoitoalan koulutuksen kehittämiseksi

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa kauneushoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeita ja sen pohjalta laatia tulevaisuuden osaamisen visiokartta, jota voidaan hyödyntää kauneushoitoalan tutkinnon sisällölliseen kehittämiseen. Visiokartan tavoitteena on luoda uusia näkökulmia kauneushoitoalan tutkinnon, opetussisältöjen ja tutkintorakenteen kehittämiseen tulevaisuudessa. Tulevaisuuden osaamisen visiokartta on siis näkemys toivotusta tulevaisuudesta ja se kokoaa yhteen eri kehittämismenetelmistä sekä tietoperustasta noussutta tietoa. Visiokartan koostamisessa hyödynnettiin kauneushoitoala nykytilan SWOT-analyysia suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

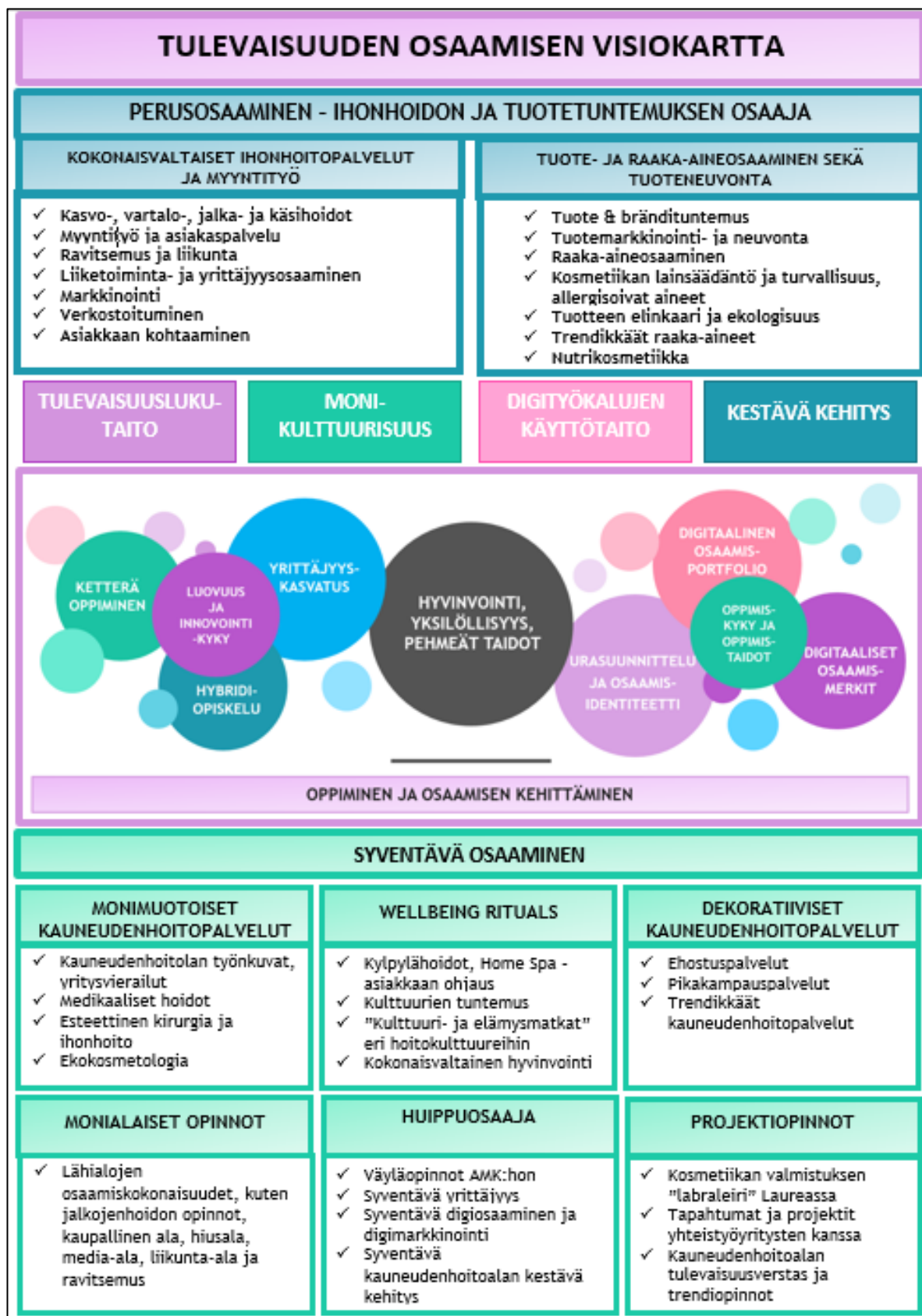
Kuviossa 22 on avattu nykyisen hius- ja kauneushoitoalan perustutkinnon ihonhoidon ja hius- ja kauneushoidon neuvonnan osaamisalan SWOT-analyysi. SWOT-analyysiä tarkasteltiin nykyisen tutkinnon näkökulmasta ja sitä verrattiin tulevaisuuden osaamistarpeisiin, jotka ovat nousseet tietoperustasta sekä opinnäytetyössä käytetyistä menetelmistä. Analyysissä on tarkasteltu kauneushoitoalan nykytilan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia.

Kuvio 22: Kauneudenhoitoalan nykytilan SWOT-analyysi

Tulevaisuuden osaamisen visiokartta rakentuu perusosaamiseen ja syventävään osaamiseen (kuvio 23). Perusosaamisen kokonaisuudet on jaettu osaamismoduuleihin, joita ovat kokonaisvaltaiset ihonhoitopalvelut ja myynnin osaaminen sekä tuote- ja raaka-aineosaaminen ja tuoteneuvonta. Syventävän osaamisen osaamismoduulit ovat puolestaan monimuotoiset kauneudenhoitopalvelut, Wellbeing Rituals sekä dekoratiiviset kauneudenhoitopalvelut. Lisäksi syventävään osaamiseen on mahdollista valita monialaisia opintoja lähialoilta, huippuosaaajan opintoja sekä erilaisia projektiopintoja. Tulevaisuuden osaamisen visiokartan osaamismoduulit ovat myös muokattavissa muuttuvien osaamistarpeiden mukaisesti. Ihonhoidon ja tuotetunte muksen osaaajan on siis mahdollista koostaa osaamisensa monipuolisesti ja joustavasti osaamistarpeiden mukaisesti. Lisäksi osaamismoduulit mahdollistavat myös osaamisen täydentämisen, mikä mahdollistaa jatkuvan oppimisen. Tulevaisuuden osaamisen visiokartassa on ennen kaikkea huomioitu tulevaisuussuuntautunut ajattelu, monimuotoisuus sekä osaamisen kokonaisvaltaisuus holistisen kompetenssimallin mukaan. Lisäksi visiokartassa keskeiseksi on nostettu tuloksista nousseet kestävä kehitys, digitaidot sekä monikulttuurisuus.

Tulevaisuuden työtaitojen oppimista ja osaamisen kehittämistä edistävät hybridiopiskelu, yrittäjyyskasvatus sekä ketterä oppiminen, joka perustuu työelämälähtöisiin projekteihin ja tiimioppimiseen sekä edistää luovaa ajattelua ja innovaatiokykyä. Tulevaisuuden osaamisen visiokartassa korostuvat sekä oppimis- ja opiskelijakeskeinen ajattelu, jolloin opiskelija itse on aktiivisesti vastuussa oppimisestaan ja osaamisestaan. Osaamista todennetaan muun muassa digitaalisin osaamismerkein sekä osaamisportfolion avulla. Hyvä henki, valmentava ja ohjauksellinen ote sekä hyväksyvä ja hyvinvointia lisäävä oppimisyhteisö ovat avaimia tulevaisuuden osaamiseen.

Kuvio 23: Tulevaisuuden osaamisen visiokartta

9 Johtopäätökset

Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli kartoittaa laadullisen ennakkoinnin keinoin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita sekä koota ennakointiselvityksen pohjalta tietoa, kuinka kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin sisällöllisesti kehittää vastaamaan paremmin näitä osaamistarpeita sekä asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena oli tuoda uusia näkökulmia kauneudenhoitoalan ammatillisen tutkinnon kehittämiseen. Tarkoitusta ja tavoitetta lähestyttiin kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Tutkimuskysymyksiin haettiin vastauksia tietoperustan, asiantuntijahaastatteluiden, Delfoi-asiantuntijapaneelin sekä opiskelijoille suunnatun virtuaalisen World Cafén keinoin. Lisäksi tuotoksien koostamisessa hyödynnettiin SWOT-analyysejä sekä palvelumuotoilua asiakasymmärryksen lisäämiseksi.

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen, mitä ovat tulevaisuuden työelämän osaamistarpeet kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen kontekstissa. Osaamistarpeita lähdettiin selvittämään megatrendien ja trendien kautta ja miten ne muokkaavat työelämää ja siellä tarvittavaa osaamista. Tavoitteena ei ollut tarkemmin selvittää kauneudenhoitoalan substanssiin liittyviä tietoja ja taitoja, sillä tulevaisuudessa on edelleen tarve vahvalle substanssiosaamiselle, sen merkitys ei ole katoamassa. Kuten Helakorpi (2005, 167) toteaa, että yleensä vanha ydinosaaminen säilyy uusien osaamisvaatimusten syntyessä samaan aikaan, jolloin jatkuva osaamisen uusiutuminen ja innovaatioiden synnyttäminen on tärkeää. Myös asiantuntijahaastatteluissa ja Delfoi-paneelissa nousi esille, että työelämän osaamistarpeista keskeisimpiä ovat vahva asiantuntijuus kosmetologin työssä ja asiakkaan ohjaamisessa, mutta lisäksi myös kauneudenhoitoalan trendiosaaminen nähtiin tärkeänä. Tässä opinnäytetyössä keskityttiin sellaiseen osaamiseen, jonka huomio on jäänyt vähemmälle ja joiden osalta kauneudenhoitoalan tutkintoa olisi syytä kehittää vastaamaan megatrendien muokkamia työelämän tarpeita. Taustalla vaikutti Boam ja Sparrow (1992) ajatus, että on olemassa pysyviä taitoja, niin sanottuja perustaitoja, joiden merkitys ei juurikaan tule muuttumaan, kun taas tiettyjen taitojen merkitys tulee aina muutosten myötä korostumaan, samalla kun joidenkin taitojen merkitys voi vähentyä tai kokonaan kadota.

Asiantuntijahaastatteluista, Delfoi-asiantuntijapaneelin skenaariosta 7 sekä World Caféstä nousi esille, että megatrendeistä ilmastonmuutoksella ja digitalisaatiolla nähtiin olevan suurin vaikutus kauneudenhoitoalaan ja sitä kautta myös tulevaisuuden osaamistarpeisiin sekä uudentyyntäisiin liiketoimintamahdollisuuksiin. Lisäksi Delfoin skenaarion tuloksista ilmeni, että teknologian sulautuminen kaikkeen sekä hyvinvoinnin ja monikulttuurisuuden lisääntyminen olivat megatrendeistä vaikuttavimpia, joskin näiden suhteen näkemyksissä oli jonkin verran hajontaa. Näkemyseroihin on todennäköisesti vaikuttanut se, että megatrendejä oli kaiken kaikkiaan yhdeksän, jotka piti järjestellä ja kaikkia megatrendejä ei oltu käsitelty aiemmissa ske-

naarioissa, jolloin niiden painoarvo on voinut jäädä vähäisemmäksi. Nämä tulokset ovat kuitenkin linjassa muiden tietoperustaan koottujen ennakoitaiaineistojen kanssa, kuten tulevaisuuden lukujärjestys (ks. kuvio 5, s. 21) sekä globaalit kauneudenhoitoalan trendit (kuvio 8, s. 32), osoittavat. Asiantuntijahaastattelusta nousi esille myös, että kestävä kehityksen, ekologisyyden ja hyvinvoinnin korostuminen kuvastavat megatrendien pitkäkestoisia vaikutuksia.

Tärkeimpien megatrendien kartoituksen lisäksi skenaariossa 8 ja 9 kartoitettiin, mitkä ovat kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimpiä metataitoja ja ominaisuuksia tulevaisuudessa, sillä on ennakoitu, että erityisesti geneeristen taitojen merkitys tulee tulevaisuudessa korostumaan, koska työn murros aiheuttaa työn moninaistumista (Green 2008; Huusko ym. 2018; Pylväs 2018). Myös Jolkosen ja Lemposen (2017) raportti on osoittanut, että ammatillisesta koulutuksesta työelämään siirtyneillä on suurin lisäosaamisen tarve juuri geneerisissä taidoissa.

Delfoi-asiantuntijapaneelissa tulevaisuudessa korostuvista metataidoista ja henkilökohtaisista ominaisuuksista nousi selkeästi esille rohkeus, luovuus, innovaatiokyky, muutoksetteryys, sopeutumiskyky sekä epävarmuudensietokyky, jotka ovat linjassa myös OEF:n ennakoititulos-ten kanssa (Opetushallitus 2019c, 31). Oppimiskyky nähtiin yhtä lailla perustaitona kuin tulevaisuudessa korostuvana taitona. Niin sanotut pehmeät taidot, kuten tunneäly, sosiaalinen älykyys, empatiakyky ja intuitio jakoivat panelistien mielipiteitä osan nähdessä ne turhina taitoina ja osan tulevaisuudessa korostuvina taitoina. Yleisesti ottaen on kuitenkin todettu, että pehmeiden taitojen merkitys tulee tulevaisuudessa korostumaan (Pylväs 2018; Fidler 2016, Heilala ym. 2017). Myös asiantuntijahaastattelussa erityisesti sosiaaliset taidot nähtiin tärkeinä taitoina alalla. Moni Delfoi-panelisti oli sitä mieltä, ettei turhia taitoja ole, vaan kaikki taidot ovat tarpeellisia ja eri ihmisillä korostuvat erilaiset taidot. Jos tätä tulosta vertaa aiempiin tutkimuksiin, voidaan todeta, että eri metataidot ja ominaisuudet ovat toki hyvin pitkälti sidottuja persoonaan sekä työtehtävään, jossa niitä tarvitaan. Se, miten näitä taitoja hyödynnetään, riippuu paljon yksilön kyvykkyydestä, organisaation toimintakulttuurista ja siitä, miten yksilön osaaminen kohtaa työn vaatimusten kanssa. (Helakorpi 2010b, 62-65; Boyatzis 2008, 6; Baartman & de Bruijn 2011.)

Tulevaisuudessa korostuvina taitoina nähtiin puolestaan verkosto-osaaminen, kestävä kehityksen osaaminen, monikulttuurisuustaidot, moniammatilliset taidot, tulevaisuuslukutaito sekä oppimis- ja opiskelutaidot. Jaottelussa digitaalisten toimintojen ja alustojen käyttötaito ja teknologian sovellus- ja käyttötaito nähtiin sekä perustaitona että tulevaisuudessa korostuvana taitona. Jos vertaa tulosta esimerkiksi OEF:n tekemään ennakoitiselvitykseen vuonna 2035 tarvittavasta osaamisesta, korostui siellä vahvemmin erilaiset digitaaliset taidot, kuten digitaalisten ratkaisujen ja alustojen hyödyntämisaaminen sekä digitaalisen teknologian luova käyttötaito. Digitaalisten taitojen nähtiin kyseissä selvityksessä nousevan yleiseksi työ-

elämätaidoksi, joten siinä mielessä digitaidot voidaan tulkita molemmilla tavoilla, sekä perustaidoiksi että tulevaisuustaidoiksi. Kestävän kehityksen osaaminen ja monikulttuurisuustaidot nousivat myös OEF:n ennakkointiselvityksessä esille. (Opetushallitus 2019c, 31.) Tämän ennakkointiselvityksen pohjalta voidaan todeta, että tulevaisuudessa korostuvat taidot linkittyvät suoraan työelämän osaamistarpeisiin.

Ilmastonmuutoksen megatrendin myötä kestävän kehityksen periaatteiden tuntemus on nousemassa keskeiseksi kansalaistaidoksi tulevaisuudessa, varsinkin, mitä ekologisempia arvoja yhteiskunnassa aletaan vaalia. Sen vuoksi aiheesta laadittiin Delfoin skenaario 1, koska Opetushallituksen (2019c) mukaan sen roolia on korostettava entistä vahvemmin koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Delfoi-asiantuntijaneelin tuloksissa ja asiantuntijahaastatteluissa nousi esille, että kosmetologin ammattitaitoon kuuluu alan kestävän kehityksen vahva osaaminen. Kestävän kehityksen tulisi näkyä kokonaisvaltaisesti jokaisen kauneudenhoitoalan tutkinnonosan kohdalla materiaalit, laitehankinnat ja raaka-aineet huomioiden. Lisäksi tuloksissa mainittiin teollisuuden sivuvirtojen tehokkaampi hyödyntäminen kosmetiikan valmistuksessa. Kun tähän yhdistetään ekologisten pakkausmateriaalien kehittäminen ja uudenlaisten raaka-aineiden sujuva hyödyntäminen, voitaisiin kosmetiikkateollisuudessa saada isojakin muutoksia aikaan. Muun muassa De Caterina (2019) on todennut, että kestävän kehityksen toimintamalli edellyttää systemaattista läpivientiä koko organisaatioon sekä yhteistyökumppaneiden ja kuluttajien keskuuteen. Kestävän kehityksen osaamisen merkityksestä laadittiin trendikortti (kuva 6, s. 71) kokoamaan yhteen tutkimuksesta nousseita tuloksia sekä ja se nostettiin tulevaisuuden osaamisen visiokarttaan keskeiseksi osaamiseksi.

Tietoperustan ennakkointituloksissa digitaaliset taidot nähtiin tulevaisuudessa korostuvina taitoina, joten siihen liittyvää osaamista kartoitettiin tarkemmin Delfoin skenaariossa 2. Tuloksissa todettiin, että digitalisaatio on vahvasti vaikuttanut myynti- ja markkinointirooliin, kun vähittäiskauppa ja ostokäyttäytyminen ovat muuttuneet. Sekä asiantuntijahaastatteluiden että Delfoi-paneelin tuloksista kävi ilmi, että digitalisaatio on tuonut kauneudenhoitoalalle uusia palveluita ja työnkuvia, kuten verkkokauppa, ihonhoidon etäohjaus ja sosiaalisen median ammattilainen. Ihmisen kosketus ja kokemukset tulevat olemaan avainasemassa tulevaisuudessakin, mutta tietyn asiakasryhmän palvelemiseksi on oltava käytössä myös uusia tekniikoita. Digitaaliset taidot nähtiin vahvana kilpailuetuna erityisesti markkinoinnin näkökulmasta. Eräs panelisti toi esille, että koronaepidemia tulee vilkastuttamaan asiointia verkkokaupassa, joten kaupallisen verkkokaupan olemassaolo voi auttaa kauneudenhoitoalan yrittäjiä selviytymisessä taantumasta. Tätä näkemystä tukee myös TNS Gallupin, Kaupan liiton ja Asiakkuusmarkkinointiliiton verkkokauppatutkimus (2015), jonka mukaan vuosina 2009-2014 suomalaisten verkkokauppaostot olivat kasvaneet taantumasta huolimatta. Näin voidaan ajatella myös tulevan taantumana aikana tapahtuvan ja tämänkin vuoksi digitaalis-

ten taitojen osaaminen on avainasemassa. Kauneudenhoitoalan digitalisoitumisesta laadittiin trendikortti (kuva 7, s. 72) kokoamaan yhteen tietoperustasta ja tuloksista nousutta tietoa ja viestimään digitaitojen merkityksestä.

Kolmantena isona megatrendinä tulevaisuudessa korostuvaan osaamiseen vaikuttaa myös monikulttuurisuuden lisääntyminen. Monikulttuurisuuden vaikutuksia osaamiseen kartoitettiin tarkemmin Delfoin skenaariolla 3. Delfoi-paneeli ja opiskelijoille suunnattu virtuaalinen World Café osoittivat, että maahanmuuttajien osaamispotentiaalin tehokkaampi hyödyntäminen sekä alan palvelutarjonnan rikastaminen olivat tärkeitä osaamis- ja asiakastarpeita tulevaisuudessa. Poliitiikan toimittaja Terhi Toivosen (Yle 2020) mukaan nykyisin vain hieman yli puolet ulkomaalaistaustaisista naisista käy töissä, vaikka he ovat hyvin motivoituneita opiskeluun ja työpaikan etsintään. Tarvitaan asenteiden muutosta, että työnantajat näkisivät maahanmuuttajien potentiaalin. (Toivonen 2020.) Myös Delfoin tutkimustuloksista kävi ilmi, että maahanmuuttajien ei ole helppo saada työharjoittelupaikkaa opintojensa aikana. Erään paneelistin mukaan uskontoon liittyvien säännösten ja erilaisten kulttuuriasujen käytön mukauttaminen osaksi suomalaista kauneudenhoidon liiketoimintakulttuuria vaatii avoimuutta sekä saumatonta yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä. Kauneudenhoitoalan opetuksessa tulisi rohkaista maahanmuuttotaustaisia opiskelijoita jakamaan tietotaitoa oman kulttuurinsa kauneusrituaaleista sekä tukea näiden konseptien kehittämistä ja mahdollista kaupallistamista tulevaisuudessa. Näitä tuloksia koottiin yhteen monikulttuurinen kauneus -trendikortissa (kuva 8, s. 72) sekä huomioitiin tulevaisuuden osaamisen visiokartassa.

Megatrendeistä teknologisoituminen nousi kolmanneksi vaikuttavimpien megatrendien joukkoon mutta kauneudenhoitoalan teknologisoitumista kartoittanut tulevaisuuden skenaario 4 oli skenaarioista kaikkein kiistanalaisin, jossa paneelin mielipiteet jakautuivat eniten. Toisaalta teknologisoitumista pidettiin todennäköisenä ja toivottavana mutta toisaalta myös epä-todennäköisenä ja ei toivottavana. Teknologian hyödynnettävyys nähtiin lähinnä lisäarvoa tuottavana palvelukokemuksen parantamisen keinona. Teknologian nähtiin muun muassa helpottavan asiakkaan ostokokemusta ja palveluiden käyttöä erityisesti myymäläympäristöissä, mikä vastaa hyvin myös Hajkowiczin ym. (2016, 80) ennakointituloksia. Tuloksissa nousi vahvasti esille, että teknologialla ei voida korvata aitoa ihmiskontaktia, kosketusta sekä ammattilaisen tarjoamaa ihonhoidon ohjausta ja sen nähtiin edelleen olevan kauneudenhoitoalan palveluissa korostuva puoli. Toisaalta tulevaisuudessa perinteisten kosmetologisten hoitoloiden rinnalle nähtiin nousevan myös enemmän pelkästään teknologiaan keskittyviä hoitoloita. Tulevaisuudessa todennäköisesti nouseekin luonnonmukaisen ja perinteisemmän ihon hoitamisen vastapainoksi entistä vahvemmin juuri teknologiaan perustuva tuloksellinen ihonhoitaminen. Tulosta voidaan tulkita myös siten, että vaikei teknologisoitumisella olekaan vielä niin merkittävää roolia kauneudenhoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeiden kannalta, on tärkeää tiedostaa sen tuomat mahdollisuudet, joten kauneudenhoitoalan teknologisoitumisesta laadittiin trendikortti (kuva 9, s. 73) kokoamaan tuloksia yhteen.

Tietoperustasta ja asiantuntijahaastatteluissa nousi esille työn monimuotoistuminen, uudet työnkuvat ja työllistymismahdollisuudet, jotka ovat seurausta työelämän murroksesta ja työn pirstaloitumisesta. Tämä kannustikin selvittämään Delfoin skenaariossa 5, riittääkö perinteinen kosmetologin tai kosmetiikkaneuvojan työ tulevaisuudessa työllistämään kaikkia alalta valmistuvia. Työn monimuotoistuminen nähtiin sekä todennäköisenä että toivottavana. Sekä Delfoi-paneelista että asiantuntijahaastatteluista nousi esille erilaisia tulevaisuuden kauneudenhoitoalan työnkuvia, kuten kauneushoitoalan palveluvastaava, digitaalinen kauneuskonsultti, custom made -tuotteiden osaaja ja kauneusmarkkinoija. Näissä työtehtävissä tarvitaan muun muassa kaupallista-, digitaalista-, raaka-aine ja markkinointiosaamista. Myös kotiin vietävät palvelut nähtiin yhtenä tulevaisuudessa kasvavana mahdollisuutena, mikä vastaa hyvin myös CB Insightsin (2019) ja Cosmetics Business (2019) julkaisujen trendiennusteita, joissa erilaiset offline-jakelukanavat, kuten meikkauskaapit ja myyntiautomaatit, sekä erilaisten tilaussovellusten käyttö kotiin vietävien palveluiden osalta luovat uusia mahdollisuuksia kauneudenhoitoalan liiketoiminnalle. Kauneudenhoitoalan monimuotoistuminen tarkoittaa myös verkostoitumista eri toimialojen, kuten erilaisten terveyteen-, hyvinvointiin-, esteettiseen kirurgiaan ja elämäyspalveluihin liittyvien osaajien kanssa. Yksi kasvavista kauneudenhoitoalan monimuotoisuuteen vaikuttavista trendeistä on kauneuden ja hyvinvoinnin yhdistyminen, mikä nousi esille asiantuntijahaastatteluiden tutkimustuloksista. Se on luonut runsaasti uudenlaisia mahdollisuuksia ja kyseisen trendin tuomat ilmiöt ovat muodostaneet alalle kattavan toimintakentän. Kauneudenhoitoalan monimuotoistumista kuvattiin monimuotoinen kauneudenhoitoala -trendikortissa (kuva 10, s. 74), tavoitteena nostaa esiin alan monimuotoisuutta ja monipuolisuutta, varsinkin, kun tuloksissa oli nähtävissä, ettei perinteinen kosmetologin työ riitä työllistämään kaikkia alalta valmistuvia.

Yksi tärkeä tulevaisuuden osaamiseen liittyvä taito on ketterä oppiminen ja kehittäminen, sillä nykyisen työelämän nopea muutostahti, teknologisoituminen, digitalisaatio sekä eteen tulevat uudet haasteet edellyttävät organisaatioilta ja ihmisiltä muutos- ja sopeutumiskykyä, tulevaisuuteen katsomista sekä jatkuvaa oppimista. (Helakorpi 2010a, 81; Miles 2013; Kools & Stoll 2016; Denning 2016, 13.) Uusiin mahdollisuuksiin tarttumisen uhkana voidaan nähdä kauneudenhoitoalan SWOT-analyysin mukaan uskalluksen ja rohkeuden puute tehdä tarvittavia muutoksia ja katsoa tulevaisuuteen. Lisäksi vanhoihin käytänteisiin takertuminen saattavat estää näkemästä uusia mahdollisuuksia ja kehittämästä toimintaa kohti laadukkaampaa ja parempaa osaamista sekä liiketoimintaa. Tarvitaankin ketterälle oppimiselle luontaista kasvun asennetta, yhteiskehittämistä mutta myös maltillisia ja asteittaisia kehittämistoimenpiteitä, jotta ihmisillä on aikaa sopeutua muutokseen (Ojala 2018; Denning 2016). Ketterän oppimisen ja kehittämisen merkitystä kartoitettiin Delfoin skenaariossa 6. Delfoi-paneelin asiantuntijoilta selvitettiin, kuinka todennäköisenä ja toivottavana he näkisivät organisaatioiden muuttumisen ketterästi oppiviksi. Panelistit näkivät ketterän kehittämisen sekä toivottavana että todennäköisenä, mutta näkökulmia oli perusteltu varsin vähän. Palautteiden hyödyntäminen

nähtiin tärkeänä ja toisaalta ketterän kehittämisen ydin oli nostettu esiin, eli sen nähtiin mahdollistavan monialainen ja poikkitieteellinen yhteistyö eri toimialojen kanssa sekä houkuttelevan kaikki parhaat tekijät. Ketterästä kehittämisestä laadittiin myös tietoperustan ja Delfoin tulosten pohjalta trendikortti (kuva 11, s. 75), joka havainnollistaa ketterän kehittämisen merkitystä.

Koska pääsääntöisesti Delfoi-asiantuntijapaneelin skenaariot nähtiin toivottavina, voidaan tulos tulkita myös positiiviseksi asennoitumiseksi megatrendien mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin, kuten todettiin Joensuu-Salon ja Soraman (2016) tekemässä tutkimuksessa naisyritystajien asenteista megatrendien vaikutuksista tulevaisuuden työhön. Tutkimuksessa naisyritystajat suhtautuivat positiivisesti megatrendien mukanaan tuomiin uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin ja innovaatioihin esimerkiksi digitalisaation ja teknologian osalta. Megatrendien mukanaan tuomat muutokset nähtiin helpottavan myös työn ja vapaa-ajan yhdistämistä. Yhteen vetona voidaan todeta, että megatrendeillä on keskeinen vaikutus tulevaisuuden osaamistarpeisiin, joista kauneudenhoitoalla vaikuttavimpia ovat ilmastonmuutos, digitalisaatio, monikulttuurisuus ja teknologisoituminen, jotka vaikuttavat kauneudenhoitoalan monimuotoistumiseen. Tämän seurauksena elinikäinen oppiminen, ketterä kehittäminen, uudenlaiset osaamisyhdistelmät ja työnkuvat tulevat korostumaan, jolloin kauneudenhoitoalan eri tehtävissä ja työnkuviissa tulevat korostumaan eri ihmisillä eri taidot. Mulderin (2017) mukaan hyvin kokonaisvaltaisella osaamisella kyetään kuitenkin vastamaan paremmin muuttuvan työelämän ja tulevaisuuden haasteisiin, mikä on pyritty huomioimaan tulevaisuuden osaamisen visiokartassa (kuvio 23, s. 84).

Toisella tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen, miten hius- ja kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin sisällöllisesti kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita. Kun tarkastellaan asiantuntijahaastattelun tutkimustuloksia kauneudenhoitoalan perustutkinnon vastaavuudesta työelämätarpeisiin, saatu aineisto jäi suppeammaksi. Tämä selittynee sillä, että kyseiset yritykset eivät ole tehneet oppilaitosten kanssa säännöllistä yhteistyötä ja tutkinnonosat ovat jääneet vieraammiksi. Lisäksi kauneudenhoitoalan peruskoulutuksen tutkinnonosien sisältö on uudistettu 2018. Toisaalta tutkimuksen tekijät tuntevat kauneudenhoitoalan perustutkinnon sisällön, joten näin ollen tutkimusaineistosta esille tulleita osaamistarpeita voidaan soveltaa opetuksen sisältöön tämän tiedon pohjalta. Delfoi-asiantuntijapaneelissa oli mukana myös kauneudenhoitoalan opettajia, joten siitä saatiin enemmän vastauksia tutkinnon sisällölliseen kehittämiseen ja niitä voitiin hyvin hyödyntää yhdessä tietoperustan, asiantuntijahaastatteluiden sekä opiskelijoille suunnatun virtuaalisen World Cafén tulevaisuuden osaamisen visiokartan rakentamiseen. Tutkinnon sisällöllisen kehittämisen malliksi tuotettiin tulevaisuuden osaamisen visiokartta, joka on yhteenveto tietoperustasta sekä asiantuntijahaastatteluiden, Delfoi-asiantuntijapaneelin ja opiskelijoille suunnatun virtuaalisen World Cafén tuloksista. Visiokartan rakentamisessa hyödynnettiin myös kauneudenhoitoalan nykytilan SWOT-analyysia (ks. kuvio 22, s. 84).

SWOT-analyysin perusteella nykyisen tutkinnon vahvuuksina voidaan nähdä, että ammattitaitovaatimukset edellyttävät vahvaa perusosaamista ja tutkinnossa painotetaan hyviä käden taitoja. Lisäksi hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto mahdollistaa aloja ylittävät osaamiskokonaisuudet, koska on mahdollista opiskella hiusalan osaamista kauneudenhoitoalan osaamisen rinnalla. Nämä seikat huomioitiin tulevaisuuden osaamisen visiokartassa ja niitä vahvistetaan lisäämällä yksilöllisyyttä, joustavuutta sekä vahvaa perusosaamista korostamalla holistista ihon- ja kauneudenhoitoa sekä hyvinvoinnin edistämistä. Vahva perusosaamiseen kuuluu myös raaka-aineosaamisen ja tuotetuntemuksen osaaminen, sillä World Cafésta sekä asiantuntijahaastatteluilta nousi opiskelijoiden osaamisen kehittämisen tarve erityisesti näillä osa-alueilla. Monialaisuutta ja työn monimuotoistumista vahvistetaan tulevaisuudessa siten, että vielä laajemmat mahdollisuudet aloja ylittäviin osaamiskokonaisuuksiin paranevat, koska on ennakoitu, että tarvitaan koulutusasteiden välistä joustavuutta ja osaamissisältöjen yhdistämistä yli koulutus- ja oppilaitosrajojen sekä laajoja osaamismoduuleita, jotta vastataan paremmin tulevaisuuden osaamistarpeisiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018, 6; Sitra 2019; Aalto ym. 2008; Linturi ja Rubin 2011, 106-107.) Kauneudenhoitoalan monimuotoistumista on huomioitu mahdollisuutena yhdistää opintoihin monimuotoisia kauneudenhoitopalveluita sekä opintoja lähialoilta, koska kuten Leveälahti ym. (2015) ovat todenneet, uudet työpaikat syntyvät tulevaisuudessa entistä enemmän eri alojen yhdistelminä niiden rajapinnoille.

Nykyisen tutkinnon vahvuutena voidaan myös nähdä, että tutkinto mahdollistaa yksilöllisiä ja joustavia tapoja opiskella, mutta monipuolisemmilla toteutuksilla ja niin sanotulla hybridiopiskelulla joustavuus lisääntyy entisestään ja tutkinnosta saadaan personoitua entistä yksilöllisempi ja opiskelijälähtöisempi. Opiskelijoille suunnatusta virtuaalisesta World Cafésta nousikin esille, että opiskelijat toivoivat monipuolisia tapoja opiskella omiin tarpeisiinsa nähdessä ja monet osallistuneet kokivatkin koronaviruksesta johtuvan virtuaalisen etäopiskelun positiivisena asiana, vaikka sen ei toivotukkaan korvaavan lähiopetusta kokonaan. Hybridiopiskelulla tarkoitetaan visiokartassa oppimisympäristöjen ja oppimistapojen monipuolistumista ja yksilöllistymistä, jolloin oppimismahdollisuudet laajenevat ajasta ja paikasta riippumattomiksi. Hybridiopiskelua tukevat E-oppiminen sekä työelämälähtöiset projektit ja tiimioppiminen (Leveälahti ym., 2015; Ahokas ym. 2008, 10-18). Sosiaalisiin kontakteihin ja verkostoitumiseen tulee myös panostaa, koska niiden on todettu tukevan osaamisen kehittymistä (Sydänmaalakka 2007, 148).

Monimuotoiset oppimisympäristöt ja tavat opiskella mahdollistavat myös innovaatioiden synnyn, lisäävät luovuutta ja tukevat yrittäjyyskasvatuksen ideologiaa (Ahokas ym. 2008; Lehtonen ym. 2018). Esimerkiksi erilaiset harrastusjärjestöt ja työpaikat ovat myös entistä tärkeämpiä oppimisen ympäristöjä, joissa hankittua osaamista tunnistetaan ja tunnustetaan suoraan osaksi tutkintoja. World Cafén tuloksissa moni opiskelija kokikin, että harrastuksesta voisi hyvinkin tulla työ tulevaisuudessa. Myös työn ja koulutuksen täytyy limittyä yhteen ja

oppiminen tapahtuu työn ohessa, sillä nopeammin muuttuvat osaamistarpeet ja tiedon uusiuminen haastavat uusimaan osaamista myös työn ohella koko ajan. Tulevaisuuden mahdollisuuksina kauneudenhoitoalan tutkinnossa voidaan nähdä väyläopinnot ammattikorkeakouluun ja yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa, jotta voidaan taata opiskelijoiden paremmat edellytykset jatko-opintoihin, sillä tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan yhä enenevässä määrin korkea-asteen osaamista (Leveälähti ym., 2015, 10; Rintala & Nokelainen 2018).

Tulevaisuuden osaamisen visiokartassa huomioitiin oppimisympäristöjen monimuotoistuminen erilaisten projektiopintojen ja työvaltaisen oppimisen näkökulmasta. Lisäksi jatkuvaa oppimista tukemaan ja osaamista todentamista suositellaan erilaisten digitaalisten osaamismerkien ja osaamisportfolioiden avulla. Niiden on todettu motivoivan ja mahdollistavan joustavat ja yksilölliset tavat opiskella, täydentää osaamista sekä tehdä osaamista näkyväksi. (Karjalainen, Lindén & Eskola 2018; Uusi koulutus -foorumi, 9; Brauer 2019).

Kauneudenhoitoalan nykyisen tutkinnon heikkoutena voidaan nähdä alakohtaisen kestävä kehityksen vähäinen huomioiminen, sillä Karvin teettämän tutkimuksen mukaan todettiin, että koulutuksen järjestäjillä on vielä parannettavaa erityisesti ekologisen kestävä kehityksen osa-alueella (Räkköläinen ym. 2017). Kestävä kehityksen osaamisen kehittämisen tarve nousi myös tämän työn tutkimustuloksissa. Kestävä kehityksen osaamista on tärkeää kehittää myös sen vuoksi, koska kuluttajakäyttäytymisellä on kauneusbisneksessä luonnollisesti hyvin keskeinen rooli. Nielsenin (2015) viisi vuotta sitten tekemä kuluttajatutkimus osoitti, että kuluttajat ovat valmiita maksamaan enemmän ympäristön kannalta ja yhteiskunnallisesti positiivisesti toimivien yritysten palveluista ja tuotteista (Nielsen 2015). Ekologisen kosmetiikan maailmanmarkkina-arvo on myös ollut kovassa kasvussa ja kasvun odotetaan jatkuvan (Shahbandeh 2019). Nielsenin tutkimuksen (2015) mukaan erityisesti diginatiivi sukupolvi Z on kuluttajaryhmänä valveutunut ja he ovat valmiita keskittämään kulutuksensa kestävien yritysten palveluja tuotevalikoimiin (Nielsen 2015). Tästä voitaisiin päätellä, että nuoret opiskelijat ovat jo lähtökohtaisesti tietoisia kestävästä kehityksestä ja he olisivat vastaanottavaisia oppimaan aiheesta lisää. Rohwederin ja Virtasen (2008) mukaan kestävä kehityksen tulisi integroitua kaikkeen toimintaan ja sen tulisi näkyä koulutuksessa jo strategiatasolla, joten tulevaisuuden osaamisen visiokartassa kestävä ja vastuullinen kauneudenhoito nostettiin keskeiseksi perusosaamiseksi kaiken osaamisen rinnalle.

SWOT-analyysissä alakohtaisena heikkoutena nähtiin myös systemaattisen verkko- ja digioppimisen vähäisyys, jonka vuoksi sekä digitaitojen kehittämisen merkitystä haluttiin korostaa tulevaisuuden osaamisen visiokartassa ja nostaa se keskeiseksi osaamiseksi. Digitaalisten taitojen kehittämistarvetta tukevat myös tämän opinnäytetyön tutkimuksista nousseet tulokset sekä muut tutkimustulokset, jotka ovat osoittaneet, että toisin kuin luullaan nuorten digitaalisissa, tietoteknisissä sekä tiedonhankintataidoissa on paljon puutteita (Karakainen, Karakainen & Kivinen 2018). Digitaalisten taitojen käyttöön liittyy myös osallisuuden kulttuuria edistävä

puoli, joka parantaa nuorten yleisen hyvinvoinnin lisäksi työelämävalmiuksia ja tulevaisuuden kansalaistaitoja (Karakainen ja Karakainen 2018).

Nykyisen kauneudenhoitoalan tutkinnon heikkoutena voidaan nähdä myös yritystoiminnan ja liiketoimintaosaamisen jääminen valinnaisuutensa vuoksi taustalle. Kauneudenhoitoala on hyvin yrittäjätavoitteinen ja toisaalta tulevaisuudessa kyky luoda itselleen työtä tulee entisestään korostumaan, jolloin yrittäjämäisen asenteen merkitys tulee kasvamaan ja se tukee työn monimuotoistumista (Aalto ym. 2008). Tämä huomioitiin visiokartassa integroimalla yrittäjyyskasvatus ja liiketoimintaosaaminen kaikkeen perusosaamisen substanssiopintoihin, koska sen nähdään parhaiten sitouttavan opiskelijoita (Lehtonen ym. 2018). Visiokartan malli mahdollistaa myös yrittäjäksi aikoville vielä syventäviä opintoja, jolloin yrittäjyysosaamista on mahdollista syventää.

Delfoin tulokset kannustivat myös pohtimaan, miten esimerkiksi oppilaitosten organisaatiotason toimintaa ja pedagogisia käytäntöjä saataisiin kehitettyä siten, että ketterää oppimista ja kehittämistä alettaisiin systemaattisesti hyödyntää. Ketterä oppiminen nostettiin projekti- ja tiimioppimisen näkökulmasta yhdeksi osaamisen kehittämisen teemaksi visiokarttaan, koska ketterän oppimisen malli tukee hyvin myös tulevaisuudessa lisääntyvää kokeilukulttuuria, yhteisöllistä tiedonjakamista sekä verkosto-osaamista (Longmuß & Höhne 2017; Ojala 2018, 157-159). Ketterälle kehittämiselle ei ole yhtä ainoa oikeaa tapaa. Tärkeintä olisi löytää yhteinen ajattelutapa ja oikeanlainen mielentila. On todettu, että parhaiten kehitystehtävät saadaan valmiiksi asiakkaita kuuntelemalla, tiimityötä tekemällä yrityksen ja erehdyksen kautta oppien niin omasta toiminnasta kuin muidenkin. (Denning 2016.) Malli edistää myös tulevaisuuteen suuntaavaa ajattelua sekä joustavuutta muuttuvassa toimintaympäristössä toimimiseen sekä lisää osallisuutta ja asiakaslähtöisyyttä (Denning 2016; Longmuß, Höhne, Bräutigam & Oberländer 2016, 6-7; Royle & Nikolic 2016, 42-45).

Kolmas tutkimuskysymys tarkasteli, miten kauneudenhoitoalan tutkintoa voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita. Tapanin ja Salosen (2019) tekemän tutkimuksen mukaan opiskelijoiden myönteiset oppimiskokemukset sisälsivät autenttisuutta, yhteistoiminnallisuutta, henkilökohtaisuutta ja ohjauksellisuutta. Tähän tietoon pohjautuen kauneudenhoitoalan oppilaitoksen asiakkaiden eli opiskelijoiden tarpeita kartoitettiin virtuaalisessa World Café -kehittämispajassa, jonka avulla saatiin kuuluville "opiskelijan ääni". Edellä mainitun tutkimuksen sekä Word Cafe -kehittämispajan aineiston perusteella henkilökohtainen asiakaslähtöinen opiskelijan ohjaus on hyvin tärkeässä roolissa myös tulevaisuudessa. Jotta ohjaamisen asiakaslähtöisyyttä voitaisiin kehittää ja opiskelijoiden tarpeita olisi helpompaa ymmärtää, World Cafén tutkimustuloksien perusteella luotiin neljä asiakasprofiilikorttia. Asiakasprofiileihin hyödynnettiin myös asiantuntijahaastatteluiden ja Delfoi-paneelin tutkimustuloksia sekä opinnäytetyön tekijöiden asiantuntemusta ja arkihavaintoihin perustuvaa hiljaista tietoa. Asiakasprofiileissa huomioitiin opiskelijoiden elämäntyyliä ja -tilannetta, persoonaa,

arvoja, opiskelumotivaatiota sekä oppimiseen ja opiskeluun liittyviä toiveita syvällisemmän asiakasymmärryksen lisäämiseksi. Opiskelijoiden tarpeissa korostuivat erilaiset yksilölliset polut sekä työn, opiskelun ja vapaa-ajan yhteensovittaminen, joiden suunnittelussa opiskelijoiden kanssa käydyt HOKS-keskustelut ovat avainasemassa.

Asiakasprofiilikorteissa pyrittiin huomioimaan opiskelijoiden alati kasvavat elämänhallinnan ja oppimisen haasteet, stressi sekä motivaation puute, jotka suurin osa opiskelijoistakin mainitsi virtuaalisen World Cafén vastauksissa. On ennakoitu, että eriarvoisuuden lisääntyminen, sosioekonomisen kuilun kasvaminen sekä suuret erot opiskelijoiden oppimisen edellytyksissä edellyttävät oppilaitoksilta myös hyvinvointiin panostamista sekä yksilöllisyyden huomioimista tarjoamalla erilaisia oppimisen mahdollisuuksia erilaisille ja eri-ikäisille oppijoille (Leveälähti ym. 2019, 66; Sitra 2019). Hyvinvointi ja yksilöllisyys ovatkin yksi keskeisimmistä asioista tulevaisuuden osaamisen visiokartassa, sillä myös World Cafén vastauksissa nousi opiskelijoiden tärkeinä arvoina terveys, hyvinvointi ja onnellisuus. Opiskelijoiden unelmakoulu oli muun muassa yksilölliset tarpeet huomioon ottava, käytännönläheinen, erilaisia digialustoja käyttävä, aikaansa seuraava, työelämälähtöinen ja kestävä kehitystä vaaliva. Opiskelijoita kiinnosti myös erilaiset trendihoidot ja erilaisten kulttuurien ja kauneusrituaalinen toteuttaminen opinnoissa. Tulevaisuuden osaamisen visiokartan moduuleissa huomioitiinkin trendihoidot ja tulevaisuussuuntautunut ajattelu sekä eri kulttuurien kauneusrituaalit ja ”elämysmatkat”, jotta voitaisiin kehittää monikulttuurisuusosaamista sekä lisätä työn monimuotoistumisen mahdollisuuksia.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että kauneudenhoitoalan ammatillisen koulutuksen sisältöä tulisi kehittää vastaamaan paremmin tulevaisuuden osaamista ja asiakkaiden tarpeita kestävä kehityksen, digitaalisten taitojen sekä monikulttuurisuuden hyödyntämisen näkökulmasta. Yhdessä nämä kaikki edellyttävät vahvoja geneerisiä taitoja, yrittäjämäistä asennetta, tulevaisuustietoisuutta sekä jatkuvaa ja ketterää oppimista. Näin osaaminen ja osaamistarpeet tulevat kohtaamaan tulevaisuudessa. Yhteisen päämäärän saavuttamiseksi tarvitaan myös tiivistä yhteistyötä oppilaitoksen, opiskelijoiden ja työelämän välillä.

10 Pohdinta

Opinnäytetyössä onnistuttiin kokoamaan ennakointitietoa opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteen mukaisesti. Kauneudenhoitoalalla laadullista osaamistarpeiden ennakointia on tehty vähän, joten aiheena osaamistarpeiden ennakointi erityisesti megatrendien näkökulmasta oli ajankohtainen ja tärkeä. Ennakointiprosessissa pyrittiin tuomaan ammatillista koulutusta entistä lähemmäksi työelämää kuuntelemalla työelämän edustajien ajatuksia siitä, mihin suuntaan kauneudenhoitoalalla ollaan menossa. Asiantuntijahaastattelut sekä Delfoi-asiantuntija-

paneeli toivat kehitystyöhön hyödyllistä aineistoa kauneudenhoitoalan trendien ja osaamistarpeiden kartoittamiseen. Asiantuntijoiden erilaiset taustat tukivat vastauksien monipuolisuutta. Samalla tuotiin esille myös opiskelijan ääni ja lisättiin asiakasymmärrystä. Tavoitteen mukaisesti tietoperustaa ja opinnäytetyöhön valikoituja systemaattisia menetelmiä hyödyntäen opinnäytetyön tuotoksena syntyi tulevaisuuden osaamisen visiokartta, jota voidaan pitää työn yhteen kokoavana tuotoksena, jossa on myös hyödynnetty asiakasprofiilikorttien ja trendikorttien tärkeimpiä elementtejä. Opinnäytetyössä esitettyjä tutkimustuloksia ja tietoperustaa pystyttiin hyödyntämään tuotoksissa ristiin. Kaikkia tuotoksia voidaan hyödyntää tutkimuksen sisällöllisessä kehittämisessä ja opetuksen suunnittelussa. Kaiken kaikkiaan tutkimustulokset olivat positiivisia ja tukivat asetettuja tutkimuskysymyksiä, mikä varmasti osittain johtui kysymyksen asettelusta esimerkiksi Delfoi-asiantuntijapaneelin skenaarioissa. Voidaankin todeta, että tulosten johtopäätökset ikään kuin tiivistyivät trendikorteissa, asiakasprofiileissa ja tulevaisuuden osaamisen visiokartassa.

Vaikka tuloksien voidaan todeta olevan positiivisia, voidaan myös todeta, että Delfoi-asiantuntijapaneelin vastauksissa näkyi varovaisuutta, sillä tulevaisuutta on vaikea ennakoida. On helpompi lähteä liikkeelle todennäköisestä ja toivottavasta tulevaisuudesta, mikä näkyi myös tuloksissa. Mitään uutta ja mullistavaa visiota panelistien näkemyksistä ei siis noussut mutta toisaalta vastauksien voidaan nähdä vahvistavan skenaarioihin laadittuja näkemyksiä. Tämä on tärkeää, sillä yhteen koottu, perusteltu tieto auttaa tutkimuksen sisältöjen suunnittelutyössä ja antaa oikean suunnan, jota kohti pyrkiä. Myös yhteistyökumppani piti hyvänä, ettei trendikorteissa oltu menty liian kauas tulevaisuuteen, jottei konkreettisesta kehittämisestä tulisi liian haastavaa.

Tulevaisuuden ennakkoinnin haasteista hyvä osoitus on myös opinnäytetyön tekemisen aikana kohdattu globaalilla tasolla vaikuttava villi kortti, koronavirus. Koronaepidemia osoitti, että joillakin asioilla voi olla täysin ennakoimattomia laaja-alaisia vaikutuksia moniin elämän eri osa-alueisiin, jolloin tarvitaan nopeaa reagoitua ja muutokset selviämiseen. Koronaepidemia vaikutti tutkimustyömme tekemiseen muun muassa siten, että opiskelijoille suunnattu World Cafe -kehittämispaja piti muuttua virtuaaliseksi. Delfoi-asiantuntijapaneeli alkoi 6.3 taloustilanteen ollessa vielä vakaa. Kahden viikon aikana koronan vaikutukset alkoivat jo heijastua talouteen ja se vaikutti luonnollisesti myös asiantuntijoiden vastauksiin. Koronavirus tulee varmasti muuttamaan toimintaympäristöä ja tulevaisuutta paljon. Yritysten selviäminen talousahdingosta tulee olemaan iso kysymysmerkki, ja kuinka kaikki tulee vaikuttamaan kauneudenhoitoalaan. Olisikin mielenkiintoista laatia uudenlaisia skenaarioita kauneudenhoitoalan tulevaisuudesta koronaepidemian vaikutusten pohjalta sekä selvittää muuttuvatko kauneudenhoitoalan palvelut ja sen myötä myös osaamistarpeet entisestään digitaalisen osaamisen suuntaan, koska sellaisiakin muutoksia voisi olla odotettavissa.

Haasteena opinnäytetyön ennakoititiedon kokoamisessa oli tiedon pirstaleisuus, runsaus sekä tiedon nopea vanheneminen. Opinnäytetyö onkin herättänyt ajatuksen siitä, että alakohtaista ennakoitityötä tulisi tehdä enemmän, koska tieto vanhenee ja työelämä muuttuu nopeasti, jolloin ennakoitityön tulisi olla jatkuva prosessi. Se edellyttää myös tässä opinnäytetyössä laadittujen skenaarioiden, trendikorttien, asiakasprofiilien ja tulevaisuuden osaamisen visiokartan jatkuvaa arviointia ja edelleen kehittämistä.

Haasteena voidaan nähdä myös tämänkaltaisen ennakoititiedon ajoitus, sillä ammatillista koulutusta on juuri uudistettu laajasti tutkinnon perusteiden osalta. Toisaalta tutkinnon perusteiden uudistamistyötä aloitetaan kuitenkin aina hyvissä ajoin, jolloin tässä tuotettu tieto on hyödynnettävissä jo nyt laajempaan tutkinnon kehitystyöhön ja tutkinnon perusteiden uudistamisprosessiin. Yhteistyökumppani totesikin, että opinnäytetyön tuotoksena syntynyttä tulevaisuuden osaamisen visiokarttaa voidaan alkaa hyödyntää jo nyt opetuksen sisällölliseen kehittämiseen ja suunnitella sitä konkreettiseksi toiminnaksi. Asiakasprofiili- ja trendikortit toimivat myös suunnittelutyön apuna ja antavat taustatietoa, kun asioita esitellään tutkinnon sisällölliseksi kehittämiseksi ja toteutusta viedään tämän jälkeen tiimikokouksissa eteenpäin. Tuotokset nähtiin siis hyödynnettävinä, ja lisäksi tulevaisuuden osaamisen visiokarttaan saatiin vielä hyödyllisiä kehittämis ehdotuksia, joiden pohjalta visiokarttaa vielä kehitettiin.

Yhteistyökumppani koki trendikortit tuloksia havainnollistavina työkaluina. Erityisesti kestävä kehityksen lisääminen opetukseen sai paljon kannatusta ja herätti innostusta opettajatiimissä. Ajatusta ideoitin pidemmällekin ja esille tuli myös visio kestävä kehityksen edelläkävijän roolista kauneudenhoitoalan koulutuksessa. Lisäksi digitaalisuuden lisääminen opetukseen koettiin hyvin tärkeänä. Digitaaliset taidot nähtiin erityisesti työelämän osaamistarpeena ja ne parantaisivat opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. Opettajatiimi oli yhtä mieltä siitä, etteivät perinteiset käsin tehtävät hoidot ja asiakkaan kohtaaminen ole kuitenkaan poistumassa, vaan digitaalisuus ja teknologia tukevat kauneushoitoloiden ja -myymälöiden palveluita. Keskustelussa nousi esille, että erilaiset asiakastyypit tulisi huomioida. Samoin kokonaisvaltainen hoitaminen nähtiin tulevaisuuden trendinä. Tähän trendiin liittyen kauneudenhoitoon nähtiin kuuluvaksi myös ravintovalmennus ja erilaiset kuntokuurit. Kauneudenhoitoalaa ohjailevat pitkälti trendit. Kuten kehittämistyön tutkimustuloksissa todettiin, trendiosaaminen tulee olemaan yksi tärkeä työelämän osaamistarve tulevaisuudessa. Tämä luo myös kauneudenhoitoalan oppilaitokselle tarpeen varmistaa opiskelijoiden trenditietämys ja tulevaissuuntautuneisuus. Kehittämistyön tuotoksina syntyneet trendikortit toimivat näin ollen myös tässä opinnäytetyössä syntyneen tiedon viestinnän kuin myös opetuksen työkaluina. Trendikortit havainnollistavat kiteytetysti tulevia kauneudenhoitoalan trendejä ja avaavat tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista. Niiden avulla voidaan myös kehittää uusia yhteistyömahdollisuuksia oppilaitoksen ja työelämän välille. Lisäksi trendikorttien ja visiokartan avulla opinnäytetyön tulokset ovat helpompi sisäistää ja viedä toteutuksen tasolle opetukseen.

Opiskelijoiden tarpeista muodostuneet asiakasprofiilikortit ovat hyödynnettävissä HOKS-keskusteluissa, opintotarjonnan ja mahdollisten tuentarpeiden suunnittelussa sekä työelämäyhteistyön kehittämisessä. On hyvä tiedostaa erilaisia oppimisen mahdollisuuksia ja herättää opiskelijat ajattelemaan urasuunnittelun puitteissa omalle uralle vaihtoehtoisia polkuja sekä mahdollisuuksia oman työn ”tuunaamiseen”. Opinnäytetyöntekijöiden kokemuksen sekä hiljaisen tiedon mukaan kauneudenhoitoalan työkentän mahdollisuuksia ei välttämättä tunnisteta tai niistä ei tiedetä riittävästi. Usein voidaan ajatella, että kauneudenhoitoala keskittyy lähinnä pintapuolisiin dekoratiivisiin asioihin eikä alaa myöskään sen vuoksi arvosteta, vaikka alan opetus- ja työmahdollisuudet ovat hyvin monimuotoiset, kuten opinnäytetyön tulokset osoittavat. Opinnäytetyö avaa kauneudenhoitoalan tulevaisuuden trendejä ja työmahdollisuuksia toimien myös näin ikään kuin inspiraation lähteenä alan opiskelijoille ja alasta kiinnostuneille.

Kehittämistyön tuotokset on suunniteltu vastaamaan toimeksiantajan tarpeita niin opetuksen kuin asiakastyytyväisyydenkin näkökulmasta. Kehitystyön tuoma hyöty toimeksiantajalle on siis toteuttamiskelpoinen tulevaisuuden työelämän tarpeisiin vastaava kauneudenhoitoalan opiskelun toteutusmalli, jonka toteuttaminen lisää asiakastyytyväisyyttä ja parantaa työelämäyhteistyötä. Nämä asiat puolestaan lisäävät oppilaitoksen vetovoimaisuutta. Kehitystyömme tukee myös toimeksiantajan strategista teemaa uudistaa pedagogista toimintakulttuuria ja digitaalista oppimista, jossa uudenlainen ajattelu ja kokeilukulttuuri ovat keskiössä. Jatkokehittämistoimenpiteenä tälle opinnäytetyölle olisikin mielenkiintoista esimerkiksi konstruktivisen tutkimuksen tai toimintatutkimuksen keinoin viedä tässä opinnäytetyössä syntyneitä tulevaisuuden osaamisen visiokartta -mallia eteenpäin konkreettiseksi toiminnaksi ja opetussisältöjen ja -mallien kehittämiseksi.

Työn laajempaa hyödynnettävyyttä pohtiessa voidaan todeta, että monet tässä opinnäytetyössä käsitellyt asiat, kuten megatrendit ja niiden vaikutus tulevaisuuden työhön, ovat globaaleja ja universaaleja ilmiöitä ja siten myös muille aloille hyödynnettävissä ja sovellettavissa olevia asioita. Tässä opinnäytetyössä tuotettua tietoa ja tulevaisuuden osaamisen visiokartan holistisen osaamisen mallia voidaan hyödyntää myös muiden ammatillisten perustutkintojen kehittämiseen, koska kokonaisvaltainen osaaminen sekä työvaltainen ja tiimioppimiseen perustuva osaamisen kehittäminen vastaavat tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Myös keskeinen kehitys, digitalisaatio, teknologisoituminen ja monikulttuurisuus koskettavat kaikkia aloja tavalla tai toisella. Lisäksi visiokartassa esiin nostettu ammattikorkeakouluyhteistyö kannustaa konkreettisesti kehittämään yhteistyötä, sillä se voisi tuottaa uudenlaisia jatko-opintopolkuja ammatillisen perustutkinnon jälkeen ja näin parantaa kauneudenhoitoalan osaamista myös korkeakoulutuksen näkökulmasta.

Tämän opinnäytetyön ennakointiprosessissa edettiin huolellisesti ja vaiheittaisesti sekä aineisto kerättiin systemaattisesti, vuorovaikutteisesti ja osallistaen työelämän edustajia, ammatillisia opettajia sekä opiskelijoita mukaan kehittämistyöhön. Tutkimukseen osallistuvia informoitiin tutkimuksen tarkoituksesta. Tutkimuksen menetelmäosuuteen haettiin tutkimuslupa Laurea-ammattikorkeakoululta ja Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta ennen tutkimuksen tekoa. Delfoi-tutkimukseen osallistuvien anonymiteetti suojattiin siten, että asiantuntijapaneeliin valittiin laajempi otos, jotta kyselyyn vastanneita ei voitu tunnistaa vastausten perusteella. eDelphi-työkalu mahdollisti myös vastausten anonymiuden ja vastaukset olivat suojassa opinnäytetyön tekijöiden käyttäjätunnuksen takana. Delfoi-paneelin päätyttyä paneeli suljettiin ja tulokset tallennettiin opinnäytetyöntekijöiden muistitikulle. Opinnäytetyön valmistuttua paneeli poistetaan eDelphi-ohjelmasta ja tutkimusaineisto hävitetään. Virtuaalisen World Cafén kysymykset toteutettiin myös anonymisti ja alle 18-vuotiaiden huoltajia tiedotettiin asiasta. Työpajan tulokset jäivät talteen Padlet-alustaan ja taulu poistetaan opinnäytetyön valmistuttua.

Tulokset analysoitiin ja raportoitiin objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Lähteet valittiin kriittisesti ja tietoperustassa hyödynnettiin mahdollisimman tuoreita, asiallisia ja aiheeseen soveltuvia kansallisia ja kansainvälisiä lähteitä eri tieteenaloilta, kuten vertaisarvioituja ja tieteellisiä artikkeleja tai kyseisen aihealueen asiantuntijoiden kirjoittamia julkaisuja ja teoksia. Lisäksi hyödynnettiin täydentäviä lähteitä mahdollisimman kokonaisvaltaisen tietoperustan aikaansaamiseksi. Tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointiin hyödynnettiin puolueettomien tahojen, kuten Sitran, Opetushallituksen ja Institute for the Future:n tuottamaa ennakointitietoa.

Tutkimuskysymyksiä selvittelemiseksi käytettiin useita eri menetelmiä, jolloin saatiin kattavasti vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Suurempi määrä asiantuntijahaastatteluja olisi voinut lisätä tutkimuksen luotettavuutta, jolloin useamman kysymyksen kohdalla asiat olisivat alkaneet todennäköisemmin kertautua. Haastateltavat asiantuntijat edustivat kuitenkin eri kauneudenhoitoalan liiketoimintaa, jolloin saatiin tuoreita näkökulmia tulevaisuuden osaamistarpeista ja uudenlaisia ja erilaisia näkökulmia myös alan tutkinnon kehittämiseen. Myös Delfoi-asiantuntijapaneelin luotettavuutta olisi voinut parantaa suurempi osallistujamäärä sekä useamman kierroksen Delfoi, jolloin tuloksissa olisi voitu päästä syvemmälle sekä saada enemmän erilaisia näkemyksiä kauneudenhoitoalan osaamisesta tulevaisuudesta. Toisaalta Delfoin skenaarioiden melko yksimieliset tulokset kertoivat, että kyseessä oleva tulevaisuus on toivottava ja todennäköinen ja näin ollen valmis tulemaan, mikäli ihmiset sen itse toteuttavat, joten tuloksia voidaan siltä osin pitää luotettavina. Delfoin tulosten luotettavuutta olisi voinut lisätä myös lomakkeen esitestaus, jolloin oltaisiin voitu varmistua, että kysymykset ovat ymmärrettäviä, sillä kahden viimeisen skenaarion kohdalla huomattiin, että kysymykset olivat monitulkintaisia ja vastauksissa oli hajontaa. Virtuaaliseen World Caféen osallistui 30:sta kutsutusta opiskelijasta 15. Tavoitteena oli luoda opiskelijoista asiakasprofiilit

sekä hyödyntää opiskelijoiden näkemyksiä megatrendien muokkaamista osaamistarpeista. Vastauksia saatiin riittävästi, koska niissä nähtiin saturaatiota eli kylläntymistä. Tuloksia voidaan siis pitää luotettavina ja sovellettavina tutkinnon kehittämiseen.

Opinnäytetyöprosessin aikana on herännyt paljon uusia kysymyksiä, kun vastaan on tullut uusia tutkimuksia ja näkökulmia sekä tulevaisuussignaaleja, joita tässä työssä ei olla käsitelty tai joihin ei olla saatu vastausta, joten lisää tietoa tarvitaan tulevaisuudessa korostuvista osaamistarpeista. Yksi työn jatkotutkimusidea voisikin olla kartoittaa tarkemmin alan substanssiin liittyviä osaamistarpeita, jolloin tulevaisuuden osaamisen visiokartan moduulien sisältöjä voitaisiin kehittää edelleen. Voisikin todeta, että ennakoitiprosessi ei varsinaisesti pääty koskaan, vaan elää ja kehittyy koko ajan.

Tämä opinnäytetyöprosessi on kehittänyt henkilökohtaista asiantuntijuutta. Se on vaatinut paljon itsensä johtamisen taitoa, kurinalaisuutta ja määrätietoisuutta sekä edellyttänyt muutoksetteryttä. Prosessin aikana on voitu hyödyntää opinnäytetyöntekijöiden aiempaa osaamista, koulutusta sekä estenomi YAMK-opintojaksojen antia. Prosessin aikana on saatu todeta, että kollektiivisen oppimisen ja osaamisen jakamisen voima on saanut aikaan paljon niin henkilökohtaisen osaamisen kehittymisen näkökulmasta kuin myös tämän opinnäytetyön lopputuloksen näkökulmasta. Kuten on saatu konkreettisesti todeta tämän prosessin aikana, maailma muuttuu nopeasti. Jatkuva ja ketterä oppiminen, kokonaisuuksien hahmottaminen, yhdessä tekeminen ja ideointi, uusien ratkaisujen löytyminen ja muutosvalmius ovatkin avainmuutoksessa mukana pysymiseen ja toiminnan kehittämiseen. Vaikka tässä opinnäytetyössä moni näkökulma on jo olemassa oleva ja tiedostettu asia, kannustaa sen anti uudenlaiseen ja tulevaisuustietoiseen ajatteluun sekä korostaa sellaisen osaamisen tärkeyttä kauneudenhoitoalalla, joka on tähän saakka jäänyt vähemmälle huomiolle toisen asteen kauneudenhoitoalan tutkimuksessa. Tulevaisuutta ei tarvitse jäädä odottamaan, vaan on aktiivisesti itse toimittava muutoksen aikaansaamiseksi.

Lähteet

- Aalto, H-K., Ahokas, I. & Kuosa, T. 2008. Yleissivistys ja osaaminen työelämässä 2030 - menestyksen eväät tulevaisuudessa hankkeen loppuraportti. Tulevaisuuden tutkimuskeskus ja Turun kauppakorkeakoulu.
- Alastalo, M., Vaittinen, T. & Åkerman, M. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja, 211-230. Vastapaino.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino
- Ahvenharju, S., Minkkinen, M. & Lalot, F. 2018. The five dimensions of Futures Consciousness. *Futures*, 104, 1-13. doi:10.1016/j.futures.2018.06.010
- Antonacopoulou, E. Fitzgerald, L. 1996. Reframing competency in management development. *Human Resource Management Journal*, 6(1), 27-49.
- Ammattibarometri. 2019. Työllistymisen näkymät eri ammateissa. Viitattu 22.12.2019. <https://www.ammattibarometri.fi/kartta2.asp?vuosi=19ii&ammattikoodi=5142&kieli=fi>
- Askeleet ammattiosaamiseen 2025. Ammatillisen koulutuksen kehittämissyhdystys. Viitattu 27.12.2019. https://www.amke.fi/media/julkaisuja/amke_askeleet_ammattiosaamiseen_02.pdf
- Asplund, R., & Kauhanen, A. 2018. Teknologinen kehitys, ammattirakenteiden muutos ja osaaminen. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 1. Hämeenlinna: Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry, 91-98.
- Bargh, B. 2018. Cosmetics Business. Revieve builds Digital Beauty Platform for retailers and brands. Viitattu 20.1.2020. https://cosmeticsbusiness.com/news/article_page/Revieve_builds_Digital_Beauty_Platform_for_retailers_and_brands/140373
- Beauchemin, J., Hutchins, T. & Patterson, F. 2008. Mindfulness Meditation May Lessen Anxiety, Promote Social Skills, and Improve Academic Performance Among Adolescents With Learning Disabilities. *Complementary Health Practice Review*. 13. 34-45. 10.1177/1533210107311624.
- Beauty Business Journal. 2019. The Future of Beauty: Trends Shaping The Global Beauty Industry In 2020. Viitattu 20.2.2020. <https://beautybusinessjournal.com/the-future-of-beauty-trends-shaping-the-global-beauty-industry/>
- Boam, R. & Sparrow, P.R. 1992. The rise and rationale of competency-based approaches. Teoksessa Boam, R. & Sparrow, P.R. (toim.) *Designing and Achieving Competency: A Competency Based Approach to Developing People and Organisations*, McGraw-Hill, London. 3 - 15.
- Boyatzis, R. E. 2008. Competencies in the 21st century. *Journal of Management Development*, 27(1), 5-12. doi:10.1108/02621710810840730
- Brauer, S. 2019. Digital Open Badge-Driven Learning Competence-based Professional Development for Vocational Teachers. Academic Dissertation. *Acta Universitatis Lapponiensis*, 380. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Brundiers, K. & Wiek, A. 2017. Beyond Interpersonal Competence: Teaching and Learning Professional Skills in Sustainability. *Education Sciences*, 7.
- Cairns, L., & Malloch, M. 2011. Theories of work, place and learning: New directions. Teoksessa L. Cairn, B. N. O'Connor, K. Evans, & M. Malloch (toim.) *The SAGE handbook of*

workplace learning. London: SAGE Publications, 3-16.

CB Insights. Technology Market Intelligence. 2019. 15 Trends Changing The Face Of The Beauty Industry In 2020. Viitattu 2.2.2020. <https://www.cbinsights.com/research/report/beauty-trends-2019/>

Chang, W. & Chen, S. 2015. The impact of World Café on entrepreneurial strategic planning capability. *Journal of Business Research*, 68(6), 1283-1290. doi:10.1016/j.jbusres.2014.11.020

Communal news. 2019. Massive Demand for Skin Care Products Elevates Halal Cosmetics Market. Viitattu 20.3.2020. <https://communalnews.com/massive-demand-for-skin-care-products-elevates-halal-cosmetics-market/>

Cosmetics Business. 2019. Cosmetics Business forecasts 5 Global Beauty Trends of 2020 in new report. Viitattu 15.1.2020. https://www.cosmeticsbusiness.com/news/article_page/Cosmetics_Business_forecasts_5_Global_Beauty_Trends_of_2020_in_new_report/160773

Cosmetics Business. 2019. Cosmetics Business reveals 5 ways Fast Beauty is disrupting the industry, in new Trend Report. Viitattu 15.1.2020. https://www.cosmeticsbusiness.com/news/article_page/Cosmetics_Business_reveals_5_ways_Fast_Beauty_is_disrupting_the_industry_in_new_Trend_Report/150909#beautyapps

Cosmetics Business. 2019. CEW's 3 top tips for being a woman in the beauty business. Viitattu 15.1.2020. https://www.cosmeticsbusiness.com/news/article_page/CEWs_3_top_tips_for_being_a_woman_in_the_beauty_business/158256

Cosmetics Europe. 2019. Innovation and Future Trends in the Cosmetics Industry. Viitattu 15.3.2020. <https://cosmeticseurope.eu/cosmetics-industry/innovation-and-future-trends-cosmetics-in-dustry/>

Council of the European Union. 2018. Key competences for Lifelong learning. Viitattu 15.3.2020. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_9009_2018_INIT&from=EN

Davies, A., Fidler, D. & Gorbis, M. 2011. Future Work Skills 2020. Institute for the Future. Viitattu 30.12.2019. http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf

De Caterina, F. 2019. "Sharing Beauty With All": Sustainability According to L'Oréal Italia. *Symphonya*. Milan, 59-67. DOI:10.4468/2019.1.05. Viitattu 29.4.2020. <https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/docview/2363887450>

Denning, S. 2016. How to make the whole organization "Agile". *Strategy & Leadership*, 43(6), 10-17. doi:10.1108/SL-09-2015-0074

eDelphi-prosessi. Delfoi-menetelmän verkkosovellus. eDelphi.org. Viitattu 16.4.2020. <https://www.edelphi.org/help.page?documentId=28417>

Edward, A. 2019. Global cosmetic recruitment. *Cosmetics & personal care industry salary survey 2018/19*.

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2006. *Palvelut 2020 - Osaaminen kansainvälisessä palveluyhteiskunnassa*. Viitattu 11.1.2020. <https://docplayer.fi/146564-Palvelut-2020-osaaminen-kansainvalisessa-palveluyhteiskunnassa.html>

European Qualifications Framework. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning. Viitattu 25.2.2020. https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/leaflet_en.pdf

Fidler, D. 2016. Future skills - Update and Literature Review. Hamilton: Institute for the future.

Franssila, H., Okkonen, J. & Savolainen, R. 2014. Tietotyön informaatioergonomia arviointi- ja kehittämismenetelmä. Tampereen yliopisto. Viitattu 1.3.2020. https://ttk.fi/files/5077/Tietotyön_informaatioergonomian_arviointi_ ja_ kehittämismenetelmä2014.pdf

Global Cosmetic Industry. 2017. The Beauty Innovator`s Resource. Beauty`s fast future. Viitattu 15.1.2020. <https://www.gcimagazine.com/business/marketing/Beautys-Fast-Future-456514693.html>

Global Cosmetic Industry. 2017. Beauty`s Eco-ethical Future. Viitattu 15.1.2020. <https://www.gcimagazine.com/business/management/sustainability/Beautys-Eco-ethical-Future-450110333.html>

Global Cosmetic Industry. 2016. Universal Beauty. Multinationals are missing out on multicultural beauty.pdf.

Grabenhofer, R. 2019. Cosmetics Move Sustainability Forward. Cosmetics & Toiletries. Viitattu 3.5.2020. <https://www.cosmeticsandtoiletries.com/research/universitydata/Cosmetics-Move-Sustainability-Forward-558492271.html>

Green, F. 2008. The growing importance of generic skills. Canterbury: Department of Economics, Keynes College, University of Kent.

Hager, P. 2011. Theories of workplace learning. Teoksessa Malloch, M., Cairns, L., Evans, K. & O`Connor B.N. (toim.), The SAGE handbook of workplace learning. London: SAGE Publications Ltd, 17-32.

Hajkowicz, S.A., Reeson, A., Rudd, L., Bratanova, A., Hodgers, L., Mason, C. & Boughen, N. 2016. Tomorrow`s Digitally Enabled Workforce: Megatrends and scenarios for jobs and employment in Australia over the coming twenty years. CSIRO, Brisbane.

Halmaghi, E. 2018. From the traditional organization to the learning organization. Journal of Defense Resources Management, 9(1), 98-103.

Hanhijoki, I., Katajisto, J., Kimari, M. & Savioja, H. 2011. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2025 - Ennakointituloksia tulevaisuuden työpaikoista ja koulutustarpeista. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy

Hanhinen, T. 2010. Työelämäosaaminen: kvalifikaatioiden luokitusjärjestelmän konstruointi. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Hiltunen, E. 2019. Tulossa huomenna - miten megatrendit muokkaavat tulevaisuuttamme. Viro: Printbest.

Hiltunen, E. 2017. Mitä tulevaisuuden asiakas haluaa. Trendit ja ilmiöt. Juva: Bookwell Digital.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.-16. painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Heilala, V. ym. 2017. Dare 2030 - Oppimisen tulevaisuuksissa. Helsinki: Metodix

Helakorpi, S. 2005. Työn taidot - ajattelua, tekoja ja yhteistyötä. HAMK. Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Helakorpi, S. 2009. Osaaminen ja sen tunnistaminen työelämän ja koulutuksen yhteisenä käsitteenä. *Osaaja.net*. 4/2009. Viitattu 24.12.2019. https://arkisto.uasjournal.fi/osaaja_2009-4/Helakorpi%20PDF.pdf

Helakorpi, S. 2010a. Koulu oppivana ja verkostoituvana laatuorganisaationa. Teoksessa Helakorpi, S., Aarnio, H. & Majuri, M. (toim.) *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin*. Hämeenlinna: HAMK Julkaisut, 81-100.

Helakorpi, S. 2010b. Yhteiskunta ja työ. Teoksessa Helakorpi, S., Aarnio, H. & Majuri, M. (toim.) *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin*. Hämeenlinna: HAMK Julkaisut, 19-29.

Helakorpi, S. 2010c. Johdanto: käsityksemme maailmasta, ihmisestä ja oppimisesta. Teoksessa Helakorpi, S., Aarnio, H. & Majuri, M. (toim.) *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin*. Hämeenlinna: HAMK Julkaisut, 7-17.

Helakorpi, S. 2010d. Työ ja ammattitaito. Teoksessa Helakorpi, S., Aarnio, H. & Majuri, M. (toim.) *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin*. Hämeenlinna: HAMK Julkaisut, 55-80.

Helsingin kaupunki. 2019. Stadin ammatti- ja aikuisopisto. Viitattu 25.12.2019. <https://www.hel.fi/amatillinen/fi/esittely/stadin-ammattiopisto/toiminta-arvot/>

Helsingin kaupunki. 2017a. Ammatillinen koulutus uudistuu. Kasvatuksen ja koulutuksen uutiskirje. Viitattu 26.12.2019. <http://www.kaskonuutiskirje.fi/etusivu/amatillinen-koulutus-uudistuu.html?p79=20>

Helsingin kaupunki 2017b. Helsingin kasvatus ja koulutus. Viitattu 20.1.2020 https://www.hel.fi/static/liitteet/kasvatuksen-ja-koulutuksen-toimiala/Kasko_toimialan_esittely_300517.pdf

Hulshult, A. & Krehbiel, T. 2019. Using Eight Agile Practices in an Online Course to Improve Student Learning and Team Project Quality. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 19(3), 55-67. doi:10.33423/jhetp.v19i3.2116

Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Ladattava digitaalinen julkaisu.

Institute for the future. 2011. Future Work Skills 2020. Viitattu 30.12.2019. http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf

Institute for the future. 2013. From educational institutions to learnin flows. Viitattu 13.4.2020. http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1580-IFTF_Future_of_Learning_01.pdf

Isacsson, A., Passos Ascencáo, M. & Gore, K. 2015. Peleistä vauhtia oppimiseen - käytännön esimerkkejä pelipedagogiista. Teoksessa Laukia, J., Isacsson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.) *Katu-uskottava ammatillinen koulutus - Uusia ratkaisuja oppimiseen*. Helsinki: Haaga Helia Ammattikorkeakoulu, 115-121.

Jalonen, H., Lehti, M., Tonteri, A., Koskelo, M., Nousiainen, A.K. & Jäppinen, T. 2017. Signaaleista tulevaisuustarinoihin. Ennakoinnin lyhyt käsikirja. Tampere: Juvenes Print - Suomen yliopistopaino

- Jeris, L., Johnson, K., Isopahkala, U., Winterton, J. & Anthony, K. 2005. The Politics of competence: Views from around the Globe. *Human Resource Development International*, 8(3), 379-384. doi:10.1080/13678860500163879
- Joensuu-Salo S., Sorama K. 2016. Megatrends and innovations: a gender approach. *Entrepreneurship, innovation and regional development (EIRD 2016) June 28-29, 2016: conference papers*. European Council for Small Business and Entrepreneurship.
- Jones, A. 2009. Generic Attributes as Espoused Theory: The Importance of Context. *Higher Education: The International Journal of Higher Education and Educational Planning*, 58(2), p. 175. doi:10.1007/s10734-008-9189-2
- Jokinen, J. & Sieppi, A. 2018. Sosiaaliset taidot ovat entistä tärkeämpiä työelämässä. *Talous ja yhteiskunta* 2/2018. Viitattu 1.3.2020. <http://www.la-bour.fi/ty/tylehti/ty/ty22018pdf/ty22018JokinenSieppi.pdf>
- Kaarakainen, S-S. & Kaarakainen, M-T. 2018. Tulevaisuuden toivot - Digitaalisten medioiden käyttö nuorten osallisuuden ja osaamisen lähteenä. *Media & viestintä* 41/2018: 4, 235-254
- Kaarakainen, M-T., Kaarakainen, S-S. & Kivinen, A. 2018. Seeking adequate competencies for the future: The Digital Skills of Finnish Upper Secondary School Students, *Nordic Journal of Science and Technology Studies (NJSTS)* 6 (1): 4-20. Viitattu 1.3.2020. <https://www.ntnu.no/ojs/index.php/njsts/article/view/2520>
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Viitattu 8.12.2019. <https://karvi.fi/2017/05/16/amatillisen-peruskoulutuksen-kestavan-kehityksen-oppimistulokset-arvioitu-opiskelijoiden-osaaminen-hyvalla-tasolla-koulutuksen-jarjestajilla-viela-petrattavaa/>
- Kantar Group Company. 2015. Tavaroiden verkkokauppa kasvaa taantumasta huolimatta. Viitattu 10.4.2020. <https://www.kantar.fi/uutiset/tavaroiden-verkkokauppa-kasvaa-taantumasta-huolimatta>
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. SSN 1456-2332, 176. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karjalainen, H., Lindén, J. & Eskola, J. Tulevaisuustaidot ja Open Badges -osaamismerkkit. Osaamismerkkien haasteet ja mahdollisuudet korkeakoulutuksessa. Viitattu 2.2.2020. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/105000/tulevaisuustaidot_ja_open_badges_osaamismerkkit.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kasve Oy. 2017. Viitattu 20.3.2020. <https://www.kasve.fi/en/luonnonkosmetiikan-trendit/>
- Kilpeläinen, P. & Vettenniemi, J. 2018. Ammatillisen koulutuksen tuottaman osaamisen työelämärelevanssi muuttuvassa maailmassa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 5/2018. Hämeenlinna: Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry, 66-71.
- Koivunen, N. 2009. Collective expertise: Ways of organizing expert work in collective settings. *Journal of Management & Organization*. 15. 258-276. 10.1017/S1833367200002820.
- Kools, M. and Stoll L. 2016. "What Makes a School a Learning Organisation?", *OECD Education Working Papers*, No. 137, OECD Publishing, Paris. Viitattu 24.3.2020. <http://dx.doi.org/10.1787/5jlwm62b3bvh-en>
- Kukkonen, T., Sihvo, P., Helminen, J., Immonen, M., Moisio, E-L., Poutanen, M. & Tiikkaja J. 2016. Kokemuksia tulevaisuuden osaamistarpeiden luotaamisesta. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalojen erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen 2016. Karelia ammattikorkeakoulu.

- Kuusi, O. 2013. Delfoi-menetelmä. Teoksessa Kuusi, O., Bergman, T., & Salminen, H. (toim.) Miten tutkimme tulevaisuuksia? 3. painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino, 248-266.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Viitattu 12.12.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>
- Le Deist, F. D. & Winterton, J. 2005. What Is Competence? Human Resource Development International, 8(1), 27-46. doi:10.1080/1367886042000338227
- Lehtonen, S., Simola, L., Vainio, J. & Nieminen, T. Yrittäjyyskasvatuksen työkirja. Valtakunnallinen YES ry. Viitattu 29.2.2020. https://yesverkosto.fi/wp-content/uploads/2019/02/YES_Yrittajyyskasvatuksen_tyokirja_2018.pdf
- Leveälahti, S., Nieminen, J. Nyssölä, K., Suominen, V. & Kotipelto, S. 2019. Osaamisrakenne 2035. Alakohtaiset tulevaisuuden osaamistarpeet ja koulutuksen kehittämishaasteet - Osaamisen ennakoitintilaisuuden ennakoitintuloksia. Opetushallitus. Viitattu 29.2.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamisrakenne_2035.pdf
- Leveälahti, S., Savioja, H., Hanhijoki, I & Nieminen, J. 2015. Esiselvitys aikuiskoulutuksen ennakoitintilaisuudesta. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.
- Linturi, H. & Rubin, A. 2011. Toinen koulu, toinen maailma - Oppimisen tulevaisuus 2030. Turku: Uniprint Suomen yliopistopaino.
- Lombardo, M. & Eichinger, R. 2000. High potentials as high learners. Human Resource Management, 39(4), 321-329. doi:10.1002/1099-050X(200024)39:43.0.CO;2-1
- Longmuss, J., Höhne, B., Bräutigam, S. & Oberländer, A. 2016. Agile learning: Bridging the gap between industry and university a model approach to embedded learning and competence development for the future workforce.
- Longmuß, J. & Höhne, B. P. 2017. Agile Learning for Vocationally Trained Expert Workers. Expanding Workplace-based Learning One Sprint at a Time. Procedia Manufacturing, 9, 262-268. doi:10.1016/j.promfg.2017.04.003
- Luoma-aho, V. & Sulopuisto, O. (toim.) 2017. Tulevaisuuden koulutuksen käsikirja. Askelmerkkejä kestävä koulutuksen kehittäjille. Viitattu 9.2.2020. <https://media.sitra.fi/2017/07/08101022/Selvityksia1241.pdf>
- Löytänä, J. & Kortesoja, K. 2011. Asiakaskokemus: palvelubisneksestä kokemusbisnekseen. Helsinki. Talentum.
- Maier, M. 2011. Validation of non formal and informal learning. Journal for Perspectives of Economic, Political, and Social Integration, 17(1-2), p. 77. doi:10.2478/v10241-012-0011-9
- Majavesi, M. 2010. Ennakointimenetelmiä. Viitattu 15.3.2020. http://www.pilkahdus.fi/sites/default/files/51_ennakointimenetelmia.pdf
- Malaska, P. 2013. Tulevaisuustietoisuudesta ja tulevaisuudesta tietämisestä - Tulevaisuus mielenkiinnon kohteena. Teoksessa Kuusi, O., Bergman, T., & Salminen, H. (toim.) Miten tutkimme tulevaisuuksia? 3. painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino, 14-22.
- Mannermaa, M. 2004. Heikoista signaaleista vahva tulevaisuus. 2. painos. Porvoo: WS Bookwell.
- Meristö, T., Molarius, R., Leppimäki, S., Laitinen, J. & Tuohimaa, H. Laadukas SWOT. Työkalu pk-yrityksen innovaatiovetoisen tulevaisuuden menestyksen turvaamiseksi. Turku: Åbo Akademi.

Meristö, T. 2013. Skenaariotyöskentely strategisessa johtamisessa. Miksi skenaarioita? Teoksessa Kuusi, O., Bergman, T., & Salminen, H. (toim.) Miten tutkimme tulevaisuuksia? 3. painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino, 179-187.

Metodix Oy. 2014. Osmo Kuusi: Delfoi-metodi. Viitattu 15.3.2020. <https://metodix.fi/2014/05/19/kuusi-delfoi-metodi/>

Metsämuuronen, J. 2001. Perusosaaminen sosiaali- ja terveystalalla. Teoksessa Sosiaali- ja Terveystalalla tulevaisuutta etsimässä. International Methelp Ky, 122 - 136.

Miettinen, S., Koivisto, M., Hämäläinen, K., Vilkkä, H., Mattelmäki, T., Vaajakallio, K., Kalliomäki, A., Ruuska, J. & Vaahtojärvi, K. 2011. Palvelumuotoilu - uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen. Helsinki. Teknologiainfo Teknova Oy.

Miles, A. 2013. Agile learning: Living with the speed of change. *Development and Learning in Organizations: An International Journal*, 27(2), 20-22. doi:10.1108/14777281311302058

Mulder, M. 2017. A five-component future competence (5CFC) model. *The Journal of Agricultural Education and Extension*, 23(2), 99-102.

Mäki, K. 2015. Pedagame Designer - monimuotoistuva opettajuus. Teoksessa Laukia, J., Isacson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.) Katu-uskottava ammatillinen koulutus - Uusia ratkaisuja oppimiseen. Helsinki: Haaga Helia Ammattikorkeakoulu, 31-43.

Nielsen. 2015. Green generation: Millennials say sustainability is a shopping priority. Viitattu 2.4.2020. <https://www.nielsen.com/us/en/insights/article/2015/green-generation-millennials-say-sustainability-is-a-shopping-priority/>

Noguera, I., Guerrero-Roldán, A. & Masó, R. 2018. Collaborative agile learning in online environments: Strategies for improving team regulation and project management. *Computers & Education*, 116, 110-129. doi:10.1016/j.compedu.2017.09.008

Nurmi, E. 2019. Maahanmuuttajataustainen työvoima Helsingissä. Luento 20.11.2019.

Nyyssölä, K. 2012. Ennakointi, alueellinen vaikuttavuus ja Foucault. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 3/2012. Hämeenlinna: Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry, 4-10.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

Ohvo, S. & Immonen, T. 2015. Yksilöllisyyttä ja joustavuutta opintopolkuihin. Teoksessa Laukia, J., Isacson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.) Katu-uskottava ammatillinen koulutus - Uusia ratkaisuja oppimiseen. Helsinki: Haaga Helia Ammattikorkeakoulu, 107-114.

Opetushallitus 2018a. Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto. Viitattu 22.12.2019. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/6934926>

Opetushallitus. 2019b. Vertaisarvioinnin arviointialueet ja -kriteerit ammatilliseen koulutukseen. Viitattu 8.12.2019. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/valmis_vertaisarvioinnin_arviointialueet_ja_kriteerit_fi_net_19_03_21.pdf

Opetushallitus. 2019c. Osaaminen 2035 - Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Viitattu 26.1.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Ammatillisen koulutuksen reformi uudistaa koulutuksen vastaamaan opiskelijoiden ja työelämän tarpeita. Viitattu 25.1.2020. https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ammatillisen-koulutuksen-reformi-uudistaa-koulutuksen-vastaamaan-opiskelijoiden-ja-tyoelaman-tarpeita

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016a. Osaamis- ja koulutustarpeiden valtakunnallisen ennakoinnin kehittäminen. Viitattu 15.2.2020. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74851/okm10.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016b. Päätös OKM/43/040/2016. Viitattu 16.2.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/okmn-paatos-30.8.2016-osaamisen-ennakointifoorumi-allekirjoitettu_0.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Jatkuvan oppimisen Suomi - osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto. Viitattu 16.2.2020. <https://minedu.fi/documents/1410845/7127789/Jatkuvan+oppimisen+Suomi.+Osaamisen+tulevaisuuspaneelin+kannanotto/65054d4e-122e-46da-8fdf-f5795c57f188/Jatkuvan+oppimisen+Suomi.+Osaamisen+tulevaisuuspaneelin+kannanotto.pdf>

Opetus ja kulttuuriministeriö. 2019. Kohti huippulaatua. Ammatillisen koulutuksen laatustrategia vuoteen 2030. Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto. Viitattu 12.12.2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-657-7>

Opetusministeriö. 2008. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Kohti kestävästä kehitystä pedagoginen lähestymistapa. Yliopistopaino.

Osaamisen ennakointifoorumi. 2019. Koulutuksen kehittämisehdotukset. Viitattu 26.12.2019. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamisen-ennakointifoorumin-koulutuksen-kehittamisehdotukset-04042019.pdf>

Otala, L. 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Otala, L. 2018. Ketterä oppiminen: Keino menestyä jatkuvassa muutoksessa. Helsinki: Kaupakamari.

Paaso, A. 2012. Osaava ammatillinen opettaja 2020. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 3/2012. Hämeenlinna: Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry, 46-56.

Parry, S.B. 1996. The quest for competencies: competency studies can help you make HR decision, but the results are only as good as the study. Training, Vol. 33, No. 7, 48-56.

Parsons, S. 2019. How to achieve your beauty career ladder goals, according to Rituals' Managing Director. Cosmetics Business. Viitattu 15.1.2020. https://www.cosmeticsbusiness.com/news/article_page/How_to_achieve_your_beauty_career_ladder_goals_according_to_Rituals_Managing_Director/155031

Parviainen, J. 2006. Kollektiivinen asiantuntijuus. Viitattu 24.12.2019. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65372/kollektiivinen_asiantuntijuus_2006.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Paschou, T., Adrodegari, F., Rapaccini, M., Saccani, N. & Perona, M. 2018. Towards Service 4.0: A new framework and research priorities. Procedia CIRP, 73, pp. 148-154. doi:10.1016/j.procir.2018.03.300

Pohjola, A. & Särkelä, R. 2011. Sosiaalisesti kestävä kehitys. Vaasa: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

- Pouru, L. & Niinisalo, L. 2018. Miten teillä ymmärretään ennakointi? Tulevaisuustiedon parempi integrointi päätöksentekoon edellyttää jaettua ymmärrystä ennakoinnin luonteesta ja eri rooleista. Viitattu 7.3.2020. <https://www.sitra.fi/blogit/miten-teilla-ymmarretaan-ennakointi/>
- Pudaruth, S., Juwaheer, T. & Seewoo, Y. 2015. Social Responsibility Journal. Survey. Bingley Vol. 11, Iss. 1, 179-198. Viitattu 4.4.2020. https://www.researchgate.net/publication/273490749_Gender-based_differences_in_understanding_the_purchasing_patterns_of_eco-friendly_cosmetics_and_beauty_care_products_in_Mauritius_A_study_of_female_customers
- Pylväs, L. & Roisko, H. 2012. Kauneudenhoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeet. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 3/2012. Hämeenlinna: Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry, 26-39.
- Pylväs, L. 2018. Development of Vocational Expertise and Excellence in Formal and Informal Learning Environments. Academic Dissertation. Acta Universitatis Tamperensis, 2353. Tampere: Suomen Yliopistopaino - Juvenes Print.
- Pölonen, P. 2020. Tulevaisuuden lukujärjestys. Helsinki. Otava.
- Raudasoja, A., Heino, S. & Rinne, S. (2019). Osaamidentiteetin rakentuminen ammatillisessa koulutuksessa. HAMK Unlimited Journal 5.8.2019. Viitattu 25.2.2020. <https://unlimited.hamk.fi/amatillinen-osaaminen-ja-opetus/osaamidentiteetin-rakentuminen>
- Rintala, H. & Nokelainen, P. Työn murros haastaa ammatillisen koulutuksen. Talous ja yhteiskunta 2/2018, 56-60.
- Robinson, N. 2020. Arthur Edward. Global cosmetic recruitment. Sähköpostikirjeenvaihto 17.2.2020.
- Royle, K. and Nikolic, J. 2016. A modern mixture, agency, capability, technology and 'scrum': agile work practices for learning and teaching in schools, Journal of Education and Social Policy, 3(3), 37-47.
- Rubin, A. 2003. Tulevaisuuden tutkimuksen käsitteitä. Teoksessa Kamppinen, M., Kuusi, O. & Söderlund, S. (toim.) Tulevaisuuden tutkimus. Perusteet ja sovellukset. 2. painos. Tampere: Tammerpaino, 887-906.
- Rubin, A. 2004. Tulevaisuudentutkimus tiedonalana. TOPI - Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaalit. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. Viitattu 7.3.2020. <https://tulevaisuus.fi/menetelmat/toimintaympariston-muutosten-tarkastelu/heikot-signaalit/>
- Ruohotie, P. 2010. Metakognitiiviset taidot ja ammatillinen kasvu asiantuntijakoulutuksessa. Teoksessa Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. 1.-3. painos. Vantaa: Hansaprint Oy, 108-122.
- Räkköläinen, M., Metsämuuronen, J., Holopainen, J. & Hievanen, R. 2017. Kestävän kehityksen osaaminen, opetus ja koulutuksen järjestäjän toiminta ammatillisissa perustutkinnoissa. Julkaisut 12:2017. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Saikkonen, S., Härkönen, A. & Järvinen, M-R. 2007. Koulutusorganisaation rooli ja haasteet alueellisessa ennakoinnissa. Ammattikasvatuksen Aikakauskirja 4. 2007. Koulutuksen määrän ja tarpeiden kohtaaminen. Helsinki: OKK-säätiö.
- Sandberg, J. 1994. Human competence at work: an interpretative approach. Göteborg: Bas

- Santa, M. & Nurcan, S. 2016. Learning organization modelling patterns. *Knowledge Management Research & Practice*, 14 (1), 106-125. doi:10.1057/kmrp.2014.22
- Shahbandeh, M. 2019. Global market value for natural cosmetics from 2018 to 2027. Viitattu 15.4.2020. <https://www.statista.com/statistics/673641/global-market-value-for-natural-cosmetics/>
- Siikaniemi, L., Saikkonen, S. & Härkönen, A. 2010. Innovaatiojärjestelmä haastaa osaamisen ennakkoinnin. Teoksessa Saikkonen S. (toim.) Osaavaa työvoimaa ja aluekehittämistä. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu, sarja C, osa 68. Tampereen yliopistopaino, 10-29.
- Singh, H & Gera, M. 2015. Generic Skills for Sustainable Development. *Paripex, Indian journal of research*. 4. 290-292.
- Sitra. 2017. Työ 2040 - skenaarioita työn tulevaisuudesta. Helsinki: Demos.
- Sitra. 2019. Kohti osaamisen aikaa. Viitattu 2.2.2020. <https://media.sitra.fi/2019/02/06165242/kohti-osaamisen-aikaa.pdf>
- Sitra 2020. Megatrendikortit. Viitattu 28.2.2020. <https://media.sitra.fi/2020/01/15141544/megatrendikortit-2020.pdf>
- Spencer, L. M., Jr., & Spencer, S. M. 1993. *Competence at work: Models for superior performance*. New York: Wiley
- Steventon, K. 2017. K-beauty: Eastern Ritual vs. Western Pace, Adopting a Mindset. *Cosmetics & Toiletries*. Viitattu 7.5.2020. <https://www.cosmeticsandtoiletries.com/research/methodsprocesses/K-beauty-Eastern-Ritual-vs-Western-Pace-Adopting-a-Mindset-420656713.html>
- Suomen Setlementtiliitto. 2015. Opas deliberatiivisen World Cafén järjestämiseen.pdf. Viitattu 15.1.2020. www.setlementti.fi
- Sydänmaanlakka, P. 2007. Älykäs organisaatio. Tiedon, osaamisen ja suorituksen johtaminen. Helsinki: Talentum.
- Tapani, A. & Salonen, A. 2019. Myönteisten oppimiskokemusten tekijät ja uudistuva opettajuus ammatillisessa koulutuksessa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 21(2). Viitattu 14.12.2019. <https://akakk.fi/wp-content/uploads/AKAKK-2.19-Tapani-et-al.pdf>
- Teknokemian Yhdistys Ry. 2020. Yhä useampi ostaa kosmetiikkaa verkkokaupasta. Viitattu 8.4.2020. http://www.teknokemia.fi/fin/teknokemian_yhdistys/ajankohtaista/2020/04/yha-useampi-ostaa-kosmetiikkaa-verkkokaupasta
- Toiminen, M. 2017. Välähdyksiä tulevaisuudesta. Kymmenen teesiä uuden työn syntymisestä, yritysten muutoksesta ja yksilön mahdollisuuksista työn murroksessa. Helsinki: Multiprint.
- Toivonen, T. 2020. Vain puolet Suomen maahanmuuttajanaisisista käy töissä - Tässä keinoja, joilla heidät saataisiin pois kotoa. Yle. Viitattu 10.4.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11167817>
- Tulevaisuuden tutkimuskeskus. 2020. Topi: tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali. Turun kauppakorkeakoulu. Turun yliopisto. Viitattu 29.3.2020. <https://tulevaisuus.fi/menetelmat/delfoi-tyoskentely/>
- Tuomi, L. M. & Sumkin, T. 2012. Osaamisen ja työn johtaminen - Organisaation oppimisen oivalluksia.
- Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.

Turvallinen kosmetiikka. 2019. Kosmetiikan tärkeimmät trendit vuonna 2019: Vastuullisuus nousemassa yhä keskeisämmäksi teemaksi. Viitattu 15.3.2020. <https://www.turvallinen-kosmetiikka.fi/l/zero-waste-vuoden-2019-kosmetiikkatrendi/>

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Sähköinen julkaisu. Talentum Media Oy.

Tynjälä, P. 2008. Perspectives into learning at the workplace. *Educational Research Review*, 3(2), 130-154. doi:10.1016/j.edurev.2007.12.001

Ursin, J. & Hyytinen, H. 2010. Mitä korkeakoulutuksessa opitaan? Esimerkkinä AHELO. Teoksessa R. Laukkanen (toim.). Pisa, PIAAC, AHELO. Miksi ja miten OECD mittaa osaamista? (s. 65-70). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:17.

Uusi koulutus -foorumi. 2015. Maa, jossa kaikki rakastavat oppimista. Helsinki: Sitra.

Vanhalakka-Ruoho, M. 2010. Professionaalisuus - omissa vai muiden käsissä? Teoksessa Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. 1.-3. painos. Vantaa: Hansaprint Oy, 124-143.

van Der Helm, R. 2009. The vision phenomenon: Towards a theoretical underpinning of visions of the future and the process of envisioning. *Futures*, 41(2), 96-104. doi:10.1016/j.futures.2008.07.036

Wilson, R. 2013. Skills anticipation –The future of work and education. *International Journal of Educational Research* 61, 101-110. doi:10.1016/j.ijer.2013.03.013

Winterton, J. 2009. Competence across Europe: Highest common factor or lowest common denominator. *Journal of Industrial Training*, 33(8/9), 681-700.

Weigel, T., Mulder, M. & Collins, K. 2007. The concept of competence in the development of vocational education and training in selected EU member states. *Journal of Vocational Education & Training*, 59(1), 53-66. doi:10.1080/13636820601145549

Vepsäläinen, J. 2016. Tulevaisuuden muutosvoimia: signaaleja, trendejä ja megatrendejä. Opetushallitus. Viitattu 15.3.2020. <https://osallistu-fi-bin.directo.fi/@Bin/5b1e1e003f0a4446386648c73b59dc5c/1584260617/application/pdf/1187486/ESITYS,%20Tulevaisuuden%20muutosvoimat,%20Jukka%20Veps%c3%a4l%c3%a4inen,%2029-09-2016.pdf>

Vepsäläinen, J. 2017. OEF-tulevaisuuskuva. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisen Delfoi-kierroksen luoma kuva tulevaisuudesta. Opetushallitus. Viitattu 28.2.2020. https://www.pohjois-savo.fi/media/seminarit-ja-tapahtumat/2017/vetovoimaa-ja-osamista/vetovoima-ja-osaaminen_jukka-vepsa-cc-88la-cc-88inen_1.11.2017.pdf

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. Juva: Bookwell.

VTCT. 2017. Skills Foresight Report. Viitattu 22.12.2019. <https://www.vtct.org.uk/wp-content/uploads/2017/07/Skills-foresight-WEB.pdf>

Ymparisto.fi. 2013. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Viitattu 14.3.2020. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Ymparistojarjestelmat_ja_johtaminen

Kuviot

Kuvio 5: Tulevaisuuden koulutuksen ja työelämän osaamistarpeiden lukujärjestys.

Tulevaisuustietoisuus ja jatkuva oppiminen. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/vectors/kirkas-polttimo-ura-kiipeily-valo-2855120/>

Yhteiskuntavastuullisuus ja kestävä kehitys. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/siluetti-kest%C3%A4v%C3%A4n-kehityksen-kasvi-1787118/>

Tiedonhankintataidot, medialukutaito ja informaatioergonomia. Viitattu 26.2.2020. <https://pixabay.com/fi/vectors/valo-s%C3%A4hk%C3%B6n-kirkkaus-kuvake-2729771/>

Luova ajattelu, ongelmanratkaisutaidot. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/vectors/idea-kirkas-shine-hehkulamppu-305335/>

Monikulttuurisuustaidot. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/vectors/ranska-syd%C3%A4n-kuvakkeet-rakkaus-4578672/>

Hybridiopiskelu. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/ryhm%C3%A4-keskustelun-ihmisen-1962592/>

Ketterä oppiminen ja kehittäminen. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/vectors/toimisto-ihmiset-ty%C3%B6paikat-2831333/>

Oman työn ”tuunaus”. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/palapeli-suunnittelu-strategia-1686918/>

Digitaaliset osaamismerkit ja portfolio osaamisen todentajina. Viitattu 22.2.2020 <https://pixabay.com/fi/vectors/portfolio-cv-liiketoiminta-ty%C3%B6-ura-2903909/>

Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/ihmiskuntaa-silhouettes-ihmisen-454880/>

Hyvinvointi ja itsetuntemus. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/meditaatio-mietiskellen-black-163586/>

Pehmeät taidot. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/vectors/yhteis%C3%B6nelj%C3%A4-ihmiset-309932/>

Verkosto- ja kumppanuusosaaminen. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/j%C3%A4rjestelm%C3%A4n-verkko-utiset-3382515/>

Tiimioppiminen ja yhteisöllinen tiedonluominen. Viitattu 22.2.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/stick-ihmiset-high-five-keskin%C3%A4isen-2324013/>

Kuvio 10: Tulevaisuuden ennakoinnin periaatteet. Viitattu 8.3.2020. <https://pixabay.com/fi/illustrations/kierr%C3%A4tt%C3%A4-aiemmin-hetkell%C3%A4-2327550/>

Kuviot

Kuvio 1: Osaamisen holistinen malli (mukaillen Le Deist & Winterton 2005)	14
Kuvio 2: Osaamisidentiteetin rakentuminen (mukaillen Raudasoja, Heino & Rinne 2019).....	17
Kuvio 3: Ammatillisen osaamisen käsitteistöä holistisen kompetenssimallin mukaisesti (mukaillen Helakorpi 2010b, 62-65; Le Deist & Winterton 2005; Ojala 2008, 50-51; Parry 1996; Baartman & de Bruijn 2011; Fidler 2016)	18
Kuvio 4: Kauneudenhoitoalan toimintaympäristöön vaikuttavia tekijöitä (mukaillen Metsämuuronen 2001, 123; Hiltunen 2017).....	19
Kuvio 5: Tulevaisuuden koulutuksen ja työelämän osaamistarpeiden lukujärjestys (mukaillen Pölonen; Nyysölä 2019; Davies, Fidler & Gorbis 2011; Fidler 2016; Opetushallitus 2019c)....	21
Kuvio 6: Tulevaisuustietoisuuden viisi ulottuvuutta (mukaillen Ahvenharju ym. 2018)	22
Kuvio 7: Ketterän oppimisen ja kehittämisen keskeisimmät edellytykset (mukaillen Ojala 2018; Denning 2016; Santa ja Nurca 2016, 109; Halmaghi 2018).....	28
Kuvio 8: 12 globaalia kauneudenhoitoalan trendiä 2020 (mukaillen CB Insights 2019)	32
Kuvio 9: Osaamistarpeiden ennakointi (mukaillen Rubin 2004; Siikaniemi ym. 2010; van der Helm 2009, Ojasalo ym. 2014).....	40
Kuvio 10: Tulevaisuuden ennakkoinnin periaatteet (mukaillen Jalonen ym. 2017)	42
Kuvio 11: Kehittämistyön ennakointiprosessin vaiheet	48
Kuvio 12: Asiantuntijahaastatteluiden yhteenveto kauneudenhoitoalan trendeistä.....	55
Kuvio 13: Asiantuntijahaastattelujen yhteenveto kauneudenhoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeista	56
Kuvio 14: Delfoi-tulosten havainnollistaminen toivottavuuden ja todennäköisyyden näkökulmasta (mukaillen eDelphi.org 2020)	56
Kuvio 15: Skenaarion 1 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)	57
Kuvio 16: Skenaarion 2 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)	59
Kuvio 17: Skenaarion 3 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)	61
Kuvio 18: Skenaarion 4 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)	63
Kuvio 19: Skenaarion 5 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)	65
Kuvio 20: Skenaario 6 toivottavuus ja todennäköisyys (mukaillen eDelphi.org)	67
Kuvio 21: Tärkeimmät megatrendit kauneudenhoitoalalla (eDelphi.org).....	68
Kuvio 22: Kauneudenhoitoalan nykytilan SWOT-analyysi.....	83

Kuvio 23: Tulevaisuuden osaamisen visiokartta.....	84
--	----

Taulukot

Taulukko 1: Vertailutaulukko kauneudenhoitoalan tulevaisuuden metataidoista ja ominaisuuksista	69
--	----

Taulukko 2: Kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät taidot tulevaisuudessa	70
--	----

Kuvat

Kuva 1: Foreo Fofa- ja Foreo Moda -kauneuslaiteinnovaatiot (Foreo.com)	34
--	----

Kuva 2: Virtuaalinen meikkikokeilu Revieve-sovelluksella (mukaillen Cosmeticsbusiness.com)	35
--	----

Kuva 3: Sustainable Design. Kestävän tuotteen malli (Shutterstock.com)	36
--	----

Kuva 4: Offline-jakelukanavat: meikkauskaappi ja myyntiautomaatti (mukaillen Daxueconsulting.com; Imabeautygeek.com)	38
--	----

Kuva 5: World Café -kehittämispaja Padlet-virtuaaliympäristössä (kuvat mukaillen Pixabay.com)	51
---	----

Kuva 6: Trendikortti ”Kohti kestäväää kauneudenhoitoa”	71
--	----

Kuva 7: Trendikortti ”Digitaalinen kauneus”	72
---	----

Kuva 8: Trendikortti ”Monikulttuurinen kauneus”	73
---	----

Kuva 9: Trendikortti ”Kauneudenhoitoala teknologisoituu.....	73
--	----

Kuva 10: Trendikortti ”Monimuotoinen kauneudenhoitoala	74
--	----

Kuva 11: Trendikortti ”Ketterästi kohti tuloksia”	75
---	----

Kuva 12: Asiakasprofiilikortti Kaisa kauneussalonki	79
---	----

Kuva 13: Asiakasprofiilikortti Hanna hoivaaja.....	80
--	----

Kuva 14: Asiakasprofiilikortti Daniela diginatiivi	81
--	----

Kuva 15: Asiakasprofiilikortti Helena hipsteri.....	82
---	----

Liitteet

Liite 1: Megatrendisanasto	115
Liite 2: Asiantuntijahaastatteluiden kysymykset	117
Liite 3: Delfoi-asiantuntijapaneelin kutsu	118
Liite 4: Delfoin vastausohjeet ja skenaariot.....	119
Liite 5: Tiedotuskirje huoltajille	125
Liite 6: Virtuaalisen World Café -kehittämispajan kysymykset.....	126

Liite 1: Megatrendisanasto

Megatrendisanasto	
 Työn murros	Työ muuttuu monien megatrendien myötä. Tiettyjä aloja ja työtehtäviä katoaa kokonaan mutta uusia syntyy tilalle. Pysyvä asia tulee olemaan jatkuva muutos. Työn murros lisää työn monimuotoistumista, pirstaloitumista, uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä muokkaa työympäristöjä ja muuttaa asennetta työntekoon. Työelämä yksilöllistyy ja vapautuu.
 Elinikäinen oppiminen	Elinikäinen ja jatkuva oppiminen ovat elinehto jatkuvassa työelämän muutoksessa mukana pysymiseen. Eliniän pidetessä syntyy uusia urapolkuja ja uusia tehtäviä. Elämän aikana hankitaan useita tutkintoja ja useita ammatteja. Informaali ja nonformaali oppiminen lisääntyy.
 Väestön ikääntyminen	Ihmiset elävät pidempään ja suuret ikäluokat vanhenevat. Tämä muuttaa työurien pituutta sekä lisää terveyspalveluiden tarvetta.
 Globalisaatio	Maaialmanlaajuinen taloudellinen muutos. Liiketoiminnan kansainvälistyminen ja sen myötä kilpailun kiristyminen ja monikulttuurisuuden lisääntyminen.
 Ilmastonmuutos	Ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden kasvu on johtanut ilmaston lämpenemiseen, joka tuo mukanaan esimerkiksi äärimmäisten sääolojen lisääntymistä ja köyhdyttää luonnon monimuotoisuutta.
 Kestävä kehitys	Kestävän kehityksen tavoitteena on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet, jolloin ympäristö, ihminen ja talous huomioidaan päätöksenteossa ja toiminnassa.
 Kansainvälistyminen	Kansainvälistymistä tapahtuu yhteiskunnan eri alueille, työssä, koulutuksessa, politiikassa, taloudessa ja lisää monimuotoisuutta ja monikulttuurisuutta yhteiskuntaan. Teknologiset keksinnöt ovat suuresti edistäneet kansainvälistymistä.
 Teknologisoituminen	Robotisaation, automaation, digitalisaation sekä tekoälyn lisääntyminen arki- ja työelämässä sekä koulutuksessa. Teknologian, kuten erilaisten algoritmien ymmärtämisestä tulee entistä tärkeämpää. Myös teknologian tuomien haittojen, kuten verkkorikollisuuden tiedostaminen, nousee tärkeäksi.

Megatrendisanasto	
 Digitaalisaatio	Erilaisten tieto- ja viestintäteknologioiden, alustojen, sähköisten palveluiden, tietoverkkojen, sovelluksien ja ohjelmien yleistyminen arki- ja työelämässä sekä koulutuksessa.
 Hyvinvointi	Massamuotoisten palveluiden ja hyödykkeiden tuottaminen vähenee ja ne korvataan palveluilla ja hyödykkeillä, jotka vastaavat paremmin yksilöllisiin tarpeisiin ja toiveisiin. Työ rakennetaan hyvinvointia ja jaksamista tukevaksi. Hyvinvointia ja terveyttä aletaan seurata teknologian avulla.
 Palveluvaltaistuminen	Palveluiden kysyntä ja tarjonta lisääntyvät ja palvelualat nousevat suurimmaksi työllistäväksi alaksi tulevaisuudessa. Myös teollisuuden ammatirakenne ja osaamisvaatimukset palveluvaltaistuu
 Kaupungistuminen	Muutto maalta kaupunkiin työn ja koulutuksen perässä jatkaa kasvuaan ja maaseudut autioituvat, jolloin myös väestön isot massat keskittyvät suuriin kasvukeskuksiin.

(mukaillen Vepsäläinen 2017; Sitra 2020; Hiltunen 2012, 81-93.)

Liite 2: Asiantuntijahaastatteluiden kysymykset

1. Kuka olet ja kuinka päädyit työskentelemään kauneudenhoidon/kosmetiikan parissa?
2. Kerro hieman liiketoiminnastanne. Mikä on ydinbisneksenne?
3. Mihin yrityksenne menestyminen perustuu?
4. Miten ajattelet megatrendien, kuten ilmastonmuutoksen, digitalisaation, teknologian kehittymisen, monikulttuurisuuden, väestön ikääntymisen ja kaupungistumisen vaikuttavan kauneudenhoitoalaan?
5. Mitkä ovat kauneusbisneksen seuraavat suurimmat trendit ja kuinka ne tulevat näkymään liiketoiminnassanne?
6. Kun mietitään tulevia trendejä, minkälaisia uusia työnkuvia ne voisivat tuoda kauneudenhoitoalalle?
7. Minkälaista osaamista yrityksenne työntekijöiltä edellytetään?
8. Minkälaista osaamista tarvitaan tulevaisuudessa?
9. Mitkä ovat kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät ominaisuudet?
10. Vastaako kauneudenhoitoalan perustutkinto (kosmetologi/kosmetiikkaneuvoja) mielestäsi työelämän tarpeita?

Liite 3: Delfoi-asiantuntijapaneelin kutsu

Arvoisa asiantuntija,

teemme estenomi YAMK opinnäytetyötä tulevaisuuden työelämän osaamistarpeista kauneudenhoitoalan ja ammatillisen koulutuksen kontekstissa tavoitteena suunnata katse tulevaisuuteen ja kehittää kauneudenhoitoalan koulutusta sisällöllisesti opiskelija- ja työelämälähtöisemmäksi.

Teidät on kutsuttu eDelphi-paneeliin Kauneudenhoitoalan tulevaisuuden osaamistarpeet ennakkoimaan ja visioimaan tulevaisuuden osaamistarpeita yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Jokaisen vastaus on arvokas ja voit kommentoida skenaarioita oman näkemyksen ja kokemuksen pohjalta. Osallistuminen delfoi-asiantuntijapaneeliin on vapaaehtoista ja vastaukset käsitellään anonymieina. Delfoi-asiantuntijapaneelissa syntynyt aineisto analysoidaan ja tuloksia hyödynnetään opinnäytetyössämme. Tulokset raportoidaan yhtenä osana opinnäytetyötämme toukokuussa 2020.

Jos haluatte hyväksyä kutsun, klikatkaa seuraavaa linkkiä:

<http://www.edelphi.org/joinpanel.page?panelId=26914&hash=cb997771-4375-452a-a7c5-bef41a3cdad3&join=1>

Huomaathan, että linkit ovat henkilökohtaisia! ÄLÄ siis jaa niitä muille.

Kysely on avoinna kaksi viikkoa ajalla 6.3.-20.3.2020. Jos tulee kysyttävää, voitte olla yhteydessä meihin sähköpostitse.

Kiitämme ajastasi ja asiantuntijapanoksestasi kehittämistyöllemme ja toivotamme aurinkoista kevättä!

Ystävällisin yhteistyöterveisin,
Sini Sirén ja Tanja Hemmilä

Sini Sirén
Kauneudenhoitoalan opettaja
Stadin ammatti- ja aikuisopisto
sini.siren@edu.hel.fi
sini.siren@student.laurea.fi
[REDACTED]

Tanja Hemmilä
Kauneudenhoitoalan opettaja
Stadin ammatti- ja aikuisopisto
tanja.hemmila@edu.hel.fi
tanja.hemmila@student.laurea.fi
[REDACTED]

Liite 4: Delfoin vastausohjeet ja skenaariot

Vastausohjeet

Esittelemme erilaisia megatrendeihin ja niihin liittyviin ilmiöihin pohjautuvia tulevaisuusskenaarioita, jotka pohjustavat sitä, miltä maailma mahdollisesti näyttää tulevaisuudessa, kun otetaan huomioon tietyt kehityssuunnat ja arvioidaan ulkoisten ohjainten mahdollinen vaikutus. Skenaariot eivät ole ennusteita vaan pikemminkin kuviteltuja tarinoita ja visioita tulevaisuudesta, joten oikeita vastauksia ei ole, vaan voimme käyttää mielikuvitusta ja pohtia, mitä voisi olla.

Pyydämme sinua kommentoimaan ja rohkeasti ideoimaan ensimmäistä kuutta skenaarioita sekä kuinka todennäköisenä pidät kyseistä skenaariota ja kuinka toivottava se on. Kysymyksessä 7 sinun tulisi asettaa tärkeysjärjestykseen kauneudenhoitoalaan vaikuttavia megatrendejä. Lopuksi on vielä kaksi kysymystä tulevaisuuden ammattilaisen ominaisuuksista sekä taidoista, joita on tarkoitus ryhmitellä sen mukaan, ovatko ne mielestäsi perustaitoja, tulevaisuustaitoja tai niin sanottuja turhia taitoja.

Voit vastata kysymyksiin myös pienemmissä osissa ja kysymyksiä voi halutessaan ohittaa, mikäli koet, että aihe menee oma kompetenssisi ulkopuolelle tai aihe ei kiinnosta, joten kannattaa katsoa kysymykset loppuun saakka. Jokainen vastaus ja kommentti on arvokas! Osallistuminen delfoi-asiantuntijapaneeliin on vapaaehtoista ja vastaukset käsitellään anonyymeina. Tutkimuksessa ei kerätä taustatietoja. Asiantuntijapaneeliin osallistumisen voi myös halutessaan keskeyttää. Delfoi-asiantuntijapaneelissa syntynyt aineisto analysoidaan ja tuloksia hyödynnetään tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointiin kauneudenhoitoalalla. Tulokset raportoidaan yhtenä osana opinnäytetyötämme toukokuussa 2020. **Kysely on avoinna kaksi viikkoa ajalla 6.3.-20.3.2020.**

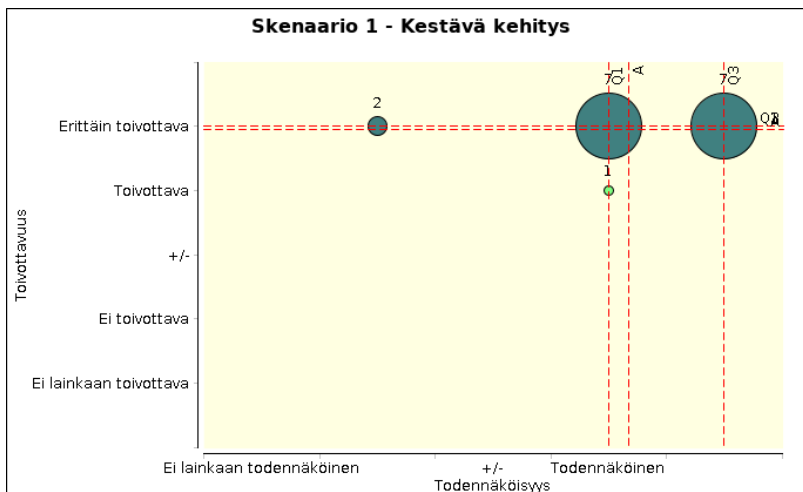
Skenaario 1 - Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen arvojen mukainen osaaminen on tulevaisuudessa menestymisen edellytys kauneudenhoitoalalla.

Kosmetiikkabisneksessä "nollajätteen kauneus" oli keskeinen suuntaus jo vuonna 2019, mutta vuonna 2020 tuotemerkkien odotetaan jopa ylittävän sen. Ilmastonmuutoksen myötä yritysten läpinäkyvyys ja vastuullisuus kiinnostavat ihmisiä yhä enemmän ja ekologiset, kohtuulliset ja eettiset valinnat ohjaavat kuluttajien ostopäätöksiä ja valintoja kasvavassa määrin. Kiertotalouden, kuten kierrätyksen, jakamisen, liisaamisen, korjaamisen ja uudelleenkäytön merkitys tulee myös kasvamaan kauneudenhoitoalalla. Kestävää kehitystä edistävä koulutus on yksi UNESCO:n edistämistä globaaleista kasvatuksen osa-alueista. Kestävä kehitys edellyttää tulevaisuussuuntaunutta, innovatiivista, kriittistä ja ennakoivaa ajattelua. Uudistuva osaaminen, systeeminen ajattelu, tulevaisuuslukutaito, osallisuus ja yhteistyö ovat puolestaan kestävän tulevaisuuden avaimia. Koulutus pyrkii vastaamaan kestävämmän ja vastuullisemman yhteiskunnan rakentamiseen uusia ratkaisuja etsien ja niiden käyttöönottoa edistäen.

Voit vapaasti kommentoida ja ideoida tulevaisuutta tämän skenaarion pohjalta tai pohtia sitä seuraavista näkökulmista käsin:

- Millaista osaamista tarvitaan, jotta osaamme toimia kestävällä tavalla tulevaisuudessa?
- Miltä kauneudenhoitoalan tulevaisuus voisi näyttää kestävä kehityksen näkökulmasta?
- Kuinka kestävä kehitys voisi näkyä kauneudenhoitoalan koulutusohjelmassa tulevaisuudessa?

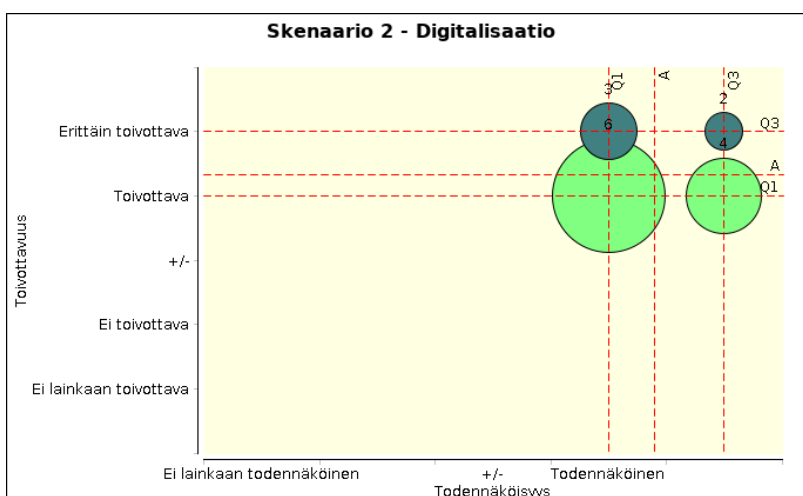
Skenaario 2 - Digitalisaatio

Monipuoliset digitaaliset taidot ja digitalisoituminen ovat kauneudenhoitoalalla menestymisen edellytys.

Käsite "perustaidot" ovat muuttuneet digitaalisen kehityksen myötä. 2000-luvulla perustaidot pitävät sisällään niin elämän ja työuran taitoja kuin myös innovointi-, oppimis-, tieto- ja viestintätekniikkataitoja. Nopea teknologinen kehitys aiheuttaa myös osaamishaasteita, sillä jatkuvasti uudistuva teknologia ja digitaaliset ratkaisut luovat yhä enemmän kysyntää uudelle osaamiselle. Digitalisoituminen tuo uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia, mutta edellyttää myös monipuolista digitaalisten toimintojen ja alustojen käyttötaitoa, medialukutaitoa, kokeilukulttuuria, muutoksetteryttä sekä luovaa ajattelua ja oppimiskykyä. Digitalisaatio mahdollistaa hybridiopiskelun ja pedagogiikkaa tulisikin päivittää digiaikakaudelle. Oppimisen ja osaamisen hankkimisen tukena tulisi hyödyntää entistä enemmän esimerkiksi digitaalisia osaamisportfolioita, virtuaalista yhteistyötä, globaaleja verkko-oppimisympäristöjä, pelillisyyttä ja sosiaalista mediaa.

Voit vapaasti kommentoida ja ideoida tulevaisuutta tämän skenaarion pohjalta tai pohtia sitä seuraavista näkökulmista käsin:

- Miten näet kauneudenhoitoalan digitalisoituvan tulevaisuudessa?
- Miten koulutuksella voitaisiin parantaa digitaalista osaamista?

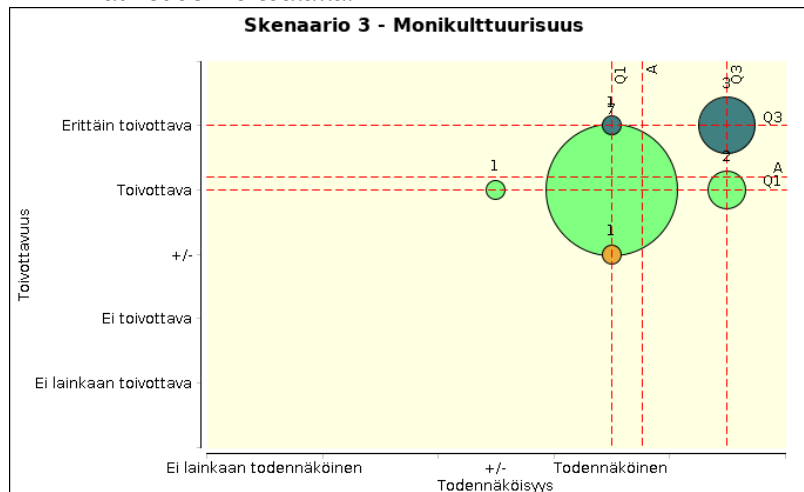
Skenaario 3 - Monikulttuurisuus

Maahanmuuttajat tuovat suomalaiseen yhteiskuntaan paljon sellaisia voimavaroja, joilla voidaan vahvistaa työllistymisastetta, rikastuttaa työelämää ja lisätä yhteiskunnan hyvinvointia. Maahanmuuttajien osaamisresurssia aletaan hyödyntää enemmän työmarkkinoilla.

Maahanmuuton lisääntyminen lisää etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta yhteiskuntaan ja luo uusia liiketoiminta- ja työmahdollisuuksia. Maahanmuuttajien osaamisresurssia kuitenkin alihyödynnetään ja osaajapula estää yritysten kasvua, jolloin tarvitaan lisää kansainvälisiä osaajia. Maahanmuuttajien vaikeus työllistyä on lisääntynyt yrittäjyyttä heidän keskuudessaan. Koska maahanmuutto ja yrittäjinä toimivien ulkomaalaistaustaisten määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa, lyhytkestoisten hankkeiden sijaan tarvitaan pysyviä rakenteita, jotka tukevat kaikkien yrittäjien toimintaedellytyksiä. Lisäksi tarvitaan joustavia tapoja työllistää maahanmuuttajia työkokeiluihin ja -harjoitteluihin. Yhteiskunnan monimuotoistumisen vuoksi tarvitaan monikulttuurisuustaitoja, kielitietoisuutta, sosiaalista älykkyyttä, ihmistaitoja sekä sujuvia vuorovaikutus-, viestintä- ja kommunikointitaitoja.

Voit vapaasti kommentoida ja ideoida tulevaisuutta tämän skenaarion pohjalta tai pohtia sitä seuraavista näkökulmista käsin:

- Miten monikulttuurisuus mielestäsi näkyy tulevaisuudessa?
- Miten monikulttuurisuutta voitaisiin enemmän hyödyntää tulevaisuuden työelämässä ja kauneudenhoitoalalla?

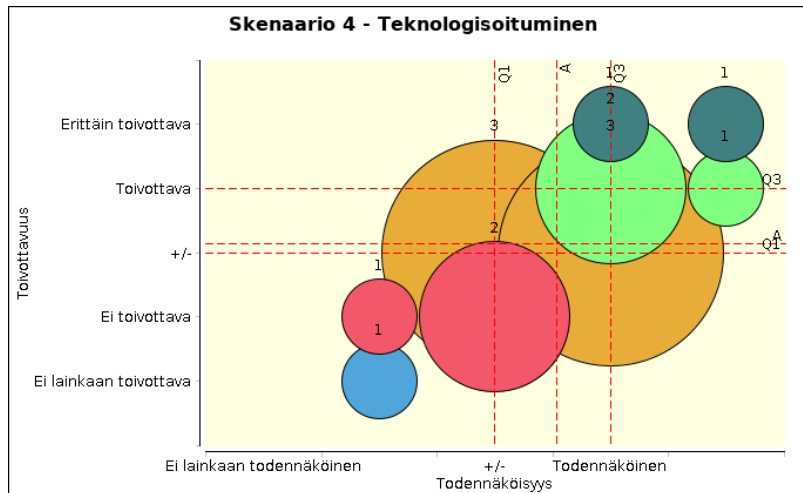
Skenaario 4 - Teknologisoituminen

Teknologian avulla parannetaan asiakastytyväisyyttä ja hyvinvointia.

Teknologia tulee tulevaisuudessa osaksi arkea ja se integroituu osaksi ihmisiä ja ympäristöä. Onko perinteisillä kosmetologeilla tulevaisuutta? Vai jyrääkö teknologia, kuten erilaiset robotit, ihonhoitolaitteet ja ihoskannerit käsillä tehtävän työn sekä erilaiset online -alustat ja asiakaspalvelijarobotit perinteisen ihonhoidon ohjauksen? Virtuaalisovellukset tuotteiden testaamisessa, interaktiiviset digitaaliset alustat sekä esimerkiksi 3D-meikkauspalvelut ovat tulleet kauneudenhoitoalalle jäädäkseen. Teknologian ja erilaisten tekoälylaitteiden avulla aletaan seurata myös entistä enemmän omaa hyvinvointia ja terveyttä. Tarvitaan hyviä tiedonhakutaitoja, kriittistä ajattelukykyä, luku-, kirjoitus- ja numerotaitoja sekä ajatus- ja toimintamallien muutosta.

Voit vapaasti kommentoida ja ideoida tulevaisuutta tämän skenaarion pohjalta tai pohtia sitä seuraavista näkökulmista käsin:

- Miten näet teknologian kehityksen vaikuttavan tulevaisuudessa kauneudenhoitoalaan ja tarvittavaan osaamiseen?
- Voidaanko teknologialla korvata kädentaidot sekä inhimillinen vuorovaikutus ja aito läsnäolo?

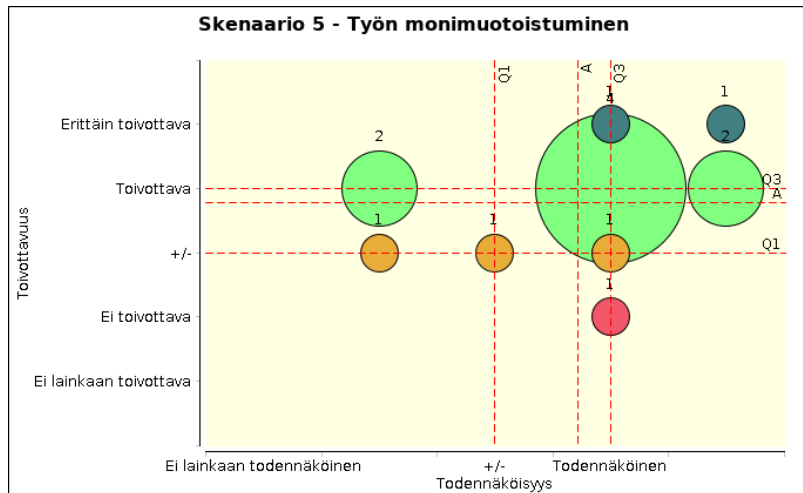
Skenaario 5 - Työn monimuotoistuminen

Perinteinen kosmetologin tai kosmetiikkaneuvojan työnkuva ei riitä työllistämään kaikkia alalta valmistuvia.

Kosmetiikan ja kokonaisvaltaisen henkilökohtaisen hyvinvoinnin sektori on yksi dynaamisimmista ja kilpailevimmista aloista, jotka edistävät Euroopan taloudellista kasvua. Kasvu tarjoaa mahdollisuuden kehittää uudenlaisia työnkuvia, kuten kauneushoitolan palveluvastaava/palvelunkehittäjä, digitaalinen kauneuskonsultti, ihonhoidon etävalmentaja ja kauneusmarkkinoija. Toisaalta taloudellinen kasvu lisää kilpailua ja sitä kautta ammattilaisten on pyrittävä myös etsimään itselleen uusia työnkuvia (yrittäjyyden erilaiset muodot, kuten kotiin tilattavat kauneudenhoitopalvelut, verkostoyrittäjyys, osuuskunnat sekä jakamistalouden eri mahdollisuudet). Tarvitaan monipuolista ja monialaista osaamista sekä verkostoitumista eri toimialojen, kuten erilaisten terveyteen-, hyvinvointiin-, esteettiseen kirurgiaan, vapaa-aikaan-, elämyspalveluihin-, media-alaan- sekä muoti- ja vaateteollisuuteen liittyvien osaajien kanssa. Elinikäinen oppiminen, urasuunnittelu, uudenlaiset osaamisyhdistelmät ja työnkuvat, verkostoyrittäjyys sekä oman työn "tuunaus" tulevat korostumaan kauneudenhoitoalalla, jotta turvataan oma työllistyminen.

Voit vapaasti kommentoida ja ideoida tulevaisuutta tämän skenaarion pohjalta tai pohtia sitä seuraavasta näkökulmasta käsin:

- Millaisia uudenlaisia työnkuvia, uudenlaista osaamista tai osaamiskokonaisuuksia näet tulevaisuudessa tarvittavan kauneudenhoito- tai hyvinvointialalla?
- Tarvitaanko erillisiä kosmetologin tai kosmetiikkaneuvojan ammattinimikkeitä enää tulevaisuudessa?

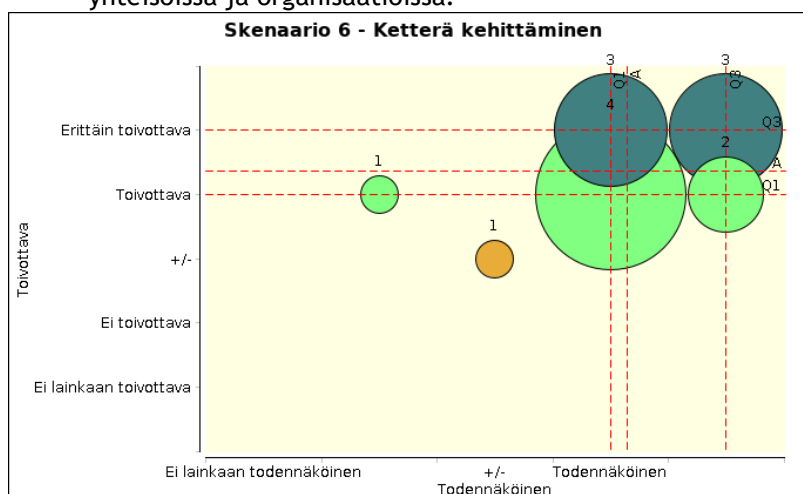
Skenaario 6 - Ketterä kehittäminen

Tulevaisuuden organisaatioilta ja työyhteisöiltä odotetaan jatkuvaa ja ketterää oppimista, kollektiivista asiantuntijuutta, innovatiivista otetta sekä erinomaiseen laatuun pyrkimistä.

Jatkuvan kehittämisen ja oppimisen kulttuurin omaksuminen edellyttää ajattelutavan muuttamista ja kasvun asennetta. Ketterässä kehitystyössä painotetaan tulevaisuuden ennakoimista, luovaa ajattelua ja innovointia, kokeilukulttuuria, itseohjautuvuutta, vuorovaikutusta ja tiivistä, luottamukseen ja osallisuuteen perustuvaa monialaista yhteistyötä. Asiakkaiden ja sidosryhmien toiveisiin, tarpeisiin ja palautteeseen reagoidaan joustavasti ja nopeasti. Ketterässä organisaatiossa pystytään reagoimaan joustavasti muuttuvaan maailmaan ja erilaiset kehityshankkeet/projektit saadaan tehokkaasti ja yhteisten tavoitteiden mukaisesti tiimityönä valmiiksi. Jokaisen tiimiläisen tulisi kunnioittaa muita tekemällä parhaansa sekä odottaa samaa myös muilta. Mukaan kehittämistoimintaan osallistetaan asiakkaat ja muut sidosryhmät ja yhteistyö perustuu luottamukseen, toiminnan avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen.

Voit vapaasti kommentoida ja ideoida tulevaisuutta tämän skenaarion pohjalta tai pohtia sitä seuraavasta näkökulmasta käsin:

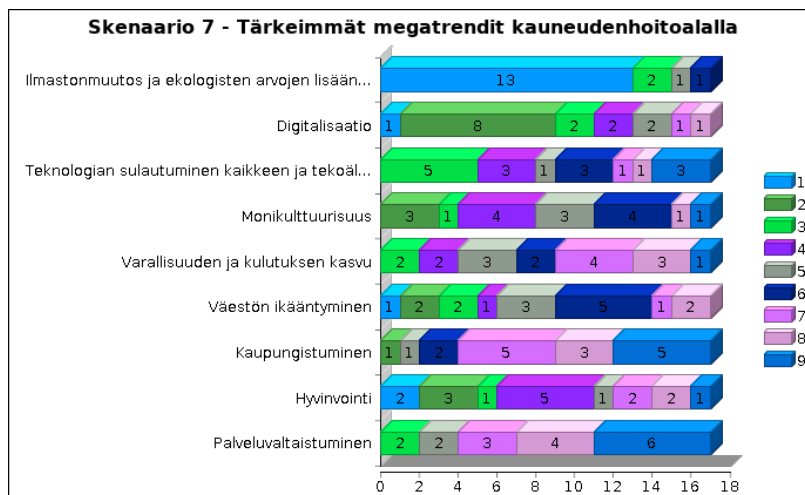
- Voisiko ketterä kehittäminen olla toimiva tulevaisuuden malli kouluissa ja muissa työyhteisöissä ja organisaatioissa?

Skenaario 7 - Tärkeimmät megatrendit kauneudenhoitoalalla

Megatrendit kuvaavat hitaasti kehittyviä pitkäaikaisia, kaikkien tiedossa olevia, laajoja yhteiskunnallisia, taloudellisia, poliittisia ja teknologisia muutoksia, jotka vaikuttavat yhteiskuntaan, työelämään, koulutukseen ja yksilöiden elämään yleensä varsin pitkän aikaa, ellei äkillisesti tapahdu jotain merkittävää, joka muuttaa kehityssuunnan. Megatrendit ovat keskenään vuorovaikuttavia ja vaikuttavat myös väistämättä tulevaisuudessa tarvittavaan osaamiseen.

Millä megatrendeillä uskot olevan eniten vaikutusta kauneudenhoitoalaan ja millä vähiten? Laita ne tärkeysjärjestykseen siten, että 1 = tärkein ja 9 = vähiten tärkeä.

Skenaario 8 - Kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät metataidot ja ominaisuudet tulevaisuudessa

Osaaminen voidaan nähdä hyvin kokonaisvaltaisena käsitteenä, jonka keskiössä ovat metataidot, eli kuinka tiedostamme, mitä osaamme ja kuinka ylläpidämme, kehitämme ja hyödynnämme taitojamme erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja työtehtävissä.

Arvioi ja pohdi seuraavia metataitoja ja ominaisuuksia. Ryhmittele, ovatko ne mielestäsi perustaitoja tai sellaisia taitoja, joiden merkitys tulee korostumaan tulevaisuudessa? Onko joukossa mielestäsi jotain tarpeettomia taitoja tai ominaisuuksia joita ei tarvita?

Alle voit kommentoida yllä olevia ominaisuuksia ja metataitoja tai onko mielestäsi jotain muita ominaisuuksia, joita pitäisit erityisen tärkeänä tulevaisuudessa.

Skenaario 9 - Kauneudenhoitoalan ammattilaisen tärkeimmät taidot tulevaisuudessa

Työelämän ja toimintaympäristön muuttuminen pakottaa meidät päivittämään osaamisemme. Osa osaamisesta ja taidoista voi muuttua tulevaisuudessa vähemmän merkitykselliseksi ja joidenkin taitojen merkitys tulee korostumaan.

Arvioi ja pohdi seuraavia taitoja. Ryhmittele, ovatko ne mielestäsi perustaitoja vai sellaisia taitoja, joiden merkitys tulee korostumaan tulevaisuudessa? Onko joukossa mielestäsi jotain tarpeettomia taitoja?

Alle voit kommentoida yllä olevia taitoja tai onko mielestäsi jotain muita taitoja, joita pitäisit erityisen tärkeänä tulevaisuudessa, esimerkiksi alan substanssiosaamiseen liittyviä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan tulevaisuudessa.

Liite 5: Tiedotuskirje huoltajille

Kasvatus ja koulutus
Stadin ammatti- ja aikuisopisto
Hius- ja kauneudenhoitoalan
perustutkinto
Tiedotuskirje tutkimukseen
osallistumisesta

Hyvät huoltajat,

teemme opinnäytetyötä Laurea ammattikorkeakoulun kosmetiikka-asiantuntijuuden kehittäminen ja johtaminen koulutusohjelmassa tarkoituksenaamme ennakoida tulevaisuuden työelämän ja kauneudenhoitoalan osaamistarpeita kehittääksemme kauneudenhoitoalan koulutusta opiskelija- ja työelämälähtöisemmäksi. Työskentelemme molemmat opettajina Stadin ammatti- ja aikuisopistossa hius- ja kauneudenhoitoalalla.

Olemme kutsuneet kauneudenhoitoalalla opiskelevia opiskelijoita osallistumaan yhteiseen virtuaaliseen World Cafe –kehittämispajaan, jossa visioimme yhdessä, miten megatrendit vaikuttavat tulevaisuuden työelämään ja kauneudenhoitoalaan.

Yhteiskehittämisen keinoin on tarkoitus pohtia, miten tulevaisuuden osaamistarpeet ja megatrendit vaikuttavat kauneudenhoitoalan kehittämiseen, miten opiskelijat voivat osallistua muutoksen tekemiseen ja millaisia mahdollisuuksia he näkevät alalla tulevaisuudessa. Lisäksi tavoitteena on saada esiin myös opiskelijoiden ääni, millainen on unelmien koulu ja työpaikka, mistä he haaveilevat tulevassa työssään ja kuinka työn nähdään yhdistyvän vapaa-aikaan ja muuhun elämään tulevaisuudessa.

Kehittämispajaan kutsutaan yli 16-vuotiaita kauneudenhoitoalan opiskelijoita ja olemme kutsuneet teidän nuorene osallistumaan tutkimukseen ja yhteiseen kehittämiseen. Kehittämispaja on toiminnallinen eikä siellä kerätä henkilötietoja tai muitakaan arkaluonteisia tietoja. Syntynyt aineisto dokumentoidaan valokuvin, mutta henkilöitä ei kuvata. Osallistuminen on opiskelijoille vapaaehtoista, joten he saavat itse päättää, haluavatko osallistua kehittämispajaan. Vastaukset annetaan anonyymisti. [Tutkimuksen ja kehittämispajaan osallistumisen voi myös halutessaan perua tai keskeyttää, ilmoittamalla siitä kehittämispajaa pitävälle opettajille. Kehittämispajan tulokset raportoidaan yhtenä osana opinnäytetyötämme toukokuussa 2020.

Ystävällisin yhteistyöterveisin,

Sini Sirén ja Tanja Hemmilä

Sini Sirén
Kauneudenhoitoalan opettaja
sini.siren@edu.hel.fi
040 334 5757

Tanja Hemmilä
Kauneudenhoitoalan opettaja
tanja.hemmila@edu.hel.fi
040 674 8211

Liite 6: Virtuaalisen World Café -kehittämispajan kysymykset

1. Mikä sinulle on tärkeää elämässä?
2. Mistä haaveilet?
3. Mitkä asiat kiinnostavat sinua?
4. Opiskelumotivaatio: Mikä sinua motivoi? Mikä sinulle on opiskelussa tärkeää? Mitä odotuksia liittyy unelmakouluun? Mitä asioita haluaisit kauneudenhoitoalalta oppia?
5. Opiskelun ajoitus: Missä opiskelet mieluiten? Millä tavoin opiskelet mieluiten? Mihin aikaan mieluiten opiskelet?
6. Oppiminen: Mitkä asiat vaikeuttavat opiskeluasi? Mitkä asiat helpottavat opiskeluasi? Miten opit parhaiten?
7. Unelmatyö: Minkälainen työ olisi unelmatyö? Miten työ ja vapaa-aika yhdistyvät elämässäsi? Haluaisitko tehdä useita eri töitä?
8. Unelmaura: Minkälaisesta palkasta unelmoit? Minkälaisia urahaaveita sinulla on?
9. Mitä alaa unelmatyö edustaa: Haluatko työskennellä kauneudenhoitoalalla? Kuinka todennäköisenä pidät työllistymistäsi kauneudenhoitoalalla valmistumisesi jälkeen? Voisiko harrastuksesta tulla työ?
10. Tulevaisuuden megatrendit: Miten ajattelet megatrendien, kuten ilmastonmuutoksen, digitalisaation, teknologian kehittymisen, monikulttuurisuuden, väestön ikääntymisen, kaupungistumisen vaikuttavan tulevaisuuteen ja kauneudenhoitoalaan? Erityisesti digitalisaatio on nyt ollut vahvasti esillä. Kuinka olet kokenut virtuaalisen opiskelun?

